

T.C.
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ
SOYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

SELAHATTİN BATU'NUN HAYATI,
SANATI VE ŞİİRLERİ ÜZERİNDE BİR İNCELEME

A STUDY ON SELAHATTİN BATU'S LIFE,
ART AND POETRIES

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
ÇAKIR ZENGİN

DANIŞMAN
YRD. DOÇ. DR. HATEM TÜRK

GİRESUN - 2016

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	I
ÖNSÖZ	V
ÖZET	VII
ABSTRACT.....	VIII
KISALTMALAR	IX
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	5
HAYATI, KİŞİSEL ÖZELLİKLERİ, AİLESİ VE ÇEVRESİ	5
1.1. HAYATI VE KİŞİSEL ÖZELLİKLERİ	5
1.1.1. Doğumu ve Çocukluğu	5
1.1.2. Eğitimi.....	7
1.1.3. Evliliği.....	10
1.1.4. Memuriyeti ve Milletvekilliği	10
1.1.5. Gezileri.....	12
1.1.6. İstanbul'da.....	18
1.1.7. Hastalığı ve Ölümü	20
1.1.8. Fizikî Portresi ve Bazı Kişisel Özellikleri.....	25
1.1.9. Üyesi Olduğu Kurumlar ve Kazandığı Başarılar	26
1.2. AİLESİ VE ÇEVRESİ	26
1.2.1. Aile Kökeni.....	26
1.2.2. Anne ve Babası	26
1.2.3. Kardeşleri.....	27
1.2.4. Eşi Neşide Batu.....	27
1.2.5. Çocukları ve Torunları.....	28
1.2.6. Dost Çevresi ve Mektuplaşmaları	32
1.2.6.1. Suut Kemal Yetkin ile Dostluğu	32
1.2.6.2. Muhtar Körükçü ile Dostluğu	34
İKİNCİ BÖLÜM.....	35
EDEBÎ YAŞANTISI, SANATI VE ŞİİRLERİ	35
2.1. EDEBÎ YAŞANTISI.....	35

2.1.1. Edebiyat İlgisi	35
2.1.2. Basın Yayın Hayatı/ Sanat ve Edebiyat Dergisi	40
2.1.3. Girdiği Polemikler	44
2.1.3.1. Selahattin Batu, Türk Dil Kurumu ve Türkçe	45
2.1.3.2. Yahya Kemal ve Cahit Sıtkı Karşılaştırması	47
2.2. SANATI.....	50
2.2.1. Şairliği ve Şiir Anlayışı.....	50
2.2.2. Dil, Anlatım ve Üslubu	60
2.2.3. Resim İlgisi	63
2.2.4. Atatürk Sevgisi.....	64
2.2.5. Başka Şair ve Yazarlara Bakış Açısı.....	65
2.3. ŞİİRLERİ	70
2.3.1. İlk Dönem Şiirleri	70
2.3.2. Son Dönem Şiirleri	74
2.3.3. Kitaplarına Girmeyen Şiirleri.....	75
2.3.4. Muhtevalarına Göre Şiirlerinin Değerlendirilmesi	76
2.3.4.1. Tabiat Şiirleri	76
2.3.4.2. İnsan Konulu ve Toplumsal Şiirleri	80
2.3.4.3. Konusunu Eski Yunan Mitolojisinden Aldığı Şiirleri.....	86
2.3.4.4. Şehir ve Mekân Şiirleri	89
2.3.4.5. Dinî-Tasavvufi Şiirler	94
2.3.4.6. Ölüm Konulu Şiirleri	98
2.3.4.7. Aşk Şiirleri	101
2.3.4.8. Anne, Çocukluk ve Özlem Şiirleri	104
2.3.4.9. Yolculukta Kaleme Aldığı Şiirler	108
2.3.5. Şiirlerindeki Bazı Unsurlar	109
2.3.5.1. Tabiat Unsurları	109
2.3.5.1.1. Rüzgâr	109
2.3.5.1.2. Su	110
2.3.5.1.3. Toprak.....	112
2.3.5.1.4. Işık/ Ateş ve Güneş	113
2.3.5.1.5. Kuş	115
2.3.5.1.6. Gece	116
2.3.5.2. Ayna.....	118
2.3.5.3. Renkler.....	120
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	124

ESERLERİ.....	124
3.1. ŞİİR KİTAPLARI.....	124
3.1.1. Bursa'da Yeşiller	124
3.1.2. Rüzgârlı Su.....	124
3.1.3. Bir Uzak Kıyıda	127
3.2. DİĞER ESERLERİ.....	127
3.2.1. Manzum Dramları.....	127
3.2.1.1. İphigenia Tauris'te	127
3.2.1.2. Güzel Helena.....	132
3.2.1.3. Kerem ile Ashı.....	135
3.2.1.4. Oğuzata	138
3.2.2. Gezi Kitapları.....	140
3.2.2.1. Ankara, Lübnan, Bağdat- Seyahat Notları	140
3.2.2.2. Romencero (Yolculuklarım)	142
3.2.2.3. İsviçre Günleri	144
3.2.2.4. Avusturya ve Venedik Günleri	146
3.2.2.5. İspanya Büyüsü.....	147
3.2.3. Denemeleri.....	149
3.2.3.1. İnsan ve Sanat	149
3.2.4. Librettolar	151
3.2.5. Çeviriler	153
3.2.6. Basılmamış Eserleri	154
EK BÖLÜM.....	156
SÜRELİ YAYINLARDAKİ ŞİİR VE YAZILARI	156
1. ŞİİRLER	156
1.1. Varlık	156
1.2. Hisar.....	160
1.3. Tük Dili.....	163
1.4. Çağrı.....	166
1.5. Yücel.....	167
1.6. İstanbul- Sanat ve Edebiyat Dergisi.....	168
1.7. Şadırvan	168
1.8. Çaba	169
1.9. Su	169
1.10. Ilgaz.....	170
1.11. Ülkü	170

1.12. Türk Düşüncesi	171
1.13. Kültür Dünyası.....	171
1.14. Başkent Ankara.....	171
1.15. Mülkiye	171
1.16. Sanat ve Edebiyat.....	171
1.17. Tercüme	171
2. YAZILAR.....	174
2.1. Varlık	174
2.2. Hisar	182
2.3. Türk Dili.....	184
2.4. Yücel	189
2.5. Şadırvan	189
2.6. Su	190
2.7. Ülkü	190
2.8. Kültür Dünyası.....	190
2.9. Uyanış	191
2.10. Ataç	191
2.11. Biz ve Dünya.....	191
2.12. Edebiyat Dünyası	191
2.13. Devrim Gençliği.....	191
2.14. Sanat ve Edebiyat.....	191
2.15. Ulus (Yeni Ulus, Halkçı) Gazetesi.....	192
2.16. Güzel Sanatlar	195
2.17. Yeni Ufuklar	196
2.18. Tercüme	196
SONUÇ.....	197
KAYNAKÇA.....	199
EKLER.....	206
ÖZGEÇMİŞ	228

ÖNSÖZ

1905'te Eceabat'ta dünyaya gelen Selahattin Batu, 1905 sonrası yaşanan siyasi bunalım ve I. Dünya Savaşına çocukluğunda şahit olmuştur. Batu, deniz, doğa ve eski Yunan Tanrıları'nın şehri olan Çanakkale'de Tanzimat, Servet-i Fünûn şair ve yazarlarını okuyarak, bir yandan şiirler ve tragedyalar yazarak kendini edebiyata hazırlar. Fakat idadi sıralarında edebiyata karşı duyduğu kötü propagandalar onu âlim olmaya sevk eder ve veterinerlik okumak için İstanbul'a gider.

Başarısıyla yeni Türkiye Cumhuriyeti'nin umut vaat eden gençlerinden biri olan Batu, Türkiye'de başladığı veterinerlik eğitimini devlet bursu yardımıyla Avrupa'da zootekni üzerine doktorasını yaparak geliştirir. Avrupa'da okuduğu şairler ve yazarlar Batu'yu yeniden edebiyatın içine çeker. Türkiye'ye döndüğünde ölümüne kadar Türkiye'nin önemli dergilerinde şiir ve yazıları görülür. Şiir, deneme, tiyatro ve gezi yazısı gibi eserler de veren Batu'nun kitaplaştırdığı eserleri dışında süreli yayınlarda kalan onlarca yazı ve şiiri vardır.

Bu çalışmayla Selahattin Batu'nun yazdığı eserlerle birlikte daha çok süreli yayınlarda kalmış birikimleri gün yüzüne çıkarılmak istenmiştir. Ayrıca Batu'nun sağlığında yazdığı ama kitaplaştıramadığı bazı eserlerine de ailesine bıraktığı notları arasından ulaşılmış ve çalışmamızda bu eserlerden söz edilmiştir. Bunun yanında Batu'nun 1934'te soyadı kanunundan evvel Selahattin Emin imzasıyla İstanbul Matbaa-yı Ebüzziya'da bastırdığı Ankara- Lübnan- Bağdat Seyahat Notları adlı gezi kitabına da bu notları arasından ulaşılmıştır.

Bu çalışmada Batu'nun vermiş olduğu eserlerden özellikle şiirleri üzerinde daha derinlemesine durulmuş ve şiirleri çeşitli yönlerden değerlendirilmiştir. Ayrıca şiir anlayışı yazdığı şiirlerle birlikte dergilerde yayınlanmış poetik yazıları ışığında değerlendirilmiştir. Yine süreli yayınlardaki hakkında yazılan eleştirilerle ulaşılan sonuçlar desteklenmiştir.

Girişten sonra dört bölümden oluşan "Selahattin Batu'nun Hayatı, Sanatı ve Şiirleri Üzerinde Bir İnceleme" adlı çalışmamızın giriş bölümünde; Selahattin Batu'nun doğduğu 1905 öncesi ve sonrası toplumsal, siyasal ve sanatsal ortam genel çizgileriyle değerlendirilmiştir. Batu'nun Türk Edebiyatı'na dâhil olma serüveni

özetlenmiş ve Batu'nun eserlerinden kısaca bahsedilerek basın yayın hayatı boyunca yazmış olduğu dergiler ve gazeteler sıralanmış, şiir anlayışı kısaca özetlenmiştir.

İki kısma ayrılan birinci bölüm “Selahattin Batu'nun Hayatı, Kişisel Özellikleri, Ailesi ve Çevresi” genel başlığını taşımaktadır. Birinci kısımda hayatı ve kişisel özelliklerinden, ikinci kısımdaysa aile ve çevresinden söz edilmiştir.

“Edebi Yaşantısı, Sanatı ve Şiirleri” genel başlığında verilen ikinci bölüm ise üç kısma ayrılmıştır. İlk kısımda edebiyat ilgisi, basın yayın hayatı, girdiği bazı polemikler incelenmiştir. İkinci kısımdaysa şairliği ve şiir anlayışı; dil, anlatım ve üslubu; resme olan ilgisi ve Atatürk sevgisi, başka şair ve yazarlar hakkındaki düşünceleri değerlendirilmiştir. Üçüncü kısımda ise şiirleri muhteva ve sıkça kullandığı rüzgâr, su, toprak, ışık gibi bazı unsurlar açısından değerlendirilmiştir.

Üçüncü bölümde eserleri üzerinde yapılan eleştiriler ışığında şiir, gezi kitapları, manzum tiyatroları ve deneme kitapları incelenmiş, libretto ve çevirilerine değinilmiştir.

Son olarak Selahattin Batu'nun 1939 ve 1973 yılları arasında yayınlanan bazı dergi ve gazetelerdeki şiir, deneme ve fikir yazılarının künyeleri ek bölümde sıralanmıştır.

Bu çalışmanın teşekkülü aşamasında Selahattin BATU'nun dünyasını açmama vesile olan torunu sevgili Pelin BATU'ya; fotoğraflar, belgeler ve anılarıyla çalışmama renk katan saygıdeğer kızları Çiğdem TUĞ ve damadı Yalçın TUĞ'a, ayrıca Selahattin Batu'nun saygıdeğer gelini Nevra BATU'ya; çalışmama yön veren hocam Yrd. Doç. Dr. Hatem TÜRK'e ve hiçbir zaman bana duydukları güveni eksik etmeyen ailem ve yakın dostlarıma teşekkürlerimi ve şükranlarımı sunarım.

Çakır ZENGİN

Giresun- 2016

ÖZET**ZENGİN, Çakır “SELAHATTİN BATU’NUN HAYATI, SANATI VE ŞİİRLERİ ÜZERİNDE BİR İNCELEME” Yüksek Lisans- 2016, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı**

Selahattin Batu, Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı’nda şiir, gezi yazısı, deneme ve tragedyâ türlerinden eserler vermiştir. Bu çalışmada öncelikle Selahattin Batu’nun hayatı ve eserleri incelenmiş, daha çok şiirleri üzerinde durulmuştur. Selahattin Batu’nun şiirleri konu ve öğeler açısından değerlendirilmiş ve sınıflandırılmıştır. Selahattin Batu’nun şiir anlayışı ve sanatı üzerinde değerlendirmeler yapılmış; dil, anlatım ve üslubu incelenmiştir.

Bu çalışmada Selahattin Batu’nun Varlık, Hisar, Türk Dili, Çağrı, İstanbul, Ulus gibi süreli yayınlarda yayınlanan şiirleri ile yazıları künye olarak verilmiştir. Böylece Selahattin Batu’nun dergi ve gazetelerde kalan birikimi ortaya çıkarılmak istenmiştir. Ayrıca Selahattin Batu’nun sağlığında yazdığı, fakat yayımlanmadığı bazı eserlerine de araştırmamız sonucunda ulaşılmıştır.

Bu çalışma hazırlanırken Selahattin Batu’nun eserleri dışında süreli yayınlarda yayınlanan yazıları ve hakkında yazılan eleştiriler doğrultusunda değerlendirmeler de yapılmıştır.

Çalışmamızda Selahattin Batu’nun Türk Edebiyatı’nda öncelikle şair, deneme yazarı, seyyah ve manzum dram yazarı olarak bütün yönleriyle tanınması amaçlanmıştır. Ayrıca bir zootekni profesörü olan Selahattin Batu’nun Türk Edebiyatı’nda kayda değer bir yeri olduğu kanıtlanmak istenmiştir.

ABSTRACT**ZENGİN, Çakır “A STUDY ON SELAHATTİN BATU’S LIFE, ART AND POETRIES” Master Degree- 2016, Department of Turkish Language and Literature**

Selahattin Batu, had composed literary works like poetry, travel writing, essay and tragedy in the Republican period of Turkish Literature. This dissertation presents a study of the work of author Selahattin Batu within the context of specially his poetries. His poetries are reviewed and classified according to subjects and also components and evaluated about linguistic performance and literary.

In this study, Selahattin Batu’s poetries and essays which are published in Varlık, Hisar, Türk Dili, Çağrı, İstanbul, Ulus are specified as tag. By this way, his knowledge which is just published on periodical journal is also reveal. Some performance that he composed but could not published on during his life, also reached by our detailed research.

We also made evaluations, besides Selahattin Batu’s literary works also concerning periodical editions and reviews about him.

Our purpose, first of all was to present Selahattin Batu as being an author of essay, traveller and author of poetic drama. Separately, it was also aimed to prove that Selahattin Batu’s who is professor of zootechnic at the same time importance in Turkish Literature.

KISALTMALAR

Agb. : Adı geen belge

Ank. :Ankara

Bkz. : Bakınız

C. : Cilt

ev. : Çeviren

doğ. : Doğumu

Dr. Med. Vet. : Doktor medicinae veterinariae (Veteriner doktor)

DTC. Fak. : Dil ve Tarih Coğrafya Fakóltesi

Düz. : Düzleyen

Haz. : Hazırlayan

İst. : İstanbul

mad. : madde

MEB. Yay. : Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları

ölm. : Ölümü

PEN. :Poets, Playwrights, Essayists, Novelists/ Şairler, oyun yazarları, deneme yazarları, roman yazarları (Milletlerarası Yazarlar Derneği)

s. : sayfa numarası

S. : Sayı

T.A.O.: Ticaret Anonim Ortaklığı

vb. : ve başkaları

Y. : Yıl

Yay. : Yayınevi

YKY : Yapı Kredi Yayınları

GİRİŞ

Yüzyıllardır Doğu'nun siyasi yaşantısını sürdüren Türk milleti sosyal yaşantısıyla birlikte sanatını da aynı bağlamda yaşamıştır. Fakat Osmanlı Batı'da gerçekleşen ihtilâllere, devletin hâlihazırdaki durumu sebebiyle sağır kalamayarak bu hareketliliğin etkilerini kendi bünyesinde Tanzimat ve Meşrutiyet'le hissetmiştir. Ardından yaşanan birinci Dünya savaşıyla da tam olarak yerleşmemiş siyasi durumu artık Batı karşısında güçsüz kalarak yıkılmıştır. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşuyla yeni bir siyasi düzene giren Türk milletinin hayatı sosyal, kültürel ve sanatsal alanda da cumhuriyetin getirdiği özgürlüğe kavuşmuştur. Bu özgürlüğün sanata ve edebiyata olan tesiriyle birçok yeni sanatkâr ve düşünür yetişmiştir. Selahattin Batu da bir Osmanlı çocuğu olarak doğmuş, Türkiye Cumhuriyeti ilim adamı ve sanatçısı olarak eserler vermiş bir fikir adamı ve şairdir.

Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti bilimde, sanayide ve sanatta çağdaş uygarlığı yakalamak için genç neslin parlak zihinlerini 1927'de eğitim amacıyla Avrupa'ya göndermiştir. Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk profesörleri, ilk çağdaş ressamı ve ilk doktorlarının birçoğu devletin burslarıyla Avrupa'da öğrenim görenler olmuştur. Selahattin Batu da bu gençlerden biridir ve Almanya'da zootekni üzerine doktorasını yaparak Türkiye'ye dönmüştür. Batu, eğitimini müspet ilimler üzerine yapmış olsa da küçüklükten beri içinde taşıdığı edebiyat sevgisi hiç sönmemiş, hatta ilim öğrenirken bir yandan Batı edebiyatını tanıma olanağı bulmuştur. Henüz ilkokul sıralarında edebiyat ilgisi başlayan Batu, Tevfik Fikret, Celal Sahir, Abdülhak Hamit, Namık Kemal, Mehmet Emin ve Halid Ziya gibi şair ve yazarları okuyarak yetişmiştir. Ayrıca şahsen de tanıdığı Yahya Kemal'in tesirinde de kalmıştır. Eski şiir geleneğini tanıyan ve bazı noktalarda eskiyle bağını koruyan Batu için Almanya'daki eğitimi edebi anlamda dönüm noktası olmuştur. Almanya'da Goethe, Rilke, Schiller gibi şairlerden, Lamarck ve Darwin gibi bilim adamlarının canlı bilimiyle ilgili görüşlerinden, Jung ve Freud gibi psikologların fikirlerinden etkilenmiştir. Batu'nun psikoloji ve fizik gibi bilimlere olan merakı ve birikimi şiir anlayışının ve sanatının oluşmasında önemli bir rol oynamıştır. Doğu geleneğinde yetişen Batu, Almanya'daki eğitimi süresince Batı'yı da tanımış ve kendi fikriyatında Doğu ve Batı'yı harmanlamış ve böylece Batu, Türk Edebiyatında Doğu- Batı sentezi yapan düşünürlerden biri olmuştur.

Selahattin Batu, roman ve hikâye dışında neredeyse tüm edebiyat türlerinde eser vermiştir. İlk olarak 1934'te "Ankara-Lübnan-Bağdat Seyahat Notları"nı Selahattin Emin imzasıyla bastırmıştır. Daha sonra 1942'de "İphigenia Tauris'te" adlı manzum dramını yayınlamıştır. Bu eseri eski Yunan tragedyaya geleneğinin Türk Edebiyatı'nda verilmiş tek örneği olduğu için yayımlandığı dönemde çok ses getirmiştir. Ardından Türk halk hikâyelerinden "Kerem ile Aslı"yı manzum olarak tragedyaya şeklinde 1944'te yayınlamıştır. Bu eseri de farklılığıyla dikkat çekmiş, bazı halk bilimciler tarafından eleştirilse de Batu bu eseriyle çoğu edebiyat kesiminden övgüler almıştır. 1945'te Ulus'taki bazı denemelerini "İnsan ve Sanat" adıyla yayınlayan Batu, Türk edebiyatında ses getirmeye devam etmiştir. 1949'da ilk kez bir şiir kitabı yayınlayan Batu'nun bu eseri küçük çapta bir çalışma olmuş ve dört şiir olarak "Bursa'da Yeşiller" adıyla yayınlanmıştır. 1953'te ise yurtdışı seyahat izlenimlerini "Romencero (Yolculuklarım)" adıyla yayınlamıştır. Batu'nun 1944'te yazdığı "Güzel Helena" ilk kez 1954'te Ankara'da Büyük Tiyatro'da oynanmış ve 1959'da kitap olarak basılmıştır. Bernt von Heiseler tarafından "Helena bleibt in Troja" (Helena Truva'da Kalıyor) adıyla Almancaya çevrilen Güzel Helena, Bregenz Tiyatro Eserleri Yarışması'nda 74 eser arasından ikincilik kazanmıştır. Eser aynı yıl Viyana Devlet Tiyatrosu oyuncularından tarafından oynanmıştır. Türk efsanelerinden Oğuz Kağan efsanesini yine Yunan tragedyaları doğrultusunda işleyerek "Oğuzata"yı yazmış ve bu eseri 1955'te Ankara Devlet Tiyatrosu tarafından Büyük Tiyatro'da oynanmış, 1961'de kitap olarak basılmıştır. 1962'de ikinci şiir kitabı "Rüzgârlı Su"yu yayınlayan Batu, 1966'da "İsviçre Günleri"ni, 1970'te "Avusturya ve Venedik Günleri"ni, ölümünden evvel 1972'de de "İspanya Büyüsü" adlı gezi kitabını yayınlamıştır. 1962 sonrası çeşitli dergilerde yayınlanan şiirleri "Bir Uzak Kıyıda" adıyla 2015'te yayınlanmıştır.

Osmanlı'nın son yıllarında basın yayın hayatındaki hareketlilik Cumhuriyetin ilanıyla daha da hızlanmış, Türkiye her koldan yeni bir arayışa girişmiştir. Dönemin Türkiye'sinin haber, kültür sanat gibi yaşayan her türlü değerini taşıyan, ileten süreli yayınlar fikir adamları ve şairlerin de aktif olarak yaşadığı mecra olmuştur. Selahattin Batu da Türkiye'ye döndükten birkaç yıl sonra dönemin en önemli dergi ve gazetelerinde aktif olarak şiirler, fıkralar ve denemeler yazmaya başlar. 1939'da ilmi yazılar yazmaya başladığı dergilerde 1944 sonrası şiirleri de çıkar. Türk basın hayatının en uzun soluklu dergisi Varlık ve Hisar'da 1939'dan ölümüne kadar yazı

ve şiirleri yayınlanmıştır. Bunların yanında Türk Dili, Çağrı, Yücel, İstanbul, Ilgaz, Şadırvan, Çaba, Su, Ülkü, Türk Düşüncesi, Kültür Dünyası, Başkent Ankara, Sanat ve Edebiyat ve Mülkiye gibi dergilerde şiirleri ve yazıları yayınlanmış ayrıca; Uyanış, Ataç, Biz ve Dünya, Edebiyat Dünyası, Devrim Gençliği, Güzel Sanatlar ve Yeni Ufuklar dergilerinde de yazıları yayınlanmıştır. Ulus gazetesinde “İnsan ve Sanat” başlığı altında denemeleri yayınlanmış, Ankara gazetesinin başyazarlığını yapmıştır. Dostu Suut Kemal Yetkin ve Lütfi Ay ile birlikte haftalık Sanat ve Edebiyat Dergisini çıkarmışlardır. Tercüme dergisinde Almancadan şiir ve yazı tercümelemi yapmış ve tercümelerini Maarif Vekâleti'nin basımıyla kitaplaştırmıştır.

1940 sonrası dünyadaki siyasi gelişmelerden etkilenen Türkiye, savaşa katılmadığı halde özellikle ikinci dünya savaşının psikolojik baskısından kurtulamamıştır. Sanata ve edebiyata da yansıyan savaş ve bunalım hali sanatçı ve şairlerin eserlerine sirayet etmiştir. Batu'nun savaş döneminde “Güzel Helena”yı yazması, diğer yazı politikası ve hümanist yaklaşımı hakkında Sevda Şener Varlık'ta şunları belirtir:

“Selahattin Batu'yu ahlak kaygısına düşüren, ona bir takım değerlerin savunmasını yaptıran ve özellikle Batı'nın insanî değerleri ile geleneksel değer yargılarımız arasında bir senteze varmağı özlettiren çeşitli etmenler olmalıdır. Bu etmenlerin başında İkinci Dünya Savaşı'nın yarattığı hayal kırıklığı gelmektedir. Öte yandan, Kurtuluş Savaşını başarmış, devrimleri gerçekleştirmiş olan ulusumuzun uygarlık yolunda aynı hızla ilerleyememiş olması, 1940-1950 yıllarının ekonomik ve kültürel bunalımı sanata yansımaya başlamıştır. Önceki dönemin ülkücü oyunlarının yerini toplum eleştirisine yönelen oyunlar almaktadır. 1930'ların ülküleri olan ulusçuluk, devrimcilik ve kahramanlık ülkülerinin yanı sıra daha evrensel değerlere özlem duyulmaktadır. Batı hümanizmasının kökeninde yatan değerleri tanıyıp benimseme eğilimi egemendir. Selahattin Batu, bir bunalım döneminde, geleneksel değerleri de içeren bir çağdaş uygarlık anlayışına bağlanmış kişidir.” (Şener, Temmuz 1973: 12)

İkinci Dünya Savaşı'nın kısıcılığı ve sosyal hayat üzerindeki olumsuz tesirleri Batu'yu evrensel ahlak kaygısına sürüklemiştir. Böylece Batu, kendi bağlı olduğu gelenek anlayışıyla birlikte Batı hümanizması doğrultusunda eserler kaleme almıştır. Şener'in de belirttiği üzere Batu geleneksel değerleri de içeren çağdaş bir bilince sahiptir ve bu doğrultuda ölümüne dek eserler kaleme almıştır.

Selahattin Batu'nun şiirleri geleneğe bağlı olmakla birlikte kendi özgün çizgisini bulmuştur. Divan şiiri geleneğini bilen Batu, daha çok Tanzimat ve Servet-i Fünûn şairlerini ve Yahya Kemal'i okuyarak büyümüş, ayrıca Alman şairlerinden etkilenmiştir. Basın yayın hayatının başlamasıyla birlikte 1944 sonrası kendi şiir anlayışını oluşturmuş ve kendine has şiirler kaleme almıştır. Şiirlerinin öncelikli konuları tabiat, ölüm, aşk ve mitolojidir. Batu'nun tabiat konulu şiirleri düz pastorallikten ibaret değildir ve onun şiirlerinde tabiat, izlediğı âlemin perdesi gibidir. Batu'nun şiirlerinde ideolojik amaçlı hiçbir öge göze çarpmamaktadır. Onun sanat kaygısı özellikle şairlik kaygısı yalnızca "güzel"i sunmak üzerinedir, denilebilir.

BİRİNCİ BÖLÜM

HAYATI, KİŞİSEL ÖZELLİKLERİ, AİLESİ VE ÇEVRESİ

1.1. HAYATI VE KİŞİSEL ÖZELLİKLERİ

1.1.1. Doğumu ve Çocukluğu

Selahattin Batu, 25 Aralık 1905'te Çanakkale'nin kıyı ilçelerinden Eceabat'ta dünyaya gelmiştir. Batu, 18. 06. 1962'de Çanakkale Boğazı'ndan geçerken, Marmara Vapuru'nda kaleme aldığı yazısında çocukluk yılları ve yaşadığı muhit hakkında şunları söyler: “Eceabat benim doğduğum yerdir; denizi ilk gördüğüm kıyılar işte şuracıkta. Zengin bayındır bir rum kasabasıydı o zamanlar, çok bakımlı mahalleleri vardı; halkı neşeli, çalışkandı çok. Zeytincilikle, balıkçılıkla, alışverişle geçinirdi.” (Batu, 1966: 5) Batu, doğduğu evi ve henüz çocukken tattığı denizle iç içe olma sevincini, hala o gün gibi yeniden yaşayarak anlatır:

“Doğduğum ev de denizin içindeydi diyebilirim. Taşlığundan dalgaları ilk seyrettiğim günü, bugün gibi hatırlıyorum. Bir öğle vakti olmalıydı; sıcaktı sular, bütün açıklığı aydınlığıyla Boğaz, baştanbaşa önümdeydi. Denizi, aydınlığı, maviyi bunca sevmemin sebebi bu olacak, diye düşünüyorum. İlk anılarım yosunlar, deniz kabukları; doğanın ilk okşadığım güzelliği, deniz suyunda yıkanan çakıllardır. Bu küçük evin serin taşlığını, içinde bir kanarya şakıyan kırmızı boyalı kafesini, mermer bilezikli kuyusunu, üst kattaki odaların yağlı boya dolaplarını, yüklerini unutmadım. O zaman dört yaşında olmama rağmen hem de...” (Batu, 1966: 6)

Batu, Kültür Dünyası dergisinde rüzgârla ilgili bir yazısında çocukluğundaki rüzgârla dalgalanan denizleri anımsayarak anılarını şöyle anlatır: “Çocukluğumuzun akarsularını, küçük kayıklarla, yelkenlilerle oynadığımız deniz kıyılarını unutabilir miyiz? Bir çam kabuğundan yonttuğum gemi hala gözümün önündedir. Suyun yüzünde nazlı nazlı salınır dururdu. O zaman rüzgâr essin, diye sabırsızlanırdım. Çünkü uzaklara açılarak, onunla bilmediğim iklimlere gidecektim. Birden hafif bir meltem esmeye başlayınca su yüzü kırışır kimildardı. O zaman kayığım kanatlanmış gibi, suları nasıl yara yara açılır, ellerimden kopar giderdi.” (Batu, Kasım 1954: 3)

Selahattin Batu, çocukluğunda Birinci Dünya Savaşı'na da şahit olmuştur. Savaşın en hareketli cephelerinden Çanakkale'de ordugâh olan Eceabat'tan,

bombaların patladığı Gelibolu'ya oradan da karşı yakaya sığınmışlar ve savaş bitince tekrar evlerine geri dönmüşlerdir.

“On sekiz Mart savaş günü dokuz yaşındaydım orada. Eceabat bir ordugâhtı artık. Sokaklardan telaşlı telaşlı ordu birlikleri geçiyordu. Ardi arkası kesilmeyen top sesleri uğulduyordu havada; biz de bir kayıkla ateşten kaçmaya hazırlanıyorduk. Akşama varabildik Gelibolu'ya, birkaç gün geçmeden de karşı yakaya sığındık. Daha o sabah Gelibolu'nun bombardımanını seyrettim. Dağlardan aşırılan güller suya düşüyor, havaya fiskiyeler kaldırıyor, toprağa çarpınca evleri, kayaları yakıyordu. Bir büyük hengâmeydi şehrin içi, bunu karşıdan da görebiliyordum: Duman duman tütüyordu çatılar; alev alevdi mahalleler; kayıklar da ayrılıyordu limandan durmadan; halk, yığın yığın, karşı kıyılara akın etmeğe başlıyordu. Daha bir saat geçmeden şehirde kimse kalmamıştı belki.” (Batu, 1966: 6)

Batu, Osmanlı'nın savaş günlerini çocuk hafızasına yerleştirmiş ve yıllar sonra gördüğü topları dahi bu kıyılardan geçerken hatırlamıştır:

“Bütün yaz denizlerinden çıkmadığım bir başka kıyı da şu Çamburnu, karşımda şimdi. Eceabat'la Kilitbahir arasındaki bu çıkıntı, bütün çamlıktı o zaman. Yazın çoğu günlerimizi geceye kadar orada geçirirdik. Kilitbahir kalesine de uğradığımız olurdu. Eski Osmanlı toplarını, yere yığılmış mermer gülleri ilk orada görmüştüm. Bir subay eniştemiz sık sık bizi filikasına bindirir, küreklerin sudaki şakırtısını dinleyerek karşı yakaya gider dönerdik. Şu denize yakın selvilerin altında da iki ninemin mezarları vardır.” (Batu, 1966: 6- 7)

Batu, ileriki yaşlarında ne zaman Ege'de, Akdeniz'de deniz kıyısında bir yere gitse çocukluğunu anımsayarak bazı hatıraları gözünde canlanmıştır. Bunlardan biri Varlık'ta yayınlanan Erdek'ten Yaz Anıları adlı gezi izlenimlerindedir:

“Ben ne vakit bu iklimlere uğrasam kendimi umutsuz düşler içinde bulurum. Deniz uzaklara çağırır beni, gidemediğim, göremediğim, yitirdiğim yerlere çağırır. Çocukluğum bunların başında gelir; o akşamsız günleri hatırlarım hep. Gene bir ağaç dalına atlıyarak, yaprağını kıyasıya kırbaçlıya kırbaçlıya, bahçeler içinde dolaşmak isterim. Kopup gitmeyi, uçup gitmeyi, bir başka dünyaya varmayı isterim. İnsan ruhu daha o yaştaiken özlemlidir; her yerde olmak için çırpınır. Bir tek gerçeğe bağlanamaz, ufkunu durmadan genişletmek için, daha derinden, daha hür, daha pervasız soluk alabilmek için kollarını dağlara çarpmak ister; sınırlarını yıkmak ister.” (Batu, Ekim 1963: 5)

Batu, küçük yaşlarından beri geleceği için mücadele etmiş, kendi ayakları üzerinde durmaya çalışmıştır. Eğitimi için idadiden sonra tek başına İstanbul'a gitmesi mücadelecî karakterinin göstergesidir.

1.1.2. Eğitimi

Selahattin Batu, ilk öğrenimini Lapseki İlkokulunda, orta öğrenimi Gelibolu İdadisi'nde tamamlamıştır. Batu'nun memura mahsus sicil cüzdanında ilk dönem derece-i tahsili şöyle özetlenmektedir: "İptidai tahsilini Lapseki Mektebi'nde yapmış ve Gelibolu İdadisi son sınıfından Tasdikname alarak ayrılmış ve Baytar Ali Mektebine girerek 341 senesinde icazetname almıştır."¹

Batu, on dört- on beş yaşlarında yalnız başına İstanbul'a gelmiş, 1921 yılında İstanbul Öğretmen Okuluna kaydolmuş ama aynı yıl açılan bir sınavı kazanarak İstanbul Yüksek Veteriner Okulu'na kabul edilmiştir. Batu İstanbul'da, yatılı okul sınavlarına girmiş ve baytar okuna yazılmıştır. Hayvanlarla ve zoolojiyle fazla ilgili olmamasına rağmen bu bölümü seçmiştir. Bunun sebebini kızı Çiğdem Tuğ, bizzat bize "Tek açık yatılı okul olarak baytar okulunu bulmuş, bu yüzden ona yazılmış" diyerek belirtmiştir.

Batu'nun küçük yaşta başlayan edebiyat ilgisi idadi sıralarında duraklamıştır. Bu duraklama anı, onun mesleki seçiminin pozitif ilimlere kaymasına sebep olmuştur. Bu seçiminin nedenini Varlık'ta çıkan bir röportajında şöyle açıklar:

"...Sonra idâdi tahsili, yüksek tahsil sıralarında edebiyat hevesim azaldı. Şiir yazmaz oldum. Şiire karşı kötü bir propaganda yapılıyor, şairleri herkes horluyordu, ben de şiiri, şairliği hor görmeye başladım. Artık âlim olmaya karar vermiştim. Yüksek veteriner okulunda anatomi dersi bile, bütün soğukluğuna, ağırlığına rağmen bana saygı değer bir disiplin gibi geliyordu. Müsbet ilimlerle karşılaşmak içime büyük bir heyecan verdi. Lamarck'lara, Darwin'lere hayran olmuştum. Hele canlı organizmanın karmaşıklığı, fizyolojisi ile patolojisi, bir karaciğer hücresinin 10-15 kimya muadelesini bir âna sığdırıp çözmesi beni şaşırtmıştı." (İmzasız, Şubat 1954: 7)

¹ Belge 1: Memura mahsus sicil cüzdanı, s. 3.

Buradan çıkarılan yargıya göre Batu'nun öğretmen okulundaki kaydını, Baytar okuluna aldırmasındaki sebeplerden biri de âlim olmak istemesidir. Yükseköğrenimini 1925 yılında tamamlayan Selahattin Batu, 1926'da aynı okula asistan tayin edilmiştir. Batu, bu okuldaki başarısıyla dikkat çekmiş ve devlet bursuyla eğitim için Avrupa'ya gönderilen gençler arasına girmiştir. Memura mahsus sicil cüzdanında Almanya'daki eğitim süreci şöyle özetlenmektedir: "Almanya'da Hannover Yüksek Baytar Mektebi'ndeki Zootečni Veraset Enstitüsü'nde 1.11.1927 gününe kadar ve Berlin Yüksek Ziraat Mektebi Zootečni ve Ehli Hayvan Veraseti Enstitüsü'nde 1.5.1929'dan 4.5.1931 gününe kadar fahri asistan olarak çalışmış ve aynı enstitüde doktorasını yapmış aldığı vesikasından anlaşılabilir sevk verildi."²

1927'de Ziraat Vekâleti tarafından Almanya'ya gönderilerek iki yıl Hannover Yüksek Veteriner Okulunda, iki yıl da Berlin Ziraat Fakültesinde zootečni ve genetik konularında ihtisasını yapmış ve Dr. Med. Vet. payesini kazanmıştır.

"Almanya'da 1927- 1931 yılları arasında Hannover Tierärztliche Hochschule ve Berlin Ziraat Fakültesi'nde, sahasında bir dünya otoritesi sayılan Genetik ve Zootečni profesörü Kronacher'in yanında dört yıl Volunteer assistant (gönüllü asistan) olarak çalışmış ve Zeitschrift für Züchtung und Züchtungsbiologie dergisinde ilmi yayınlar yapmıştır. Türkiye'de aynı çalışmalara yıllarca devam etmiş, ders kitabı ve orijinal araştırma olarak kırktan fazla eser yazmıştır. Bunlar arasında Türk Atları ve At Yetiştirme Bilgisi, Ankara Keçisinin Tarihi Orjinleri, Haaruntersuchungen an einigen Boviden, Biyoloji ve Felsefe, Sümer ve Etilerde Ziraat ve Hayvan Yetiştirme, Arabistan'da At Yetiştirme" en mühimleridir."³

1931'de Almanya'daki eğitimini tamamlayıp Türkiye'ye döndüğünde 1933'te İstanbul'daki Yüksek Baytar Mektebi'nin Ankara'ya nakledilmesiyle Kurulan Yüksek Ziraat Enstitüsü Baytar Fakültesinin Zootečni Enstitüsü şefliğine atanmıştır. 1936'da doçent, 1941'de profesör olmuştur.

Batu, Almanya'daki eğitimi süresince iyi derecede Almanca öğrenmiş ve edebi yörüngesini burada eğitimini tamamlarken bir yandan okumuş olduğu Alman şairleri ile diğer Çağdaş Batı şairleri çizmiştir. Batu'nun Goethe'den yaptığı şiir çevirilerinin 2015'te tekrar yayınlanmasını sağlayan torunu Pelin Batu, bu kitabın Sunu bölümünde konu hakkında şunları söylemektedir:

² Agb. : s. 3.

³ Belge 2: Kısa Meslekî Biyografisi, s. 1.

“Umut vaat eden pek çok ressamımız, edebiyatçımız, mimarımız ve bilim insanımız Paris’e, Viyana’ya, Berlin’e gitmesi teşvik ediliyordu ki, iyi bir eğitim aldıktan sonra memleketine dönüp yararlı olsunlar. Ülkelerini yıkılmış bir imparatorluğun küllerinden inşa etsinler. Dedem de bu gençlerden bir tanesiydi. 1927 yılında Ziraat Bakanlığı’nın bursuyla Almanya’ya gönderilmiş ve dört yılını orada geçirmişti. Orada, zootekni alanında doktora yaparken, aslında asıl merakı olan edebiyatı koklamış, solumuş, bilgisini ve dilini derinleştirmişti. O gizemli dönemle ilgili pek bir şey bilmemekle birlikte hep şöyle bir benzetme yaptım: Dedemin Romantik dönemden yadigâr ruhuna, bir kürk mantolu Madonna yakıştırdım. Memleket özlemine, doğa aşkını, bastırılmış tutkularını çevirdiği şiirlerde, yazdığı manzumelerde yakaladım.” (Goethe, 2015: 6-7)

Batu, her şeyden önce erdemli ve kararlı bir kişiliğe sahiptir; yaptığı şeyi, üzerine aldığı sorumluluğu en iyi şekilde yerine getirmiştir. Batu, edebi ve bilimsel eserlerini hiç bitmeyen, soluklanmayan bir çalışmanın ürünü olarak ortaya koymuştur. Kızı Çiğdem Tuğ ve damadı Yalçın Tuğ, Batu’nun odasında sürekli yazdığını, çalıştığını bizzat bize söylemişlerdir.

Varlık’ta çıkan bir röportajında, “Çalışkan bir talebe mi idiniz, hangi dersleri sever, hangilerinden hoşlanmazdınız?” sorusuna cevaben: “Çalışkandım, ama daha çok imtihanlarda çalışkandım, öteki zamanlarım meslek dışı eserlere ayrılmıştı. Sevdiğim dersler: bilhassa tabii ilimlerle manevi ilimlerdi, riyazîlikten hoşlanmazdım.” (İmzasız, Şubat 1954: 7)

Batu’nun, pozitif bilimle ilgilenmesi, eğitimini bu minvalde ilerletmesi, hatta bir zootekni profesörü olması onun edebiyatla ilgilenmesini engellememiş bilakis sanatına olumlu yönde katkısı olmuştur.

“Meslek çalışmalarımın da yazılarım üstünde etkisi olmuştur, şu şekilde: Önemli bilgilerin, özellikle biyologların düşündürücü eserleri beni her zaman zenginleştirmiştir, ufkumu açmışlardır. Kafamı bu çeşit bilgilerin de büyük ölçüde biçimlediğini sanıyorum. Kültürlerini daha çok edebiyat ürünlerinden ‘tedarik edenlerden çok farklı bir düşünce yapım olduğuna inanırım. Bu benim edebi çalışmalarım için faydalı mı, zararlı mı olmuştur, pek kesin söyleyemem ama faydalı olduklarına daha çok inanmak istiyorum. Gene de ben bilimden çok fikir ve felsefe eserlerini okudum. Bunları okurken düşündüklerim, duyduklarım birçok yazılarımı etkilemiş, hatta yazılmalarına sebep olmuştur. (Köklügiller, 1968: 5)

1.1.3. Evliliği

Selahattin Batu'nun eşi Neşide Hanım ile tanışmalarında Batu'nun kız kardeşi Nezahat Gürgen'in etkisi olmuştur. Neşide Hanım, babasının Kadıköy Feneryolu'ndaki köşkünde babasıyla birlikte oturmaktadır. Nezahat Hanım da oralarda bir ev tutar, bu vesileyle Neşide Hanım ile tanışır. Neşide Hanım çok güzeldir, bu güzelliği Nezahat Hanım'ın dikkatini çeker ve abisi Selahattin Batu'yla tanışmasını ısrarla ister. O sıralar Neşide Hanım henüz liseye gitmektedir, başta evlenmek istememiş fakat daha sonra ailesinin isteğini yerine getirerek 18 yaşındayken liseden mezun olmadan Selahattin Batu yurt dışından dönünce 08. 05. 1935 tarihinde evlenmişlerdir.

Kızları Çiğdem Tuğ'un bizzat bize anlattıklarına göre Selahattin Batu ile Neşide Hanım evlendikten sonra Samanpazarı'nda Ankara Üniversitesi yakınlarında küçük bir ev kiralamışlardır. O sıralar Ankara'da apartman bulunmadığı için, bu küçük evde sert ve soğuk kış şartları altında çok sıkıntılar yaşamışlardır. İlk çocukları İnal, bir yıl sonra zor şartlar altında bu evde dünyaya gelmiştir. Neşide Hanım'ın ilk yıllarda Ankara'yı sevemediğini fakat daha sonraki yıllar alıştığını hatta oradan ayrılırken çok üzülüp ve ağladığını kızları Çiğdem Tuğ bize aktarmıştır.

1.1.4. Memuriyeti ve Milletvekilliği

Selahattin Batu'nun memura ait sicil cüzdanından edinilen bilgiye göre ilk memuriyeti 15 lira maaşla Sürmene kazası sıhhiye baytarlığıdır. 17 Ekim 1925'te başladığı bu memuriyette çok kalmadan Aralık 1925'te naklen ayrılmıştır. Fakat bu bilgi biyografilerine geçmemiştir. Genellikle ikinci memuriyeti olan Baytar-ı Ali Mektebi zootekni asistanlığı ilk memuriyeti olarak biyografilerine yer etmiştir. Yine 15 liraya 26 Ocak 1926'da başladığı ikinci memuriyeti zootekni asistanlığından 1 Kasım 1927'de Avrupa'ya uyum dolayısıyla ayrılmıştır. 1 Haziran 1928'de yine aynı memuriyete 20 lira maaşla başlamış gözükmektedir fakat bu görevden 1 Haziran 1931'de "Avrupa'dan avdetle tekrar vazifesine başlamasından" dolayı ayrılmıştır. 30 Mart 1931'de 150 liraya İhtisas Vekâleti Baytar Zootekni müşavirliği görevine atanmıştır. 30 Haziran 1931'de başladığı bu görevinden Ziraat Mektebi İslah Hayvanat Laboratuvarı Şefliğine tayini sebebiyle 20 Ocak 1932'de ayrılmıştır. 24 Ocak 1932'de Yüksek Ziraat Mektebi İslah Hayvanat Şefliğine başlamış, 21 Ekim

1933'te Yüksek Ziraat Enstitüsü Zootečni kürsüsü şefliğine tayininden dolayı ve 29 Kasım 1933'te bu görevinden ayrılmış 30 Kasım'da yeni görevine başlamıştır. Batu, mesleğinin gereklerini iyi bir şekilde yerine getirmiş bu sebeple 28 Ekim 1935'te "gösterdiği kabiliyete binaen 55 lira aslı maaşı almak üzere" notuyla maaşı yükseltilmiş ve sicil kaydına geçmiştir. 27 Şubat 1936'da aynı görevine doçent olarak devam etmiştir. 27 Şubat 1939'da Yüksek Ziraat Enstitüsü sivil doçent ve laboratuvar şefi olarak görevine devam etmiştir. 7 Şubat 1941'de profesör olarak görevini sürdürmüştür. 1 Mart 1943'te Çanakkale milletvekili seçilmesi dolayısıyla görevinden ayrılmıştır.

Selahattin Batu, TBMM'nin 28 Şubat 1943 tarihli VII. dönem seçimlerinde Cumhuriyet Halk Partisi Çanakkale milletvekili olarak mecliste bulunmuştur. Batu, 1946'daki seçimde milletvekili seçilememiştir. Damadı Yalçın Tuğ'un bize naklettiği bilgilere göre İsmet İnönü, Suut Kemal Yetkin⁴ ile Selahattin Batu'nun da aralarında bulunduğu bazı CHP eski milletvekili bilim adamlarını ve düşünürleri yanına çağırarak, "Ne yapacaksınız sizler için endişe ediyorum." diyerek bu insanların geçimleri için duyduğu kaygısını dile getirmiştir. Suut Kemal Yetkin ile Batu, görev için Ankara Üniversitesi'ne yeniden başvurmuşlar ve üniversite onları kabul etmiştir. "1943 yılında ikimiz de Halk partisinden milletvekili seçilmiştik. O bir dönem, ben iki dönem sonra yeniden seçilmeyince üniversiteye dönmüştük. Gerek parlamento gerek üniversite yıllarında dostluğumuza en küçük bir gölge düşmemiştir." (Yetkin, Haziran 1973: 4-5)

Batu, 1946 seçimlerinde yeniden milletvekili seçilemeyince üniversitede fizyoloji mütehassıs veterineri olarak 22 Ağustos 1946'da göreve başlamış, dört gün sonra zootečni profesörlüğüne istihdamı dolayısıyla bu görevden alınmadan maaşı artırılmış ve 31 Aralık 1946'da Yüksek Ziraat Enstitüsü 2. Sınıf profesörü olarak görevini sürdürmüştür. Bu tarihten sonra Milli Eğitim Bakanlığınca ek görev olarak Hasanoğlan Köy Enstitüsüne tayin edilmiştir. 21 Şubat 1949'da kadrosu değişmiş ve Veteriner Fakültesi Profesörlüğü'ne tayin edilmiştir. 1 Temmuz 1950'de Veteriner Fakültesi Dekanlığına getirilmiştir. 30 Haziran 1952'de dekanlık süresi sona ermiş ve bu süreçte 28 Şubat 1951'de kadrosu değişerek Veteriner Fakültesi Zootečni kürsüsü

⁴ **Suut Kemal Yetkin:** Cumhuriyet devri yazarlarından, 1903-18 Nisan 1980, doğ. Urfa, ölm. Ankara. Yükseköğrenimine Fransa'da tamamladı. İstanbul ve Ankara üniversitelerinde estetik ve sanat tarihi doçentliği yaptı, Urfa Milletvekili oldu (1942-1950), son görevleri Ankara Üniversitesi İlahiyat ve Eğitim Fakültelerindedir. Ayrıntılı hayat hikâyesi; çevirilerinin, yazılarının yayımlandığı yerli ve yabancı dergilerin tam listesi Mehmet Seyda'nın Edebiyat Dostları (1970) kitabında. (Necatigil, 1991: 329)

profesörlüğüne de devam etmiştir. Ayrıca “senatonun 15.1.1952 tarih ve 667 sayılı kararı gereğince zootekni kürsüsünün yönetimi ile görevlendirilmiştir.”⁵ Bununla birlikte aynı tarih ve karar gereğince “Yem Maddeleri ve Hayvan Besleme Kürsüsünün yönetimi”⁶ ile de görevlendirilmiştir.

31.8.1955’te “4936 S. K. 62. madde gereğince bilimsel incelemelerde bulunmak üzere 9 ay müddetle Avrupa memleketlerine gönderilmiş ve 17.9.1956 tarihinde hareket etmiştir. Memlekete dönerek 3.7.1957 tarihinde görevine başlamıştır.”⁷ 10 Mart 1958’de kadrosu değişerek Veteriner Fakültesi Zootekni Kürsüsü profesörlüğüne tekrar getirilmiş ve 24 Haziran 1958’de Veteriner Fakültesi Dekanlığı görevi de yeniden Batu’ya verilmiştir. İki yıl süren ikinci dekanlık görevi 24 Haziran 1960’ta sona ermiştir. Profesörlüğü devam ederken 31 Ağustos 1961’de “4936 sayılı kanunun 62. mad. Gereğince 6 ay müddetle İsviçre ve Almanya’ya gönderilmiş olup 18.6.1962 tarihinde hareket etmiştir. Bu müddet 30.6.1963 tarihine kadar uzatılmıştır. Yurda avdetle 20.4.1963 tarihinde görevine başlamıştır.”⁸

Batu’nun sicil cüzdanında emeklilik bilgisi verilmemiştir, buradaki son bilgi 31 Ağustos 1964’teki terfii ve maaş hususundadır. Batu, üniversitede profesörlüğü devam ederken 1969’da kendi isteğiyle erken emekli olmuştur.

1.1.5. Gezileri

1.1.5.1. Almanya’da

Selahattin Batu, Almanya’ya ilk kez 1927 yılında eğitim için gitmiş, dört yıllık doktora eğitiminden sonra 1931’de Türkiye’ye dönmüş ve daha sonra gezi için 1953 yılında tekrar gitmiştir.

Batu, gençlik yıllarının büyük bir bölümünü Almanya’da geçirmiştir. Almanya Batu’nun dünyaya açılan penceresi olmuş ve her zaman etkileyiciliğini korumuştur. 1953’te buraya tekrar gittiğindeki yaşadığı heyecanı gezi notlarında şöyle anlatır:

⁵ Belge 3: Memura Mahsus Sicil Cüzdanı, s. 14- 15.

⁶ Agb. 4: s. 16- 19.

⁷ Agb. : s. 16- 19.

⁸ Agb. 5: s. 22- 23.

“Almanya’yı yirmi iki yıldır görmemiştim; bir fırsat çıkar da nasıl koşmam? İlk gençliğimin geçtiği şehirler, o ömrün bitmiyecekmiş gibi gözüktüğü güzel günler orada benim için. Çağdaş bilim, bir dağ gibi orada karşıma çıkmıştı; ama umutlu, sevdalı bir dağ gibi! İlk operayı orada seyretmişim. Tanhaeuser’deki hacılar korosu, belli belirsiz ışıklar, ipek tüller içindeki periler, kimi bir çağıltı, kimi de bir yalvarış gibi değişen musiki, o coşturan, yoran musiki, büyük eser, hala kulaklarımda. Hannover’den o zaman bir dostuma yazdığım ilk mektupta: ‘İnsan yalnız bu musikiyi duymak için buralara gelse değer!’ Dediğimi unutmuyorum. Sonra koyu yeşil, ulu ağaçlı ormanlar içinde; ışıklı, cıvıltılı gecelerde; karlı dağlar arasında, güneşli yaz denizlerinde geçirdiğim günler gelir. Umutlar, arzular, sevinçler, yorulmalar, çırpınmalar, didinmeler, ama hepsinin üstünde o ilk gençlik günlerinin arı duru düşüncesi, o kolay sevinen, kolay acılanan, ama kolayca da bağışlayan güler yüzlü ruh halleri gelir. Şimdi o ülkeye gidiyorum; koşmaz mıyım?” (Batu, 1953: 63)

Batu, bu ikinci gelişinde eski Almanya ile yeni bulduğu Almanya’yı karşılaştırır, hayal kırıklığına uğrar fakat yine de eskiye ait buldukları onu gençliğine götürür:

“Batı’ya ilk ayak bastığım istasyonda gene trenden indim. İlk hayal kırıklığım da burada başlıyor; yüksek tavanlı, uğultulu, derinliğine bir yerd burası, şimdi açıkta; eski yapılardan eser kalmamış. Ama meydandaki tunç atlı, eski yerinde duruyor. Bu atın başı altında kaç geceler kaç dostla buluşmuştuk. Burada buluşur, şu karşıkı aydınlık salonlara giderdik. Az ileride tiyatroya doğru yürür, avizeler altında parıldayan mermer merdivenlerden sevine sevine çıkardık. İçerde yan yana ama birbirimizi unutmuş, gözlerimiz sahnede, otururduk. Sanattan, güzelden çok büyük şeyler beklerdim o zaman, her şeyi adeta ondan umardım. Sanat o zaman dindi, ahlaktı, Tanrıydı benim için; belirsiz, uzak, maddesiz ne varsa, mana diye neler sezinlediysen hepsi plastikte, şekilde, musikideydi. İyi ile doğru bile güzel demekti.” (Batu, 1953: 64)

Batu’nun yıllar önce öğrenciyken buralarda nasıl çalıştığı, neler yaptığı yine gezi notlarından öğrenilmektedir:

“Bense yirmi iki yıldır görmediğim bir dostla, bir şarap kadehi önünde oturuyorum. Bu dostla dört yıl birlikte çalışmıştık. Sırtımızda yükümüz, Goethe’nin periler peşinde dolaştığı Hartz dağlarında kaç kış çalışmış, araştırmalar yapmıştık. Brocken tepesindeki otelde ilk korkunç sarhoşluğumu hatırlıyorum. Yattığım yatak gökyüzüne kalkıyor, bir türlü yere indiremiyordum. Bir gün Wernigerode

dolaylarında yolumuzu yitirmiştik. Kar, ayaklarımızın altında gıcırıyor; sessizlik, çam dallarında bembeyaz, salkım salkım; karanlık artıyor, bir türlü köyü bulamıyorduk.”(Batu, 1953: 64-65)

Almanya'nın Batu için ayrı bir yeri vardır: Dünya edebiyat ve sanatına gözlerini gerçek anlamda burada açmış, edebiyatla haşır neşir ruhunu bu ülkede besleyerek ülkesine dönmüştür. En iyi bildiği dil Almancadır ve en sevdiği, tanıdığı şair ve yazarlar Alman edebiyatındandır: Goethe, Rilke, Schiller onu şiire yaklaştıran şairlerdir.

1.1.5.2. İsviçre’de

Batu'nun 29 Haziran 1962’de yazdığı güncesinde İsviçre’ye ilk 1960 yılında gittiğini öğrenmekteyiz: “İki yıl önce de İsviçre’ye gelmiş, Bern’i ilk görüşte sevmiştim. Tenhaliği, sessizliği, eskiliği çekmişti beni; bir süre olsun burada yaşamak, büyük bir baht gibi görünmüştü bana. İşte artık buradayım... Aylarca bu sokaklarda gezebileceğim; bu sessizliği tadacağım. Okuyacağım, arayacağım, çalışacağım ve dilediğim gibi düşüneceğim.” (Batu, 1966: 14)

Batu, “Bern’e hangi tepeden baksanız güzel, diyor insan. Bern’den nereye çıksanız yemyeşil...” (Batu, 1966: 21) diyerek İsviçre’nin başkenti Bern’i doğayla iç içe olması nedeniyle övüyor.

Batu, İsviçre’de Bern’de Gurten Tepesine çıkmış, Thun Gölü’ne gitmiş, Aar Irmak’ı kıyıları’nda dolaşmış, Alpler’e çıkmış, Neuchatel, Karagöl, Gurniel, Zug, İnterlaken, Biel, Basel, gibi yerler ve şehirlere gitmiştir. Gezisini Bern Sanat Müzesi’nde kaleme aldığı notlarla tamamlamıştır.

1.1.5.3. İspanya’da

Selahattin Batu, İspanya seyahatlerine “Romencero” ve “İspanya Büyüsü” adlı eserlerinde yer vermiştir.

Selahattin Batu için İspanya'nın da ayrı bir yeri vardır. Almanya’ya gitmeden önce dahi İspanya merakı vardır:

“Kendimi bildim bileli İspanya’yı görmek isterdim; adeta gözümün önünden gitmezdi. Acaba çok aydınlık bir yer miydi? Yıldızları bile şarkı söyleyen memleket; hisli, musikili, çok içli miydi? Belki de bir iklimi özlüyordum: ‘Limonların

çiçeklendiği' ülke idi orası. En güzel bahçeler oradaydı. Meğer İspanya ne bir tabiat, ne de bir şarkıdan ibaretmiş... Gerçi Sevilla'da gördüğüm bir bahçe, emsalsiz kokularla dolu idi. İnsanı çiçekler nasıl sarhoş eder? Orada yaşadım. Kurtuba'da bir akşam bir İspanyol kıza raks etti; 'Endülüs'te Raks'ı bile unuttum. Gırnata'da çok içli bir şarkı dinledim: İnsan yüzü bir nağme ile gerilerek iç acılarını nasıl çizer? Küçük, esmer, alev gibi duran bir kadın, nasıl fişkirir, coşar? Kimi diz çökerek ellerini ileri atıyor, kimi arkaya gerilerek kendini taşlara serpiyor. İnsanın içinde ateş yanmadan, yüzü böylesine alevlenemez. Bir avuç kor gibi mermerlere dağılamaz.” (Batu, 1953: 5)

Batu, gezilerinde dostlarından sık sık söz etmez. Nadiren söz ettiği dostlarından Prof. Cuenca hakkında şunları söyler:

“Prof. Cuenca Madridli bir dostumdur, üniversitede çalışır burada. Sık sık buluşuruz onunla, kimi Roma'da, kimi Milano'da, kimi de Sevilla'da, ya da kongreler, toplantılar buluşturur bizi. Daha ilk görüşte sevmiştim onu, geniş görüşüne, içtenliğine, insanlığına bağlanmışım. İspanya'da o yol gösterdi bana, bugün de buradaki çalışmalarımı destekliyor. Varılacak yerlere çoğu birlikte gidiyoruz. Dün Yazarlar Birliği'ndeydik onunla.” (Batu, 1972: 46- 47)

Batu'nun muhayyilesindeki İspanya'da Yahya Kemal'in “Endülüs'te Raks”ındaki “zil, şal ve gül” sembolü vardır. Fakat İspanya'ya gidince kendi İspanya olgusu oluşur. Avila'da tüm bildiği İspanya motiflerini yıkarak yeni bir İspanya ortaya çıkarır: “ ‘Zil, Şal ve Gül’ değil burası, asıl İspanya... Gizem havasıyla örülü bir ufuk, kilise çanları çınlıyor hala: Teresa'nın, Loyola'nın, de la Croix'nın İspanyası burası. Resullerin, ermişlerin, azizlerin, İspanyası... Uygarlıklar üst üste yığılır, bin yıllar birikebilir toprakta. Bir sabah kazmalar çalışır ve eski bir kent çıkar ışığa... işte Avila orası... ‘Kuşatılmış’ incisi İspanya'nın, yaşıyor gününü bugün de sevinçle. (Batu, 1972: 98)

1.1.5.4. İngiltere'de

Batu'nun Londra gezi notları “İspanya Büyüsü” ve “Avusturya Venedik Günleri” adlı eserlerindedir. Fakat “Avusturya ve Venedik Günleri”nde bulunan “Londra Geceleri” ve “İngiliz İnsanı” adlı bölümler daha ziyade deneme tarzında olup Batu'nun Londra'ya ilk gidişindeki bir iki sayfalık izlenimlerini taşımaktadır.

Batu, Londra'ya 1956'da İngilizce öğrenmek için gitmiştir. Bu seyahati Suut Kemal Yetkin ile planlamışlar ve ailelerini de alarak Londra'ya gitmişler. Batu, bu günlerin günlüğünü tutmamıştır, yalnızca bir iki sayfalık bir notu olduğunu 24 Mayıs 1962'de Avusturya'da tuttuğu günlükten öğrenmekteyiz: “Londra'da da kalmıştım bir süre, dokuz ay o sessiz zenginlikte yaşamıştım. Ama ancak birkaç gece var yazılarımda aradan. Öteki anılarım, gördüklerim, düşündüklerim, özlediklerim bir iz bırakmadan silinip gittiler, hiçbiri yok bugün benim için...” (Batu, 1970: 23) Batu'nun 1956'da yaptığı İngiltere seyahati ona memleketi özletmiştir. Bu geziden çok fazla bir izlenim edinmeden, edindiklerini de fazla not edemedi dönüştür.

“Bir yıla yakın memleket dışında kaldım. Ama bu sefer, görmediğim yeni şartlardan yeni izlenimler toplamaktan çok memlekettten uzak kalmanın acısını duydum. [...] Ben bugüne dek sessizliği yalnızlığı sevdiğimi sanırdım. Gerçekte o bile doğup büyüdüğüm yerlerde olmakla kayıtlı imiş. Dünyanın en sakin memleketlerinden biri olan İngiltere'deki sessizlik beni sanki boğdu, soluğumu kesti; yalnızlığı sandığım kadar sevmediğimi orada anladım. Yahut onun da ancak yaşadığımız yerlerde güzel olduğunu, sınır dışında zehirlendiğini, sanki tabiat dışı hacimler, nitelikler aldığını orada gördüm. Dönerken İtalya'ya uğramıştım. Sokaklardaki aydınlıkla karşılaşınca, serin kemerler altından akan o konuşkan insanlarla yüzyüze gelince, memlekete yaklaştığımı birdenbire fark ettim; içim aydınlandı sanki bir korkudan, hastalık gibi, evham gibi ağır bir duygudan kurtulur gibi oldum.” (Batu, 1957: 4)

Batu'nun Londra'da en çok sevdiği yer şüphesiz Hayde Park'tır. Bunu her fırsatta dile getirmiştir. Batu, 1972'de hastalığı zamanlarında Londra'da bulunan kızı Çiğdem Tuğ'a yazdığı mektupta Hayde Park özlemini dile getirir: “Kışın Londra'da iyi geçmesi de hoş bir haber. Hayde Park kim bilir ne güzeldir, orada yaptığım uzun, bitmez gezintiler aklıma geldikçe hep yüreğim çarpıyor...”⁹

Ailesiyle, dostu Suut Kemal Yetkin ile fakat daha çok kendiyile baş başayken Hayde Park'ta güzel günler geçirmiştir.

“Hayd Park'ı dolanırken çevre daha başkalaştı. Bol yeşil burada, ağaç altları gölgeli yeşil... Teşrinlerin kurduğu o Logialar, pergolalar aydınlıklar içinde.(Batu, 1972: 106) Batu'nun Londra'da Hayde Park dışında gezdiği parklar da vardır, bunlar: Saint James Park, Regens Park, Holland Park, Kew Garden. “Londra büyük

⁹ Belge 6: Selahattin Batu'nun 24.01.1972'de kızı Çiğdem Tuğ'a yazdığı mektup, s. 1.

bir kenttir yapılarıyla, saraylarıyla, müzeleriyle, her şeyiyle ama daha çok parklarıyla güzeldir.” (Batu, 1972: 111)

1.1.5.5. Avusturya ve Venedik’te

Batu, Avusturya’ya ilk kez 1958’de gelmiştir. “Yolum bir ara Bregenz’e uğradı; 1958’de buraya ilk gelişimi hatırladım. Güzel bir güz akşamıydı; Konstans gölünün derinleri bile gün ışığıyla doluydu. İskeledeki ağaçlar altında günün batışını seyretmişim o akşam. Suların durgunluğu, bulutların parıltıları içime bir gariplik vermişti. “Seni düşünmek acı gün batınca” diye bir mısra geldiği dilimin ucuna. Bu bir yalnızlık duygusuydu, nereye gitsem benimle gelen... Oysa, cıvıl cıvıldı Bregenz; oteller, sokaklar adam almıyordu.” (Batu, 1970: 8)

Mayıs 1962’de gittiğinde Avusturya’da bir ay kalarak Ankara’ya geri dönmüştür. Bu gezisinde Viyana Sanat Müzesi, Gmunden Aziz Florian Manastırı, Salzburg şehrini dolaşmıştır. “Avusturya’daki birinci yolculuğum bugün sona eriyor, öğleden sonra Ankara’ya dönmüş olacağım.” (Batu, 1970: 40)

Batu, üç ay sonra ikinci kez Avusturya yolculuğu yaparak Avusturya’ya gider:

“Dün İsviçre’den buraya gelerek ikinci Avusturya yolculuğuma başladım, akşama kadar da Bragenz ormanında geçti günüm. Köy köy gezdim koca bölgeyi Vorayberg benzersiz bir doğa cenneti buralarda... Dağ taş konuşuyor sanki insan gerçekten gördükleriyle sarhoş oluyor. Doruklar ak saçlı gençler gibi yiğitçe ve yeşil üstüne kabartma kabartma. Bol ışık, bol renk, bol su çağlıtı ve bitip tükenme bilmeyen güzellik... Nasıl sarmalıyor düşünceyi, insanı nasıl avutuyor, alıp gidiyor...” (Batu, 1970: 40)

Batu bu gidişiyle Avusturya’da iki ay daha geçirerek 18 Kasım 1962’de yine Bregenz’de gezisini noktalar.

1 Nisan 1963’te Venedik’e gelen Batu, Venedik için şunları söyler:

“Venedik’in bir havası var ki, Rilke’nin benzetişini haklı çıkarıyor: ‘Her şey ellerle, yüreklerle değil, aynalarla almıyor Venedik’te’ demiş... Biri düş, biri gerçek iki şehir, sulara yan yana yaşıyor. Çatıları, kubbeleri, sarayları, kulübeleri bir kere de bu yankılar yaratıyor. Hem bu yaratılış gerçekten güzel... Uzak çünkü bize, bıktığımız yalanlardan değil... Özlemini çektiğimiz düş, bir idee, eski, yaşanmış bir

çağın bugüne kalmış gerçek anıları. Sokaklar daracık, bildiğimiz gibi. Ama hepsi büyük yapılarla donatılmış. Hangi köprünün başında dursanız, bir tarih size aynasını gösteriyor. Ve bir bütün olarak kişiliği, değişikliği olan bir güzellik bu, oymalı mermer, dövme demir, eski balkonlar, kapı kemerleri ve saraylar, saraylar, saraylar... Arada paslı yeşil bir kilise kubbesi, ya da bir gondol kanalda, nereye giderler böyle ağır ağır? Bu gölgeler, ışıklar, kişiler nerelere yol alırlar? Venedik'te yalnız düş görür insan, bildiği zamanı unutur, bildiği günü yaşayamaz.” (Batu, 1970: 94)

Batu, Ca Pesaro'daki Çağdaş Sanatlar Müzesini gezerek bütün salonlardaki tabloları ve heykelleri tek tek anlatmıştır. Son olarak 11 Nisan 1963'te Academia'yı ziyaret etmiş ve gezi notlarını buradaki resimlerin tasviri ve izlenimleriyle tamamlamıştır.

1.1.6. İstanbul'da

Selahattin Batu'nun görevi süresince Ankara ve İstanbul arasında geliş-gidişleri sıkça olmuştur. 1969'da emekli olunca tamamen İstanbul'a gelmiş ve Kadıköy Kızıltoprak'ta denize bakan bir apartmanın bir dairesine yerleşmiş ve ölümüne dek burada yaşamıştır.

Emekli olduktan sonra kendini tamamıyla yazı ve şiirlerine verme niyetinde olan Batu, kendine hazırladığı huzurlu ortamda ölümüne kadar şiirler yazmış, eski şiirleri üzerinde düzeltmeler yapmış, denemeler kaleme almıştır. “Adeta deniz sevgisine dayanmayarak daha birçok yıllar öğretimde kalabileceği halde isteğiyle ayrıldı. Deniz kenarında, Fenerbahçe koyunu gören güzel evinde son yıllarını, kendisini mutlu eden çalışmalarına, okumalarına, yazmalarına vererek geçirdi.” (Erk, 1977: 323)

Batu için emeklilikten sonra Kalamış'ın deniz koyuna yerleşmek onu çocukluğuna döndürmüştür. Yıllardır aradığı sessizliği ve dinginliği burada bulmuştur. 20 Eylül 1967'de Kalamış'ta kaleme aldığı ve Varlık'ta “Sessizlik ve Rüzgâr” adıyla yayınladığı güncesinde ev ve bulunduğu muhit hakkında şunları söyler:

“Kalamış'a yerleşmeğe çalışıyorum. Oturduğum yalı katı bir gemi güğertesine benziyor; boydan boya denize açık; odalar bir deniz kabuğunun içi gibi... Kalamış koyu güzel bir yer, bir masal hayvanının iki boynuzu arasına kurulmuş, Marmara'ya

oradan bakıyor. Sağ yanımızda Küçük Moda, ağaçlıklarıyla denize kaymışçasına; ilerisinde Moda İskelesi, her gece ışıklarla pırıl pırıl. Batıya dönünce Kalamış iskelesi görünüyor, üstünde Fenerbahçe'nin çınarları, meşeleri, hatta Adaların birkaç tepesi var. Yıllardan beri her gece yorulmadan yanıp sönen Fener, gençliğimin de bir parçası, öyle beyaz, gerçi bir karpostal manzarasını andırıyor, ama sahici denize oturmuş, sahici dalgaları seyrediyor. Bir daha hatırladım çocukluğumu burada, böyle bir deniz kıyısına doğan ben, ondan nasıl ayrılıp gitmişim... Hep uzaklarda geçti ömrüm, otuz altı yılımı Ankara'da, altı yılımı Batı'da, gürültülü şehirlerde denizsiz geçirdim. Onun için vatanıma dönmüş gibi oldum şimdi, yeniden çocukluğuma kavuşmuş gibi... Her an bir eski günü hatırlıyorum, daha çok öğle saatlarında, deniz baştanbaşa günışığıyla donanınca... İşte aynı renkler, aynı parıltı denizde, aynı iklim, aynı hava... Bu saatlarda Kalamış anlatılmaz güzellikler içindedir. Moda önlerinden koparak açık denize, Marmara'ya doğru bir yangın başlıyor dört yönden ve gümüş balıkların su yüzüne vuruşu gibi parıl parıl. Kimi çoğalan, kümelenen, kimi ince ince çözülen, dağılan bir aydınlık. Ve derinlerden bir ses, içtenliğin sesi, canlılığın sesi.” (Batu, 1969: 5)

Bu güncenin kaleme alındığı tarihe bakılırsa Batu'nun İstanbul'a emekli olmadan önce gelmiş olduğu anlaşılmaktadır. Buradaki evi 1967'de almış ve Ankara'da iki yıl daha çalışmış, 1969'da tamamen buraya yerleşmiştir. Batu, 1970'te Suut Kemal'e yazdığı bir mektupta İstanbul'daki kendi iç dünyasına kapandığı hayatını şöyle özetlemektedir: “Burada pek yalnız yaşıyorum, ama isteyerek yapıyorum bunu. Kimseye gitmiyorum, kimseyi aramıyorum. Zaten İstanbul'da herkes birbirine uzak, dünya gibi bir yer burası, dünyada yaşıyorum. Kitaplarım gerçek yakınlarım.”¹⁰

Batu, İstanbul'u sevmesinin başlıca sebebini renklere bağlar. Varlık'ta yayınlanan “İstanbul'un Renkleri” adlı denemesinde bu sevgisini şöyle dile getirmektedir:

“Ressam değilim, ama İstanbul'u bana bunca sevdiren güzelliklerin başında renklerin geldiğini biliyorum. Bu kadar tatlı, bu kadar sıcak, bu kadar iç açıcı ışık çeşidinin bir araya geldiği başka bir iklim var mıdır? Denizlerine bakıyorum, bir maviler, yeşiller, lacivertler bahçesi. Sanki her biri bir ayrı palette yepyeni tablolar için hazırlanmış. Kırklarına, dağlarına bakıyorum, en soylu, en yumuşak, en uygun renk soluklarını yüzümüze yüzümüze dalgalandırıyor, bizi her dakika şaşırtıyor. İnsanı sevinçten bayıltacak bir ahenk bu, bir cümbüş, bir ışık düğünü. Gökyüzü

¹⁰ Belge 7: Selahattin Batu'nun 12.01.1970'te Suut Kemal Yetkin'e yazdığı mektup, s. 1.

nerede böyle tatlı mavidir? Şurasında burasında birkaç ak bulut, kimi günler gelin gelin salınır; ama beyazların en yumuşağıdır bunlar, dalga uçlarında parıldayan su köpükleri gibi, denizden üfürülmüş gibi, öylesine arı, yıkanmış pırıl pırıldır. Mesela bir akşamüstü Fenerbahçe'desinizdir. Az sonra güneş batacak, tabiatın en güzel bayramlarından biri, bir İstanbul günü daha sona erecektir. Önce deniz karşınızda ağır ağır değişmeye başlar; koyulur, daha güzelleşir; üstüne ateşten çiçekler dökülür, daha derinleşir.” (Batu, Ağustos 1957: 5)

Yaz akşamlarında buradaki evinin balkonunda klasik müzik dinlemek ve torunu İlhan Kemal'le Fenerbahçe'nin fenerin yanışını beklemek en çok sevdiği şeylerdendir.

Batu'nun aldığında denizle bitişik olan evinin önünde şimdi Kalamış Parkı ve bir yat limanı bulunmaktadır.

1.1.7. Hastalığı ve Ölümü

Batu, yaşı ilerleyince “Ankara'nın havası artık bana yaramıyor” demiş ve erken emekli olarak 1969'da İstanbul'a taşınmıştır. İstanbul'a geldikten sonra kısa süre içinde hastalanmış ve bazı hastanelerde muayene olmuştur fakat teşhis konulamamıştır. Türkiye'deki muayeneleri sonuç vermeyince 1972'de damadı Yalçın Tuğ, kayın pederini Londra'da sadece kanser hastalıkları teşhis ve tedavisi uygulayan Royal Marshal Hospital'a götürerek hastanenin en iyi profesörlerine muayene ettirmiştir. Tuğ'a doktorlar üzülenek Batu'nun bağırsak kanseri olduğunu söylemiştir. Damadı bundan büyük üzüntü duymuş ve bir süre bunu Batu'nun kendisinden ve ailesinden saklamıştır. Tuğ, Batu'nun hastalığını bir türlü eşine ve kayın validesine söyleyememiş bu üzüntüyle ve kaygıyla yaşarken arkadaşının tavsiyesi ve ısrarıyla durumu Batu'nun ailesine de açmıştır. Ailesi, hastalığını ondan gizlemek için sahte rapor almak zorunda kalmıştır. Batu, 1972 Mayıs ayında bu hastanede ameliyat olmuş ve Türkiye'ye dönmüştür. Ölümüne kadar hep iyileşme umuduyla yaşamıştır. Kızı Çiğdem Tuğ, “ölüm aklına bile gelmezdi, hep iyi olacağım derdi” diyerek babasının hep iyileşme umuduyla yaşadığını bizzat bize söylemiştir. Batu, 1972'de Londra'da bulunan kızı Çiğdem Tuğ'a yazdığı mektupta hastalığıyla ilgili şunları söyler: “Benim kolit de galiba yoluna girmek üzere. Doktora gittim, bu hastalık geçmez, arada sizi böyle yoklar, dedi ve biri sekiz, öteki

dört ay alınacak iki ilaç verdi. Şimdi hevesle onları alıyorum, beni teselli ediyorlar...”¹¹ Batu, ne zaman kaleme aldığı belli olmayan “Korkulu Bir Rüya” adlı yazısında iyileşme umudunu şöyle dile getirir:

“Doktor parça aldı içimde bir yerden, sonuç dört gün sonra belli olacak. Tuhaf duygular içindeyim, kötü bir şeyler görür gibi oluyorum. Bakışım aydınlık, çok aydınlık gene de... Hayır diyorum, kötü bir son bunca yakın olsaydı, bunca güzel bulmazdım dünyayı. İnsan sezerdi bunu, bunu sezemeyen insan değildir. Bizim iç duygularımız körleşmediler daha. Gerçi kimi doğa tehlikelerini hayvanlar bizden iyi sezerler. Ama bir sayrılığı, yaklaşan bir kara hayaleti, bir acıyı, mutsuzluğu çokluk sezinleriz biz de. Boş bir kanı değildir bu. Korkma diyor bir ses bana, yakın günlerin korkunç değil. İşte gözlerinin ışığı parlak, yüreğin soluklu, güçlü, güven kendine... Gene de dikkatle dinliyorum içimi. İçime güvenirim ben, ama sarsılıyorum gene de. Her zaman tedirgin, vehimlidir içim, şimdi de öyle...”¹²

Yakın dostlarından Doktor Suat Efe, Batu'nun son günlerine kadar hastalığını gözlemlemiş, kendisi de Batu'yu muayene etmiştir. Ölümünden sonra Varlık'ta kaleme aldığı yazısında hastalığının seyri hakkında şunları belirtir:

“Hastalığına gelince... Kalınbarsak tümöründen Mayıs 1972'de Londra'da ameliyat geçirmişti. Bende bulunan ameliyat protokolüne göre, ameliyata geç kalınmıştı. Tümörün karaciğere atlamış olduğu görülmüştü. Yurda döndüğünde morali yüksekti. Haziranda halsizdi. Temmuzda denize girebildi, yürüyüşlerine başladı. Ağustosta ağrıları ve oturma güçlükleri başladı. Eylülde şikâyetleri arttı. Tanınmış operatör arkadaşlara beraber gittik. Radyoterapi ve sitostatik ilaçlar ilaçlar uygulandı. Bu tedavilerle Mayıs başına kadar şikâyetleri hafifletilebildi. Sonra hekimlik olanakları tamamen yetersiz kaldı. Her karşılaşmamızda ‘Suat Bey, nedir bu benim başıma gelenler’ diye sorardı. Kendi kendisini avutmasını biliyordu. Son 20 gün öncesine kadar ayakta idi. 4 gün öncesine kadar da iyileşme umudunu yitirmiş değildi. Ölümünden 4 gün önceki son görüşümde kendini muayene etmemi ısrarla istemişti.” (Efe, 1973: 22)

Batu'nun son günlerindeki rahatsızlığı ailesinin ve dostlarının da üzüntüsüne sebep olmuştur. Batu'nun edebiyat tutkusunu bilen dostları, onun kendine hazırladığı bu huzurlu ortamda yazılar, şiirler yazamadan ölecek olmasına üzülenler içerlemişlerdir. Yaşar Nabi Nayır, dostu Batu'nun ölümü üzerine Varlık'ta çıkan

¹¹ Belge 6: Selahattin Batu'nun 24.01.1972'de kızı Çiğdem Tuğ'a yazdığı mektup, s. 1.

¹² Belge 8: Korkulu Bir Rüya, s. 1.

yazısında Batu'nun son yıllarında katlandığı hastalığı ve ölümü hakkında şunları belirtmiştir:

“Uzun meslek yıllarından sonra zootekni profesörlüğünden emekli olmuş, Ankara'dan İstanbul'a geçerek, Kızıltoprak'da denize bakan bir apartmanın bir dairesine yerleşmişti. Kendini rahatça yazılarına vererek eserlerine daha güzellerini katacak, bir yandan da hayatının tadını çıkaracaktı. Haketmişti de bunu. Ama kader fırsat vermedi. Geçen yıl apar topar gittiği Londra'da ağır bir ameliyat geçirerek dönmüştü evine. Kendisinin haberi yoktu ama yakınları artık günlerinin sayılı olduğunu biliyorlardı. Böylece tam huzura kavuşacağını sandığı bir sırada, gitgide artan sıkıntılar ve acılar içinde kıvranarak ömrünü tamamladı. 25 Mayıs'ı 26'ya bağlayan gece aramızdan ayrıldı. Çok sevdiğim dostumun katlanmak zorunda kaldığı acılar son aylardaki huzursuzluğumu artıran ayrı bir neden oldu. Korka korka kendisini her arayışında türlü sıkıntı ve acılardan sızlanırken yeni bir doktorun tedavi tarzını değiştirdiğini ve umutlarını artırdığını da ekledi sözlerine. [...] Artık Selahattin yok. Başka bir çağın insanıydı. Başka, sağlam değerlerin savunucusuydu. Artık omuz silkilen bir erdemdir bu nitelikler. Gerçek, sağlam, şaşmaz güzelliklere bağlanmayı anlamıyor zamanımızın aydını. Belki daha çok bizde.” (Nayır, 1973: 5)

Hastalık hali Batu'yu yazmaya daha çok sevk etmiştir. Ölümüne kadarki son bir yıl içinde özellikle şiir yazmaya, eski yazdığı şiirler üzerinde düzeltmeler yapmaya yönelmiştir. Batu, ölümünden bir ay önce Sabahattin Teoman'a yazdığı teşekkür mektubunda hastalığının kalemine etkisi hakkında şunları söyler:

“Ama artık bu çeşit uzun soluklu yazılar yazamayacağımı sanıyorum, çünkü bir yıldır hastayım ve iyi olup olamayacağımı bile bilmiyorum. Ancak şiirle uğraşabiliyorum. Ve tuhaftır hastalık hali beni bu alanda güçlendiriyor sanki. Bir ciddi kitabı bile zor okurken şiire başladığım zaman dikkatim hemen parlıyor; eskiden yazıp da bugün yayınladığıma pişman olduğum şiirlerden başlayarak bütün dizelerimi bir bir elden geçiriyorum. Atıyorum kimilerini, kimilerini yeniden ve özenle elden geçiriyorum. Pürüzsüz biçime ve alışılmamış duygulara ulaşmaya çalışıyorum. Size daha uzun yazmak isterdim, aziz Teoman, fakat halim yok. Gözlerinizden öper, sağlık, mutluluk dilerim.” (Teoman, Temmuz 1973: 4)

Dostu Mehmet Çınarlı, ölümü üzerine Batu ve hastalığı hakkında Hisar'da şunları söylemiştir:

“İstanbul’a yerleştikten sonra, ara sıra, titrek bir el yazısıyla yazılmış, kısa mektuplarını alırdım. Geçen Eylül ayında İstanbul’a gittiğimde, şair hemşehrim Mehmet Zeki Akdağ’la birlikte kendisini evinde ziyaret etmiştik. Kızıltoprak, Yeni Sahil Yolu’nda, denize bakan pek şirin bir villada oturuyordu. Fakat, çok mutsuz ve kötümserdi. Barsak tümöründen Londra’da ameliyat olmuştu. Doktorlar kurtulduğunu söyledikleri halde, ameliyattan önceki ağrılar ve anormallikler yeniden başlamıştı. Bana şöyle diyordu: —Sayın Çınarlı, bilsen bu çalışma odasını ne büyük bir zevk ve titizlikle hazırlamıştım. Artık kendimi büsbütün yazı hayatına verecektim. Fakat, masa başında oturamıyorum. Her şey ne kadar boşunaymış!” (Çınarlı, 1973: 6)

Öğrencisi Nihal Erk de hastalığında Batu’yu evinde sık sık ziyaret edenlerdendir. Erk, Batu’nun ameliyatından sonra ve son aylardaki durumunu şöyle aktarır:

“1972’de bir ziyaretimde İngiltere’de ameliyattan yeni dönmüştü. Hastalığının ciddiyetini bilmiyordu. Ama kuşkulanıyordu herhalde. Son okuduğum bir yazıya değindiğimde mutlaka onu kendisine ulaştırmamı istedi. İstemiyeye istemiyeye yazıyı kendisine vermedim. Kuşkusunu artıracaktı. 1973 yılı Şubatındaki ziyaretimde hastalığının ilerlediği görülmüyordu. Artık çok şeyleri anlamıştı. [...]1973 baharında çok sevdiği eşinden, oğlundan, kızından, torunlarından, denizden, doğadan ve ömrü boyunca anlamağa çalıştığı tüm insanlardan ayrıldı gitti. Giderken Türk edebiyatında, Türk dili çalışmalarında, mesleğimizde doldurulamayacak boşluklar bıraktı.” (Erk, 1977: 323)

Ailesi ve sanat camiasında onu tanıyan mütevazı çevresi, karakteri itibarıyla örnek alınacak birisi olduğunu her fırsatta belirtmiştir. Dostları, Batu’nun da yazılarını, şiirlerini neşrettiği dergi sayfalarından ölümünü üzüntüyle beyan etmişler ve bazı anılarla Batu’yu anmışlardır:

“25 Mayısı 26 Mayısı bağlayan gece Selahattin Batu’yu yitirdik. Dünyamızdan bir karakter örneği daha göçtü gitti. Bir gün onunla Veteriner Fakültesindeki minicik odasında şiir üstüne çok şeyler konuşmuştuk. Yazdıklarının çok ilerisinde bir şiir ustası görünmüştü bana. Sonra yazları Küçükyalı’nın ‘İdealtepe Plajı’nda buluşur olmuştuk. Dizgeli, düzenli kumlanışı, deniz alışı, sessizce ayrılışı vardı. Bir gün güneşleniyorduk. ‘Öğretmen’ adlı bir şiir üstünde çalıştığımı söyledim. Görmesini çok istedi, o yaz bir türlü bitiremedim. Öğretmeni olduğu gibi değil de ülkücü bir tutkuyla olması gerektiği gibi belirtmeye çalışmıştım. Düzyazıda, hele şiirde sakat

bir yöntemdi elbet, oturup makale yazsam daha iyiydi. Şiir çıktıktan sonra Batu ne yargıya vardı bilmem. Selahattin Batu gerçek anlamıyla yazardı. ‘Romencero’, ‘Avusturya ve Venedik Günleri’, ‘İsviçre Günleri’, ‘İspanya Büyüsü’ adlı gezi izlenimlerini kültürüyle oluşturan yapıtları, insana, insanlığa açılan denemeleri yıldan yıla çağdan çağa daha derinden anlaşılacak.” (Atok, 1973: 7)

Selahattin Batu, ailesinin verdiği bilgilere göre evhamlı bir kişiliğe sahiptir. Bu sebeple ailesi hastalanmadan kullandığı ilâçları, erken ölümünün bir nedeni olarak göstermektedir.

25 Mayıs 1973 gecesinde vefat eden Batu’nun Zincirlikuyu’daki kabri, oğlu İnal ve eşi Neşide Batu’nun mezarlarının da bulunduğu 23. adadaki aile kabristanındadır.

Varlık, Batu’nun ölümünden evvel kaleme aldığı şiirleri “son iki şiiri” başlığıyla yayınlamış; bu şiirler Batu’nun “Bir Uzak Kıyıda” eserine de alınmıştır:

“Hasta Yatağı

Öyle mahzun

Kırık ki içim

Sanki bir başkası yatağında

Ben yoğum solumda sağımda

Ölüm ayakucumda ayakta.

Yanımda iki elim

Tik-Tak

Tik-Tak Tik-Tak

Geçiyor zaman durmadan.

Tik-Tak Tik-Tak

Kimin yüreği o atan?

Tik-Tak Tik-Tak

Bir ayak sesi duyulan

Tik-Tak Tik-Tak

Kim o gelen çağrılmadan?” (Batu, 1973: 5)

1.1.8. Fizikî Portresi ve Bazı Kişisel Özellikleri

Selahattin Batu, orta boylu, buğday tenli yuvarlak bir yüze sahiptir. Saçları gür, ifadesi ağır ve sevecendir. Kızı Çiğdem Tuğ, onun daima iştahlı olduğunu söylemektedir. Batu, hayatın bütün görsel ve ruhsal lezzetleriyle birlikte yiyeceklerinden de tat almayı seven biridir. Buna rağmen aşırı kilolu değil, yürüyüş yapmayı da sevdiği için orta kilodadır.

Batu’yu ölümünden sonra ananlar, onun hayatta en çok yaptığı şeylerin başında yazmaktan sonra yürümesinin geldiğini belirtirler. Dostu Doktor Suat Efe, onun bazı kişisel özelliklerinden ve emeklilikten sonra Kalamış sahilindeki rutinlerinden şöyle bahsetmektedir:

“Sağlığına çok düşküdü. Damar sertliğinden korkardı. Önlemek için ne mümkünse yapardı. Kolunda katlanmış ceketi olduğu halde, o güzelim Kalamış koyundaki evinden çevik adımlarla çıkar ve aynı hızla Fenerbahçe’ye, oradan dönerek Kadıköy’e kadar günde en az bir, bazen da iki defa uzun yürüyüşler yapardı. Sigara kullanmaz, perhizine çok dikkat ederdi. İyi yüzerdi. Bu yaz Kalamış ve Fenerbahçe sakinleri bembeyaz saçlı, kırmızı yüzlü, çekik elmacık kemikli, ufak yapılı, yaşlı zindesi komşularını artık caddelerde koşar adım yürürken veya Fenerbahçe plajında ölçülü kulaçlarla yüzerken göremeyince çevrelerinde bir eksiklik olduğunu fark edeceklerdir. Her Kalamışlı, belki adını bilmediği komşusu Batu’yu bu yaz her gün bir köşeyi kıvrak adımlarla dönerken görüverecek gibi olacaktır.” (Efe, 1973: 9)

Üniversitedeki duruşu ve tavrını öğrencisi Profesör Nihal Erk şöyle anlatır:

“Batu’nun ciddi, aceleci karakteri onu sevenlerin kendisine yaklaşmasını önlerdi. Doktora, doçentlik ve profesörlük jürilerimde bulunduğu halde, bilimsel bir gerek (bunlar özellikle dil konusunda oluyordu) olmadıkça yanına gitmekte hep çekingenlik duymuşumdur. Ama Fakülteden ayrılıp İstanbul’a yerleştikten sonra kendisini sık sık ziyaretlerimde uzun, benim için unutulmaz konuşmalarımız oldu.” (Erk, 1977: 322)

1.1.9. Üyesi Olduğu Kurumlar ve Kazandığı Başarılar

Batu, uzun yıllar Türk Dil Kurumu üyeliği yapmış, Tercüme Bürosu'nda görev almış ve Milli Eğitim Bakanlığının tercüme faaliyetlerine katılmış, UNESCO Türkiye Komisyonu Genel Kurul üyeliği ve PEN'de görev almıştır.

Batu'nun kazandığı ilk ve en önemli başarı "Güzel Helena" ile Bregenz Tiyatro Eserleri Yarışması'nda 74 eser arasından ikinci olarak kazandığı başarıdır.

1.2. AİLESİ VE ÇEVRESİ

1.2.1. Aile Kökeni

Selahattin Batu'nun ailesi Çanakkale'ye göç etmeden evvel Bulgaristan'ın Deliorman¹³ bölgesinde yaşayan Pomak Türkleri¹⁴ndendir. Batu'nun ailesi, 93 Harbi başlayınca Balkanlardaki karışıklıklar sebebiyle buradan göç eden diğer Müslüman Türklerle birlikte Türkiye'ye gelmiştir. Ailesi Çanakkale Gelibolu'ya taşınmış fakat burada çok uzun süre kalmadan Eceabat'a yerleşmiştir.

1.2.2. Anne ve Babası

Babası Çanakkale İdare Meclisi Başkâtibi Emin Batu, annesi Gelibolu eşraflarından Hacı Ahmet Bey'in kızı Advieye Batu'dur.

¹³ **Deliorman:** Kuzeydoğu Bulgaristan'da bir bölge. Türkler tarafından kurulan Deliorman adı popüler olduğundan bölgenin sınırları kesin değildir. Osmanlı hâkimiyeti döneminde (1393-1878) Deliorman, Hezargrad kazasına bağlı Divane orman nahiyesiyle Şumnu kazasına bağlı aynı addaki nahiyeden meydana gelmekteydi. Bölge Tuna'nın güneyinde ve Rusçuk- Hezargrad- Varna'nın doğusundadır. Şumnu'dan Tuna'ya uzanan ve Silistre ile Tutran arasında geçen hat Deliorman bölgesinin doğu sınırını teşkil eder. Bu bölge dalgalı bir plato şeklindedir ve az yağmur almasının yanı sıra su kaynaklarının sınırlılığı ile de bilinir. Doğusunda düz ve ağaçsız Dobruca bölgesi bulunur. XIX. yüzyıla kadar bölge sık ormanlarla kaplıydı ve Deliorman adını da bu sebeple almıştı. Deliorman'ın en önemli yerleşim merkezleri Hezargrad (Razgard), Balbunar (Kubrat) ve Kemanlar (İsperih) kasabalarıydı. (Kiel, 1994: 141)

¹⁴ **Pomaklar:** Bulgaristan, Batı Trakya ve Doğu Makedonya'da yaşayan müslüman topluluk. Büyük gruplar halinde, Meriç düzlüklerini Ege kıyılarından ayıran yüksek yaylalar ve ovalarla örtülü Arda, Karasu (Mesta) nehirlerinin geçtiği yeşil vadili Rodoplar ile Pirin ve Vardar Makedonyası bölgelerinde yaşarlar. Ayrıca Bulgaristan'ın kuzeyinde Lofça, Plevne, Teteven, Selvi (Sevlievo), Rahova'da; Orta Bulgaristan'da Filibe ve eski Selanik, Manastır, Kosova ile İşkodra vilayetlerine dağılmış halde küçük gruplar da mevcuttur. Makedonya'da ise Nevkop, Çeç, Razlik, Piyanets, Tikveş, Moglena, Koreşça, Kiçeviya, Drimkol, Golo Birdo, Gorna Reka ve Gora gibi bölgelerde bulunmaktadır. Nüfusları konusunda kaynaklarda çelişkili bilgiler yer alır. Çek asıllı Bulgar bilgini K. Jireček'in 1874 yılına ait verdiği istatistik bilgilerinden Lofça, Plevne yöresinde 100.000, bütün Rodoplar'da ve Selanik'ten Vardar boyunca Moglena, Prespa ve Yukarı Dibre'ye kadar uzanan yerlerde 500.000 Pomak nüfusunun bulunduğu anlaşılır. [...] Balkanlar'daki Pomaklar'ın kaderi 1877- 1878 Osmanlı-Rus Savaşı'ndan sonra değişti. Savaşın ardından Balkanlarda birçok yerde olduğu gibi çok zor şartlarda yaşamaya çalışan Pomakların bir kısmı katledildi, bir kısmı Türk hâkimiyetindeki bölgelere göç etmek zorunda bırakıldı. (Memişoğlu, 2007: 320)

Selahattin Batu'nun kızı Çiğdem Tuğ'un bizzat bize aktardığı bilgilere göre Batu, anne ve babasına aşırı düşkün bir evlat olmasa da onları ileriki yaşlarında hep gözetmiş, onlardan maddi- manevi desteğini esirgememiştir. Anne babasına ev tutup, eşyalarını almış, yalnızlıklarında kapısını açmıştır. Anne ve babası sıkıldıklarında eşyalarını satarak ya Ankara'ya Selahattin Batu'nun yanına ya da diğer oğulları Kemal'in yanına İzmir'e gitmişlerdir.

1.2.3. Kardeşleri

Selahattin Batu'nun Nezahat ve Kemal adında iki kardeşi vardır. Kardeşlerin en büyüğü Selahattin, sonra Nezahat ve en küçükleri de Kemal'dir. Kız kardeşi Nezahat evlenerek Gürgen soyadını almış ve Gültekin ile Gülseren adlarında iki çocuğu olmuştur. En küçük kardeşi Kemal'in mesleği İngilizce öğretmenliğidir. Kemal Batu, İzmir'e yerleşmiş, Deniz ve Güneş adında iki çocuğu olmuştur. Kardeşleri Selahattin Batu'dan sonra vefat etmişlerdir.

1.2.4. Eşi Neşide Batu

Neşide Hanım 1916 yılında İstanbul'da doğmuştur. Neşide Hanım, Selahattin Batu'nun veterinerlik fakültesinde danışmanlığını yapan, bölüm başkanı Rıza İsmail Sezginer¹⁵'in kızıdır, fakat danışmanının kızı olması bir tesadüftür, Batu ile Neşide Hanım bu vesile ile tanışmamışlardır.

Rıza İsmail Sezginer ile eşi Fahire Hanım seneler önce ayrılmışlardır. Neşide Hanım, gençliğine kadar babası Rıza İsmail Bey ile birlikte Üsküdar'da yaşamıştır. Neşide Hanım'ın Müzehher ve Necla adında iki kız kardeşi vardır.

Neşide Hanım'ın aile efradı genellikle eğitimcilerden ve öğretim üyelerinden oluşmaktadır. Türkiye'nin ilk ordinaryüs profesör unvanını alanlardan coğrafya profesörü Mehmet Besim Darkot¹⁶, Neşide Hanım'ın dayısıdır. Fahire Hanım'ın

¹⁵ **Rıza İsmail Sezginer:** Türkiye'nin ilk mikrobiyologlarından ve Baytar Yüksek Mektebi'nde çalışmıştır.

¹⁶ **Mehmet Besim Darkot:** (1903-1990) Cumhuriyet dönemi ilk büyük coğrafyacılarından biri. 17 Şubat 1903'te Üsküdar'da doğdu. [...] Kadıköy Osman Gazi İlkokulu ile Kadıköy Sultanisi'nden sonra İstanbul Erkek Muallim Mektebi'nde okudu. 1923'te mezun olduktan sonra ilkokul hocalığı yaparken bir yandan da Darülfünun'un Coğrafya Darülmesaii'ne devam etti. 1928'de burayı bitirince Fransa'ya gönderildi ve 1928-1932 yıllarını Strasbourg Üniversitesi'nde geçirdi. Fransa'daki tahsilinin son yılında Cezayir'de araştırmalar yaptı ve "Cezayir Yüksek Ovaları" adlı tezle "yüksek etüt diploması" aldı. 1932'de Türkiye'ye döndü ve Darülfünun'da müderris muavin vekili olarak göreve başladı.[...]1940'ta profesörlüğe, 1956'da da ordinaryüs profesörlüğe yükseltildi.

Besim Darkot'tan başka Ahmet Kemal Nail, Mustafa Tarık adlarında iki kardeşi daha vardır. Fahire Hanım'ın babası Mehmet Asaf Bey¹⁷, annesi Tevhide Safiye Hanım¹⁸dir. Neşide Hanım'ın annesi Fahire Hanım, Üsküdar Musiki Cemiyeti'nde kemençe çalan bir entelektüeldir.

Kızları Çiğdem Tuğ'un verdiği bilgilere göre annesi Neşide Hanım'ın, Batu'nun çalışmalarının özellikle çevirilerinin yazıya aktarılması noktasında birçok yardımı olmuştur. Batu'nun yaptığı çevirileri Neşide Hanım daktiloyla temize geçmiş, her zaman onun destekçisi olmuştur.

Neşide Hanım ile Selahattin Batu'nun mutlu bir evliliği olmuştur. Neşide Hanım, eşi Selahattin Batu'dan 37 yıl sonra, 25 Mayıs 2010 yılında, 94 yaşında vefat etmiştir.

1.2.5. Çocukları ve Torunları

Selahattin Batu'nun bir erkek ve bir kız olmak üzere iki çocuğu vardır. Büyük çocuğu İnal Batu, 24 Eylül 1936'da Ankara'da dünyaya gelmiş ve Türkiye'nin önemli diplomat ve siyasîlerinden biri olmuştur. Selahattin Batu, İkinci dünya savaşının zor şartları altında oğlu ve kızına dil dersleri verdirmiş ve onların eğitimi üzerinde titizlikle durmuştur. Oğlu İnal da tıpkı Selahattin Batu gibi kararlı bir kişiliğe sahiptir ve kendini geliştirme çabası içinde olmuştur.

İnal Batu, 1960 yılında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde Diplomasi ve Dış İlişkiler Bölümü'nü bitirmiş ve Lefkoşa, Prag, Birleşmiş Milletler, İslamabad ve Roma'da büyükelçilik yapmıştır. TBMM'de 22'nci Dönemde Cumhuriyet Halk Partisi'nden Hatay milletvekilliği, Dışişleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcılığı ve Parlamentolararası Birlik (PAB) Türk Grubu Üyeliği yapmıştır.

[...]1941-1946 yılları arasında Yüksek Öğretmen Okulu'nun müdürlüğünü yaptı. 1973'te emekli olan B. Darkot 1 Nisan 1990 günü İstanbul'da öldü ve Karacaahmet Mezarlığına defnedildi. (Tuncel, 1993: 500)

¹⁷ **Mehmet Asaf Bey:** (1852-1906) Enderunu Humâyun'a talebe olarak aldıktan sonra orada yetişecek Arapça ve Farsça dillerini iyi bir şekilde öğrenen ve Sultan Abdülmecit(1839-1861)'in kitapçbaşılığına tayin edilen Ahmet Kemal Efendi (Darkot'un dedesi) ile Nefise Saide hanımın oğullarıdır. Mehmet Asaf Bey de babası Ahmet Kemal Efendi gibi, Enderun'a kaydedilmiş, 1885'te Padişah seccadeciliği görevine alınmıştır. 1896 yılı başlarında da İkinci Abdülhamit onu oğullarından Abdülkadir Efendinin lalalığı payesine yükseltmiştir. (Tuncel, 1991: 2)

¹⁸ **Tevhide Safiye Hanım:** (1872-1952) Muzika-ı Hümayun denilen Padişahın musıkî heyetine mensup olup besteleri ve padişah için yazılmış marşları, şarkı ve gazelleri bulunan Neyzen Reşit Efendi (Kemterî mahlası ile şiirler de yazmıştır) ile Huriye Hanım'ın kızlarıdır.(Tuncel, 1991: 2)

Nevra Süngü ile evlenmiş, Pelin Batu¹⁹ ve Arda Batu adında iki çocukları olmuştur. İnal Batu, 5 Ağustos 2013'te İstanbul'da vefat etmiştir.

Selahattin Batu'nun üçüncü torunu Pelin Batu, 1978'de dünyaya gelmiş, dedesini tanıyamamıştır. Ailede Selahattin Batu'ya en çok benzetilen Pelin Batu'dur. Kendisi de şair olan Batu, dedesinin şiirlerini okurken "sanki kendimi dinliyorum" diyerek bu benzerliği doğrular. Selahattin Batu'nun Goethe'den yaptığı çevirilerin 2015'te düzenlenerek tekrar yayınlanmasına vesile olan Pelin Batu, bu kitabın Sunu bölümünde şunları söyler:

"Dedemi hiç tanımadım. Çocukluğumda alışma odasına girdiğimde rperirdim. Tozlu, serin bir odaydı. Kütüphanesi bir niversiteye bağışlanmış, geriye sadece boş raflar ve bolca toz kalmıştı. Onu hep bu odada hayal ettim. Hep özlemini çektim. Bana haritaları açıp, uzak diyarları anlatsın, ya da mikroskobundaki tuhaf yaratıkları göstersin istedim. O oda, benim için hem hüzünlü, hem bylyd. Dedem kitaplarıyla yaşayan bir adam olduğu için, zamanlarının en koyularını burada geçirdiğini bilirim. Ama dedemden, bir çalışma masası ve birkaç kitap haricinde bir şey kalmamış olması, odayı bir hayalet oda yapıyordu. Gremediğim kitapları, ocuk kafamla kıskanır, hayali bir Babil kitaplığı yaratırdım. Dedemin el yazılarını, sayfa yanlarına aldığı notları göremediğim için içten içe bizimkilere kızdım. Yine de bu soğuk boş odaya sık sık giderdim. Yaz tatillerinde babaannemin evinde kalınca evdeki kitapları dizer, sanki büyük bir eser yazıyormuş gibi dedemden rol çalardım. Belki de çocukluğumdan beri ona benzetildiğim için onu hep merak ettim. Ama yumurta tavuk hikyesini hiç irdelemedim. Evet, ihtimal ki beni sürekli dedeme benzettikleri için ona benzemiştim. Belki de genetiğin azizliğidir diyerek geçtim. 16 yaşımda yaz tatili için geldiğim İstanbul'da onunla gerçek anlamda konuştum. İlk kez o zaman dedemin şiirlerini, oyunlarını ve seyahatnamelerini okumaya başladım ve ürperdim. Bu metinleri sanki ben yazmıştım. Ortak gittiğimiz şehirlerde aynı şeyleri hissetmiş, aynı şeyleri yazmıştık. Etkilendiğimiz edebiyatçılardan tutun bestecilere kadar her şey esrarengiz bir şekilde aynıydı. Sanki dedemin doppelganger'i olarak dünyaya gelmiştim. İşte o zaman ailemin ne dediğini anladım.

¹⁹ **Pelin Batu:**1978'de doğdu. Marymount Lisesi'nden mezun olduktan sonra New York niversitesi'nde edebiyat ve drama okudu. Boğaziçi niversitesinde tarih lisansını bitirdikten sonra yine aynı okulda Batı Dilleri ve Edebiyatı bölümünde master ve doktorasını tamamladı. Sinema kariyerine Ferzan zpetek ile başladıktan sonra pek çok filmde oynadı. İlk kitabı Cam 2003 yılında yayınlandı (YKY). Bunu 2009 yılında ikinci şiir kitabı Rzgrlar Kitabı takip etti. 2013 yılında üçüncü şiir ve eskiz kitabı Resim Defteri yayınlandı. Belgesellerde görev aldı, çeşitli televizyon programları ve Milliyet gazetesinde köşe yazarlığı yaptı. (Batu, 2015: 4)

Sadece tutkularımız bir, ortak zevklerimiz bu denli örtüştüğü için benzetilmiyorduk. Ruhlarımız ikizdi.” (Goethe, 2015: 5-6)

Pelin Batu'nun dedesine benzeyen yönlerinden birisi de her an elinin kaleme sarılı olmasıdır: Pelin Batu da küçük yaşlardan beri dedesi gibi günlük tutmaktadır. Tabiat, mitoloji ve felsefe dedesi gibi Pelin Batu'nun da şiirlerinin yapı taşlarını oluşturur. Öyle ki Pelin Batu, doktora ihtisasını Yunan Mitolojisi ve felsefe üzerine yapmıştır.

Kızı Çiğdem Tuğ, 1942 Nisan ayında Ankara'da dünyaya gelmiş ilk ve orta öğrenimini yine Ankara'da tamamladıktan sonra Ankara Konservatuarı, Bale Bölümü'nden mezun olmuştur. Bale okumayı Çiğdem Tuğ kendisi istemiştir. Selahattin Batu'nun kızının seçimine en ufak bir etkisi olmamış, bu seçimine saygı duymuş ve mutlu olmuştur. 8 Mart 1961'de Yalçın Tuğ²⁰ ile evlenmiş. Bazı özel okullarda bale eğitmenliği yapmıştır. 1962'de Şebnem ve 1966'da İlhan Kemal adında çocukları olmuştur. Halen Selahattin Batu'nun Kadıköy Kızıltoprak'taki evinde eşiyle birlikte yaşamaktadır.

Torunlarına karşı büyük sevgi besleyen Selahattin Batu, ilk büyük babalık duygusunu kızı Çiğdem'in 1962'de dünyaya getirdiği Şebnem'in doğuşuyla tatmıştır. Çiğdem Tuğ'un eşi Yalçın Tuğ 1962'de İsviçre Büyükelçiliği yaptığı dönemde Selahattin Batu da İsviçre'dedir. “İsviçre Günleri” adlı gezi kitabında 22 Ekim 1962'de Bern'de kaleme aldığı bir güncesinde şunları belirtir:

“Kısa bir Avusturya yolculuğundan bu sabah İsviçre'ye yeniden döndüm. İlk duygu, büyük baba olma sevinci... Bu da bir adım hayatta, ama ileriye mi geriye mi henüz kestiremiyorum. Torunum mini mini bir bebecik, lâkin gözlerinin içi şimdiden gülümsüyor; dikkatli dikkatli bakmasını biliyor; sanki çoktandır bizimle yaşamış; bir şeyler bilerek gelmiş sanki. Bu bir yeni serüven, diyorum, yeni bir iklim benim için... İnsan torununda kendi çocukluğunun ötesini, bir yeni çiçeklenişini yaşıyor. Ona rahat bir gözle, daha telâşsız bakıyorum. Daha çok düşünebilerek, sevgiye daha geniş bir zaman ayırarak kucaklıyorum onu.” (Batu, 1966: 81- 82)

Batu, ikinci torunu İlhan Kemal'in doğumu üzerine his ve düşüncelerini, yayınlanmayan günlükleri “Günler ve Düşünceler”de 27 Eylül 1966 tarihinde kaleme almıştır.

²⁰ **Yalçın Tuğ**: İsviçre, Tunus, İngiltere, Yunanistan, Almanya, Paris, Bangkok ve Malezya elçiliklerinde bulunmuş emekli büyükelçi.

“Dün öğle üzeri ikinci torunum dünyaya geldi. Sarışın, ciddi yüzlü bir oğlan. Seçtiği bir kaderi tasarlıyormuş gibi, içinden, bilmediğimiz bir şeyler düşünüyormuş gibi bir hali var. Kim bu gelen? Diye soruyorum. Dünyamıza ayak basan hangi konuk bu? Nasıl gelişecek? Ne çeşit bir kişilik kazanacak? Bir filozof, bir şair, bir aksiyon adamı mı olacak? Evet şu yumruk kadar küçük varlık bir büyük dev olabilir. Biberonunu zevkle sömürüp duruyor, bir keyif düşkünü babacan da olabilir. Ya da sokaklarımızı dolduran milyonlardan biri, kim bilir? Şu yeni doğan bebekte bile bazı karakterler sezilenemez mi? Gözlerinde bu dünyayı hafife almayacak bir tavır gizli gibi geliyor bana. Hiç telaşsız, rahat bir ışığı var gözlerinin. Başını şimdiden dik tutabiliyor. Gereksiz bağırp çağırıyor. Öyle süslü, göz alıcı bir görünüş vaat eden bebeklerden değil. Onun için de oturaklı bir kişi olabilir, diyorum. Ciddi, başarılı, güvenilir bir yiğit kim bilir. Bir gerçek kişilik çıkarabilir ortaya, günü gelince... Ben onun her şeyden önce yürekli, ahlaklı, sıhhatli ve insan olmasını diliyorum.”²¹

Batu'nun ailesi ile yaptığımız sohbette Batu'nun kendi oğlu gibi saydığı damadı Yalçın Tuğ da Batu'dan hayata, sanata ve edebiyata dair çok şey öğrendiğini bizzat kendisi söylemiştir. Bu sohbette Batu'nun Jung'u çok sevdiğinden söz açılınca damadı Tuğ şunu belirtmiştir: “Bana kazandırdıklarından biri de Jung'tur”. Tuğ, Batu'nun sanatı ile ilgili ilaveten şunları söylemiştir: “Hayatın ilk bakışta belki önemsenmeyecek olaylarını o kadar derinlemesine ele alırdı ki çoğu insanın göremediği, düşünemediği şeyleri analiz eder, onun adeta ruhuna girerdi. O kadar yoğun bir çalışması vardı ki, yazarken ve yaratırken ki çektiği sıkıntıyı yüzünde hissederdiniz. Eğer bir insan çok kaliteli olursa, toplum tarafından yeteri kadar anlaşılmıyor. Kendisinin çok şiirleri, yazıları var, Varlık'ta muntazam yazdı. Çok zengin içerikli, zaman zaman anlaşılması zor olan, anlaşılması için belli bir kültür seviyesine gelmiş olmayı gerektiren yazılar ve şiirler kaleme aldı. Daima düşünmüşümdür, onun yazıları mı şiiri mi üstündür? Neticede şu sonuca varırım: Onun düzyazıları da bir şiirdir.” Tuğ, Londra'da Batu'nun hastalığı sıralarında, eşinden ve kayınvalidesinden Batu'nun sağlık durumunu saklarken kaç kez birlikte yürüdükleri Hayde Park'ta üzüntüden ve çaresizlikten ağladığını bizzat bize söylemiştir.

²¹ Belge 9: Günler ve Düşünceler, s. 149.

1.2.6. Dost Çevresi ve Mektuplaşmaları

Selahattin Batu, Osmanlı devletinin okullarında yetişen son nesildendir. Bu sebeple yakın dostlarına ve eşine yazdığı mektupları genellikle Osmanlı Türkçesiyle kaleme almıştır. Latin harfli mektupları oldukça azdır. Batu, ömrü boyunca en çok dostu Suut Kemal ve eşi Neşide Batu ile mektuplaşmıştır.

Batu, zaman zaman okuyucularından da mektup almıştır. Konu hakkında Ulus gazetesinde kaleme aldığı bir yazısında şunları söylemektedir:

“Ara sıra okuyucularımdan mektuplar aldığım olur. Yolu Ankara’ya düşen kimi okuyucularım da eski bir dost gibi beni arar, ziyaretine gelirler. Bu türlü yabancılarla konuşmak tuhaf bir duygu verir bana. Önce telefonda birkaç samimi söz, sonra yüz yüze gelince tereddütlü yoklayışlar. Nihayet bir bahis açılır, konuşur, dalar gidersiniz. Böyle bir Tanrı misafiri insana çok şeyler getirebilir. Bir keresinde hatırlıyorum, nadir güzellikte şiirler dinlemiş, bir kısmını defterime bile almıştım. Bugün ismini hatırlayamadığım bir dost, hiç şüphesiz değerli, iyi bir insandı. Bende bir güzel hatıra bıraktı gitti. Birkaç gün önce de Ankara’da oturan bir okuyucumdan uzunca bir yazı aldım. Yazı diyorum çünkü mektuptan fazla bir şey. Yalnız iki kişiyi karşılıklı değil, herkesi ilgilendirebilecek konular üzerinde muntazam, güzel ifade edilmiş bir sıra düşünceleri dile getiriyordu.” (Batu, 21.05.1952: 2)

1.2.6.1. Suut Kemal Yetkin ile Dostluğu

Selahattin Batu, Suut Kemal Yetkin ile Ankara Üniversitesi’nde çalıştığı sıralarda tanışmıştır. Suut Kemal Yetkin İlahiyat Fakültesinde öğretim görevlisidir. Yetkin, tanışma ve dostluk serüvenlerini Milliyet Sanat’ta şöyle anlatır:

“Selahattin’i 1941 yılında tanımıştım. Dil- Tarih ve Coğrafya Fakültesi’nde verdiğim bir konferansa gelmişti. Kendisini tanıttı. Veteriner Fakültesi’nde profesördü. Konferanstan sonra bir saat kadar odamda konuştuk. Kendi alanında birçok değerli eser vermişti. Ama edebiyat ve sanat alanındaki görüşleri daha bu ilk konuşmada dikkatimi çekmişti. O gün kurulan dostluğumuz, ölümüne kadar sürüp gitti.” (Yetkin, Haziran 1973: 4)

Almanca ve Fransızcası ileri düzeyde olan Batu, İngilizce de öğrenmek istemiştir. Bu sebeple 1956 yılında dokuz aylık bir süreyle Londra’ya gitmiştir. Bu geziyi Suut Bey ile plânlayarak aileleriyle birlikte gerçekleştirmişler ve İngilizce

kurslarına birlikte gitmişlerdir. Yetkin, buradaki anılarını Milliyet Sanat'ta şöyle özetler:

“1956 yılında, bir yıl süre ile Londra'ya birlikte gitmeyi de denk düşürmüştük. Şimdi, düştü görüyormuşum gibi içimde yaşıyor hala. İngilizce kurslarına erken saatlerde gidişlerimiz derslere yarışırcasına çalışmalarımız, Hyde Park'ın ücra bir köşesinde İngiliz çimenlerine uzanarak, memleket sorunları üzerinde geçen konuşmalarımız, konserlere, tiyatrolara, müzelere gidişlerimiz, Londra sokaklarında gelişi güzel dolaşmalarımız. Bu mutlu, tasasız günlerden ne kaldı demeyiniz. Ölmeyen dostluğumuz kaldı.” (Yetkin, Haziran 1973: 4-5)

Elli yaşlarında İngilizce öğrenmek isteyen Batu, evde çalışırken yüksek sesle İngilizce şiirler ve yazılar okumuş. Orada olduğu sürece Yetkin ile birlikte de çalışmışlar ama İngilizcesi Almanca ve Fransızcası kadar ileri düzeyde olmamıştır. Altı ay boyunca burada Yetkin ve Batu'nun aileleri bazı şeylerin eksikliğini de yaşamışlardır. Londra'da kaldıkları pansiyonların tek odasındaki sınırlı yaşayışları, Yetkin ve Batu'nun kızları (Gülmen Öztrak, Çiğdem Tuğ) için hala tebessümle anlattıkları birer anı olarak kalmıştır.

Batu'nun ölümü üzerine en çok üzülen dostlarının başında şüphesiz ki Yetkin gelmiştir. Ölümü üzerine Milliyet Sanat'ta kaleme aldığı yazısında bunu kanıtlamaktadır:

“Gerçekten onun için dostluktan daha değerli bir şey yoktu şu dünyada. İlişkilerimde, dost geçinenlerden ağzım çok yandığı için, çıkarsız gerçek dostluğun ne olduğunu, sonunda ben de öğrenebildim. Şimdi, geçen yılları türlü olayları ile gözden geçirirken bir kez daha anlıyorum ki Selahattin, türü azalmaya başlayan gerçek bir dosttu. Böyle bir dostun acısı elbette başka olur.” (Yetkin, Haziran 1973: 4)

Batu ile Yetkin, ömürleri boyunca sıkı bir aile dostluğu ve iş arkadaşlığı kurmuşlardır. Her hafta Selahattin Batu'nun evinde Suut Kemal Yetkin, Ahmet Adnan Saygun²² ve Faik Reşit Unat²³ gibi dostlarıyla bir araya gelerek sanattan,

²²**Adnan Saygun:** Besteci, eğitimci, etnomüzikolog, müzik yazarı ve kuramcımız (1907-1991). Cumhuriyet döneminin ilk kuşak bestecilerinden olan sanatçı, “Türk Beşleri” olarak anılan grubun üyelerindendir. Cumhuriyetin ilk kuşak bestecilerinden Ahmet Adnan Saygun, aynı zamanda etnomüzikolog, teorisyen, müzik yazarı ve eğitimci olarak ülkemizde müziğin gelişiminde önemli bir yer tutmuştur. Bütün müzik formlarında eserler yazan Saygun, sanatın kendi orijinal köklerinden kopmaksızın serpileceği görüşünü benimsemiştir. (Say, 2005: 239)

edebiyattan ve siyasetten saatlerce konuştuklarını Batu'nun kızı Çiğdem Tuğ bizzat bize anlatmıştır.

1.2.6.2. Muhtar Körükçü ile Dostluğu

Batu'nun kendisinden yaşça küçük olan dostları da vardır. Batu'yla çok yakın dostluk kuramamış, fazla vakit geçirememiş olan kimi dostları onun ölümü üzerine yarım kalan dostlukları için hayıflanmışlardır. Batu'nun sanatına ve kişiliğine hayran genç dostu Muhtar Körükçü²⁴ bunlardan birisidir ve ölümü üzerine üzüntüsünü şu şekilde dile getirmiştir:

“Rahmetli Selahattin Batu ile yaşlarımız arasında oldukça ara bulunmasına rağmen ortak dostlarımız, ortak zevklerimiz ve ortak bir çevremiz vardı. Bu yüzden, onun dostu olmak mutluluğuna ermem çok olağandı, ama kişi, elinde olan mutlulukları her zaman iyi ölçüp düzenleyemiyor: zaman zaman görüşüp konuşmanın ötesinde yakınlığına giremediğim için dikkatsizliğime, gevşekliğime üzülmüyor, kızıyorum. Elini attığı her konunun tâ köklerine incek kadar dikkatli bir incelemeci, insanlık ve iyilik amacına inanışını her tutumu ve her durumuyla edimli olarak belirleyen bir olgun kişi, estetik ve sanatın yüzeyinden inip derinliklerine dalmış ve bu yönden bileşime varmış bir sağlam düşünür ve nihayet bütün bunları çok içli ve duyarlı bir anlatıma sindirmiş bir yazar. Böyle dört başı mamur bir insana yakın olmak öyle her zaman rastlanacak bir olum değildir. Yazık ki bu olumdan yararlanma yönünde gerekli çabayı gösterememiştim. Şimdi onun vakitsiz ölümü üzerine kişisel üzüntü ve duygularımı belirlemek isteyince kendimi yetersiz, güçsüz buluyorum. Bereket ki benden yakını olanlar bu gerçek acıyı belirleyecek ve kaybımızın önemini, büyüklüğünü anlatacaklardır.” (Körükçü, 1973: 12)

²³ **Faik Reşit Unat:** Türk tarihçisi (İstanbul 1899-ay. y. 1964) Milli Eğitim Bakanlığında neşriyat müdürlüğünde çalıştığı sırada (1926-1941) Dil ve Tarih- Coğrafya fakültesini bitirdi.(1940) Gazi Eğitim Enstitüsüne tarih öğretmenini olarak atandı (1944-1957); bu görevi saklı kalmak üzere bir süre yükseköğretim genel müdürlüğü yaptı. (1946-1948). (Kılıçoğlu, 1988: 864-865.)

²⁴ **Muhtar Körükçü:**“1915-5 Ocak 1985, doğ. Gaziantep, ölüm. Ankara. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni (1936) bitirdi, Türk Hava Kurumu Hukuk İşleri'nde (1937-1939) çalıştı. Ergani, Karlıova, Devrekâni ve Mut ilçelerinde kaymakamlık, Ankara'da PTT Genel Müdürlüğü'nde müşavirlik yaptı., TRT Program Etüt ve Plan Dairesi Başkanı oldu.” (Necatigil, 1991: 192)

İKİNCİ BÖLÜM

EDEBÎ YAŞANTISI, SANATI VE ŞİİRLERİ

2.1. EDEBÎ YAŞANTISI

2.1.1. Edebiyat İlgisi

Batu'nun edebiyata ilgisi ilkokul yıllarında, 7-14 yaşlarında başlamıştır. Bir röportajında, “Edebiyata karşı ilk alakanız ne zaman ve nasıl başladı?” sorusuna cevaben şunları söyler:

“Daha ilkokul sıralarında, yani 1912- 1919 yıllarında. O zaman Celâl Sahir’in “Beyaz Geceler”ini, Mehmet Emin’in bütün havamızı dolduran şiirlerini, ayrıca bunlarla hiç ilgisi olmayan Namık Kemal’i, Hâmid’i, Fikret’i okurdum. “Rûbab-ı Şikeste” elimden düşmezdi. Birçok şiirlerini, bilhassa “Sis”i, “Ferdâ”yı, “Hâluk’un Defteri”ni ezbere bilirdim. Cenap Şahabettin’in “Elhan-ı Şita”sı hala kulaklarımda çınlar. Ayrıca Halid Ziya’ya da hayrandım. Ahmet Cemil’i ben de birçokları gibi çok sevmiş, kaderine yakından ilgilenmişim. Kendim de durmadan şiir yazıyordum. İlkokulu bitirdiğim yıl “Hamide” adlı manzum bir dram yazdığımı hatırlıyorum. Galiba Abdülhak Hâmid’e özenmişim. O sıralarda İstanbul’a gelince, vapurdan çıkarken müsveddeleri düşürdüm. Ama bu dramı o zaman edebiyatla ilgili arkadaşlarıma okuyunca büyük takdirler, alkışlar topladığımı unutamam.”(İmzasız, Şubat 1954: 7)

Selahattin Batu'nun çocukluğu deniz kıyısında dolu dolu geçmiştir. Şairliğinin ilk esintilerini çocukluğunun geçtiği Çanakkale kıyılarında hissetmiş, daha o yaşlarında sanatkâr ruhunu bu sahillerde beslemeye başlamıştır. “Az önce Gelibolu önlerine geldik. Birden çocukluğum canlandı gözümde. Hamzabey koyunda denize girerdim, Fener’den gün batışlarını seyredirdim, İdadiyi orada okumuştum, edebiyata o sıralarda başlamışım. İlk yazdığım bir piyesi hatırlıyorum şimdi, mısralarını bir bir bu kıyılarda gezerken hazırlamışım.” (Batu, 1966: 5) Batu'nun çocuk yaşlarda yazdığı ilk piyesinin, yukarıda bahsettiği “Hamide” olduğu varsayılmaktadır. İlk piyesini bu yaşlarda yazmış olması onun tiyatro için büyük başarılarla yürüyeceğinin bir göstergesi olmuştur.

Batu'nun edebiyat, özellikle şiir ilgisi idadî ve üniversite yıllarında sekteye uğramış olsa da okumalarına farklı eserleri de dâhil ederek edebî ufkunu derinleştirmiştir. Yükseköğrenim yıllarında edebiyat ilgisiyle ilgili şunları belirtir:

“Artık şiir yazamıyordum, ama bir yandan gene fikir, edebiyat eserleri okuyordum. Bütün Yunan klasiklerini Le Conte de Lisle tercümelerinden okuyarak o zaman tanıdım. Önce Fransızca bir mitoloji kitabı buldum, sonra İlyada ile Odysie’yi getirttim. Arkasından Heziet geldi, nihayet Sophokles, Euripides, Eschyle’i okudum. Felsefe tarihlerini, psikoloji ile sosyolojiyi de ihmal etmiyordum. Bizim Gökalp’in çınar altı sohbetleri de büyük zevklerimden biriydi. O sıralarda başka neler okuduğumu pek hatırlamıyorum. Ama Goethe, Nietzsche, Dostoyevski bunlar arasında büyük bir yer alıyordu. O zamanlar okumak benim için bir iptilaydı doğrusu... Batı ile karşılaşmak Hamit’leri, Fikretleri, Halit Ziya’ları, bana unutturmuştu. Onları gerçekten bir anda inkâr edecek hale gelmişim. Edebiyatımızın, fikriyatımızın sığınağına karar vermiş, o sayfayı kapamıştım.” (İmzasız, Şubat 1954: 7)

Batu, yükseköğrenimi yıllarında tanıştığı Batı edebiyatının derinliğine hayran olmuş, Türk Edebiyatını Batı karşısında sığ bulmuştur. Üniversite yıllarında yalnız tercümelerle tanıdığı Batı klasiklerini, Avrupa’ya gidince kendi dillerinden okumaya ve bu minvalde edebi ufkunu genişletmeye başlamıştır. Almanya’da doktora eğitimini tamamlarken öğrendiği Almanca ile Alman şair ve yazarlarını gerçek anlamda tanımış, özellikle Goethe Batu için bir dönüm noktası olmuştur. Daha önceden de okuduğu Goethe şiirlerini kendi dilinde okuyarak anlam derinliğine tamamen ulaşmıştır. Bunun yanında yeni tanıştığı Yunan Edebiyatı’na da hayran kalmıştır. Özellikle Eski Yunan eserlerinin manzum tragedya tarzında kaleme alınmış olması, Batu’nun kendini Yunan Edebiyatı’na daha yakın hissetmesini sağladığı düşüncesindeyiz.

“O sıralarda Almanya’ya gittim. Çalıştığım enstitüde genç bir asistan bir gün laboratuarda hoşbeş ederken, bana İlyada rapsodilerinden birini ezber Yunancasından okumaya başladı. Batı kültürünün, derinliği, ciddiliği bir daha gözlerimi kamaştırmıştı. Müsbet ilimlerde çalışanlar bile, sanatla, fikirle yakından ilgili insanlardı. Tekrar okumaya başladım. Ve Almanya’da dört sene, âlim olmak kararıyla ilmî etütler yaparken, bu araştırmalara ömrümü verirken bir yandan da düşünce ile, sanatla ilgim devam etti.” (İmzasız, Şubat 1954: 7)

Batu, Batı kültür ve sanatına hâkim olmaya başlayınca Doğu ve Batı üzerine eleştirel yaklaşarak, fikirler üretmiştir. Özellikle Tanzimat dönemi ve sonrası Türk edebiyatını daha realist bir bilinçle gözlemleyip, tahlil ve tenkit etmiştir. Örneğin; Alman ve Fransız edebiyatı, Yunan mitolojisi ve felsefe üzerindeki eğilimleri

sayesinde edindiği kültürle küçük yaşlarda özendiği Abdülhak Hamit'in sanatını daha gerçekçi bir duyuşla irdelediği görülmektedir. Bir röportajında Muazzez Menemencioğlu'nun yönelttiği "Goethe'nin çabaları bizde Abdülhak Hamid'in çabalarına benzetilebilir mi? Arada bir benzerlik varsa birincinin büyük başarısı yanında ikincinin başarısızlığını nasıl izah edersiniz?" sorusuna Goethe'yi kendinden dinlemiş bir sanatçı edasıyla şu şekilde cevap verir:

"Goethe'nin çabalarıyla, Abdülhak Hamid'inkileri asla kıyaslayamam. Goethe sanatı da, fikir çalışmalarında, bilgiyi de bilgeliği de çok ciddiye almış, bu alanlarda alın teri, göz nuru harcamış gerçek bir yaratıcıdır. Hamid ise benim, anlayabildiğim kadar, hayatta her şeyi kolaya alan adam, bununla da daha çok sanata karşı en büyük saygısızlığı göstermiştir. Bunca abes, gereksiz şeyler yazarak onun kadar başlara taç edilmiş bir başka şairin dünya edebiyatında gösterilebileceğini sanmıyorum. Bunun sebebini mi soruyorsunuz? Hiç şüphesiz çevresinin kofluğu, kültürsüzlüğü, çevresindeki aydınların ışiksizliği, bilgisizliği, birazcık da yüzyıllardan gelen doğruluğumuz. Hamid, daha ilk yazılarını verdiği günlerde bunların çoğu derinliksiz, musıkisiz bir takım tekerlemeler olduğu anlaşılırdı, bu yargı açıkça yüzüne vurulsaydı, cesareti bunca gelişir miydi? Kalemnin ucuna gelen her manasızlığı ulu orta yazabilir miydi?" (Menemencioğlu, 1959: 7)

Batu, Almanya'dan döndüğünde bilimsel araştırmalarına ve çalışmalarına devam edip, ilmi yazılar yayınlamıştır; şiir, manzum dram ve deneme yazmaya daha sonraki yıllarda başlamıştır. Türkiye'ye döndükten sonra ilk şiirini yazdığı anı Varlık'taki bir röportajında şöyle aktarır:

"1931'de memlekete döndüm. Sıra sıra ders kitapları, orijinal araştırmalar yapıyor, yayınlıyordum. Bir gün 1940 yılında idi galiba, bir akşamüzeri evde yalnızdım. İçime bir hüznün çökmüştü. İlk gençliğimde yazdığım şiirleri hatırladım. Ansızın dudaklarımın ucuna bazı mısralar geldi. Hemen oturdum yazdım. Ama heyecanlanmıştım. Yazdıklarımın bir değeri olduğuna inanıyordum. Hayır, bunlar boş laflar değildi, hepsini güzel buluyordum. Böylece tekrar yazmaya başladım. İlk eserim "İphigenia Tauris'te"dir. 1942'de çıktı." (İmzasız, Şubat 1954: 7)

Yakın dostlarından Yaşar Nabi Nayır, Batu'nun edebî camia içindeki tavrı ve duruşu hakkında şunları söylemektedir:

"Öyle parlak çıkışlar, abartmalı yüceltmeler ve övgü destanları ile şişirilmiş bir değer değildi Batu. Kendi içine kapanmış, aranmadıkça ben de varım demeyen,

edebiyat çevreleri ile ilişki kurmaktan çekinen hatta korkan, kliklere katılmayan, kendini olduğundan üstün hatta olduğunca da değerlendirme olanaklarını araştırmak küçüklüğüne düşmeyen, sıkılgan, çekingen bir insandı. Gerçek bir klasik sanat kültürü ile yuğurulmuş, sağlam hümanist temellere dayanan bir edebiyat anlayışına bağlı ve hep o çizgide eser vermiş, çağımızda nesli tükenmekte olan bir soylu yazardı. Günümüzde gitgide modası geçmekte olan, yükselmek için sahra gibi atılması alışkanlık haline gelmiş erdemleri kişiliğinde toplamıştı: Alçakgönüllülüğü, iyi kalpliliği, doğruluğu, temiz ahlakı, bütün iyilik ve güzelliklere bağlılığı. Kavgadan, hırstan, sanat dışı tutkularından uzaktı. Politikanın dışında dar bir dostlar çevresi içinde yaşadı. Bütün bu erdemleri onun yeteri ölçüsünde tanınmasını, anlaşılıp sevilmesini önleyen nedenler oldu. Günlük modaların birkaç yıllık ömrü olacak tezlerin, türlü ideolojik saplantıların har vurup harman savurduğu gürültülü patırtılı bir ortamda onun o sessiz kanaatli, yalnız kendi görüş ve zevkinin itkisine uyarak yaptığı çalışmalar elbette yeterince su yüzüne çıkmak olanağından yoksun kalacaktı. Öyle de oldu. Gerçek değeri ölçüsünde tanınıp tanıtılmadı. [...] Ama Batu'yu eserleri dışında yakından tanımak olanağını bulanlar, onun insanlık açısından özellikle sanatçılar arasında az rastlanan, bir takım erdemlerine tank olarak kendisini daha çok takdir etmek ve sevmek fırsatını bulmuşlardır.” (Nayır, 1973: 5)

Fahir Onger'in Suut Kemal Yetkin ile yaptığı bir röportajda orada bulunan Selahattin Batu'nun çekingen duruşu için Onger şunları belirtir: “Selahattin Batu tesadüfen oradaydı. Hiçbir zaman öne geçmek istemeyen bir insan halile konuştuğu için orada mevcut olduğunu ancak Suut Kemal Yetkin'in ara sıra yüzünü o tarafa çevirmesinden anlıyorduk.” (Onger, 1949: 1)

Batu, röportajında sorulan “En çok kimleri okudunuz? Kimlerin tesirleri altında kaldınız?” sorusuna şöyle cevap verir:

“Bunun için okuduğum eserlerin hiç olmazsa belirlilerini hatırlamam lazım. Bunu yapamam. Kısaca şunları söyleyeceğim: “Önce kısmen yukarıda andığım Türk şairlerinden işe başladım (Bkz. İmzasız, Şubat 1954: 7), arkasından dil öğrenince hemen eski Yunan'a geçtim. Goethe beni en çok büyüleyen şairdir. Nietzsche'nin de tesiri altında kaldım. Tabii ilimlerle tıp eserlerine, mesleğime de çok şeyler borçlu olduğumu sanıyorum, sonra yıllarca felsefe ile biraz da psikoloji ile uğraştım. Eflatun'a her zaman hayran oldum. Bir zamanlar Freud'u anlamaya çalıştım, Jung ise bana bir ufuk açtı. Ama artık Pascal'ın dediği gibi ‘Ancak kalbe dokunan’ yazıları seviyorum. Soyut, kuru düşünceye, ilme, hatta edebiyat eserlerine

kanıksadım. Son yıllarda Mevlânâ'yı keşfetmişim. Bu eşsiz ruh, gün geldi bana Doğuyu da Batıyı da unutturdu. Bu gün ilme, felsefeye, sanata verilecek değeri, bu değerlerin gerçek ölçüsünü bulduğumu sanıyorsam, biraz da onun sayesinde. Yarın nasıl düşüneceğimi, daha kimleri sevip kimleri unutacağımı bilmiyorum.” (İmzasız, Şubat 1954: 7- 8)

Batu bu röportajdan beş yıl sonra Varlık'ta yayınlanan bir başka röportajında bu sanatçılara ilaveten Türk edebiyatından ve Türk müzisyenlerinden sevdiği isimleri şu şekilde sıralar:

“Dağlarca'yı, Muhip Dıranas'ı çok severim. Ama sevdiğim daha çok genç şairler de var. Yaşar Kemal'i, Necati Cumalı'yı, Haldun Taner'i, Oktay Akbal'ı beğenirim. Ama daha beğendiğim hikâyeciler de var. Mesela Nezihe Meriç'in kimi hikâyelerini çok büyük zevkle okudum. Rastladıkça bugün de okuyorum. Müzikçilere gelince: Adnan Saygun'u hemen anmam gerek. Adnan'da bana çok şeyler söyleyen bir derinlik, renklilik, bir çekicilik var. Ferit Alnar, Necil Kazım Akses, Kodallı, Bülent Oral, Usmanbaşı günümüzün değerli müzisyenleri olarak tanıyorum ve elimden geldikçe eserlerini takibe çalışıyorum.” (Menemencioğlu, 1959: 8)

Batu, şairliği boyunca gelgitler yaşadığı eski şiir ve aruz üzerine düşüncelerine Haziran 1968'de Varlık'ta yayınlanan bir yazısında netlik getirerek eski ile bağlılığını belirtir:

“Bütün avant-garde'cılara selam olsun, derim, ben bu şakıyan mısraları onların bilmeceğine üstün sayarım. Galiba şiir değişmeyen şey, derim, değişmeden kalabilen tek şey dünyada... Şiir bildiğimiz şiir her zaman, ta Omiros'tan bugüne değin... Hepsi aziz olsun dostların, derim bir daha, ben bir Haşim'i, bir Beyatlı'yı, bir Fuzuli ya da Nedim'i onların çoğundan yüce sayarım. Ağız tadım yetişmiyor yenilerinizi duymaya, ne yapayım... Sanki Eski'den yanayım hep, yeni şiirden habersizim. Ben bir eskiler-alıcısıyım belki de, yeter ki aldıklarım eskimesinler, solma bilmesin renkleri, sesleri, tazeliklerini yitirmesinler. Kalsınlar insancıklara, şu mutlu-mutsuz insancıklara kuşaklar boyunca, bizi her zaman duygulandırabilsinler, avutabilsinler, doyurabilsinler.” (Batu, Haziran 1968: 5)

Batu, sanatçıların yanında daima mütevazı bir duruş sergilemiştir. Sanat hakkında özellikle şiir üzerine konuşmaktan, yazdıklarını dostlarıyla paylaşmaktan her zaman mutluluk duymuştur. “Dostumun en büyük zevki, sayılı dostlarıyla buluşup konuşmak, yeni bir şeyler yazmışsa onu okumaktır. Yazdığının beğenilmesi

onun için bir coşku kaynağı olurdu. “Sahi mi? derken gözleri cıvıl cıvıl parlardı. Unutamam bu gözleri.” (Yetkin, 1973: 4)

Batu'nun edebiyatla, özellikle şiirle bağı ömrünün sonuna kadar sürmüş, daima kendine yeni şeyler katmaya çalışmıştır. 1970'te Suut Kemal'e yazdığı mektupta İstanbul'daki evinde okumalarından şöyle bahsetmektedir:

“Son günlerde neredeyse fizikçi kesildim: Maddenin dokusu, oluşumu, gerçeği, kozmoloji, kozmogoni, Rassel, Hiller, Teilhart de Chardin ve daha başkaları... Biosphaere, Noosphaere, arada roman, şiir, felsefe... Vakit buldukça yazı... Ama bu çaba pek umutlu bir iş değil. Hele dünyaya kozmik bir gözle bakınca, gülünç bile hatta... Gene de çalışmamak insanın elinde değil. Düşündüğünü söylememek, duygularına bir biçim vermemek kolay başarılacak işlerden değil.”²⁵

2.1.2. Basın Yayın Hayatı/ Sanat ve Edebiyat Dergisi

Selahattin Batu, 1942 sonrası uzun bir süre Ulus'ta muntazam sohbetler yayınlamış ve milletvekili seçildikten sonra 1946'ya kadar Ankara gazetesinin de başyazarlığını yapmıştır. Batu'nun basın yayın hayatının tam olarak kaç yılında başladığı bilinmemektedir. Fakat yurtdışında kendi alanında bilimsel yazılar kaleme alıp bazı dergilerde yayınladığı 1954'te Varlık'ta çıkan röportajından anlaşılmaktadır. (Bkz. İmzasız, Şubat 1954: 7) Türkiye'ye döndüğünde de ilk yazıları zooloji ve ziraat ile ilgili olmuş, daha sonraki yıllarda şiir ve denemeler kaleme almıştır. Yazmış olduğu dergilerde yapılan taramalar sonucu Batu'nun Türkiye'ye döndükten sonra ilk kez bir dergide 1939'da yazı yayınladığı anlaşılmaktadır. (“Sümerlerde Ziraat ve Hayvancılık”, Varlık, S. 135, 15 Şubat 1939, s. 15- 17.) Ayrıca Batu'nun ilk kez 1944'te bir dergide şiir yayınladığı anlaşılmaktadır. (“O Büyük Kuşlar” Yücel, S. 101, Eylül 1944, s. 7.)

Batu'nun en uzun soluklu yazdığı dergi 1939'da yazmaya başladığı Varlık'tır; fakat ilk beş yazısı ziraat ve hayvancılıkla ilgilidir. Varlık'ta fikir yazılarıyla birlikte 184 denemesi, 87 şiiri yayınlanmış ve hakkında iki röportaj ve çok sayıda tenkit yayınlanmıştır.

²⁵ Belge 7: Selahattin Batu'nun 12.01.1970'te Suut Kemal Yetkin'e yazdığı mektup, s. 1- 2.

1950 ve 1980 yılları arasında yayın faaliyetini sürdürmüş olan Hisar dergisi de Batu'nun deneme ve şiirlerine yer vermiştir. Özellikle yayınladığı zengin içerikli denemeler, dönemin sosyal hayatının değerlendirilmesi ve toplumsal problemlere çözüm arayışları kaygısı taşımaktadır. Hisar'da Nisan 1950'de yayınlanan ilk denemesiyle birlikte kimi sosyal kimi sanatsal içerikli 34 denemesi yayınlanmıştır. Bu denemelerin Hisar dergisinin yayın hayatındaki önemi büyüktür:

“Hisar'da denemeleri çıkan pek çok isim arasında Selahattin Batu'nun özel bir yeri vardır. Çünkü dergiye uzun yıllar deneme, eleştiri ve makaleleriyle katkı yapar. Hisar'daki ilk denemesinden insan kavramı üzerinde durarak insanların hayatla ve birbiriyle mücadelelerini anlatır. ‘İnsanlık ve Yoksulluk’ başlıklı yazısında devletin sosyal hakları ön planda tutarak insanların rahat yaşamalarını temin etmesi gerektiğini aksi takdirde yoksulluğun önüne geçilmez bir hal alacağını söyler. [...] Selahattin Batu, bir başka denemesinde ‘Yaşama Sevinci’nden bahseder. Hayatı tatlılaştırmanın yolunu da ‘çalışmaktır, yaratmaktır, düşündürmektir, kültüredir, fazilettir, sevgidir’ ifadeleriyle formüleştirebilir.” (Emiroğlu, 2000: 142)

Batu'nun uzun yıllar şiir ve yazılarının yayımlandığı dergilerden biri de Türk Dili'dir. Türk Dili'nde yazdığı yazılar Batu'nun dönem hakkında yaptığı analizler, problemlere çözüm arayışları ve düşünceye verdiği değeri ortaya koymasından dolayı dikkate değerdir. Nevzat Gözaydın Batu'nun Türk Dili'ndeki konu hassasiyetlerinden şöyle söz etmektedir:

“Düşünme ve aydınlanma konularında kendine özgü doyurucu yaklaşımları sergileyen Selahattin Batu, ilk yazılarından başlayarak okuyucularıyla söyleşi havası içinde, zaman zaman sorular sorar, bunların cevaplarını farklı yönlerde pencereler açarak bulmaya çalışır. Bu çabalarında okuyucunun ufkunu genişletecek, onlarda yeni meraklar ve hatta şüpheler uyandıracak düşüncelerin ortaya çıkmasına yardımcı olmak ister. Ona göre insanoğlunun gelişmesinde en önemli öge etraflıca düşünmedir. Özellikle Türkiye'nin 1950'li yıllardan itibaren içinde bulunduğu ortamın görece karanlığı, hemen herkesin düşünce üretmesiyle ortadan kalkacaktır.” (Gözaydın, Nisan 2010: 787)

Gözaydın'ın da vurguladığı üzere Batu, sosyal ve kişisel yaşamda insanın gelişmesini düşünmeye bağlamaktadır. İkinci Dünya Savaşı sonrası dünyanın ve Türkiye'nin içinde bulunduğu bunalım hali pek çok sanatçı ve düşünürü huzur

arayışlarına sokmuştur. Batu, bu bağlamda denemelerinde yeni fikirler üretmekle birlikte insanları da düşünmeye çağırıştır.

“İkinci Dünya Savaşı (1939-1945) sonrasında yaşananlar, kesin çizgilerle ve hatta örülen duvarla, politik anlayışla ikiye ayrılmış Batı ve Demirperde ülkeleri arasında yönünü yüce önder Atatürk çizgisinde bulmaya çalışan Türkiye'nin içinde çırpındığı, hatta bocaladığı yüzlerce sorunun üzerinde duran, bu sorunların ortaya çıkış sebepleri, gelişmesi ve ileride ortaya çıkabilecek muhtemel sonuçları ile ilgili olarak gerçek aydınlarımızın, bilginlerimizin, üniversitelerimizin (o tarihlerde, 1952-1954 arasında sadece Ankara, İstanbul ve Ege üniversiteleri mevcuttur.) düşünmediğini, düşünce üretmediğini öne sürer.” (Gözaydın, Nisan 2010: 787)

Batı'daki savaş bunalımının ekonomik, siyasal ve toplumsal yansımalarını savaşa girmediği halde Türkiye kendi bünyesinde hissetmiştir. Aydınlar ve düşünürler buhran halini ortadan kaldırmak için Atatürk'ün fikirleri ışığında çözüm yolları üretmeye çalışmışlardır. Selahattin Batu da bu sosyal kaos ortamının düzelmesi için dergi sayfalarında artarda yazılar kaleme almıştır.

“Yazar taklitçi ve hayalci olmaktan vazgeçip yaratıcı olmaya, özgün ve yararlı işleri planlamaya, gelecekteki şartları düşünerek çözümler üretmeye doğru yol almanın, ancak akıl yolunda yürümeyle mümkün olabileceğini söyler. Ona göre, en önemli sosyal sorunlarımızı aydınların, bilginlerin değil; kısa vadeli seçimlerle göreve gelen, bir kısır döngü içinde belirlenmiş hareketler yapan, kendi basit çıkarlarını hep ön planda tutan politikacıların çözmeye çalışmaları, çağdaşlık yolunda gitmesi gereken Türkiye'ye hiçbir şey kazandırmayacaktır. Üzerinde durulması gereken sorunları, önlemlerine göre sıralamamız, bunlar hakkında etraflıca düşünüp çözümler aramamız gerekmektedir. Neredeyse aradan altmış yıl geçtikten sonra, günümüzün iç karartıcı ortamını hatırlatan, kıt görüşlü, düşüncesiz, gizli amaçlar taşıyan cahillerin Atatürk gibi eşi bulunmaz bir dâhinin yolundan ayrılmaları durumunda daha da zayıf bir Türkiye'de yaşayacaklarını satır aralarında söz konusu etmekten çekinmez.” (Gözaydın, Nisan 2010: 787-788)

Dönemin diğer önemli dergilerinden Yücel, Çağrı, Ülkü ve İstanbul gibi süreli yayınlarda da birçok şiiri ve denemesi yayınlanan Batu'nun yazdığı diğer dergiler: Ilgaz, Su, Şadırvan, Çaba, Mülkiye, Kültür Dünyası, Türk Düşüncesi, Başkent Ankara'dır. Ayrıca Ataç, Biz ve Dünya, Edebiyat Dünyası, Devrim

Gençliği, Güzel Sanatlar, Yeni Ufuklar dergilerinde de yazıları yayınlanmış ve Tercüme dergisinde Almancadan çevirdiği şiir ve yazıları yayınlanmıştır.

Selahattin Batu, yakın dostu Suut Kemal Yetkin ve Lütfi Ay ile birlikte Sanat ve Edebiyat adında dergi de çıkarmışlardır. Sanat ve Edebiyat'ı 4 Ocak 1947 Cumartesi günü haftalık olarak yayınlamaya başlamışlardır. Ulus Basımevi'nde basılan ve fiyatı 25 kuruş olarak belirlenen Sanat ve Edebiyat, dergi içerikli olmasına rağmen boyut ve görünümüyle bir gazetedir ve nüshasının bulunduğu kütüphanelerin de gazete bölümlerindedir. Derginin son sayısına kadar imtiyaz sahibi Suut Kemal Yetkin olmuştur. Yazı işleri müdürlüğünü 14. sayıya kadar Selahattin Batu yapmış, 15. sayıdan itibaren son sayısına kadar Lütfi Ay bu görevi sürdürmüştür. Derginin yazı işleri müdürlüğünü yapan, fiilen de dergiyi idare etmiştir.

İçerik olarak sanatın tüm dallarıyla ilgili olan Sanat ve Edebiyat'ta dergi kurucularından Lütfi Ay tiyatro konulu yazılarıyla dikkati çekmiş, Suut Kemal Yetkin genel itibarıyla sanat ve edebiyat problemlerine değinmiş, Selahattin Batu ise bazı sanatkâr sorunsallarıyla ilgili yazılarıyla derginin yayın hayatına katkı sağlamıştır.

Sanat ve Edebiyat içeriğindeki yazar ve şair kadrosuyla güçlü sayılmasına karşın basım ve dağıtım ile ilgili problemlerin yanında çeşitli eleştirilerin de hedefi olmuştur. Batu, bir röportajında bu dergiden şöyle bahseder: “Bir ara Suut Kemal Yetkin ile birlikte Sanat ve Edebiyat dergisini de çıkarmıştık, güç bir işti bu, devam edemedik.” (İmzasız, Şubat 1954: 7) Suut Kemal Yetkin, Batu'nun ölümü üzerine kaleme aldığı yazısında bu yılları şöyle anlatır:

“1947 yılının ocak ayında ilk sayısı çıkan sanat ve edebiyat dergisini ikimiz yönetmiştik. O sıtmalı çalışma günlerini nasıl unutulabilirim? Saatlerce okuduğumuz yazılar, onları değerlendirme çabalarımız, ilk sayıdan başlayan saldırılar, dergimize yazı vermemeye karar alan kimi genç şair ve hikâyeciler. Ama bütün bunlar daha o zaman yaratıcı kişiliklerini ispatlamış olan Cahit Sıtkı Tarancı, Fazıl Hüsni Dağlarca, Behçet Necatigil, Ahmet Muhip Dranas, Salah Birsal, Sabahattin Teoman, Özdemir Asaf, Oktay Akbal, Samim Kocagöz gibi şair ve hikâyecilerin dergimizde sürekli olarak yazmalarını önleyemediler. Ne yapmıştık biz? Suçumuz özgür sanatı savunmaktı. Türlü olumsuz propagandalar, iftiralar karşısında ancak bir yıl dayanabildik. Son sayısını 16 Aralık 1947'de çıkardıktan sonra, dergiyi kapatmak

zorunda kaldık. Ama Selahattin’le geçen bir yıllık düşünce ve gönül birliği bütün anlarıyla, benim bir parçam olmuştur.” (Yetkin, 1973: 4)

Yetkin’in zikrettiği isimlere ilaveten derginin yazar, şair ve fikir adamları kadrosunda şu isimler de bulunmuştur: Ahmet Hamdi Tanpınar, Zeki Ömer Defne, Fikret Adil, İbrahim Zeki Burdurlu, Halit Fahri Ozansoy, Osman Attila, Mehmet Kaplan, Adnan Ötüken, Ercüment Ekrem Talu, Mustafa Nihat Özön, Refik Epikman, Orhan Burian, Melahat Özgü, H. Basri Yüce, Malik Aksel, vb.

Olumsuz eleştirilerin yanında övgüyle karşılayanlar, derginin kapanmasından üzüntü duyanlar da olmuştur. Hatta yeniden çıkmasını tavsiye edenler de olmuştur. Bu bilgi Fahir Onger’in Suut Kemal Yetkin ile bir konuşmasında çay bahçesindeki kalabalık ortamı anlattığı bölümden öğrenilmektedir: “Behçet Necati iskemlesinde kaykılmış, Salah Birsal olanca ağırlığı ile külçe gibi çökmüştü. Oktay Akbal, Selahattin Batu’nun üzerine doğru eğilmiş ‘Sanat ve Edebiyat’ı çıkartmasını tavsiye, ikna, hülasa ne lazımsa ediyordu.” (Onger, 1949: 2)

Batu’nun Suut Kemal Yetkin ile çıkardıkları Sanat ve Edebiyat dergisi ne kadar olumsuz yönde yerilmiş olsa da Türk edebiyatının güçlü kalemlerine bir dönem ev sahipliği yapmış ve bu hatırı sayılır kalemleriyle mütevazı bir yayın hayatı olmuştur. Sanat ve Edebiyat Dergisi’nin, 16 Aralık 1947’de 49 ve 50. sayıları birlikte çıkarılarak yayın hayatı son bulmuştur.

Batu’nun Sanat ve Edebiyat dergisinde on tane deneme- fikir yazısı ve “Ege’de Saraylar” isimli uzun bir şiiri yayınlanmıştır.

2.1.3. Girdiği Polemikler

Batu, tartışmalara ve kalem kavgalarına girişecek bir mizaca sahip değildir, fakat yazmış olduğu Türk Dili, Varlık ve Hisar’daki dil ve sanat yazıları bazı kesimleri rahatsız etmiş ve Batu kendi görüşünü savunmak için ister istemez bazı polemiklere girmiştir. Bu kalem kavgalarına Türkçedeki uydurma kelimeler üzerine yazdığı tenkitler ve Yahya Kemal ile Cahit Sıtkı’nın sanatını karşılaştırmasında Cahit Sıtkı’yı üstün tuttuğu yazıları sebep olmuştur.

2.1.3.1. Selahattin Batu, Türk Dil Kurumu ve Türkçe

Selahattin Batu'nun Türk diline büyük katkıları olmuştur. Özellikle Türkçenin özleşmesi çalışmalarında Dil kurultaylarına katılmış, bu çabalara önyak olmuştur. Batu'nun şiirleri ve denemeleri dışında Türkçe hassasiyetini dile getirdiği birçok yazısı dergilerde yıllarca yayınlanmıştır.

Batu, Türk Dil Kurumu'nun üyeliği zamanında gerek kurum içinde gerek Türk Dili ve Hisar gibi dergilerde Türkçe için fikirler üretmiş ve düşüncelerini beyan etmiştir. Batu Türk Dil Kurumu'ndaki yakın arkadaşlarıyla evlerinde bir araya geldiklerinde dahi Türkçe için yeni kelimeler bulmaya çalışmışlar, Arapça ve Farsça kelimeler yerine, uydurarak değil anlam ve ifadesiyle uygun düşecek şekilde Öztürkçe sözcükler seçmişlerdir. Fakat Batu bize mal olmuş kelimelerin kullanımını daha uygun bulmuştur. Çünkü kelime uydurmacılığı öyle bir hal almış ki Batu bu duruma sessiz kalamamış ve önce Türk Dili'nde sonra Hisar'da yazılar yayınlamıştır. Bu düşüncesi ve eleştirel yazıları onun üyesi olduğu Türk Dil Kurumuyla da ayrı düşmesine sebep olmuştur.

“Batu bir zamanlar, Türk Dil Kurumu'nun faal bir üyesiydi. Kurum tarafından çıkarılan Türk Dili dergisinin Yazı Kurulu'na da seçilmişti. Üstad, dilde özleşmeyi savunanlara karşı bir hayli müsamahalı olduğu halde, gidiş o kadar insafsız ve başıboş bir hal aldı ki, bir gün ister istemez çileden çıktı. Türk Dili dergisinde yayınladığı “Ataç ve Türk Dili” başlıklı yazıda (Şubat 1965) “kitap, eser, hürriyet” gibi bütün Türk milletine mal olmuş kelimelerin yerine “betik, yapıt, özgürlük” gibi kimsenin bilmediği, zevksiz “tilcik” lerin zorla kabul ettirilmeye çalışılmasının zararlarını anlatmış; “Ama dil, insan demek, ulus demekse biz bunları iki ayrı yaratık, iki ayrı düşman gibi karşı karşıya getirmemeliyiz” demişti. Hisar'a bir kısmını sevinçle iktibas ettiğimiz o yazının Kurum ağalarını sinirlendireceği muhakkaktı. Nitekim, Batu'ya dergide bir cevap yayınlandı ve kendisi artık Yazı Kurulu Üyeliğinde barınmadı. Prof. Suut Kemal Yetkin'le birlikte, Türk Dil Kurumu'nun bütün kurullarından ayrıldı. Görüşlerini savunabilmesi için Batu'ya Hisar'ın sayfalarını, bütün genişliğiyle açmıştık. Dergimizde arka arkaya yayınlanan makalelerinde (Mart 1965-Ocak 1966) uydurmacılara ateş püskürüyor, ‘koşul’un bir arabacı deyimi olduğunu anlattıktan sonra, ‘Koşul’un önüne hepimiz koşulsanız da ‘şart’ı dilimizden atamazsınız’ diyordu.” (Çınarlı, 1973: 6)

Burada yazdığı yazılardan biri de “Çirkin Türkçe” adıyla çıkmıştır. Bu yazısının Su dergisinde çıkan bir kritiğinde Batu'nun düşünceleri şu şekilde verilmiştir:

“Selahattin Batu; yapıt, açmaz, koşul, yaşam, beğeni, öykünmek, gibi sözcüklerin kullanılmasına, dilimize yerleşmesine karşı çıkıyor. Öylesine kızmış uydurmacılara, o kadar canı yanmış ki densizliklerden. Bakın ne diyor yazının bir yerinde: Bir dil mahkemesi olsa, oraya verirdim bunu yapanları. Yapıt neymiş? Öykünmek neymiş? Koşul, koşumlama ne demekmiş? Sorarım onlara. Arı dil, gerçek dil demektir. Arılık anlamının içinde anlaşırılık, akıcılık, güzellik de vardır. Hatta yalnız bunlar vardır arılık anlamın içinde... Bir aşırıcinin ulu orta taklidini yapmaya kalkışmak yakışmaz Türkçeyi sevenlere. Zevksizliktir bu, Türkçeye kasıttır ve suçtur.” (Şendil, Mayıs 1965: 14)

Batu, Hisar’da yayınlanan “Dili Öldürmeyelim” adlı yazısında Arapça, Farsça kelimeler ve uydurma kelimeler hakkında şu açıklamayı yapar:

“Biz daha çok Arapça, Farsça kelimelerin Hacivat lehçesine giren ağdalılarını ayıklamakla yetinmeliyiz. Ve bir çeşit lugat paralamaktan, terkiplerden kurtulmalıyız. Bilgi yerine malumat dememeliyiz, alışkanlık yerine itiyat dememeliyiz. Yeni Dil akımımız bu amaçları gütmekte yerden göğe kadar haklıdır. Ama şu her dakika elimizin altındaki kapıdan pencereden de kurtulmaya kalkışırsak, kitabı, kalemi fırlatıp da yerine betik, yazgaç gibi laflar getirirsek, odamızdaki kitaplığı ‘betik evi’ deyip çıkarsak ve evin içinde kitap evinin ‘nedeninin nedeni’ni düşünmezsek ve yazdığımız bir satırda şart, öbür satırda koşul dersek, bir sokak başında hürriyet, öbüründe özgürlük diye haykırırsak gülünç oluruz ele güne... (Batu, Haziran 1965: 4)

Dil ile ilgili Hisar’da yazdığı yazılar dikkat çekmiş, Batu’dan görüş olarak ayrılanlarla birlikte Batu’yu destekleyenler de olmuştur. Öztürk Emiroğlu, Hisar üzerine yaptığı çalışmada Batu’nun yazılarıyla ilgili şunları söylemektedir:

“Selahattin Batu, bir başka yazısında, daha önceki yazılarında olduğu gibi özdeşleşmede ‘gelişigüzel’ hareket edildiğini, bunun da dilin yapısında bozulmalara neden olduğunu söyler. Dilde o dönemde yaşanan kargaşanın ölçsüzlükten kaynaklandığını, ‘ne dilersek yapabiliriz’ yanlısına düşüldüğünü kaydeder. Dildeki kargaşanın ortadan kaldırılabilmesi için, filozoflara ihtiyaç olduğunu vurgular. O dönemde, ‘uydurmacılığın bir özdeşleşme çabası sanılması’ yanlısının Türkçeyi ‘diller arasında eşi olmayan bir çeşit Türk esperantosunu’ haline getireceğini sözlerine ekler. Bir Türk esperantosunun oluşmaması için en kısa zamanda ‘uydurmacılığın’ terk edilmesi gerektiğini bir başka yazısında ısrarla vurgulayan Selahattin Batu, ‘dil millet planında karakterin, toplum duygusunun bütün sosyal gelişmelerin aynasıdır.’

diyerek bu aynada bir milletin hayata bakışının seyredilebileceğini kaydeder. Uydurmacılığın, aynadaki görüntülerini bozduğunu vurgular.” (Emiroğlu, 2000: 179)

Batu, Türkçe için seçilen kelimelerin uydurma olmasından çok anlamı ve sentaksı itibarıyla mantığa uygun seçimler olmasından yanadır. “Selahattin Batu her şeye rağmen, elinden geldiği kadar öztürkçe yazmaya devam etmiş ve zaman zaman bizim yadırgadığımız yeni kelimeleri de kullanmaktan geri kalmamıştır. Ama, onları kendine göre bir zevk süzgecinden geçirmeyi ihmal etmiyordu.” (Çınarlı, 1973: 6) Batu, eserlerinin tümünü büyük bir Türkçe hassasiyetiyle kaleme almıştır.

Batu'nun Veterinerlik Fakültesindeki öğrencisi Profesör Nihal Erk, onun Türkçe hassasiyetini şu şekilde belirtmektedir: “Yazılarında kullandığı dil tam arı Türkçeydi. 30 yıldan daha eski olan yazılarının bile bugünkü güzel Türkçeyle yazılmış olması insanı şaşırtıyor. Birçoğumuzun ancak şimdi kullanmaya çalıştığımız Türkçe sözcüklere onun 20 yıl önce yazdıklarında raslıyoruz. Güvence, soyut, somut, nicelik, nitelik gibileri bunlar arasındadır.” (Erk, 1977: 322)

Batu'nun, özellikle şiir ve denemelerinde kullandığı dil saf Türkçe oluşuyla dikkati çekmektedir. Bir okuyucusu da Batu'nun kullandığı dili Yunus'un diline benzeterek şu şekilde övmektedir: “Ne kadar temiz bir ruha, şahsiyete sahipsiniz; sizi tebrik ederim. Şahsınızda insana hayran oluyorum. Yunus'un ruhunu taşımanız yetmiyormuş gibi üstelik bir de onun dilini kullanıyorsunuz.”²⁶ Batu'nun Türkçeyi kullandığındaki hassasiyeti, yazdığı eserlerde göze çarpan dil sadeliği onu olumlu olumsuz tenkit eden herkesin farkında olduğu bir durumdur. Çağdaşı olan sanatçılara rağmen eserlerinde yerleşik kelimelerden başka Arapça, Farsça kelime kullanmamıştır. Buna rağmen Yunus Emre'nin kullandığı arı Türkçenin sözcüklerini eserlerinde görmek mümkündür.

2.1.3.2. Yahya Kemal ve Cahit Sıtkı Karşılaştırması

Aruzu iyi bilen Batu'nun özellikle ilk şiirlerinde Yahya Kemal'in etkisini hissetmek mümkündür. Şair, Batı edebiyatını tanıdıktan ve Türkçe ile özlü şiirler kaleme aldıktan sonra aruza, eski şiire ve ardından Yahya Kemal'in sanatına karşı

²⁶ Belge 10: Selahattin Batu'nun okuyucularından Faik Gözübüyük'ün mektubu, s. 1.

olumsuz kanılara varmıştır. Batu'nun sanatı olgunluğa ulaştığında artık saf şiir yoluna girmiştir. Bu sebeple aruzla yazan Yahya Kemal'in karşısına öz şiirin önemli şairlerinden biri olan Cahit Sıtkı Tarancı'yı koyarak iki şairi Varlık dergisinde karşılaştırmış ve Cahit Sıtkı'yı çeşitli yönlerden üstün tutmuştur: “Bir ara Yahya Kemal'den söz ederken, ‘o hangimizin ustası değil’ gibilerinden bir söz söylemişim. Şimdi düşünüyorum da onun gösterişi, aruzu, tantanası yanında Tarancı'nın içtenliği, inceliği, çok daha değerli geliyor bana.” (Batu, Şubat 1967:5)

Batu'nun bu girişimi Yahya Kemal'i ve sanatını seven birçok şair ve yazarı rahatsız etmiş ve Batu'ya cevapları gecikmemiştir. Hisar'da Tarık Buğra, Osman Yücel takma adıyla Batu'ya şöyle bir eleştiride bulunmuştur:

“En çok Tarancı'yı mı seviyorsunuz, beğeniyorsunuz, Sayın Batu? Peki Peki. Ama ne kadar yazık... Tabii sizin adınıza. Ne olurdu Tarancı'yı gene övseniz, övseniz, övseniz göklere çıkarsaydınız da, Yeniçeri'ye, Gazel'in, Açık Deniz'in, Vuslat'ın Kocamustapaşa'nın ve bunlardan çok daha güzellerinin şairine, Türk edebiyatının ve Türk gururuna sövmeseydiniz, bu doğruluğu yapmasaydınız.” (Yücel, Nisan 1967: 4)

Bu yazı üzerine Batu, takma adın Mehmet Çınarlı'ya ait olduğunu düşünür, bu sebeple dergiye bir süre yazı, şiir göndermez.

“Hisarcılar arasında yaşanan bir diğer tartışma ise Selahattin Batu ile Tarık Buğra'nın Süleyman Yücel imzasıyla kaleme aldığı yazılarda yaşanır. Selahattin Batu, Varlık'ta yayınlanan bir yazısında Yahya Kemal Beyatlı'yı aruzla yazdığı için eleştirir. Cahit Sıtkı Tarancı'yı Yahya Kemal Beyatlı'dan daha güçlü bir şair olarak nitelendiren Selahattin Batu'ya Tarık Buğra, Hisar'da bir cevap yayımlar... [...] Takma adla kendisine yöneltilen eleştiri yazısının Mehmet Çınarlı tarafından yazıldığını düşünen Selahattin Batu, Hisar'ın Mayıs 1967 sayısında yayınlanan bir yazısında; eleştiri hakkının olduğunu, ‘haksız bile olsa’ yargılarında yanılrsa dahi düşündüklerini söyleme hürriyetinin olduğunu kaydeder. Selahattin Batu, bu tartışmalar sonunda Hisarcılara küserek 1968 yılında dergiye hiç yazı göndermez. Sonuçta Varlık'ta Yahya Kemal'i öven bir yazı yayınlıyarak 1969'dan itibaren yeniden Hisar'da yazılar yayımlar.” (Emiroğlu, 2000: 231-232)

Batu, Kasım 1958'de Beyatlı'nın ölümü üzerine Varlık'ta yayınladığı bir yazısında hayırla yad ettiği Beyatlı'nın sanatındaki titizliği eleştirerek şiirleri

üzerinde düşünülmesi gerektiğini de vurgular. Batu'nun bu yazısı seneler sonra Varlık'ta yazacağı ve polemikler yaratacak olan yazılarının bir habercisi gibidir:

“İşte o koltuğunda kitabıyla bir hakim önüne gidiyor. Artık bütün dostlarının sustuğu, nice sevenlerinin, hayranlarının unutulduğu bir yerde en katı ölçülerle karşılaşacak o da. Acaba kutsal saydığı değerlerden hangisi kutsallığını sürdürebilecek? Bulduğu seslerden hangileri ömürlerce yankılanabilecek? ‘Her seher bir gül açan, her gece bir bülbül öten’ o bahçelerde hangi aşınmaz şekillerle ayakta kalabilecek? Belki bugün gözden kaçan yanlarıyla büyüyecek Yahya Kemal; yarın, yüceltilen yönleriyle de yargılanacak, yerilecek.” (Batu, Kasım 1958: 5)

Batu'nun ölümü üzerine Hisar'da yayınlanan yazısında Çınarlı bu konuyla ilgili şunları belirtmiştir:

“Rahmetli Üstad'ın Hisar'dan, Türk Dili'nden Varlık'tan da yazıları çıkardı. Bir gün, Varlık'ta Cahit Sıtkı ile Yahya Kemal'i karşılaştıran bir yazı yayınladı ve Tarancı'yı övüp, Beyatlı'yı –hiç gereği yokken- yerdı ve küçümsedi. Ona göre, Yahya Kemal'in en büyük kusuru aruz vezniyle yazmış olmasıydı. Bu vezinle şiir yazılmaz, olsa olsa marş yazılır diyordu. Buna karşılık, Yahya Kemal'in asırlar boyunca gelişmiş, süzölmüş ve Türk hançeresine uydurmuş aruzu yerine; takırtılı ve zorlama bir aruzla yazan Süleyman Çelebi'yi överek, çelişkiye düşüyordu. Sözü geçen yazının çıktığı günlerde beni görmeye gelmişti. Düşüncelerimi açıkça kendisine söyledim. Gösterdiğim deliller karşısında, iddiasını fazla savunmadı. ‘Bunlar birtakım ‘meditation’lar. Yanılmış da olabilirim.’ diyordu. Fakat, bir başka arkadaşımız, Varlık'ta çıkan yazısı dolayısıyla, Batu'ya adam akıllı çatan, sert bir eleştirme yayınladı. (Nisan 1967) Yazar, takma ad kullandığı ve benim Batu'ya daha evvel söylediğim sözlerin bir kısmını aynen tekrarladığı için, Batu, eleştirmenin benim tarafımdan yazıldığını sanıyordu. Ben ne kadar aksini söylediysem de, onu inandırmak mümkün olmadı. Takma adlı yazarla Hisar'da birkaç sayı tartıştılar. Sonunda, Batu bize küstü ve dergiye iki yıl yazı göndermedi. Fakat, bir süre sonra, Varlık'ta Yahya Kemal'i göklere çıkararak bir başka yazı yayınlayıp, hatasını kabul ettiğini, dolaylı olarak göstermiş oldu. Biz de o bahsi kendisine bir kere daha açmadık ve bu ikinci yazısını yüzüne vurmamak.” (Çınarlı, Temmuz 1973: 6)

Batu, Yahya Kemal ile ilgili yaşanan polemikten sonra Varlık'ta kaleme aldığı bir yazıda şiirle ilgili kimi düşüncelerinin sık sık değiştiğini söyleyerek Tarancı- Beyatlı karşılaştırmasına bir açıklık getirmeye çalışır:

“Kimi şiirler üstündeki yargılarım sık sık değişiyor, ölçüsü duyarlılık da ondan mı? Duyarlılığımız gün günden değişiyor da ondan mı? Tedirginliğim sürüp gidiyor şiir konusunda, kimi coşuyorum beğeniyorum, kimi coşmalarımı küçümsüyorum. Kendi gözümden düşüyorum o zaman da... Ya da mevsimler birbirini görmüyor da ondan mı? Koca bir gün Tarancı ile uğraştım bir kere, okudum, bir daha okudum kitabını. Bir ince zamanıma rastladı, neler keşfetmedim şiirinde. ‘Zekaya seslenen şair’ dedim, ‘özlü, içten, yalın’ diye tanımladım. ‘Yahya Kemal duygulara haykırıyor da, ta uzaktan bize el ediyor da Tarancı düşünceyi amaç biliyor’ dedim. Ve kocaman, soluk soluğa bir de yazı yazdım o zaman, günlüklerime bile kattım. Sonra, yıllar geçti üstünden. Bir antoloji düştü elime, son yaprağını çevirdim düşünceli, yine başladım okumaya, yine bitirdim... Bir ince zamanıma rastladı, Nedim dedim, Haşim dedim, Yahya Kemal dedim ve durdum... Ya ötesi? Daha ötesi? Yok mu daha ötesi? Dostları, yakınları, eşitleri onların?.. Yine Nedim dedim, Yahya Kemal dedim, Yunus dedim, Haşim dedim ve durdum. Üst yanı? Ya üst yanı?.. Tektük, hepsi tektük, onların hepsi tektük... Başka ne diyebilirim? Ne diyebilirim ki başka? Şöyle bir uğultu değil hiçbiri ‘Ferazi zirvei Sinayi Kahra yükselerek’, sıra dağlar değil, sesli yankılı doruklar değil... Hatta olmayabilirler belki de, olmayabilen ne çok şiirler var dünyada, neler var... Ve Nedim dedim, Haşim dedim, Yahya Kemal dedim, durdum. Bakî’nin o görkemli mersiyesi ve yeni bir dağ, bir doğa olayı Dağlarca... Ya üst yanı? Daha ötesi?.. Tek tük onlar, hepsi tektük... Başka ne diyebilirim ki? Ne söyleyebilirim ki?..” (Batu, Temmuz 1970: 7)

Batu, bu sözlerle şiir anlayışı ve beğenisinin gelgitlerini belirterek en iyi olan konusundaki tereddütlerinden ve her zaman iyi olanın sayılı olduğundan bahsetmektedir.

2.2. SANATI

2.2.1. Şairliği ve Şiir Anlayışı

Batu’nun çok sayıda tür kaleme almış olması onun hakkında söz ederken unvan olarak çok çeşitli adlandırmalarla anıldığını gösterir ve her mecra farklı bir özelliğini ön planda tutarak nitelendirir. Batu’nun dostlarından Suat Efe, ölümü üzerine Varlık’ta kaleme aldığı yazısında onu her mecranın farklı şekilde andığını belirterek onu şair olarak sınırlandırmaz ve ona farklı bir sanat kişiliği atfeder:

“25 Mayıs 1973 akşamı yitirdiğimiz Selahattin BATU’nun ölüm haberini veren TRT ondan ‘şair ve yazar’ diye söz etti, bir gazete ‘şair ve çevirmen’ dedi, gazetede ki ölüm duyurusunda ‘profesör ve eski milletvekili’ olduğu yazılıydı ve Behçet Necatigil’in o güzelim ‘Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü’nde ise ‘günümüz şair ve yazarlarından’ diye tanıtılıyor. Bu tanımlar BATU’yu nitelendirmeye yeter mi bilmem? Evet BATU’nun birkaç dergide pek çok şiiri ve iki tane de şiir kitabı yayınlanmıştır. Fakat o şiirlerinde duygularını değil, düşüncelerini dile getirirdi. Düşüncelerini şiir diliyle anlatması ise denemelerinde daha belirgindir. Tiyatro yapıtlarını düzyazıyla değil de dizeler halinde kaleme alması, şiir tekniğine olan yatkınlığından ve uyaklı anlatımın etkinliğine inanışından geliyordu. Batu’yu şair olarak tanımlamak yetmez, onu tam anlatmaz. Onda daha başka bir sanat kişiliği vardır.” (Efe, Ağustos 1973: 8)

Batu’nun dostlarından Doktor Suat Efe, onu dar kapsamda şair olarak niteleyerek bırakmaz. Batu’nun daha çok bir düşünce adamı olduğunu savunur. Edebiyatta bu kadar çeşitlilikte eser veren bir yazın adamını yalnızca şair olarak vasıflandırmak belki sanatçıyı sınırlandırmak olur. Fakat Batu’nun bütün eserlerinde bariz olarak bulunan ve hissedilen ilk iki şey şiir ve fikirdir. Bu yüzden Batu için “fikir şairi” demek yanlış olmaz kanısındayız. Batu, Varlık’ta yayınlanan poetik yazılarından birinde şiirsiz düşünceye de karşı olduğunu belirtmektedir: “Bir yüreklilikle, ölçülü bir yüreklilikle atılırım her düşüncenin üstüne. Şiiri düşüncelerde ararım daha çok, onlarsız şiirsiz kalacağımı da iyi bilirim. Kuru sözü kuru yazarlara, salt düşünceyi düşünörlere bırakmışım. Her iş herkese göre değil bu dünyada, şiirsiz düşünce de bana göre değil...” (Batu, Haziran 1968: 4)

Batu’nun edebi tarafı en çok şiire yakındır; fikriyatının yoğunluğunun yanında dil, üslup ve yüreği en çok şiire yakındır. Sevgi ve şiir bağıını kuran Batu, evrenin şiirle gerçek olduğunu Varlık’taki bir yazısında şu şekilde belirtir:

“Ben ki hep şiir olsun dünyada, derim, varlığın ışığı odur, diye direnirim. İyilik bile onunla diyebilirim kimi günler; sevgi onunla, incelik derinlik onunla... Ve ben iyilik olsun dünyada, derim, şiirle, sanatla... Aşk olsun, kardeşlik olsun, ahlak olsun, erdem olsun... Şiirsiz kalmış bir çevre, bir dünya, bir evren gerçek olamaz; bir kalıp, bir boş lakaptır böylesi ve çeker insanlığı uçurumuna; yok eder varımızı yoğunumuzu... Ama nasıl üzölmem gerçekleri görünce? Şiirsiz, İyiliksiz kalmış bir dünyaya bakınca? Nasıl içlenmem, ezilmem?” (Batu, Kasım 1967: 5)

Batu, aynı yazısının devamında eşya-şiiir bağıını kurmaktadır. O, somut olan eşyada şiiiri görmeye çalışmış ve görünenin özündeki ruhun ancak şiiirle meydana çıktığını savunmuştur. Evrende var olan her şeyin ancak şiiirle gerçek varlığına ulaştığını, bu varlığın ancak şiiirle ölümsüzleşeceğine inanır. Batu'ya göre insan ancak iyilikle ve güzellikle yani şiiirle doyar ve gerçek anlamda yaşar: “Eşyadaki şiiiri tadamıyan kişi, çöllerde susuz kalmıştır. Varlıklı olabilir, çok akıllı olabilir, elinde kudretler bulunabilir. Ama hiçbir i susuzluğu gideremez. İnsan demeğe değen insan ancak güzellikle, iyilikle doyar; bunlara ulaşamadığı sürece de yoksuldur, açtır, susuzdur... O bu gerçeğe inanmıştır ve ona bağlı yaşar.” (Batu, Kasım 1967: 5)

Batu, günlüklerinde kısa bir notla şairin yaptığı işi şu şekilde anlatır:

“Şöyle düşündüm kendi kendime:

—Güzellik sözle anlatılamayan şeydir.

—Öyleyse şairler neyi anlatırlar?

—Onlar hiçbir şey anlatmazlar... Gizlerler daha çok, yarattıkları biçimler de kimse tarafından açıklanamaz.”²⁷

Batu, şiiire her an yakın ve her zaman şiiirle haşır neşirdir. Bir toplulukta dahi hep şiiir üstüne konuşmak istediğini Varlık'ta çıkan poetik yazılarından birinde şöyle açıklamaktadır:

“Hem şiiir üstüne konuşmak kendi başına güzel bir şeydir, doyulmaz bir serüvendir şiiir üstünde konuşmak... Ben gündelik konuları tartışmaktan adeta iğrenirim; onun için de meclislerde hep şiiirden söz edilsin isterim ve şiiirden konuşanların ağızlarının içine bakarım. Ama şiiir bahsi ne kadar seyrek açılır meclislerde... En aydın geçinenlerimiz bile bir araya gelince çoğu günlük olaylara düşerler, içinden çıkılmaz bir kuyudur bu da bitip tükenmez çünkü... Bir gazetede, sokakta, politikada geçen bir olay çok önemlidir onlar için... Öfkelenirler, hırslanırlar, eleştirirler, duygulanırlar, hatta düşünürler bile bu konularda... Ben de olayları böylesine önemseyenlere şaşarım, hep şaşarım... Önemli bir olayın ne kadar seyrek olduğunu bilirim çünkü; on yıllar, yüzyıllar, bin yıllarda bir olur önemli olay, gündelik sohbetlere de düşmez pek, insanlar bunların çoğu farkına bile varmazlar.” (Batu, Temmuz 1966: 6)

²⁷ Belge 9: Günler ve Düşünceler, s. 23

Şiir, deneme, dram, gezi yazısı gibi türlerde eserler veren Batu için “yazmak” her an yapılabilecek bir faaliyettir. Çoğu zaman içinde beliren baskı yazdırırken, bazen gezilerinde, bazen de okuduğu bir kitabın etkisiyle yazmıştır. Batu’ya Varlık’taki ilk röportajında yöneltilen “Nasıl yazarsınız? Mevzularınızı arar mısınız? Sırf yazmak ihtiyacıyla masa başına hazırlıksız oturduğunuz olur mu?” suallerine cevaben:

“Ben de herkes gibi içimde bir baskı duyunca yazarım. Ama bu baskı bende hemen her zaman vardır. Her zaman sanki söylenecek bir sözüm varmış da söyleyememişim gibi gelir bana. Kimi zaman da bir kitap okurken, ansızın elimden kitabı atar, oturur bir şiir yazarım. Bilhassa yolculuk bana çok heyecan verir, en sevdiğim şiirlerimi seyahatlerden dönünce yahut yolda yazdım. Herkes gittiği yerlerde gezer eğlenir, ben eğlenemem, aksine efkârlanırım, bu yüzden de yorulurum. Sırf yazmak ihtiyacıyla masaya oturduğumda oluyor, bilhassa öfkelenmişim zaman. İnsanlar beni durmadan yaralar, insanlara her gün bir daha şaşarım, şaşınca da yazmadan edemem.” (İmzasız, Şubat 1954: 7) diyerek yazı ve şiir yazma dürtüsünü açıklar.

Batu, yazmak mevzusunda özgünlüğe dikkati çeker ve yazılmamış konuları kalemine bahis konusu ettiğini Varlık’taki bir yazısında şöyle açıklar:

“Oysa ben bu yazdıklarımın benzer şeylerin benden önce de yazılmış olduğuna inansam yazmazdım... Bana güç veren, beni çalışırken yüreklendiren yalnızca Yeni sevincidir. Yazmak tutkusu sanki ilk bende belirmiş, şu kâğıdı, şu elimdeki kalemi sanki ilk ben keşfetmişim... Ve keşfedince sonsuz bir şevk başlamış içimde, öyle büyük... Çevremde kim var, kim yok, diye sormayışım ondan. Beni kim okur, kim okumaz diye ilgilenmeyişim gene ondan... Yazmak tutkusu her şeyim benim, zenginliğim, sağlığım, varlığım... İşte yıllardır denediklerim, bütün o ilk yazılan şeyleri yazmak, bir serüveni yaşamak, hep yaşamak... (Batu, Aralık 1967: 4)

Yazmak, Batu’nun hayatının bir parçası olmuştur ve yaşadığı her anı yazarak ölümsüzleştirmek istemiştir. Günlüklerinde bahsettiği üzere düşünce ve hisle yoğrulan zihni ve ruhunun ortaya çıkardığı cümleleri hiçbir zaman içinde bırakmak istemeyerek, şiirlerini ve denemelerini yazmıştır.

“Ne yazık ki ben tam ölçüleri tutturamıyorum çoğunlukla, ne yapsam içime söz geçiremiyorum. Bir düşünce kafamda konuşmaya başlayınca duramıyorum yerimde, hemen onu biçimlemeğe girişiyorum. Dinlenmeğe karar verdiğim zamanlarda bile dudaklarım durmadan mırıldanıyor, bir şeyler söylemeğe, bir düşünceyi, bir

duyguyu, bir mısraı kurmaya çalışıyorum. Bu böyle ne kadar sürebilir? İnsan böylesine bir gerginliğe daha kaç yıl dayanabilir? Bunu da kestiremiyorum.”²⁸

Batu’yu şiir yazmaya iten şey onu çoğu zaman gerginliğe de sürüklemiştir. Doğru kelimeye ulaşmak için çabalamak, içinde yoğunlaşan duyguları yine kelimelerle şekillendirmeye çalışmak ve sonuçta sözcüklerin kifayetsiz kalışı Batu’nun iç benliğini yıkan bir durum olmuştur. Burada Batu’nun “gerginlik” olarak adlandırdığı ruh hali, damadı Yalçın Tuğ’un da “yazarken ve yaratırkenki çektiği sıkıntıyı yüzünde hissederdiniz” diyerek belirttiği “yazma sancısı”dır.

“Durmadan şiirle uğraşmak insanı ezen bir şey... Çoğu, mısralar üstünde bile aylarca, yıllarca dururum; kimi yerlerde takılır kalır dikkatim, bir türlü bitmez bu şiirler, tamamlanmaz, olgunlaşamazlar. (Ne kadar da kötüleridir aralarında...) Yolculuklarda bile içim aralıksız çalışır, bir sesin, bir ritmin durmadan zihnime takıldığını duyarım. Ne rahatım, ne sevincim, ne uyukum kalır, kendimden korkacak hallere gelirim, çöktüğümü, yıprandığımı, tükendiğimi duyarım.”²⁹

Şiir yazarken çektiği sıkıntı ve şiirin erişilmezliği hakkında Varlık’ta yayınladığı bir yazısında şunları söyler:

“Şiir denince içimde bir yer sızlar. Onun güçlüğü, buruk tadını, erişilmezliğini hatırlarım. Bir gizli sestir o, gelmeyince bütün sesler susar. Gelince bile alın teri öldürücü bir çaba, çile ister bizden. Yazmak, yeniden yazmak, yıkmak, yeniden kurmak, hep onun dediklerini anlamaya çalışmak, çoğu da ne istediğini çıkaramamak... Kimi bir anda herşey yerli yerindedir, ya da öyle gelir insana. Ama bir şiiri yargılamak kadar güç ne vardır? Dilediğimiz gibi, ele gelmez ki... Yeni sanırsın eskidir, olmuş sanırsın olmamıştır. Ya da dün çirkin sandığın, bugün güzel görünür gözüne, bugün güzel bulduğun yarın çirkinleşir. Hep o tazelik, hep o tazelik tüter gözümde, ama nasıl bir büyüdür o? Nasıl bir sırdır? Ellerini esen bir rüzgâra uzatacaksın, titreyecekler, ürpercekler, ses verecekler. Gözlerini büzeceksin, hep büzeceksin, bir görünmez ışığı buluncaya, süzünceye, incileştirinceye kadar... Gene de olmayacak, olmayacak... İçin ezilmiş bekleyeceksin; yıllarca yıllarca bekleyeceksin; belki de sonunda ağlıyacaksın, başaramadan... Şiir denince bir yer sızlar içimde, hiç onaramadığım bir yara gibi, bir yer... (Batu, Eylül 1968: 5)

²⁸ Belge 9: Günler ve Düşünceler, s. 4

²⁹ Agb. : s. 4.

Batu, Hisar'daki bir yazısında kendi yaşadığı şiir yazma buhranından yola çıkarak şairin ruh halini şu şekilde anlatmaktadır: “Ve şair nasıl duyduğunu, nasıl biçimlediğini, bulduğu biçimlerin niçin çekici sürükleyici olduğunu söze dökemez, açıklayamaz. Bir karanlık baskıdan, o baskının kaçınılmazlığından, bir zorunluluk, çaresizlik elinde tutsak olduğundan söz eder. Çırpınma halindedir ömrünce, tedirginlik yakasını bırakmaz. Acı çeker, başarır, başaramaz, bulur, bulamaz, ama hep bir bilinmez, bir uzak düşün peşindedir...” (Batu, Eylül 1966: 5)

Batu'nun şiirlerinin ilhamı okuduğu ilim ve fikir eserleriyle birlikte diğer şiirler ve edebi türler olmuştur: “Kimi de bir şiir, bir hikâye, bir romandan gelen esinler vardır. Bunlar birden parlayıveren duygulardır ve beni çok defa şiire onlar sürüklemiştir.” (Köklügiller, 1968: 5)

Çeşitli şekillerde şiiri tanımlayan Batu, Hisar'daki bir yazısında şiiri şu sözlerle anlatır: “Şiir, kendine yeten şey, diyorum... Kendi kendine çalan bir çalgı, toplumun eline geçse de şarkısını tek başına sürdüren... Çevresini kendi yaratan... Şiir, o kendine yeten ses...” (Batu, 1971: 10)

Batu, şiirin zorluğu ve kolaylığı noktasında Varlık'taki bir yazısında şöyle bir ikileme sunmaktadır: “Şiir zor, çok zor... Ama yalnız zor olsaydı keşke... Kim katlanmazdı zorluğa? Şiir zor değil, kolay kimi zaman, çok kolay, çünkü birdenbire... Zor'a sığmayan bir nitelik o. Zorlukla açıklanamayan, bir sırlı nitelik... Belki bir mutluluk, bir baht işi, Tanrıların kişiye muştusu. Zorluğu daha sonra... Çalışmak belki de.” (Batu, Temmuz 1970: 7)

Batu, her şeyin şiirle var olduğunu Hisar'daki bir denemesinde yine şiirsel bir dil kullanarak şöyle ifade eder:

“Her şey ancak şiire dönüşünce bir değer... Boşlukta görünmez, korkunçtur, boşluklar. Doluluk, varlık, biçim şiirde ve... Şiir resimde, musikide her şeyde... Benim sözüm olmasa güzellik olur muydu? Renkler, sesler konuşur muydu? Taş toprak parıldar mıydı böyle, benim sözüm olmasa? Altın mumları göklerin birkaç söz... Deniz, dalgalar, dağlar birkaç söz... Bu ışık-gölge ışırdı mıydı böyle, benim sözüm olmasa? Karanlıklar ağarır mıydı, gün doğar mıydı? Dirliğim düzenliğim sözlerle benim. Doyarım, acıkırım sözlerle. Güneşim benim, gecelerim, uykularım, düşlerim benim benim... Bir kara salkımın içindeki renk, o... Günün güneşin mayaladığı... Ve bütün sesler o salkım ışıkla...” (Batu, Ocak 1970: 14)

Selahattin Batu, şiiri hayatla özdeşleştirir ve yaşadığı günden geceye şiirle beraberdir. Yazdığı bu yazıdan hareketle Batu için şiir yazmak bir ihtiyaç, bir zorunluluktur, demek mümkündür.

Batu'nun dilin şiirleşmesi noktasındaki düşüncelerini Nevzat Gözaydın, Türk Dili dergisinde şu şekilde aktarır: “Şiirlerinde ve yazılarında, ya da tiyatro eserlerinde Türkçeyi en güzel biçimleri ile okuyucu karşısına çıkaran Batu, dili güzel bir vücuda benzetir ve onun içten canlanışına, şenlenişine “şiir” demek ister. Şiirde kelimelerin gerçeklere yaklaşip uzaklaştıklarını, gerçeklerin çevresinde dönüp durduklarını, eşyaya şöyle bir dokunup kaçtıklarını söyler.” (Gözaydın, Nisan 2010: 791)

Batu, yazı ve şiirlerini planlayarak yazmadığını Varlık'ta çıkan bir röportajında şu şekilde açıklar:

“Benim yazı ya da şiir yazmam düşünülerek seçilmiş bazı konuları sonra ele almak şeklinde olmaz. Birdenbire doğan bir fikir, bir dramın bile (mesela Güzel Helena'nın) yazılmasına sebep olmuştur. Aynı şekilde bir başka düşünce bir günlüğün, bir denemenin, ya da bir makalenin ele alınmasını sebezendirir. Ben kendimi yazı yazmaya hazırlamam, konular beni hazırlar. Kimi zaman bir düşünceyi günlerce içimde taşıyım, sonunda onun artık olgunlaştığını, yazılması gerektiğini anlar, hemen işe koyulurum. Yazılarımı sabah saatlerinde yazarım. Şiirlerse bir mısrayla başlar çoğu, bir düşünceden çok bir duygulanmadan doğarlar. İlk mısra kimi zaman çalışma sırasında kaybolur, şiir onsuz yazılıp biter.” (Köklügiller, 1968: 5)

Batu, kendini yazmaya o kadar adamıştır ki kâğıtlar bile onun için bir şeyler ifade etmektedir. Varlık'ta çıkan bir yazısında kâğıdı şöyle kutsamaktadır: “Yerde bir yaprak görsem, nimet görmüş gibi olur, hemen öpüp kaldırmak isterim. Kağıt, ekmek gibi azizdir benim için; aklığı içinde renkli bir dünya tomurcuğu parıldar, üstüne basıp geçemem.” (Batu, Mart 1958: 3)

İngilizceyi de biraz bilmesine kaşın Batu'nun hakim olduğu yabancı dil Almanca ve Fransızcadır. Fakat Almancaya daha hakim olduğu için Alman şairlerini okumuş ve onların gizli dünyalarına girmeye çalışmıştır. Böylelikle Batu'nun sanat temelleri daha çok Alman edebiyatının üzerine kurulmuştur, denilebilir. Batu, ömrü boyunca Goethe, Rilke, ve Schiller gibi şairlerin esintilerinde sanatını ortaya

koymuştur. Fakat şiirlerinde Fransız Edebiyatından Baudelaire'in tesirlerini de görmek mümkündür.

Goethe ve Schiller daha çok romantizm akımının savunucusu ve temsilcileridir. Batu, bu romantik şairlerden etkilenmiş olmakla birlikte çoğu noktalarda sembolist anlayışı daha fazla benimsemiştir. Batu'nun şiirde musiki ve ahenk arayışları sembolistlerle, tabiat anlayışı hem romantikler hem de sembolistlerle örtüşmektedir. Şiirlerinde görme ve sezme eylemlerinin tezahürü olarak şekillenen fikirlerinin üstü sembolistler gibi kapalıdır.

Batu Hisar'da "Şiir Üzerine" adlı tenkit yazısında bir estetin sözlerine şiiri tasvir noktasında değinerek şunları söyler:

"Bilmiyorum nerede okumuştum, bir estet şiirden söz ederken şöyle bir şey söylüyordu. 'Şiirde bir duruş hali statik bir hâl tasvir edilemez; edilirse şiir olmaz. Şiirdeki tasvir bir olayın, kanatları olan bir halin tasviridir. Bir manzarayı göstermek değil, bir manzaranın oluşunu, hareketini görünür hale koymak şiirdir.' Ben bu görüşü doğru bulmuyorum. Oluş halindeki bir manzara tasvir edilirken de başka manzaralara geçilmemeli. Mısralar bütün olmasa da olur, fakat şiir bütün olmalı. Kelimeler bile manzaraları taşımalı ve hepsi birden asıl ruh halini, asıl manzarayı çizebilmeli." (Batu, Mayıs 1950: 6)

Batu'nun burada kullanmış olduğu "asıl ruh hali" ve "asıl manzara" ifadeleri onun şiirde ulaşmak istediği amacı yansıtmaktadır. Şair, görünür olan manzaranın oluş halini ortaya koymaktansa kelimelerin manzarayı çizerek oluşturdukları resimdeki gerçek ruhu ortaya koymak niyetindedir. Etkisinde olduğu tabiattan ve manzaraya yüklediği anlamdan da anlaşılacağı üzere Batu "resme" önem verir. Denemeciliğiyle de ünlü olan Batu ışığın ve gölgenin ressamı Rembrandt hakkında kaleme almış olduğu "Rembrandt İçin" adlı denemesinde onunla ilgili olarak şunları söylemektedir: "Rembrandt etkiler beni her zaman... Nerde görsem dururum önünde, yere mihlanırım. Söz başkasının etki benimdir. Tablo onunsa sevgi benimdir. Onu 'daha çok benim' yapmaya çalışırım." (Batu, Şubat 1970: 5) Batu resmin şiir olduğu görüşündedir. Rembrandt'ın onu en çok etkileyen yanı resimlerdeki ışık ve şiirselliğidir. "Bir Baudelaire şiir o, bir Hayyam, Sophokles, Shakspeare'in şiiri gibi... Fırtınası'ndaki o son kuşları gibi Shakspeare'in..." (Batu, Şubat 1970: 6)

Batu, burada Rembrandt tablosunu Baudelaire şiirine benzetirken sembolist anlayışını da ifşa etmektedir. Resim ve müziği şiir bağlamında birleştirmesi de sembolist anlayışının başka bir ifadesidir. Şiirin bir ahenk işi olduğunu belirten Batu, Varlık'ta bulunan bir edebi ankette şiirde şekle ve ahenge verdiği önemi vurgular:

“Bence şekilsiz ve ahenksiz sanat eseri olamaz. Fakat şekil ve ahenk de bilinen bir kalıp değildir. Dar manada Alman şekil anlayışına göre; nice şekilsiz sayılan sanat eseri vardır ki; bunların bir iç mimarîsi vardır. Yine nice ahenksiz sayılan eserler vardır ki; iç musikileriyle bizi sürükleyebilirler. Meselâ: Oktay Rıfat'ın “Gün Sonu Konuşması” adlı şiirinden bazı parçaları bu söylediklerime misal olarak zikredebilirim. Sanat, bizi ifade edebilen, bizi sürükleyebilen şekli ve ahengi bulabilmektir.” (Özden, 1943: 84)

Batu için şiir, şairin yazdığı bir dil inşası olmaktan çok, onu okuyanın orada bulduğu anlam, derinlik ve kulağının duyduğu musikidir.

Selahattin Batu, şiirin musikisine de değinerek, şiirin bir kulak işi olduğunu belirtir. Şiirin, şairin bir buhranından doğduğunu ve bu hummalı haldeyken şiir yazmanın zorluğunu vurgular. Batu'ya göre bu noktada kelimelerin şairin dimağındaki kifayetsizliği nedeniyle şiiri dil kendi başına yazar. Hisar dergisinde bu konu hakkında şunları söyler:

“Şiir bir kulak işi, bir iç uyanıklığı, kelimelerden bir tad alma işi... Çoğu bir noktada, bir tek sözcükte tıkanıp kalan bir uğraş, kolay ilerlemeyen güç bir iççilik... Onun için de içimizi dökmeye, boşalmaya, rahatlamaya elverişli değil, asla değil... Hatta aksini bile söyleyebilirim bunun: Şiir daha çok içimizin kabarmasına, dolmasına, tıkanmasına yol açıyor. Şiir, taşamamak ve kendini tutamamak... Söyleyip kurtulamamak, bir engel önünde duraklamak... Bir parıltıda birikebilmek Psikolojik bir kurtuluş dürtüsü ile işe başlasak bile aşılmaz duvarlarla karşılaşmak ve diyeceğimizi istediğimiz gibi asla söyleyememek... Şiiri, onun için, şair değil, dil yazar, bile diyebiliriz. Onun istekleri, onun coşkuları, onun yasakları biçimler mısralarımızı. İstemediği hiçbir sözcüğü yazdırmaz bize, hiçbir deyişi onaylamaz. Ve Dil'in buyurduğu gibi söyler şair her şeyi, yalnız bununla yetinir. Bu yüzden yüreği ferahlayamaz, diyeceğini deyip kurtulamaz. Bir şiirle uğraşırken ufukumuzu kendi elimizle sınırlamamız, çoğu duraklamamız bundandır.” (Batu, 1966: 23)

Batu, şiir yazarken dil'in emrinde olduğunu vurgular ve şiirin ana unsuru olan dil, Batu için sözlerini sınırlayan ve söyletmeyen bir şerit olmuştur. Ona göre şiirin dil bağlamında kuralsız oluşu şairin dili kullanırken bocalamalarına sebep olur.

“Selahattin Batu; halk edebiyatımızdan faydalanan bir görüşle, memleketçi bir gerçekçiliğe bağlanır. Şiirlerinde bireysel ve toplumsal yaşantılarını işler. Mısralarında doğanın sınırlarını araştıran bir duyarlık, tiyatrolarında eski Grek efsanelerine dayanan bir sanat anlayışı görülür. Alman klasizminin ölçülerini kabullenen ilk şiirlerinin mistisizmi, zamanımıza yaklaştıkça hümanist, toplumcu gerçekçi, değişik biçimli özellikler kazanır. Sağlam bir düşüncenin, geniş bir kültürün beslediği düzyazılarında da, şiirlerindeki duygusal iklimi buluruz.” (Karaalioğlu, 1973: 170)

Batu'nun herkes tarafından dikkat çeken tarafı, onun bir pozitif bilim adamı olmasına karşın aktif bir edebiyatçı kadar başarılı olmasıdır. Dostu Muhtar Körükçü Batu'nun bu yönünü şu şekilde değerlendirir:

“Selahattin Batu, bir müsbet bilim adamıdır, ama profesörü olduğu bilim dalıyla hiç de ilgisi olmayacak biçimde (kim bilir belki derinlerine vardıkça orada da gerçek sanata iniyordur, Gustave Le Bon'un dediği gibi) şair ruhlu, her güzelliğin özüne inmeye özen gösteren, her güzellikten de düşünce varan bir yazardır. Güzelliklere inişini de, dış evrenin kendine verdiği esinlenmeler üstüne sağlam kültür ve estetik bilgisini işleterek ve sorunlara bu açıdan bakarak bir düşünce sistemine bağlama yoluyla daha köklü, daha dayanıklı biçimde yazıya dökme başarısına erer.” (Körükçü, 1973: 12)

Batu'nun eserlerinin, şiirlerinin ve diğer yazılarının hacmi ve doluluğuna karşın Türk edebiyatında ismi sönük kalmıştır. Torunu Pelin Batu ile yaptığımız konuşmada konu hakkında bizzat bize şöyle bir gerekçe göstermiştir: “Genellikle bazı yazarlara bakınca onlar bir hareketin, bir ekolün ya da bir ekürinin parçası oluyor ve bu yüzden de böyle anılıyorlar, belki de ölümsüz olmuş oluyorlar. Ama dedem hem Veterinerlik Fakültesinde çalıştığı için bir kesim tarafından edebi tarafı görülüyor hem de bence tam bir eküriye ait olmadığı için biraz tekil ve yalnız başına kalıyor. Arkadaşları ve ona ilham veren insanlar varmış ama bunlar genellikle müzisyenler ve ressamlar olmuştur.”

Batu'nun tek yanlı bir sanat kişiliği yoktur. Batı edebiyatını ve sanatını iyi tanımakla birlikte eski Yunan kültürüne de hâkimdir, bunun yanında ömrü boyunca

eskiden ve gelenekten bağıını koparmamıştır. Konuyla ilgili Varlık'ta kendi sanat dünyasını şöyle değerlendirmektedir: “Doğru yoldadır içim benim; biliyorum bunu... Bir yandan Tanrıça Athena'ya, öte yandan kendi geçmişime tutunurum. Bir senteze yönelir içim böylece, iki düşü birden görürüm... İki düşün ikisi de görevim benim, bunu başarmalıyım.” (Batu, Ekim 1967: 4)

2.2.2. Dil, Anlatım ve Üslubu

Batu geleneğin içinde yetişmiş bir şair ve yazar olmasına karşın kullandığı kelimelerle yeninin şair ve yazarı olmayı amaçlamaktadır. Batu'nun dili sade, anlatımı sanatkâranedir. Hiçbir zaman Arapça, Farsça kelime kullanmaya özenmemiş, Türkçe hassasiyetiyle eserlerini kaleme almıştır. Batu'nun kullanılan kelimelerle kurduğu anlatım dünyası derin ve yoğundur. O, kimi zaman kullandığı kelimelerle mensur eser kaleme almış olsa da üslubundaki şiirimsi hava kendini hissettirir. Yakın dostlarından Muhtar Körükçü Batu'nun dil ve anlatımını Varlık'taki yazısında şöyle özetler:

“...Bütün bunlar, bir belirli görüş ve tutumun bir kez bellenmesinden sonra, gerçekten kişiyi büyüleyen, az söz içinde sanat ve kültür evreninin iç zevklerine sürükleyen bir düşünce şölenine gitme etkisi bırakıyor kişide. Eskiye sevginin bile mantıklı ve akıl alır kertede belirlenmesine, kişiyi sürüklemesine tanık oluyoruz. Elbette bu sürükleme işinde dilin ve anlatımın büyük etkisi var. Batu tertemiz, pırl pırl bir dille yazıyor. Hani, yeni dil akımını bir temel olarak alanların bile kimi zaman duraksadıkları, yadırgadıkları alışılmamış yeniliklere düşmeden, olumlu ve her yönden çekici bir akım sağlıyor. Cümle kuruluşları yönünden belki onu fazlaca ileri gitmiş bulanlar olacak: çapraz etkisi bırakan başı sonu değişik deyim biçimi. Ama bu bile batmıyor, bildiğini çok iyi anlatabilen, güzelliklerin özüne inebilmiş, sağlam duyu ve görüşü duyguyla bileşime vardırıran hem kafaya hem yüreğe ulaşabilen yazarın düşündürürken bile zevkli deyim akımını büyük bir tad alma duygusuyla izliyoruz. (Körükçü, Ağustos 1973: 12-13)

Batu'nun dil ve üslubuyla ilgili Mehmet Kaplan şunları belirtir:

“Her yerde güzel, ulvî olanı arayan ve seven Batu'nun üslûbu sanatkâranedir. [...] Kelimelerini ince bir estet hassasiyetiyle seçer. Onun şiirlerinde Türkçenin adeta yıkandığını hissederiz. Aşırı olmamakla birlikte kendisini duyuran ‘öz Türkçe

sevgisi' ideolojik bir düşünceden ziyade, bu kelimelerin taşıdığı saf havadan ileri gelir. Psikolojik bakımdan öz Türkçe temayülünde de, günlük hayattan, aktüelden, uzaklaşma, kaynağa dönme arzusu yok mudur?" (Kaplan, 1990: 319-320)

Kaplan bu soruyla birlikte Batu ve bazı şairlerde kendini hissettiren öz Türkçe yazma tutkusunu şöyle açıklar:

"Günlük hayatta kullanılan kelimelerden çoğu sokaklar ve ayakkabılar gibi pis ve kirlidirler. Onlar yaşanılan hayatın tozu toprağı, teri ve can sıkıntısı ile yüklüdür. Öztürkçe kelimeler bizde el ayak değmemiş ideal bir ülkeyi hatırlatır. Kanaatime göre, genç ve yaşlı birçok Türk yazarını öz Türkçeye götüren amillerden biri, seilmeyen günlük hayatın ve tarihin dışına çıkmak, yaşanılan dünyadan uzak, muhayyel bir alem kurmak arzusudur. Fakat böyle bir alem güzel olsa bile ölüdür." (Kaplan, 1990: 320)

Selahattin Batu'nun deneme ve gezi yazılarındaki şiir dili onun cümlelerin değil kelimelerin şairi olduğunu gösterir. Batu'nun tabiatı, bir tabloyu tasviri bile bir şiir havası uyandırır okuyucuda. "İsviçre Günleri" adlı gezisinin şiirselliğini Suat Efe, Batu'ya mektubunda şöyle belirtir: "Kelimelerle yazmışsınız, cümlelerle değil. Kelime, nokta... Olmuş uzun bir cümle. Şarkı güzelliğinde yepyeni bir Türkçe... Yazmamışsınız adeta düşünmüşsünüz kelime be kelime. Kelimeler nasıl bu kadar güzel olabilir? Bir kelime, bir tablo. Bir kelime, bir şiir. Bir kelime, bir dünya." (Efe, 1968: 8) Suat Efe, Batu'nun üslubunun Türk edebiyatında daha önce başka kimse tarafından kullanılmadığını da belirtir:

"Hem sizin orijinal bir yanınız var. Durup dururken ne güzel sorular yöneltiyorsunuz okura öyle? Bu sorular, duyurmak istediğinizi okuyucunun muhayyilesinde uzayıp giden yankılar halinde canlanıveriyor. Bu üslup sanırım edebiyatımızda ilk sizin kaleminizin eseridir. 'Lemann'ın yarım ayını üst kıyısından dolaşıyoruz. Önümüzde açık güney ufukları. Sular birden genişliyor, aydınlanıyor. Karşı dağlar bir anda kıyılara seriyor eteklerini... Bir dağın sudan ayağı nasıl kesilir? Ağırliğından nasıl kurtulur? Nasıl saydamlaşır, parıldar, hafifler.'" (Efe, 1968: 8)

Sabahattin Teoman, Varlık'taki bir yazısında Batu'yu ozan olarak niteleyerek şunları söylemektedir:

"Batu, gündoğumu göklerinin temiz gümüşü sinmiş saçları, ıslı ıslı sağlıklı yüzü ve gözleriyle her gün genç, her ozan kuşağımızın akli başında çağdaşdır. Her konuya

bakışında o her şeyden önce değme bir ozandır. ‘Batu Şiiri’ bu gün özlenir, aranır, vazgeçilmez bir yürek ve üstadıdır. (Teoman, Mart 1973: 9)

Batu, şiirlerinde şekil olarak daha çok serbest nazım ve ölçüyü benimsemiştir. Beyit, bend ve daha fazla dizelerle serbest bir şekilde kümелendirdiđi şiirleri de vardır. Bunun yanında dörtlükler ve hece vezniyle yazdığı şiirleri de bulunmaktadır. Ayrıca Servet-i Fünûn ile Türk Edebiyatı’na giren sone, balad ve terze-rima örnekleri de vermiştir. “Rüzgârlı Su” ve “Bir Uzak Kıyıda” şiirleri içindeki aşk konulu şiiri, Sorusuz Sualsiz sonelerinden biridir:

“Öyle habersiz belirdi ki,

Şaşırdım kaldım gelişine.

Kimseye ne oldu diyemedim,

Bir gemi açıldı engine.

Öyle birden bireydi sevgi,

Yelkenler rüzgârla dolmuştu.

Aşka öyle razı oldum ki,

Olan olmuştu...

Bilirim yoktur çaresi,

İnsan bir kere sevdim deyince.

İtiraf aşktan daha korkunç belki.

Şimdi kollarım öyle halsiz,

Dalgalar üstümden aşıyor...

Deniz sorusuz sualsiz.” (Batu, 1962: 12)

2.2.3. Resim İlgisi

Batu'nun, yurt dışı gezilerindeki ve yurtiçindeki uğrak yerlerinin başında resim galerileri gelmektedir. Doğaya hayran Batu'yu resimler de her zaman çekmiştir. Batu'nun görsel zekâsı ve sanatsal hissiyatı bir ressamınkinden farksızdır ki tabiat konulu şiirlerindeki derinlik bir ressamın duruşunu andırmaktadır.

Batu, resimler hakkındaki hislerini galeri gezilerinde resmi ilk gördüğü anda oracıkta ayakta kaleme almıştır. 20 Aralık 1969'da Londra'da bir Van Gogh sergisini gezerken izlediği tabloları kelimelere dökerken bunu öğrenmekteyiz: "Resimlerin önü kalabalık, güç görüyorum gördüklerimi... Elim ak kâğıdın üstünde gene de, duydukça, kavriyabildikçe, sezebildikçe çırpınıyor kalemim... Bir serüven bu resimleri yaşamak, böyle ayakta sözcüklere aktarmak onları..." (Batu, 1972: 131-132) Batu, Suat Efe'ye yolladığı ve Efe'nin Varlık'ta yayınladığı 23.1.1968 tarihli mektubunda konuyla ilgili şöyle bir açıklama yapar:

"Resim galerilerinde gezerken hakikaten elde kalem çalışırım; o anda duyduklarımı, düşüncelerimi hemen not ederim. Bu, ayakta yaptığım çalışma yorar da beni çok, ama başkası elimden gelmez. Resim tekniği üstünde de hemen hiçbir bilgim yoktur; tekniklerle uğraşmaktan hoşlanmadım çünkü hiçbir zaman. Ama karşılaştığım güzellikler önünde duygulanma tekniğim oldukça ileridir. Modası geçmiş sayılsın sayılmasın, okuyan anlayan bulunsun bulunmasın ben ne duysam mutlaka yazarım. Hatta gün batışlarını, gün doğuşlarını, denizleri, dağları yazarım. Bir resim benimle konuşmağa başlayınca mesele yoktur artık; ne desen gücü, ne perspektif, ne renk değeri ilgilendirir beni." (Efe, Ağustos 1973: 8)

Batu'nun resim ilgisi, resim galerilerini gezdikçe, ressamlar tanıdıkça ve resimle ilgili şeyler okudukça her gün daha da artar. Varlık'taki bir yazısında resim ilgisi hakkında şunları söyler:

"Artık resimle ilgili her kitabı okuyorum. Resim çekiyor beni çok, çünkü az şeyi çok, görünmezi görünür yapan bir sanat bu, ressamlar içleriyle yaratıyorlar çünkü, birkaç renkle, birazcık ışık-gölge ile dünyalar kurabiliyorlar, düz duvarları konuşturuyor, avuç içi kadar bir pencereden bir masal anlatabiliyorlar. Ben kendim resimsiz büyümüş bir kuşaktanım Batı şehirlerini tanıyınca kadar resim görmedim hiç. Günahı resim çocukluğumda benim; okuduğum, büyüdüğüm, yetiştiğim

şehirlerde bana bir resim galerisi gösteren olmadı, yoktu da zaten. Öyle renksiz, ışık-gölgesiz, perspektifsiz büyüdük biz. Asıl, son beş-on yıl içinde anlamaya başladım bu sanatı. Onun kocaman bir canlı olduğunu ve yaşadığını, büyük, geniş, derin bir zamanı ve ilkeleri kapsadığını, resmin insanı eğittiğini, bir darlıktan kurtardığını, gözlerini, içini aydınlattığını yeni kavradım.” (Batu, Aralık 1968: 7)

Resmi ve manzara olgusunu Batu'nun şiirlerinde daha çok “tabiat” ile görmek mümkündür. Romantikler ve sembolistlerin birbirine yakın olan tabiat anlayışı Batu'nun şiirlerinde de açıkça görülmektedir. Bir manzara tablosundaki figürler nasıl bir işleve sahipse Batu'nun şiirlerinde de her bir tabiat unsurunun imge ve sembol olarak görevi vardır. Batu'nun şiirlerinde manzara salt görüntü değildir, daima görünürün ardında gizli bir âlem vardır. Şiirlerinde bazı imgelerle bu görünür olanı gizlemiş, maddeyi mana ile örtmüştür.

2.2.4. Atatürk Sevgisi

Batu, yazın hayatı boyunca bazı dergiler vasıtasıyla Atatürk sevgisini ve ona bağlılığını dile getirmiştir. Bu yazılardan birini yayınladığı Kültür Dünyası dergisinde Atatürk sevgisini, onun ölümünü hatırlayarak şöyle dile getirir:

“Atatürk’ün öldüğü günleri hatırlıyorum. Bütün memleketin havası sanki değişmiş, soluk alınmaz hale gelmişti. Millet Meclisinin önüne kurulan katafalk kızıl alevli meşalelerle donanmış, karanlık, kan rengi bir ışıkla karışmıştı. Ama bu ağı, dayanılmaz hava gene tılsımlı bir unsurla hafifti. İçinden büyüyen, büyüdükçe sınırlarını, hacmini kaybeden acılar gibi aydınlıktı. Sonra bir bayrak gibi dalgalana dalgalana önümüzden yürüyen tabutu düşünüyorum. Bir tek madalya, siyah bir kadifeye iliştirilmiş tek bir armağan, sessiz, ürkek ilerleyen iki el üstünde erir gibi, uçar gibiydi. Savaşlarla, facialarla boğuşmalarla, kahramanlıklarla, birbirini kovalıyan acılar, çırpınışlar, zaferlerle, kanla, ışıkla yüklü koca bir ömrün tek gururu, tek mükâfatı, tek tesellisi... Hepimiz Atatürk’e sevgimizle yardım edelim. Kol gücümüzle, düşüncemizle, kalbimizle onu destekleyelim. Atatürk sevgiyi bilen büyüklerdendi; onu sevelim. (Batu, Ekim 1954: 1)

Batu, çocukluğunda şahit olduğu I. Dünya Savaşı'nın bedbaht ortamına Atatürk'ün ışık olduğunu belirtmektedir. Uyanış³⁰ dergisinde yayınladığı yazıda Atatürk'ten önceki yurt manzarasını çizerek Atatürk'ün geleceğe güvenle ilerleyişini anlatır:

“Açtık, açtık, yoksulduk, gariptik ve duvar diplerine dizerek öldürüyorlardı erlerimizi. Ninelerimize, çocuklarımıza, bebelerimize dek sataşıyorlardı. Alçaklık kol geziyordu yurttan o zaman, zamanlar içinde görülmemiş bir alçaklık... Onlar o gün de düşmanla eleleyletiler... Ve tek ışık yoktu ortada. Bir o çıktı o zaman tek başına, kahraman... Kanımıza, namusumuza güvendi, kimse güvenmemişken... Onur duygumuza yaslandı yiğitler gibi... Ve kim çekti onun kadar? İçte, dışta, yurttan, yabanda kim çırpındı onun kadar? Hangi kahraman, hangi aziz, hangi inan eri öldü dirildi onun kadar?” (Batu, Kasım 1966: 13)

Batu, sık kullandığı soru üslubunu Atatürk üzerine kullanarak şu sualleri sıralar:

“Dün değil, yarın değil, yüzyıl, beşyüz yıl sonra değil, bugün bile bir an için Atatürk'süz olduğumuzu düşünelim: Onsuz bu topraklar vatan olur muydu? Bir ümmettik, millet olabilir miydik? Bu okullar, bu kültür yuvaları, bu üniversiteler olur muydu? Bu limanlar, bu fabrikalar, bu tarım hamleleri olur muydu? Bugünkü itibarlı insan; sayılan, ağırılanan millet olabilir mi idik?” (Batu, Kasım 1954: 59)

Batu, Varlık'ta kaleme aldığı bir yazıda Atatürk'ün çağdaş uygarlık adına ilk adımını attığını belirtmektedir: “Yaşadığımız toprakları benimsemek, üstünde tutunup kökleşmek ve bir ulusal-çağdaş uygarlık yaratmak kararı, tarihimizde ilk olarak Atatürk'le başlamıştır... Sağlam bir yönetim kurma çabası, çağdaş bilimi, şimdilik sözde bile olsa, tek ‘mürşit’ saymamız, sanat alanında yavaş yavaş gerçek değerler ortaya atmaya çalışmamız, bu durulma ile başlamıştır.” (Batu, Haziran 1964: 5)

2.2.5. Başka Şair ve Yazarlara Bakış Açısı

Batu'nun Türk Edebiyatında sevdiği, örnek aldığı, edebiyat sohbetlerine katıldığı sayılı sanatçılar vardır. Çağdaşı olan şair ve yazarların kimini dergi sayfalarından tanımış, kimisiyle de şahsen tanışmıştır. Ankara Üniversitesi'ndeki

³⁰ Uyanış Dergisi: İzmir Eğitim Enstitüsü Öğrenci Derneği tarafından 1963- 1976 yılları arasında 134 sayı olarak yayınlanan bilim, sanat ve eğitim dergisi.

görevinden ve mizacından dolayı edebiyatçılarla çok sık bir araya gelememiştir. Edebiyatçı dostları arasında sevdiği ve değer verdikleri hakkında bu sanatçıların yayınladığı kitaplarına yazdığı eleştirilerde ve ölümleri üzerine yazdığı anma yazılarında bazı görüş ve düşüncelerini belirtmiştir.

Yahya Kemal'in Batu'nun ilk şiirleri üzerinde etkisi büyüktür. Yahya Kemal şiirleriyle büyüyen Batu, onun ölümü üzerine Varlık'ta çıkan bir yazısında Yahya Kemal sevgisini ve onun kendi sanatındaki etkisini şu şekilde belirtmektedir:

“Gazetede ki kara çerçeveli resmini gördüğüm zaman ta içimden ürperdim. Kuşağımızın bütün aydınları gibi ben de onun soluğuyla büyümüşüm. Yahya Kemal çocukluğumdan başlar benim de; İlk mısraları hecelemeğe onun sesi ile başlamışım. Şiirin ‘süt beyaz’ dilini ben de ondan öğrendim. Nice eşsiz sohbetlerinde de buldum onun; şiiri kadar güzel konuşmalarını dinledim.” (Batu, Kasım 1958: 5)

Batu, Yahya Kemal ile yaşadığı bazı anıları da ekleyerek ondaki tarih ve şiir tutkusunu dile getirmektedir:

“Hele bir uzun deniz yolculuğunda günlerce baş başa kalmıştık. Bana İstanbul'dan Marsilya'ya kadar sanki içini döktü, tarihten söz açtı, şiirden konuştu, en güzel mısralarını okudu diliyle, beğendiği bütün şairleri bir daha bir daha hatırladı. İtalya kıyılarına vardığımız zaman denizi göstermişti eliyle; gözlerinin parıltısını hala görür gibiyim, o dalgaların üstünde yelken oynatan Türk leventlerini övmüştü. Her yere içinde taşıdığı büyük fetihlerle giderdi. Zafer şenlikleriyle, bayram sabahlariyle doluydu içi; sesi sanki tekbirlerle duyguluydu. Ama fetihlerimiz kadar bozgunlarımızı da unutmadığını biliyorum. Yunan kıyılarının önünden geçerken bana Mora'daki katliamları anlattı. [...] Bir gün de İstanbul'da Suut Kemal'le birlikte Park Otel'den almıştık onu. Konuşması yollarda da aynı sıcaklıkla sürüp gidiyordu. Hep şiirden söz ediyordu o gün de, artık kendini bulmuştu; mısralardan bir türlü ayrılamıyordu. Bir ara:

Eyvah o üç çifte kayık aldı kararım

Şarkı okuyup geçti bir afet var içinde

diye adeta haykırdığımı duydum. “İşte şiir budur” dedi ardından, sonra da manalı manalı yüzümüze baktı. Şiirin bundan daha güzel bir tarifini bir daha kimseden duymadım.” (Batu, Kasım 1958: 5)

Genel anlamda Batu, Yahya Kemal'in şairliğini şu şekilde anlatır:

“Bir hayat akışıydı Yahya Kemal; belli ki yaşamının güzelliğini tatmıştı. Özlemlerle doluydu içi; umutlarla, ışıklarla doluydu. [...] Kendisi günümüzün sesiydi, yalnız hayatı ihtiraslarıyla, renkleriyle, içi, dışıyla seviyordu. Öznel spekülasyonların, soyut, soluksuz acıların değil, bir milletin şairiydi o; topluluğun elinden geldiğince büyük bir parçasına hükmetmek istiyordu. Bu saltanatı kurabilmek için de şiirinden bile fedakârlıklar yapabileceğini anlamışım.” (Batu, Kasım 1958: 5)

Batu'nun Yahya Kemal üstüne düşünceleri bazı dönemlerde değişmiş olsa da hayran olduğu zamanlarda dahi şiirlerindeki titizliği tenkit etmiştir. Batu, Yahya Kemal'in şekil kaygısını onu sınırlandıran, duygularına engel olan bir etken olarak görmektedir.

“Keşke eserlerinde bunca titiz, bunca güzel olmasaydı, diyesim geliyor. ‘Şekil’ etkilerini birazcık ihmal edebilseydi, şiirlerinden çok kendini, iç zenginliğini arasaydı, müsamahayı sevseydi, kendi hürlüğünü daha saysaydı. Acaba yarının eleştirmeni ona bu yönlerden çıkışmıyacak mı? Kendini kapıp koyuvermeliydi, demiyecek mi? Şair bu hürlüğe layıktır, demiyecek mi? Yaratıcı, yanılmadan kendini bulamaz. Ayağı sürçmeden ayakta kalamaz. Yahya Kemal belki bu yüzden gereği gibi ışığa doğamamıştır. Kim bilir daha neler vardı benliğinde, titizliğiyle boğmuştur hepsini, nice büyük şekillerin ışığa çıkmasını engellemiştir.” (Batu, Kasım 1958: 5)

Batu'nun Yahya Kemal sevgisi ölümüne kadar sürmüştür. Bazı konularda onu eleştirmiş olsa bile Yahya Kemal'den kendi sanatına bir şeyler katmıştır. Varlık'ın Şubat ve Mart 1967 sayılarında Cahit Sıtkı ile karşılaştırmasında aruz sebebiyle onu yermiştir fakat daha sonra bu yergilerinden vazgeçerek onu Türk şiirinin en önemli şairlerinden biri saymıştır. Batu'nun Varlık'ta dört, Hisar'da bir tane olmak üzere Yahya Kemal ile ilgili toplam beş yazısı vardır, bazı şiir üzerine yazılarında da Yahya Kemal'in sanatına değinmiştir. 1968'de Varlık'ta çıkan bu yazılardan birinde soluğunda bir gevşeme olunca Yahya Kemal' e koştüğünü söyler:

“Evet soluğum tükenmeye başlayınca Yahya Kemal'e koşarım çoğu. ‘Zil, şal ve gül...’ Çık bu akşam gurup vakti Cihangir'den bak ‘diye hatırlarım onu. Şiirlerine bu kadar sanatlı başlayabilen kaç şair gelmiştir dünyaya? İçli olmaktan çok bunca musikili, bunca tantanalı?.. Ve bu kadar yüce perdelerden başlasa bile şarkısını sonuna kadar getirebilen, hem de sesini hiç düşürmeden getirebilen kaç şair gelmiştir zamana?” (Batu, Haziran 1968: 5)

diyerek bir yıl önce eleştirdiği noktaları da içine alan bir söyleyişle Yahya Kemal'i yücelterek bütün söylediği olumsuz yargıları yıkmaktadır.

Batu, çağdaşı Ataç'tan da övgü ile bahsederek onun öğretici yanını Varlık'taki bir yazısında şöyle vurgular:

“Güçlü bir öğretmen gibi görünüyor bana Ataç: Yetişen bir kuşağın önüne oturmuş, toptan yetiştiriyor. Durmadan aydınlatıyor gençleri, sırası geldikçe çıkıyor onlara, ya da okşuyor, beğeniyor, yüreklendiriyor onları. Ama yeni bir düşünce de getiriyor, faydalı oluyor, eğitiyor kafaları. Gerçi hemen hemen yalnız edebiyattır öğrettikleri ama olsun... Ulusumuz belki daha uzun yıllar bu yoldan eğitilecek, ciddi düşünce eserleri, geniş kültüre ve bilgiye dayanan daha derin bir edebiyat sonra sonra gelişecek. Ataç tam gününde gelmiştir onun için; bugünün beklediği, bugünü etkileyebilecek, bugün en iyi anlaşılacak, sevilecek, bir yazardır.” (Batu, Şubat 1965: 4)

Batu'nun şiirlerini ve kişiliğini sevdiği şairlerden biri de Ahmet Kutsi Tecer'dir. Tecer'in ölümü ardından Varlık'ta yayınladığı yazısında onun hakkında şu değerlendirmeleri yapar:

“Bir vakitler onunla aynı yerde çalışmıştık: Halk Partisinin Halkevleri bürosunda sık sık toplantılarımız olurdu. Yönettiği dergiye de ara sıra uğradığımı hatırlıyorum. Sessiz, insana yakın, ama gene de uzak bir hali vardı. Kendi içinde yaşayan kişilerdendi o da. Bir yol seçmiş onu yürüyordu o da, kendi halinde... Şiirle işe başlamış, sonradan başka alanlara da geçmişti. Ama bir kere şiire giren oradan çıkabilir mi ki?.. Varlık'a, Türk Dili'ne son yıllarda verdiği tek-tük şiirler onun asıl yaşayan yanını dile getiriyordu. [...] Şair, hiç ummadığı bir anda bir dolgun, dalgın anında yazıverdikleriyle yaşayacak. Onun ölçülü, özenli, fazla coşkun olmayan şiirleri şimdi bu göçüş gününde, yarın da zaman onu sınamaya başlayınca birer birer canlanacaklar, onu unutuluştan onlar koruyacak. Kaç yıl oldu bilmiyorum, bir gün Nayır'ın yanından çıkınca Cağaloğlu'nun başında rastlamıştım ona. Hali gözümün önüne geliyor şimdi: Gene sessizdi öyle, boynu bükülmüş gibi ve bir resim gibi hareketsiz görüyorum onu şimdi de...” (Batu, Ağustos 1967: 7)

Batu, Tanpınar'ı da son kez Cağaloğlu'nda gördüğünü ekler ve Tecer ile yakın dostluğunu vurgular: “Tanpınar'a da son defa orada rastlamıştım; ayakta konuşmuştuk bir süre. Ayrılınca geriye dönmüş, bir şey söylemek ister gibi bana bakmış, ama sadece gülümseyerek yoluna devam etmişti... İki dosttular onlar, çok

yakın, çok sıcak... Bendeki son anıları da bu rastlayışlar oldu, iki resim gibi. (Batu, Ağustos 1967: 7)

Batu, yaşadığı dönemde çoğu şair ve yazarı tanımaktadır, dönemin şair ve yazarları da Batu'nun aktif yayın hayatı sebebiyle onu tanımaktadır. Fakat mesleği ve mizacı nedeniyle şairler arasındaki gruplaşmalardan ve polemiklerden uzak durmuştur. Şahsen tanıdığı şair ve yazarlar dışında sadece eserleri yoluyla tanıdığı sanatçılar da vardır. Bunlardan biri olan Ziya Osman için Varlık'taki bir yazısında şunları belirtir:

“Tabii Ziya Osman’ı eserlerinde tanıyorum. Şiirlerini çok severek okudum, tattım. İçten, tekellüfsüz, doğru sözlü bir şairdi, biliyorum. Şiirimize bir taze hava getirmişti. Ona kadar oldukça yabancı olduğumuz, sanatı yapmacık, tumturak, bir çeşit gösterişli edâ sandığımız günlerde, yeni, başka, serin bir hava getirmişti şiirimize. Yalncacık bir deyişi vardı. En gündelik konuların, kutu gibi bir evceğizin, ikinci sonu sofalarının, odalarının, tenha, fakir İstanbul mahallelerinin, oralarda yaşayan insancıkların düşlerini, tercihlerini, özlemlerini anlatırdı bize. Ve sevdirebilirdi bütün anlattıklarını... Ne güzeldi bu şiirler, hem de her zaman ne güzeldirler... Onları tenha bir saatimizde, şöyle içten, kendimize, kalbimize yakın bir sesi duymaya ihtiyacımız olduğu saatlerde seve seve, tada tada okuyabiliriz her zaman... Bir daha bir daha sevebiliriz onları. Ziya Osman içtenliğiyle, ustalığıyla, bize yakınlığıyla yanımızda olacaktır, yaşadıkça. Her zaman anacağız onu; beğeneceğiz, seveceğiz, arayacağız, buna inanıyorum ben. (Batu, Şubat 1967: 8)

Batu'nun bir ilim adamı olması veya mizacından dolayı kendini soyut tuttuğu edebiyat camiasından bizzat tanıdığı şair ve yazarlar da vardır fakat Batu bu şair ve yazarlarla yakın ilişkiler kurmamış veya kuramamıştır. Tanıdığı, selamlaştığı fakat daha çok uzak kaldığı bazı şair ve yazarlar hakkında Ziya Osman Saba'nın ölümü üzerine Varlık'ta çıkan bir yazısında hayıflanarak şu şekilde bahsetmektedir:

“Şair iyidir, ahlaklı kişidir. İnsanları sever, hepimizi kucaklamak ister. Kolları dünyaya açıktır; bütün varlıkları, yaratılmışları kucaklamak için açık durur kolları. Bu sevimli şair düşüncesi Saba'yı düşünürken daha çok sardı beni. Onu bir kere gördüğümü hatırlıyorum. Y. Nabi Nayır'ın yanında mı? Başka bir yerde mi, çıkaramıyorum şimdi. Tarancı ile de ancak birkaç kere görüşebilmişim, o da Ankara'da olduğu için, ama yakından tanıyamadım onu da. Orhan Veli evimizin önünden geçirdi sık sık, ancak uzaktan gördüm onu da. Gerçek, candan bir şair

olan Sait Faik bile benim uzağında yaşadı, öldü... Daha çok bir ilim adamıydım o zamanlar, çağımın yazarlarını, şairlerini o yüzden tanıyamadım, buna çok hem pek çok üzülürüm, her zaman.” (Batu, Şubat 1967: 8)

2.3. ŞİİRLERİ

2.3.1. İlk Dönem Şiirleri

Batu'nun ilk şiirini 1940 yılında kaleme aldığını 1954 yılında Varlık'ta yayınlanan röportajında öğrenmekteyiz. (Bkz. İmzasız, Şubat 1954: 7- 8) Bu şiirin adı hakkında bir ipucu bulunamamıştır. Batu'nun yazdığı dergilerde yapılan taramalar sonucu bir dergide yayınlanan ilk şiirinin 1944'te Yücel'de çıkan “O Büyük Kuşlar” şiiri olduğu varsayılmaktadır. Fakat Batu'nun ilk eseri “Bursa'da Yeşiller”e de almadığı bu şiiri ilk dönem şiirlerinden üslup, anlatım ve yoğunluk olarak ayırır. “Bursa'da Yeşiller” şiirleri daha uzun ve tasvir noktasında ayrıntılarla doludur. Batu'nun, “Bursa'da Yeşiller” şiirlerinde tarihin onu cezbeden tarafını oluşturan mimari güzelliklerini anlatma gayesi vardır.

Şair ve güfte yazarı Fuat Edip Baksı ile Selahattin Batu'nun kardeşi Kemal Batu yakın arkadaşlardır. Baksı'nın kaleme aldığı bir yazıdan Batu'nun gazel de kaleme aldığı anlaşılmaktadır. “Sayın Profesör B. Salahattin Batu'yu ilkönce kardeşi aziz dostum Kemal Batu'nun bana göstermek yakınlığında bulunduğu ‘gazel’ leri ile tanıdım. Divan şiirimizin özünü yudum yudum içmiş bir zekânın parıltılarını aksettiren bu gazeller şimdiye dek bu yolda yazılmışların mükemmellerindendi.”³¹ Baksı'nın “İphigenia Tauris'te”ye yazdığı bir tenkit yazısında bahsettiği bu gazellerin 1942'den önce yazıldığı anlaşılmaktadır. Çünkü Batu, “İphigenia Tauris'te”yi 1942'de yayınlamıştır. Batu'nun şiir kitaplarında ve dergilerde yayınlanan şiirler arasında gazel tarzında bir şiirine rastlanmamıştır. Baksı'nın burada sözünü ettiği gazeller Batu'nun kaleme aldığı ilk şiirleri olduğu varsayılmaktadır ve bu gazellerin izine rastlanmamıştır.

1949'da yayınladığı “Bursa'da Yeşiller” adlı kitabındaki şiirler Batu'nun yazdığı ilk şiirleri olarak kabul edilmektedir. 1962'de çıkan ikinci şiir kitabı

³¹Belge 11: Fuat Edip Baksı: İfigenia Tauris'te, s. 1.

“Rüzgârlı Su”ya da aldığı bu şiirler hakkında Yavuz Bülent Bâkiler şu yorumları yapmıştır:

“... Bursa’da Yeşiller, Sultanahmet’te Öğle, Süleymaniye ve İstanbul, şairin en güzel, en güçlü, en tumturaklı şiirleri... Baştanbaşa tarih, renk ve ahenk cümbüşü içinde yazılan bu şiirlerin güzelliğini tadabilmek için önce inanmak ve sevmek sonra da şiiri bilmek gerek. Bursa’da yurdumuzun bu sedef şehrinde, milletimizi millet yapan tarihi kıymetlere eski diye dudak büken, Edirne’nin şanlı Selimiye’sini bir taş yağın halinde gören ve İstanbul deyince bir sanat, tarih ve tabiat şehrinde ziyade, Beyoğlu meyhanelerini düşünen, velhasıl şiirden, sevmekten ve inanmaktan yana nasibi olmayan bir kimse, Selahattin Batu’nun tadına doyamadığımız şiirlerine elinin tersiyle şöyle bir dokunacak ve ‘bırakın şu gerici şairi’ diyecektir.” (Bâkiler, 1963: 17)

Batu’nun bu ilk dönem şiirlerinde “şiirin süt beyaz dilini ondan öğrendiğim” dediği Yahya Kemal’in Divan şiirinden taşıdığı eski tumturaklı sesi hissedilir. Fakat bu şiirler hem konu hem de dil olarak Yahya Kemal ile birlikte daha çok Tanpınar şiirlerine benzemektedir. Batu’nun 1945’te yayınladığı “İnsan ve Sanat” adlı deneme kitabına Giresun’da çıkan Halkevi dergisi Aksu’da bir tenkit yazan Arif Hikmet Par, Batu’nun 1950’ye kadarki ilk dönem şiir sanatı için şunları belirtir: “Yahya Kemal’de musiki ve Tanpınar’da bir iç sezgisi haline gelen şiiri et ve damar lezzeti veren maddi yapıdan ayırmış ve ona Yahya Kemal’in ahengiyle birlikte kendi hülyalı şahsiyetini katmıştır.” (Par, 1950: 7) Batu’nun ilk yayınladığı eserindeki “Bursa’da Yeşiller” adlı uzun şiirden sonraki kitaplarına almadığı on iki dizelik kısmın unsurlar ve üslubuyla Tanpınar’ın “Bursa’da Zaman” adlı şiirine bazı benzerlikleri vardır:

“Sanki bu ürperişle genişliyor sokaklar.

Şurda eski bir mescit, sağda ulu bir çınar.

Şu çatı Sultan Orhan devrinin bergüzarı

Eğmiş saçaklarını yüzyılların rüzgârı

Ak mermeri güllerle bezenmiş ince ince

Şu türbe sırra varmış rindlerin meşrebince.

Her köşe gün yaşamış bir garipten yadigâr.” (Batu, 1949: 6)

Batu, Türk-İslâm sanatını Bursa'daki Orhan Gazi döneminden kalan mimarî yapılarıyla över. Mimarinin sanat ustalığı dışında manevî varlığına da dikkati çeker. Batu'nun bu dizelerinde göze çarpan unsurlar Tanpınar'ın dizelerinde de vardır. İki şair de mimaride saklı olan tarihi ve mistik havayı cami avlusundaki taş, duvar, çınar, su gibi unsurlarla betimlemişlerdir:

“Bursa’da bir eski cami avlusu,

Küçük şadırvanda şakırdıyan su;

Orhan zamanından kalma bir duvar...

Onunla bir yaşta ihtiyar çınar

Eliyor dört yana sakin bir günü.

Bir rüyadan arta kalmanın hüznü

İçinde gülüyor bana derinden.

Yüzlerce çeşmenin serinliğinden

Ovanın yeşili göğün mavisi

Ve mimarilerin en ilahisi.” (Tanpınar, 1994: 50)

İki şairin de şiirlerini ölüm unsuru altında ebedi ilahiliğe bağlayışı dikkati çeken bir diğer noktadır: Tanpınar:

“Bir ilah uykusu olur elbette

Ölüm bu tılsımlı ebediyette,

Belki de rüyası büyük cetlerin

Beyaz bahçesinde su seslerinin.” (Tanpınar, 1994: 51)

Batu ise şiirini şu mısralarla tamamlar:

“Ferah, huzur, aydınlık her selvi gölgesinde.

Ölüm bile sevimli bu sükûn ülkesinde.

Ve yücelen dağlardan gün doğarken her sabah

Seyreder türbesinden bu şehri ilk padişah.” (Batu, 1949: 7)

Tanpınar, ölümü cami ve türbenin bitiştği bu yerde ilahî bir kisveye büründürürken, Batu ölümün karanlık tarafını bir tarafa bırakıp, onu bu sükûn ülkesinde sevimli bulmaktadır.

Mehmet Kaplan, Batu’nun bu ilk örnek şiirlerinin özellikleri ve Tanpınar’ın Bursa’da Zaman şiirine benzerliği noktasında şunları belirtir:

“Bursa’da Yeşiller başlıklı uzun manzumesinde diğer şiirlerinde hiç rastlanmayan bir teferruat bolluğu vardır. Şair, Bursa’nın sadece tabiat manzaralarını, Çekirge’yi, yokuşları, Yeni Cami’i tasvir etmekle kalmaz, çarşığı, çarşıdaki eşyayı da anlatır. [...] Tanpınar’ın ‘Bursa’da Zaman’ şiiriyle mukayese olunursa, yeryüzüne bir hayli yabancı kalan şairin bütünü unutarak parıltılı teferruatı içinde kaybolduğunu görürüz. ‘O Büyük Kuşlar’ şiirindeki yekparelik, sembol ve duygu bütünlüğü ‘Bursa’da Yeşiller’ de yoktur. Batu’nun aslî ilhamının hâkim olduğu diğer şiirler, aynı bütünlüğü haizdirler.” (Kaplan, 1990: 319)

Batu, daha sonra kaleme aldığı şiirlerini Kaplan’ın sözünü ettiği teferruat bolluğundan sıyırmış, daha kısa olmakla birlikte kendi sembol ve imgeleriyle özlü şiirler kaleme almıştır. Batu, böyle uzun ve ayrıntı yüklü şiirler kaleme almaya 1955 yılına kadar ara sıra devam etmiş, fakat bu şiirleri daha çok dergilerde kalmış, kitaplarına almamıştır.

“Bursa’da Yeşiller” şiirlerinin dışında Batu’nun 1944’ten 1950’ye kadar Yücel, Şadırvan, İstanbul, Ülkü, Türk Düşüncesi ve Sanat ve Edebiyat gibi dergilerde yayınlanan ve kitaplarına girmeyen ilk şiirlerinin de hacmi ve anlatım yoğunluğu fazladır. Bu şiirlerde daha çok Yahya Kemal’in şiirlerinde sezilen “eski şiirin rüzgârı” vardır. Fakat Batu’nun şiirlerinin dili Yahya Kemal’e yalnızca anlatım olarak yakındır. Bu konuda çağdaşı sayılan Tanpınar’dan da ayrılır. Çünkü Batu’nun şiirlerinde Türkçe hassasiyeti göze çarpar. Batu’nun şiiri ne Tanpınar kadar Yahya Kemal’e yakın, ne de Yunus Emre şiirleri kadar halk deyişlerine bürünmüştür denilebilir. Batu’nun ilk şiirlerini hecenin 11 ve 14’lü uzun cümleli vezinleriyle kaleme aldığı için halk şiiriyle birlikte eski şiirin yoğun anlatımlı havasını da taşır.

1949'da yayınlanan ilk şiir kitabı "Bursa'da Yeşiller"deki şiirleri büyük ölçüde Yahya Kemal tesiriyle kaleme almıştır. Kitaptaki Bursa, mimarî ve tarih hassasiyeti buna büyük işarettir. Onun şiirlerinde Yahya Kemal'le birlikte Faruk Nafiz'in tesirini de hissetmek mümkündür. Şu dizelerdeki tasvir üslubunun Faruk Nafiz'in "Sanat" şiirindeki üslubuna benzerliği dikkat çekicidir:

"Göründü namlı şehir, ardında Uludağı.

Söküyor bir eski saltanatın şafağı.

Masmavi gökyüzü bir zebercet kâse

Salkımlaşan renklerle âvize avize.

Dört ufku minareler, servilerle oymalı

Anlatıyor çağlara en güzel masalı.

Manzarayı işlemiş Nilüfer döne döne

İnce bir çiçek gibi bir halının üstüne." (Batu: 1949: 3)

Batu'nun ilk şiirlerinde gelenekten kopmamış bir halk söyleyişi de vardır. Gelenekçi zihniyeti onun üslubuyla birlikte imge dünyasına yansımıştır. Batu moda uymak yerine kendi olmayı seçmiş ve bu minvalde hem geleneğe bağlı hem de kendine has şiirler ortaya koymuştur. Ayrıca "Bursa'da Yeşiller"le onun tarih ve medeniyete bağlılığını da anlamak mümkündür. Dört şiir olarak 1949'da yayınlanan "Bursa'da Yeşiller" şiirlerine herhangi bir dergide rastlanmamıştır.

2.3.2. Son Dönem Şiirleri

Batu'nun ikinci dönem şiirleri 1946'da şiir tercüme faaliyetlerine başladıktan sonra şekillenmeye başlamıştır denilebilir. Batu, Batı edebiyatını tanımaya Almanya'daki öğrencilik zamanlarında başlamıştır, fakat tamamen Batı şiir dünyasını çözmesi daha fazla zaman almıştır.

Batu'nun Türkiye'ye dönünce yeniden şiirle buluşması 1940 sonrası olmuş ve o dönemden 1950'lere kadar daha çok eski Türk şiirine yakın şiirler kaleme almıştır.

1949 sonrası ve hatta 1956'ya kadar eski şiirin esintilerinde şiirler yazmış, bunları bazı dergilerde yayınlamıştır. 1949 sonrası yazdığı bu dergiler Şadırvan(1949), İstanbul(1954) gibi gelenekçi çizgide yayınlar oldukları için Batu'nun burada yayınladığı şiirlerde de gelenekçi şiirin sesleri hissedilir ve ilk dönem şiirlerindedir. Mehmet Kaplan'ın "Batu'nun aslî ilhamının hâkim olduğu diğer şiirler" diye belirttiği Batu'nun kendine has şiir anlayışı ve sanatıyla oluşturduğu şiirlerdir. Bu şiirler Batu'nun son dönem şiirlerini teşkil etmektedir.

Batı edebiyatını tanıyınca kendi şiir dünyasını oluşturmuş ve yalnız Türkçesiyle Goethe, Rilke gibi şairlerin de dünyasına girmiş dimağında kendi şairliğini bulmuştur. 1953'te yazmaya başladığı Varlık'taki şiirler Batu'nun kendini bulduğu şiirlerdir denilebilir. Bu şiirlerin birçoğu ölümünden sonra yayınlanan "Bir Uzak Kıyıda" kitabında bulunmaktadır. İkinci şiir kitabı "Rüzgarlı Su"ya "Bursa'da Yeşiller"den dahil ettiği şiirler dışındakiler de Batu'nun son dönem şiirlerindedir.

2.3.3. Kitaplarına Girmeyen Şiirleri

Batu'nun, 1944'ten ölümüne kadar çeşitli dergilerde şiirleri yayınlanmıştır. İlk şiir kitabı "Bursa'da Yeşiller"de dört şiir, ikinci şiir kitabı "Rüzgarlı Su"da aynı şiirlerle birlikte elli şiiri yayınlanmıştır. Ölümünden sonra yayınlanan şiirler önceki şiirlerle ve bazı değişikliklerle birlikte iki yüz iki şiiri yayınlanmıştır. Fakat Batu'nun bu şiirleri dışında dergilerde kalıp kitaplaşmayan çok sayıda şiiri vardır.

Bu şiirlerinden bazıları: Mürver Çiçeği, Şiir, Aşk Şiiri, Bir Sabah, Tek Güneş, Kozmostan Gelen, Özlemler, Ruh, Mutsuz, Bozkırda Allah, Eski Bahçelerde, Engin Deniz, Gök Yolculuğu, İlk Renk İlk Güzellik, Gök Tanrıya, Yitikler, Parnassos'ta Dua, Aşkla Allah Bir, Yeşil'den Emirsultan'a, Antalya'da Bey Dağları, Ege'de Saraylar, Hayd Park, Ekvator, Aç Çocuk, Bir Savaş Tablosu, Portakal, Tasavvurlar, Elma, Fenomenologia, Avunma, Baykuş, İşte Bir Oğul Bir Ana, Canyükü, Çıplak, Konuk, Türkü, Mum, Nostalji, Nirvana, Sevgiden Neşeden, Gelen Canla, Yaban, Sihirli Işık, Denizler Tatlı, Mevlana'yı Ziyaret, Bir Dost Bir Çiçek, Yitik, Yollar, Kırık Dökük, Burası, Su, vb.

2.3.4. Muhtevalarına Göre Şiirlerinin Değerlendirilmesi

2.3.4.1. Tabiat Şiirleri

Batu, tabiat ve hayatın bütün kirlilerinden uzak doğayı şiirlerinde hem konu olarak hem de imge olarak sık sık kullanmıştır. Tabiat, ona göre gizli bir âlemi teşkil etmektedir.

Batu'nun tabiat anlayışı romantikler ve sembolistler ile örtüşmektedir. Tabiata farklı bir bakış açısı getiren romantikler, onda saklı olan gizli âlemi keşfetmenin peşindedirler.

“Tabiat, öncelikle hemen hemen bütün romantiklerin ve romantik edebiyatın ortak ve temel konularından birisidir. Onlar, bıkmadan usanmadan tabiata yönelir; kırları, ormanları, ağaçları, çiçekleri, kuşları, hayvanları eserlerinde anlatırlar. Zira tabiat, eşsiz güzellikleri ile bulunmaz bir ilham kaynağıdır. İkinci olarak romantikler, sadece tabiatın sadece tabiatın güzelliği veya ihtişamını anlatmakla yetinmediler; tabiatı yeniden keşfettiler. Tabiata sanki dünya yeni yaratılmış, onlar da ilk görenlermiş gibi, yepyeni bir tecessüsle yöneltiler. Muhayyilenin yardımı ile tabiatın gözle görünmeyen özünü, ruhunu yakalamaya çalıştılar; onu yeniden yorumladılar. Zira onlara göre tabiat, insan gibi, mutlak manada iyidir; tanrı'nın tapınağı, Tanrı'nın maddede vücut bulmuş bir örneğidir.” (Çetişli, 2013: 84)

Sembolist şairin görevi ise dış dünyayı sezip, bu sezgiyi imgeler ve sembollerle ifade etmektir:

“Sembolist şaire düşen; kâinattaki sembolleri görme/sezme, bunları çözümlenme ve kelimelerle, kelimelerin tek başına veya bir araya getirmelerinden doğan sesleriyle, çağrışımlarıyla okuyucuya sezdirme. Başka bir söyleyişle, çeşitli duygu hallerini, dış dünyayı, varlıklar arası ilişkileri ve bunların görüntüleri arkasındaki gizli manayı, büyük ölçüde birtakım orijinal sembollerle anlatmaktır.” (Çetişli, 2013: 121)

Her iki akımın da birleştiği nokta olan “dış gerçeklikteki gizli manayı bulma” serüveni Batu'nun şiirlerinin alt yapısını oluşturan en önemli temeldir.

Tabiat, her zaman Batu'ya ilham olmuş ve doğayla baş başayken yalnızlığına daha yakın olmuştur. Onun tabiatla iç içe olma hali hissiyatına olumlu tesir etmiştir.

“Tabiatla baş başa olmak, bir inziva da değil. Çünkü inzivada her şeyden olduğu gibi tabiatın da kaçış vardır. Bu yalnızlık, daha ziyade bir kavuşmaya benziyor: İnsan

denize, dalgalara olduğu kadar kendine de kavuşuyor. Rüzgârları duyduğu kadar sezişlerini de duyuyor; göremediklerini, bilemediklerini görmeğe, öğrenmeğe başlıyor. Bir ağaç altına uzanıp gökyüzünü seyretmek, çok basit gibi görünür. Hâlbuki hiç öyle değil. Yalnızlıkta seyredilen gökyüzü bildiğimiz mavi kubbe değildir. Her parçasında bir başka derinlik vardır, bir başka ışık parıldar: Bir bulut yamacının hemen bittiği yerde maviler daha koyu, daha derin gözüktür; büyük dağların kıyılarındaki denizleri hatırlarsınız. Aşağılara, ufka doğru inildikçe de yavaş yavaş renk açılır, sıklaşır. Çünkü yeryüzüne yakın olan her şey sığdır, derinliksizdir. Ve bu gök, sizin yarattığınız bir göktür.” (Batu, 1949: 6)

“İşte aşk çiçekte

Bademler açmış karbeyaz ışıktâ

Kokular geliyor usulcacık.” (Batu, 2015: 73)

Sabahattin Teoman, Varlık'ta çıkan bir yazısında Batu'nun tabiata her zaman bir ozan olarak baktığını, gördüklerini de bir şair hassasiyetiyle güzeli ekleyerek aktardığını vurgulamaktadır:

“Doğaya hep ozan olarak bakıyor Batu. Doğanın özenilmiş bir fotoğrafını değil resmini aktarıyor bize. Ama aktardığı sözde, biçimde doğadan çok kendi var. Konuya ezdirmiyor kendini, konuyu yüreğiyle, usuyla yeniden yoğurup biçimlendiriyor. Onun anlattığı şeyleri aracısız görsek güzel bulmamamız olasıdır. Onlara güzeli ekleyen Batu'dur. (Teoman, Mart 1973: 9)

Batu, Hisar'da doğa hakkında şunları söyler:

“Benim yazılarımı okuyanlar doğadan çok söz ettiğimi sanabilirler. Oysa daha doğayı anlatmaya başlarken kendimden geçerim ve sözü uzatmam çok. Doğanın sıkıcı olduğunu düşündüğümden değil, -yazarken böylesi düşünceler yöneltmez benim elimi- içimden başkası gelmediği için öyle yaparım. Gide: “Yeryüzü bir aynadır benim için, onun karşısında kendimi seyrederim” demiş, ben de başka türüsünü anlamam.” (Batu, Kasım 1969: 10)

Doğaya bakınca kendisini seyrettiğini söyleyen André Gide'yle aynı düşünen Selahattin Batu, tabiatı şiirleştiren sözünü uzatmadan hislerinin çarçabuk şiire dönüştüğünü belirtir.

Yakın dostu Suut Kemal Yetkin onun doğa tutkusunu Milliyet Sanat'ta şu şekilde dile getirir:

“Onun ikinci tutkusunun da doğa sevgisi olduğunu söylemişim. Belki de doğanın bile bütün güzelliğini insanla kazandığı içindir bu sevgi. Ben, çağdaş edebiyatımızda doğayı böylesine yaşayan ve duyuran bir şairimizi daha bilmiyorum. Gerçi doğa üzerine yazdıkları düzyazılardı, ama gerçekte onlar öz sırrın ta kendileriydi.”
(Yetkin, 1973: 4-5)

Suut Kemal Yetkin'in de belirttiği üzere Batu'nun doğa üzerine yazdığı düzyazıları çoktur fakat yazdıkları düzyazıyla sınırlı değildir şiirleri de bir hayli fazladır. Batu'nun ikinci şiir kitabı olan “Rüzgârlı Su”daki şiirlerin birçoğunun alt temini tabiat oluşturur. Anlatmak istediği, ya da gizlemek istediği bütün hisleri doğaya ait unsurlarla ve imgelerle şiirleştirmiştir. “Rüzgârlı Su”ya adını verdiği şiirinde tabiat unsurlarını harekete geçiren bütün fiiller mistik bir âleme hizmet eder:

“İşte bir rüzgâr sağanak sağanak

Sular atılğan ürpertili

İşte bir bulut ipek kanatlı

Denizde nar rengi bir şafak...” (Batu, 1962: 5)

Suların ürpertili oluşu ve bulutun ipek kanatlı görünüşü Batu'nun tabiata yüklediği derin manayı ifşa eden unsurlardır ve “ürperti” ile “ipek kanat” söylemleri tabiata ulvi bir mana katmaktadır. Yaprak şiirinde ise bir “el”in tabiatı harekete geçişi ve tabiatın sonsuz devinimini ve canlılığını şiirselleştirmektedir:

“Bir el, bir şekil ve durmayan hayat...

Renkler pırıl pırıl,

Sesler kanat kanat.

Hayat sulara, dallarda, çiçeklerde,

Sonsuz, ezeli,

Dokuyor canlıyı güzeli...

Ve her yaprak

Dökülüyor aşka ve ışığa doyunca.” (Batu, 1962: 40)

Son kitabı “Bir Uzak Kıyıda”da ise tabiatta mevcut olan çiçekleri, böcekleri dahi birçok şiirinde kısa dizelerle kaleme almıştır. “Her Yemiş Muştı” şiirinde her çiçeğin taşıdığı anlamı ve müjdeleyici görevini şöyle aktarır:

“Yemişler muştı

Çiçekler erinç.

Karanfiller yaz

Kasımpatılar kış.

Güller kor ateş

Yaseminler düş.

Mevsimler çiçeklerin yaşıtı

Bağış bağış.” (Batu, 2015: 32)

Tabiat Batu için bir sığınma yeridir. Şair, şehirden, insanlardan ve dünyanın karmaşasından tabiata koşar ve ona sığınır. “Sığınma” adlı şiirinde doğayı kendine kardeş ve sırdaş edinir:

“Çıkar doruklara ateşler yakarım

Akşam olunca

Dağlar derim

Sizsiniz benim kardeşlerim

Gökler derim

Sizsiniz benim sırdaşlarım

Dağ kardeşe gök kardeşe sığınırım

Sığınınca.” (Batu, 2015: 23)

“Bir Uzak Kıyıda”daki “Ne Güzel” adlı şiirinde doğadaki görsel güzelliğin yanında sesleri de tabiata kattığı anlamdan dolayı güzel bulmaktadır:

“Ne güzel işitmek bir sesi bir kuşu

Şakıyışını rüzgârın dalda.

Ne tatlı konuşur kumsalda

Akşam olunca su

Ne mutlu denizde akşam oluşu...” (Batu, 2015: 38)

Batu, “Işık Böceği”, “Arılar” gibi şiirlerinde ise doğadaki küçük böcekleri, kelebekleri ve arıları işlemiştir. “Arılar” şiirinde onların tabiata yakınlığını yaratılışlarına bağlar:

“Arılar yalnız renkleri

Kelebekler çiçekleri görürmüş.

Tanrı onların gözlerine

Renkten ipekten bir perde örmüş.” (Batu, 2015: 41)

Selahattin Batu, tabiat ve evrenin görüneninde saklı mistik dünyayı keşfetmiş, sağlam Türkçesi ile şiirlerine bu dünyayı yansıtmıştır. Batu’nun şiirlerinde dikkati çeken en önemli unsur şüphesiz tabiattır, fakat onun tabiat anlayışı sade, düz bir pastorallikten ibaret değildir. Batu, tabiatta gizli olan güzelliğin ardındaki sırrın şairidir. Bu sır bazen doğanın metafizik derinliğinde Tanrı’ya ulaşma serüvenini temsil eder. Batu’nun şiirlerinde, özellikle tabiat olgusu ardında tasavvufî ve mistik bir dünya vardır. Bu dünyanın alt unsurlarının temelini oluşturan tabiat, çoğu zaman gizemli bir anlatımla okura sunulmuştur.

2.3.4.2. İnsan Konulu ve Toplumsal Şiirleri

Batu, sosyalist bir yazar- şair değildir fakat toplum ve insan problemlerine, köylü sorunlarına hem köşe yazılarında hem de diğer eserlerinde değinmiş,

dergilerde art arda yazdığı yazılarda toplumsal problemlere çözüm yolları üretmeye çalışmıştır.

Batu, şiirlerinde “insan”ı pek işlememekle birlikte insanî sorunlara sağır bir şair de olmamıştır. Bazı şiirleriyle insanı ve bazı toplumsal problemleri işlemiş olsa da evrende “kirlenmeyen” ve “güzel”in peşindedir.

“Evren bence baştanbaşa güzellik... Bir çocuğun gözlerine bile, kuşlara, rüzgâra, yapraklara bakar gibi bakıyorum. Güzel bir kadın, sulardan, çiçeklerden, esen dallardan pek de farklı değil gözümde. O da kozmos; o kadar sonsuzluk, ölümsüzlük... Ve ben her yerde kocamayanı, taze kalanı, eskimeyeni, bozulmayı, çirkinleşmeyi arıyorum, onu da daha çok dış gerçekte buluyorum, ne tuhaf...”³²

Mehmet Kaplan, “Cumhuriyet Devri Türk Şiiri”nde Batu’nun “insan”ı şiirlerinde çok az işlediğini belirterek şöyle bir değerlendirmede bulunur:

“Batu’nun şiirlerinde insan çok az yer tutar. ‘İnsan Kardeşlerim’ başlıklı şiiri bunlardan birisidir. Burada şair, insanlara karşı yakın bir ilgi duyduğunu söylemekle beraber, şiirine hakim olan his, yaklaşımcı ve kaynaştırıcı sevgiden ziyade, uzaktan bakışın doğurduğu merhamet duygusudur. [...] Bir iki şiirinde sosyal meselelere şairane bir bakışla göz atar. (Kaplan, 1990: 318- 319)

Batu, Mehmet Kaplan’ın bu değerlendirmesini günlüklerinde şu şekilde açıklamaktadır:

“Batu’nun şiirlerinde insan çok az yer tutar” diyor Mehmet Kaplan. Ve benim gerçek hayata hâkim olan çirkini, iğriyi ve kötüyü hiçbir şiirimde tasvir etmediğimi” belirtiyor. Övgülü sözleri yanında bu düşüncüyü görünce Teilhard de Chardin’in şu sorusunu hatırladım: ‘İnsan artık can sıkıcı değil mi? Yeterinden fazla anlatılmış değil mi? Bakışımızı başka bir objeye çevirmek daha çekici olmaz mı?’ Tabii yersiz bir düşünce Chardin’in de eleştirdiği gibi... Kaldı ki şair eserlerinde Kozmostan da söz açsa yine kendini, insanı anlatır. Ne söylese insanla ilgilidir, onun duyguları, hayranlıkları, düşünceleridir. Bu da sanatçının kişiliği arasından insanı anlatması değil midir? Ama Kaplan da haklı bir bakıma: Gökyüzlerini, dağları, denizleri çok sevmişim ben.”³³

³² Belge 9: Günler ve Düşünceler, s. 144.

³³ Agb. : s. 144.

Onu insandan uzaklaştıran Şeylerden biri de insanların sevgisizliğidir. İnsanların bildikleri bilmedikleri Şeyleri irdelediği “Bildikleri Bilmedikleri” adlı Şiirinde sevgiden yoksun insanı Şöyle anlatır:

“Her yerde dűřüncenin gűrlűtűsű

Ve yanılığı.

Eller yumuk yűrekler katı

Parmaklar sayı.

Yurt oba, ev, ocak unuttu dirliği

Yerler gűkler sessizlięi.

Bilmedikleri bir tűrkű var insanların

Sevgi.” (Batu, 2015:80)

Batu, sevgiye deęer verir ve insanı sevgi baęlamında deęerlendirir. Yakın dostu Suut Kemal Yetkin, onun insan ve doęa sevgisini ۆlűműnden sonra Milliyet Sanat’ta Őöyle anlatmaktadır:

“Selahattin bir cořku adamıydı. Onun için cořkusuz bir gűn bile yařayabileceęini sanmadım. Őimdi dűřűnűyorum da, bűylesine canlı olan, hayatla dolup tařan bir insan nasıl hayattan bořalabilirdi? Madde, ruhu, nasıl yenebilirdi? Bir ses duyar gibi oluyor: Yendi iřte gűrűyorsun, insanı ve doęayı delicesine seven bu gűnűl adamı, dostlarını bir daha gűrmeden gűzlerini kapadı. Burada insan ve doęa sűzcűklerini rastgele kullanmadım. Pek az yazar, insanı ve doęayı onun gibi ۆlesiye sevmiřtir... İnsan ve insan sevgisi onun için her Őeydi. Bir gűz atımız ‘Rűzgűrlű Su’da yer alan ‘İnsan Kardeřlerim’ bařlıklı Őu Őiirine:” (Yetkin, 1973: 4)

“Gűrdűm kiminizin yıkılmıř evi,

Tűkenmiř soluęu iinizin

Baktım kiminizin yıkılmıř kűyű,

Soęumuř yűreęi çoęunuzun.

Kan sızar toprağa yaranızdan,

Acılar karartır gününüzü

Erişmez elim, gücüm yetişmez,

Kucaklıyamam birinizi.

En uzak, umutsuz ülkede,

Hepiniz benim komşularım

En harap yurttta eşlerim siz,

En garip köyde yurttaşlarım.

Gün doğunca da gün batınca da

Hepiniz insan kardeşlerim.” (Batu, 1962: 22)

Suut Kemal Yetkin, Batu'nun sosyal problemlerle ilgilendiğini şu cümleyle ifade eder: “Gönlü böylesine insan sevgisiyle dolup taşan Selahattin'in, kafası da insanlık sorunlarıyla dolu idi. (Yetkin, 1973: 4) Batu, toplumla ilgili yazdığını fakat, yazarken kendini özgür saymadığını, böyle mevzularda toplumun bütün yükünü omuzlarında hissettiğini Varlık'taki bir röportajında şöyle dile getirir:

“Kimi de günlerin olayları, toplum sorunları, acıları; dünya ölçüsünde sosyal davalar, insanlık, tarih ve zaman karşısında düşündüklerim, şaşıtklarım, duyduklarım da beni masamın başına çağırılmışlardır; onlar üzerinde iç dökmeye, bir şeyler söylemeğe çalışmışımdır. Yazarken çoğu bir hürlük içinde duyarım kendimi, ama bunlar sevgi, acıma, ölüm gibi ebedi konuları ele alınca böyledir: dinle, toplumla, günümüzün belli başlı konularıyla ilgilenince bilinmeyen bir yoldan toplumun bütün ağırlığını omuzlarımda duyarım. Öyle sanıyorum ki, bazı davâlar söz konusu olunca hiçbir yazar tam hür sayılmaz. Topluma tek başına karşı gelemez. Yadırganmaktan, anlaşılmamaktan, sevgisizlikten korkar her yazar, bunu çoğu bilinçaltından gelen dürtülerden sezilenir, nerdeyse bilinçsizleşir toplum karşısında... Ve çoğu bir somnambul uykusundaymış gibi uyuyarak gezer fikirler arasında gerçek içtenliğini değil, toplumun istediklerini dile getirir. En sevilen şaire, alkışlanan yazarlara bakın, kendilerini değil toplumu anlatan sözcülerdir bunlar çoğu... Özellikle henüz oturmamış kültürlerde, türlü sosyal dertler, acılar, haksızlıklar içinde yüzen Türkiye'miz, ya da Asya, Yakın Doğu memleketleri gibi ülkelerde bir Goethe, Sheley, bir Rilke tipi yaratıcılar değil, bir Gorki, bir Dostoyevski, bir Brecht gibi

isyancılar eller üstünde gezer; Haşim, Yahya Kemal değil, Nazım Hikmet sevilir. Bu da tabii sayılmalıdır bence, çünkü bir Baudelaire estetiğinin saygı göreceği atmosfere uzaktır daha Doğu, o günün ne zaman gelebileceği de belli değildir, andığım memleketlerde. (Köklügiller, 1968: 5)

Batu, insan ve toplum sorunlarına daha çok deneme ve fikir yazılarında yer vermiş, bu yazılarda toplumu sarsan veya bireyden topluma yürüyen problemleri irdelerken sorunun köklerine kadar inmiştir.

Batu'nun insanı ve toplumu işlediği şiirleri ise “Rüzgârlı Su” kitabındaki “İnsan Kardeşlerim” ve “Akan Sular” şiirleridir. Bunların yanında ölümünden sonra yayınlanan son kitabı “Bir Uzak Kıyıda” kitabında ise insanı farklı şekillerde de ele almıştır. Merhametle yaklaştığı şiirlerin dışında “İnsanlar Bilmece” şiirinde çözemediği insanı bilmece olgusuyla ele alır:

“Kimi gün kötü kimi gün iyi
İnsanlar bilmece
Ay doğar yüzlerine gece
İnsanlar uyuyunca iyi” (Batu, 2015: 29)

Son kitabındaki insanı işlediği diğer şiirlerinde Anadolu insanının maddi manevi cömertliğinden söz ederek, onların dertleriyle kendi dertlerinin ayniliğini anlatır:

“Benim yurdumun insanı
Açık elli gönlü gani
Kendi yüreğinin sesini duyarsın
Göğsüne koyarsan kulağımı.” (Batu, 2015: 48)

Anadolu insanına daha gerçekçi bir gözle baktığı “Anadolu Acısı” adlı şiirinde ise, yokluğu bir ananın çektiği sıkıntılarla işler:

“Hey anam yüreklere çöker acısı
Kavrulmuş ekini kurumuş yoncası

Yollara dökülmüş anası bacısı

Dağda kayaları kemirir keçisi” (Batu, 2015: 55)

Anadolu insanının sömürülüşünü yine aynı şiirde realist bir anlayışla dile getirir:

“Hey anam damını yıkıp giderler

Altından çulunu alıp satarlar

Güçsüzdür garip toprağa iterler

Tütmez olmuş ocağının bacası.” (Batu, 2015: 55)

Batu, burada çizdiği tabloyla köylünün birileri tarafından sömürüldüğünü elindeki de alınıp satıldığını aktarır. Şiirde apaçık söylemeden eleştirdiği aslında kapitalist sistemin ağalarıdır. Çünkü köylünün elinde olan ne varsa ona ait olduğunu iddia eden ağalar tarafından istediği zaman alınıp satılmış, köylü hor görülmüştür, varlığı yok sayılarak evi ocakları yokluktan söndürülmüştür. Batu'nun şiirlerinde nadir olarak işlediği insan sorunları en çok bu şiirinde gerçekçi bir yaklaşımla göze çarpar. Bu şiirine benzer bir diğer şiiri olan “İrgat”ta ise Batu, kırsalda çalışan ırgatları ve milleti koruyan erleri şu şekilde yüceltir:

“Tarlada ırgattır sınırda er

Açtır açık gezer

Dağda kol gezer

Yaş keser beş keser yol keser

Elinde mavzer

Sofralarımızı o donatır.” (Batu, 2015: 78)

Batu, insanı az işlediğinin farkındadır ve bu farkındalığını dönemin toplumcuları tarafından eleştirilen fildişi kule olgusu altında aktarır. Toplumdan kendini soyutlayıp fildişi kulesinde oturan bir sanatçı diliyle kulenin dışındaki zor hayatı şöyle aktarır:

“Dağlar ağlaya ağlaya

İner denize

Kazmalar iner yeraltında

Dişliler dişliler dişliler

Kan kemik öğütür.

Ve ben fildişi bir kulede otururum.” (Batu, 2015: 43)

“Fildişikule” adlı bu şiir, Batu’nun bir nevi özeleştirisi gibidir ve “dişliler dişliler dişliler” söylemleri Nazım Hikmet’in “Makinalaşmak” şiirine bir atıf gibidir. Hayatın acımasızlığına karşı sustuğunu şiirin devamında şu şekilde itiraf etmektedir:

“Ölüler geçer önümden

Diriler toprağa gömülür

Analar bacılar gelinler

Açlığa alınır satılır

Susar susar kesilir soluğum.

Ve ben fildişi bir kulede otururum” (Batu, 2015: 43)

Batu insandan ve toplum sorunlarından söz etmek için şiirden ziyade düz yazıyı seçmiştir. Bunun sebebi Batu’nun şiirle yalnızca “güzel”i ifade etme gayesidir.

2.3.4.3. Konusunu Eski Yunan Mitolojisinden Aldığı Şiirleri

Batu, Eski Yunan eserlerinin pek çoğunu Almanya’dayken okumuştur ve bu kültüre tamamen hakim olduğunda ise sanatına ve eserlerine tesir etmiştir. Pek çok tragedyasının konusu ve temelleri mitolojiye dayalıdır. Ayrıca kaleme aldığı bazı şiirlerinde de mitolojik unsurlar görülmekte ve bazı şiirlerinin muhtevasını tamamıyla mitoloji oluşturmaktadır. Bu şiirlerinden biri “Rüzgârlı Su”daki “Müzlere Yakarış”tır:

“Müzler yakın beni ışığınızla,

Yaklaşın, göz bebeklerime bakın.

Küllerimi tanrıya armağan diye

Beyaz bir mermer üstüne bırakın.” (Batu, 1962: 42)

Burada dokuz tane kardeş tanrıçayı ifade eden Müzler, ilham perileri olarak anılmaktadır. Müzler, başlangıçta sadece şiir tanrıçası iken daha sonra diğer sanatlarla da ilişkilendirilmiştir. Bu şiirde ise Batu, Müzler’e ölmek için yakarır, burada ölüm dediği şey şairliğinin ölümüdür. Bu yakarış şiirden kopmamak adınadır, ölüm korkusuyla yazılmış bir şiir değildir.

“Bir Uzak Kıyıda”da ise “Parthenon” adlı şiirinde eski Yunan tanrıçalarından Athena’nın tapınağı Parthenon’u şiirine konu edinir:

“Parthenon artık uzakta

Eşiklerimde demirli gemilerde

Tanrıların titanları boğduğu sular da.” (Batu, 2015: 10)

Batu, Varlık’taki bir yazısında eski Yunan sevgisini dile getirerek bu şiirinde adını ettiği tanrıçalardan Athena’ya bakışını da açıklar:

“Ben eski Yunan’ı severim, mesela... Sanki o iklimin çocuğuyum. Zeytin, asma ve mermer dalları yaşar içimde. Kıyılarına doğduğum denizi, Korentos’a, Samos’a, Delos’a kadar uzatırım. O bulutsuz gökyüzlerini, o ada kıyılarının yalnızlığını, sessizliğini ararım. Delfoi’deki ölümsüz bilgeliğe doyamam. Bir Tanrıça Athena akıllı bakışlarıyla süzer beni, Zeus’ün dokuz ak kızı ağız tadımı eğitirler. Tanrıların doğduğu, titanların büyüdüğü bir eski denizi özlerim... Biri ansızın gözlerime baksa o iklimi görebilir apaçık; o mermerleri, o tapınakları, o Tanrıları görebilir...” (Batu, Ekim 1967: 4)

Yunan mitolojisi unsurlarını barındıran şiirlerinden bir diğeri ise “Kassandra”dır. Bilindiği üzere Kassandra³⁴ rahibe olmak isteyen mitolojik bir

³⁴**Kassandra:** Troya kralı Priamos’la karısı Hekabe’nin kızı. Kassandra, Troyalı kral çiftinin, Hektor ve Paris’ten sonra, en ilgi verici evladıdır. Bu genç kızın yürekler acısı bir kaderi, trajik bir kişiliği vardır. Geleceği görme gücüyle yıkımları önlemeye çalışır, ama sözünü geçiremediği için başına gelen belalardan iki misli etkilenip üzülen bilicinin dramını simgeler Kassandra; bugünün anlayış ve deyimine göre uzağı gören bilinçli bir insanın

kahramandır. Apollon tarafından cezalandırılarak geleceği görse de kimse inanmamaktadır. Truva savaşını önceden bildiği halde bu savaşı kimseye inandıramamış ve bu savaşta esir düşmüştür. Batu bu şiirinde Cassandra'ya sorular sorarak tıpkı efsanedeki gibi inanmakta güçlük çekmektedir:

“Gördüğüm savaşlar mı dedin

Yıkılan yuvalar mı ansızın

Bir alev sağnağı havada upuzun

Gün vurur üstüne akşam vakti

Şehirler artık ölüm çiçekleri

Ağu çiçekleri” (Batu, 2015: 11)

Batu, şiirin devamında sorularına yenilerini ekleyerek savaşın yıkıcı gücüne vurgu yapar:

“Açlar mı dedin

Kılıçla uçşan başlar mı.

Yurttan yuvalar göçler mi dedin

Nerde o gün.

Tutuşan beldeler o gördüğün

Kül yağar yere yapraklardan

Ses gelmez olur göklerden

Şehirler artık ölüm çiçekleri

Ağu çiçekleri.” (Batu, 2015: 11)

---

dramı. [...] Tanrı Apollon Priamos'un güzel kızına âşık olur, kendini verirse ona bilicilik yetisini armağan edeceğini söyler, Cassandra kabul eder, ama tanrıdan yetiyi aldıktan sonra kendini vermeye yanaşmaz. Tanrı da öfkelenir, kızın ağzının içine tükürür, böylece verdiği armağanın etkisiz kalmasını sağlar: Cassandra geleceği görebilecek, gördüğünü de haykırarak, ama kimseyi söylediklerinin doğruluğuna inandıramayacaktır. Cassandra böylece Pythia ya da Sibylla gibi tanrıyı içine alan, tanrı gücüyle dolarak kehanette bulunan bir sözcü olur, Helenos ise daha çok kuşların uçuşuna ve dış işmarlara bakarak geleceği haber veren bir yorumcudur. Her ikisi de talihsizdir. (Erhat, 1996: 163-164)

Batu, Eski Yunan efsanelerine hakim olduğu için tragedyalarında ve şiirlerinde mitolojik konu ve unsurları özgün bir şekilde işlemekte zorlanmamıştır. Özellikle Truva Savaşı onun tragedyalarında ve şiirlerinde göze çarpan konu temelini oluşturmaktadır. Ayrıca şiirlerinde daha çok mitolojik kahramanlar ve yerler öne çıkmaktadır.

Batu'nun Eski Yunan eserlerine, Yunan Tanrılarının şehirlerine olan hayranlığı ve bu bağlamda Akdeniz iklimlerine olan tutkusu onun Türk Edebiyatındaki nev-Yunanî akımıyla olabilecek bağına da düşündürür. “Sicilya Kızları”, “Biblos Kadınları” şairi Yahya Kemal'den etkilendiği de bilinen Batu için nev-Yunanîlik, sanatına tesir noktasında uzak bir ihtimal değildir düşüncesindeyiz.

2.3.4.4. Şehir ve Mekân Şiirleri

Yurt içi ve yurt dışında birçok şehir ve yer gezen Batu, gittiği bu yerlerde gördüklerini ve ilgisini çeken yerleri gezi notlarında yazmıştır. Bunun yanında etkisinde kaldığı bazı yerleri şiirlerine konu edinmiştir. İlk dönem şiirleri olan “Bursa’da Yeşiller” bunlara örnektir ve bu şiirlerle tarihi olgu içinde ele aldığı mimariyi övmüştür. Bursa’daki Eski Çarşı’yı tasvir ettiği dizelerde Batu’nun tarih, mimari ve aktüel olanı birleştirdiği görülmektedir:

“Uzakta Eski Çarşı bir âlem tek başına.

Şal, halı denklerini kucaklamış bir kemer.

Serin dükkânlarında kılâptan işlemler

Kadife, atlas, oya, ipek havlu, bürümcük

Altın taslar içinde meyvalar köpük köpük.” (Batu, 1949:4)

“Bursa’da Yeşiller”deki “Süleymaniye” şiirindeyse Süleymaniye’nin mimarisini biraz tabiata atfederek, biraz da tarihi saltanatından söz ederek şiirselleştiriyor:

“Mermerden yontulmuş bir dağa benziyor

Kıt’alar üstünde yükselen bu çatı

Altında kaç devri, kaç çağı eziyor

Bu dillenen sükût, bu hayal saltanatı” (Batu, 1949: 10)

Yurtdışı gezilerinde de sevdiği birkaç mekân üzerine şiirler yazmıştır. İspanya’ya duyduğu sevgiyi Yahya Kemal gibi Endülüs üzerinden anlatmıştır. Bu şiirlerine “Rüzgârlı Su” ve “Bir Uzak Kıyıda”daki “Endülüs Gecesi” ve yine “Bir Uzak Kıyıda”daki “Endülüs Şiiri” örnektir. Batu’nun ilk dönem şiirleri özelliklerini gösteren “Endülüs Gecesi”nde Yahya Kemal’in “Endülüs’te Raks”ta “zil, şal ve gül” üçlemesi üzerinden sunduğu İspanya’yı Batu da “aşk, şarap kadın” üçlemesiyle aktarmaktadır.

“Zil, şal ve gül. Bu bahçede raksın bütün hızı...

Şevk akşamında Endülüs üç defa kırmızı...

Aşkın sihirli şarkısı yüzlerce dildedir.

İspanya neş’esiyle bu akşam bu zildedir.” (Beyatlı, 2002: 102)

Yahya Kemal’in şiirinde ortama hareket katan zil, Batu’da keman olmuştur. Yahya Kemal’in zil’i neşe katarken Batu’nun şiirinde keman ağlayarak ortama hüznü katmaktadır. Fakat yine yer yerinden oynar ki bu da ortamın yine hareketini göstermektedir. Yahya Kemal’in şiirindeki gül, Batu’da gül’den önce şarap kadehidir. Yahya Kemal gülün kırmızılığını “Endülüs üç defa kırmızı” diyerek pekiştirirken Batu, “güller alev alev” diyerek gülün kırmızılığını anlatmak istemiştir. İki şair de İspanya raksını anlatmaktadır. Yahya Kemal’de şal imgesi ile kadını anlatırken Batu, kadını ve aşkı apaçık söylemiş ve gizlememiştir. Yahya Kemal, “İspanya dalga dalga bu akşam bu şaldadır.” (Beyatlı, 2002: 102) diyerek şalı dans ederek harekete geçiren kadını sembolize etmiştir.

“Gizli bir keman ağlar derinden,

Aşk, şarap, kadın yer oynar yerinden.

Hançerden ince bir bakış seslenir,

Güller alev alev, kadehler erir.” (Batu, 1962: 20)

“Bir Uzak Kıyıda”daki “Endülüs Şiiri”nde ise aşk, şarap gibi aynı vurgularla fakat bazı değişik bakışlarla İspanya’yı aktarır:

“Karanfil, yasemin, mor lale

Bahçe bahçe Endülüs’te.

Çağrı, sevgi her bakışta

Her gülüşte Endülüs’te.

Elde sağraklarla Ole

Aşk, ölüm, şarap Endülüs’te” (Batu, 2015: 33)

Aynı kitapta bulunan bir diğer şehir şiiri “Seyhan’da” ile Adana’nın Seyhan ilçesi başta olmak üzere Tarsus, Ege ve Lübnan’a kadar uzanan genişliği şiirinde birleştirmektedir:

“Gelin duvakları açmış Seyhan’da

Hep bahar hep bahar orası.

Tarsus’un ışık bahçelerinde

Çiçekler altın damlası.

Dağ dorukları zeytin zeytin

Ege’den esen tatlı yelde

Deniz bir eski rüzgârın uğrağı

Kıyısında Kadiks Sevilla zambağı

Bir Saron gülüyle elinde Lübnan

Görünür mavi dağlar ardından.” (Batu, 2015: 30)

Yurtiçinde gezdiği ve tarihini de iyi bildiği Erdek’i bir akşam gün batarken seyreder ve Homer zamanlarına kadar giden bir serüven yaratarak manzarayı şiirleştirir:

“Ta Homer günlerinden bu şarap rengi deniz

Güz değil mevsim ilkyaz

Akşam gün batarken kayalıklarda

Bir rüzgâr filizlenir

Kırılır altın yürüyüşü güneşin.

Bir ağaç büyür maviye

Bir deniz kabuğu yuvarlanır suya

Dökülür erguvan yaprağı bulutların

Asma hevenklerine.” (Batu, 2015: 9)

Batu, Erdek’in geçmişini eski Yunan zamanlarına dayandırarak mevsimin bütün tabii unsurlarını da kullanıp akşamın getirdiği renkleri şiirinde imgeleştirir. Erdek anılarını Varlık’ta yayınlayan Batu, Erdek hakkındaki izlenimlerini şiirine benzer noktalardan yaklaşarak aktarmıştır:

“Son onbeş günümü Erdek’te geçirdim. Deniz hemen önümdeydi; bağlar iki yanımızda, zeytinlikler sağımızda, solumuzdaydı. Sabahleyin gözlerimi açar açmaz denizi görüyordum. Dümdüzdü, sessizdi, masmaviydi çoğu; içliydi, duyguluydu sanki kulağıma fısıldar gibi konuşuyor, en tatlı öykülerini anlatıyordu. Bağından yücelmiş insan ve tanrı, dağlar kollarında büyümüşü.” (Batu, Ekim 1963: 5)

Anısında da sözünü ettiği deniz öyküleri anlatarak Batu’yu başka zamanlara götürür. Bu zamanlar eski Yunan zamanlarıdır: “Hey Zeus! Diyorum. Bolluk, bereket tanrıçası Demeter! Hey Afrodite! Altın saçlı, ay Tanrıça! Bu kıyılarda yarattım sizi ben, bu taflanlarla kaplı yamaçlarda dolaşırken...” (Batu, Ekim 1963: 5)

Batu’nun Türkiye’de en sevdiği şehirlerin başında İstanbul gelmektedir. Batu’nun “İstanbul” adlı şiiri, kaleme aldığı ilk dönem şiirlerindedir ve Yahya Kemal’deki İstanbul imge ve anlatımı kendini hissettirmektedir:

“Bir gemi durmuş göklerin açığında

Çamlıca bir ada ayışığında

Suda damla damla erimede Burgaz

Uzakta İstanbul kubbeleri beyaz

Rüyasına girmiş uyuklayan Haliç’in.” (Batu, 2015: 53)

Yukarı Fırat bölgesinde, Doğu Anadolu bölgesinin batısında yer alan Munzur Dağları’na yazdığı “Munzur” şiirinde tabiat tasvirinin içinde dağı vurguladığı özellikleri dikkat çekicidir. Munzur dağı tepesindeki ışıkla, heybetliliğiyle ve yücelere varışından dolayı taşıdığı kutsiyetle tasvir eder:

“Başı göğe değer alnı ışık demeti

Kim yontmuş bu dağı böyle heybetli.

Omuzlarında en yalın manzara

Işık karışmış bulutlara

Bu çıkış bu varış yüceden

Kurulmuş en ulu düşünceden.

Bir o konuşur geceleri

Yıldızlar bezerken yüceleri.

Sabahın en mutlu anında

Munzur parlayan güneşin yanında.” (Batu, 2015: 54)

Batu’nun Londra’da en sevdiği yerlerin başında gelen “Hayde Park³⁵” adında da şiiri vardır. Türk Dili dergisinde yayınlanan bu şiiri kitaplarında yer almamıştır. Batu’nun en önemli mekân şiirlerinden biri olan bu şiirde ağaçlar ve kuşlar üzerinden

³⁵ Londra’da bulunan bu parkın Türk Edebiyatı’nda ayrı bir yeri ve önemi vardır. Abdülhak Hamit Tarhan’ın “Hayde Park’tan Geçerken”, Nevzat Yalçın’ın “Speakers Corner- Hayde Park” adlı şiirleri bu tesir ve öneme örnektir. (Bkz. Hatem TÜRK, Bir Hisar Şairi Nevzat Yalçın (Hayatı, Sanatı, Eserleri), Paradigma Akademi, İst, 2014, s. 67)

parkın fantastik havasını anlatmaktadır ve Batu, masal kuşları, saray ve düşler kelimeleriyle ortamı sıradanlıktan uzaklaştırmaktadır.

“Hayd Park’ta sere serpe ağaçlar

Dalları ucunda masal kuşları

Seslerle şakıyan çalgılar

Cıvıl cıvıl ötüşür içleri

Hayd Park’ta ağaçlar birer saray

Sulara vurur nakışları

Gölgeler ışıklar içinde parıldar

Güneş de doğsa bitmez düşleri.” (Batu, Haziran 1960: 454)

Batu’nun şiir kitaplarında bulunmayan pek çok mekân ve şehir şiiri vardır. Bunlardan Türk Dili’nde yayınlanan “Antalya’da Bey Dağları”, “Erzurum’da Kar Bahçeleri”; Hisar’da yayınlanan “Kurtuba Camiinde”, Şadırvan’daki “Yeşil’den Emirsultan’a”, Su’daki “Sivas’ta Bir Ağaç”, Ilgaz’daki “Kurtuba” şiirleri şehir ve mekân şiirlerine örnek teşkil etmektedirler.

2.3.4.5. Dinî-Tasavvufî Şiirler

Batu’nun ilk dönem şiirlerinde özellikle tabiat tasvirlerindeki imgeleri tasavvufî bir mahiyettedir. Tabiata daima sırlı bir perdeyi aralar gibi yaklaşmıştır. Son şiirlerinde ise Batu bu arayışın dışında salt ama yine de gizli bir alemi kurmaktadır. Örneğin “Yeşilde Mavide” isimli şiirinde bu arayışı dile getirmektedir:

“Denizin içi senin evin.

En güzel yarattığın sessizlikte,

Dalgalar senin güzelliğinde.

Gökyüzü gözlerinin içinde.

Seni arıyorum yeşilde mavide.” (Batu, 2015: 34)

Tasavvufi manada tabiattaki renk, görünüş ve sessizlikte Tanrı'yı arayan şair bütün bu tabiat güzelliğinin içindeki gizlilikte Tanrı'yı bulmaya çalışır. Mehmet Kaplan Batu'nun bu şiirindeki tasavvufi derinliği Orta-Çağ İslam tasavvufundan farklı bulmaktadır.

“Bu duyuş tarzı Orta-Çağ İslam mutasavvıflarinkinden farklıdır. Onlar Budizm'de olduğu gibi görünen âlemi gözleri oyalayıcı bir perde telakki ederler ve perdenin ötesine geçmek isterler. Bu, dış âlemin değerini kaybetmesi demektir. Hatta onlar Tanrı'yı kendi içlerinde bulduklarını söyleyerek dış âleme gözlerini kaparlar. Bundan dolayı eski Türk edebiyatında, Batı ve Uzak Doğu sanatlarında olduğu gibi, görünen âlemin hayranlık duygusuyla yapılmış tasvirlerine pek rastlamayız. Bu düşünce “tecelli” fikrine aykırıdır. Tanrı'nın gerçekten tabiatta tecelli ettiğine inanan bir kimse onun kendisiyle beraber binbir görünüşüne de hayran olur. Böyle bir düşünceye sahip olmak kâfi değildir. Görünen en ince özelliklerini fark ve tasvir eden bir sanat kudretine de ihtiyaç vardır. Selahattin Batu: ‘Allah güzelin görünüşü’ demekle beraber, ‘görünüş’ten ziyade, o görünüşün kendinde bıraktığı tesiri anlatır. Birçok şiirinde duygular tabiatın özelliklerini siler.” (Kaplan, 1990: 317)

Batu'nun yakın dostu Suut Kemal Yetkin, onun dünyadan ümidini kestiği zamanlarda Allah'a yöneldiğini Milliyet Sanat'ta şöyle belirtir: “Selahattin ölümden korkmazdı, belirsiz de olsa, ölümden sonra bir varoluşa inanırdı. Ann Jaspers'i ve Jung'u çok severdi. Dünyadan umudunu kestiği anlarda, Allah'a yöneldiği çok olmuştur:

“Bırakma Allah'ım senden uzakta beni,

Çağır bahçelerine nuruna,

Unutma bu kara toprakta beni,

Geceler yüzü suyuna.” (Yetkin, Haziran 1973: 5)

Dergilerde kaleme aldığı yazılarda da insanların aşırılıklarına karşın dinin kurtarıcılığına inandığını açıklamaktadır: “Kur'an, başından sonuna anlayışsızlıkla, ahlâksızlıkla, vicdansızlıkla savaşıyor. İsa çarmıha gerilmiştir. Eckhardt ölmeseydi ateşte yakılacaktı. Mevlâna ise en ağır kasıtlara uğramış, ömrünce yaralı yaşamıştır.” (Batu, Kasım 1954: 58)

Batu'nun tasavvuf yaklaşımı Yunus ve Mevlana'nın tasavvuf yaklaşımlarına görünürün ardındaki görünmeyi arama noktasında benzemektedir:

“Hayat enerjisinin kaynakları ‘cansız’ dediğimiz, fakat hakikatte mahiyetini tamamiyle bilmediğimiz maddeden, ilk varlıktan gelir. Varlık bir bütündür. Mistiklerin söyledikleri gibi her şey esrarlı bir cevherin sonsuz görünüşüdür. O meçhul şey bizim damarlarımızın içinde dolaşır. Her şeyi, canlı cansız bütün varlıkları, içten içe Yunus’un ‘kudret eli’ adını verdiği, Mevlana’nın ‘kendisini gizlemiş beni öne sürmüş’ diye anlattığı o esrarlı varlık şekillendirir. Selahattin Batu, birçok şiirinde o esrarlı varlığı anlatır ve ona karşı olan iştiyakını söyler.” (Kaplan, 1990: 315)

Batu, “Varlığı Yokluğunca” adlı şiirinde görünmeyenin ardına düşer, vardaki yoğun anlamaya çalışmaktadır. Tezatlarla kurduğu şiirin kurgusu içinde Tanrı varlığını anlamaya çalışmaktadır:

“Bir gören çıkmadı yüzünü

Bu dünya aleminde

Bir oydu olmayan

Doğmayan ölmeyen

Bir oydu acısız

Her gece gökleri gündüz

Kendi halinde

Ne yer ne göktü o

Ne gök ne aktı

Her gelenden öndü önce

Her gidenden sondu sonca

Ne yakındı ne iraktı

Varlığı yokluğunca.” (Batu, 2015: 26)

Batu, özellikle dağ unsuruyla Yüce'ye ulaşma arzusunu dile getirir. Dağ onun Tanrısâl'a vardığı yokuştur. "Ey Dağ" adlı şiirinde dağ ile Tanrı arasında bağ kurmaktadır:

"Söyle o devler tırmanan yamacı

Kim dolanır gece elinde kılıcı

Bir şimşek parıldar vurulur düşer kuş.

Sonunda Tanrısâl'a varan çetin yokuş

Yolların sonu sonucu sende

Kişi mutluluğa ulaşır yücende." (Batu, 2015: 95)

Batu, Tanrı gizini tabiat ve gece ile ifade eder. "Geceler I" ve "Geceler II" şiirlerinde Tanrı ile konuşurcasına sorular sorar. Bir Uzak Kıyı'daki "Geceler II" şiirinde bu sorularla ışık ve gece imgeleriyle Tanrı'yı yüceltmektedir:

"Tanrım senin güneşlerindir ışıyan

Akar avuçlarından billur gecelerin

Dökülür ışık çeşmelerinden.

Yere inen ruhu mudur yücelerin

O yağın yıldızlar o bahar

Tanrım nurdan mıdır düşüncelerin." (Batu, 2015: 87)

Şiirlerindeki dini ve tasavvufî imgeler Batu'nun özellikle tabiat ve dış dünyanın güzelliğini anlatmak istediği noktalarda göze çarpmaktadır. Tasavvuf anlayışına göre bu dış dünya sadece bir tecelli merkezidir. Batu da bu yansımalar dünyasında Tanrı'yı arar ve bu arayışı dini-tasavvufî şiirlerinde sembol ve imgelerle dile getirir.

2.3.4.6. Ölüm Konulu Şiirleri

Batu'nun ölüm temalı çok sayıda şiiri vardır. Özellikle hastalığı döneminde şiirlerinde ölüm teması daha baskındır. Ölümüne yakın okuduğu ve üzerinde durduğu konular, Varlık'ta yayınladığı yazılar daha çok madde-sonsuzluk, varlık-yokluk üzerine olduğu için de son aylarında yoğun olarak şiirlerinde bu temler görünmektedir.

Batu, hastalığının ilk dönemlerinde kabullenmese de hastalığı ilerleyince ölümü kabullenmiş ve şairi yaklaşan ölümünün karamsarlığı bürümüştür. Fakat o, ölmekten çok ölümün yaklaşmasından korkmaktadır. Varlık'ta çıkan bir yazısında korkusunu şöyle açıklar: “Ölümden değil, ölümün yaklaşmasından korkuyorum... Bunlar ayrı şeyler: Ölüm, ne yapacağımızı bilemeyeceğimiz bir çaresizlik, korkunç olup olmadığını bile kestiremeyiz onun, ama ölümün nasıl yaklaştığını biliyoruz.” (Batu, Şubat 1969: 5)

Dergilerde bulunmayan ve yalnızca son şiir kitabında bulunan ve kaleme aldığı son şiirlerden olan “İşte Gün Battı” ile ömrün kısalığının yanında ölümü kabullendiğini göstermektedir:

“İşte gün battı

Işığın da ölümü bitti

Hangi ölüm sürer gider sanki...

Gam yeme bahtına yaşamak kısa

O da ölüm gibi ölümün dengi.” (Batu, 2015: 6)

Batu, ölümün getirdiği unutulmuşluğu da kabullenmiştir. “Son Gün” adlı şiirinde bu kabullenişin yanında ölümün hissizleştirmesinden söz etmektedir:

“O son gün gelince o son gün

O kılıç işlemez etine

Söz dokunmaz ağı dokunmaz

Acılar etkilemez yüreğini

Koyup giderler seni

Kendi haline.

Artık uğramazlar yanına.” (Batu, 2015: 7)

Batu, şiirlerinde bazen de ölümü kabullenemez:

“Niçin her gece ölüler

Hasret giderler sevdiklerine

Biri inanmaz öldüğüne

Gömüldüğüne.” (Batu, 2015: 39)

“İnanmayın” adlı bir başka şiirindeyse aynı şekilde öldüğüme inanmayın diyerek ölümsüzlüğü istemektedir:

“Öldüğüme inanmayın ölünce

Gözlerime bakın gözlerim ölümsüz.” (Batu, 2015: 38)

Yaşamayı, doğayı seven Batu, ölümü sevmediğini de şiirlerinde açıkça söyleyerek ölümsüz olmak isteğini de belirtir:

“Sevmedim ölümü ilk günden

Kara toprak gücüme gider.

Benim taptığım renk mavi

Mavi gök beni oyalar.

Sevmedim ölümü yaşamayı

Benim ölümsüzlük hoşuma gider.” (Batu, 2015: 14)

“Gece Şarkısı” şiirinde ölümü karanlıkla özdeşleştirmiş ve ışık özlemine dile getirmiştir. Şiirlerinde vazgeçemediği ışık artık sönmekte, yerini karanlığa

bırakmaktadır. Ayrıca ömrü boyunca inandığı mavinin yerini de yine karanlık bürümektedir:

“Ölümdür titreyen dizimde,

Bir ışık özlemi sesimde,

Ölümü görünce kararır ışık.

Uzanır uzanır varamam göğe,

Önümde toprağın kapısı açık

İnanım kalmadı maviliğe,

Karanlık dört yönüm karanlık.” (Batu, 2015: 119)

Batu, ömrü boyunca ölüm kaygısını taşımıştır. Cahit Sıtkı gibi hayatın en güzel anlarında bile ölümün gizli sesini işitmiştir. “Tutunduğum Dal” şiirinde gözü ne kadar hayattaysa da ölümün fısıltısını duymaktadır:

“Tutunduğum dal iğreti

Gözüm gene de

Yemişlerinde çiçeklerin bu bahçenin.

Kulaklarımda fısıltı fısıltı

Son günün ağıtı.” (Batu, 2015: 24)

Batu'nun ölüm temini işlediği en önemli şiirleri “Hasta Yatağı” ve “Tik-Tak şiirleridir. Ölümünden sonra Varlık'ın 490. sayısında yayınlanan bu şiirleri Batu'nun yaklaşan ölümü nasıl hissettiğini açıkça göstermektedir. Öyle ki “Hasta Yatağı” adlı şiirinde hastalığın vermiş olduğu mahzunluk halini ve anbean ölümle yaşadığını şu dizelerle ifade eder:

“Öyle mahzun

Kırık ki içim

Sanki bir başkası yatağında

Ben yoğum solumda sağımda...

Ölüm ayak ucumda ayakta

Yanımda iki elim.” (Batu, 2015: 79)

Hastalığın düşürdüğü karamsarlık hali onu ölüm hakkında daha çok söz etmeğe sevk etmiştir. Yaşamayı, doğayı seven Batu'nun hayatı boyunca yazdığı şiirlerde ölüm temi daha çok yan ve alt tem olarak vardır fakat son yıllarda kaleme aldığı şiirlerde daha açık bir şekilde bu tem göze çarpar.

2.3.4.7. Aşk Şiirleri

Batu'nun aşk konulu şiirleri de bir hayli fazladır. Özellikle son dönem şiirlerinde aşk daha çok ön plandadır. Ona sevinç ve huzur veren şeylerden biri de şüphesiz aşktır. Öyle ki sen diyerek seslendiği sevgiliyi uzağında durduğu insanlardan daha yakın ve ayrı bulmaktadır. “Aşk Acı” adlı şiirinde sevgili sesi, yüzü, adı ve her şeyiyle hayatta farkında olduğu tek kişidir:

“İşte bahçeler bir yazdan bir yaza

Duyduğum senin sesindir.

Donanır gökyüzü yıldızdan yıldıza

Seçtiğim senin yüzündür.

Bir mum ışığı sonsuzluk vakti

Sallanır ileriye geriye

Andığım senin adıdır.

Yeryüzü toprağı saçılır üstüme

Başımı koyduğum dizindir.” (Batu, 2015: 76)

Batu'nun aşk şiirlerinden biri de “Adınla Andığım” şiiridir. Bu şiirde sevgilinin varlığıyla, gözleriyle yaşadığını belirtir:

“Kimdir senin adınla andığım

Güzel gözlerinde tapındığım

Elini tutunca sevdiğim

Yüzüne bakınca gönendiğim.” (Batu, 2015: 74)

Aşk şiirlerinde “şarkı” imgesi göze çarpmaktadır. Şarkı Batu’nun aşkı dile getirişinde kavuşmayı ve sonsuzluğu ifade etmektedir. “Bir Şarkı” şiirinde sevgiliden bir arada olmalarını taçlandırarak bir şarkı beklemektedir:

“Bir şarkı söyle bana

Gözlerin yum da

Elin elimde

Kolların boynumda.

Bir şarkı söyle bana gözlerime bak da

Sesler ayrılık şarkılar kavuşma” (Batu, 2015: 66)

Şarkı ile aşkın sonsuzluğunu ifade ettiği “O Şarkı” şiirinde sevgiliden onları sonsuza taşıyacak bir şarkı istemektedir. Fakat isterken “yine” deyişi “Bir Şarkı” şiirine bir ithaf gibidir:

“Hani bir akşam seninle

Önümüz köpük köpük engindi

Ağırdan en güzel sesinle

Bana bir şarkı söyledi

Ben o şarkıyı istiyorum senden.

...

Yine o şarkıyı istiyorum senden

O bitmeyecek şarkıyı.” (Batu, 2015: 68)

Batu'nun aşk halini anlattığı "Aşk Hali" şiirinde onun için önemli olan sevinmek, düşünmek ve yaşamayı sevgilinin varlığıyla özdeşleştirir:

"Yanında olsam da sensiz de

Yaşamak kalp yarası.

Ne yöne dönsem karşımdasın

Dünya kirpiklerinin arası.

Çiçekler açsa bahçemde

Deren sen koklayan sensin

Sevinmek düşünmek yaşamak

Sen neredeyse orası." (Batu, 2015: 69)

"Adsız Çiçek" adlı şiirinde sevgiliye sık kullandığı soru sorma üslubunu kullanarak seslenir:

"Bir adsız çiçek olsam kırdı

Derip koklar mısın beni

Bir avuç toprak olsam yerde

Alıp saklar mısın beni.

Hasta düşsem gurbetlerde

Gelip yoklar mısın beni.

Ölüm günü başucumda

Durup bekler misin beni." (Batu, 2015: 48)

Şiirin sonunda sorduğu soruyla ölüm vurgusu ve mahzunluğu da dikkati çekmektedir. Hastayken ve ölüme yakinken yine sevgiliyle birlikte olma isteği göze çarpar. Batu, ölüme yakın olsa bile sevgilinin gözlerinde ölecek olmayı dahi unutmaz:

“Gözlerini sevdim en çok

Gözlerinde ıştır gök

Alamaz üstümden ölümü

Yüzünü koklamak saçını öpmek

Yalnız gözlerinde gizli ölmek.” (Batu, 2015: 67

Batu için aşk, yaşama sevinci, mutluluk kaynağı ve ölümsüzlüğü ifade etmektedir.

2.3.4.8. Anne, Çocukluk ve Özlem Şiirleri

Batu'nun anne sevgisini dile getirdiği “Anama Ağıt” şiirini annesinin ölümü üzerine kaleme aldığı varsayılmaktadır. Annenin ölümüyle içindeki boşluğu, ayrılık ve uzaklığı anlattığı şiiri, onun anne sevgisini dile getirişi açısından dikkate değerdir:

“Anacığım ah anacığım

Artık çok uzaktasın.

Seslensem duymazsın sesimi

Evrenin bir ucundasın.

Gözlerimin yaşındasın

Yatağımın başındasın.

Peşimden gelirdin gidince

Dönerdim sevinçten ölürdün.

Gerçektir acın da gözyaşın da

Kimse ağlamaz sen ağlardın.” (Batu, 2015: 59)

Batu, “Anima” adlı şiiriyle yine anne sevgisini gizliden gizliye anlatır. Psikoloji hakkındaki bilgisinin yansıdığı bu şiirde Batu, gece, düş, gölge gibi imgelerle içinde saklı olan asıl kadın ve anne sevgisini dile getirir:

“Bitip bitip başlar içimde

Bir ses yavaşlar içimde

O gözler o kaşlar içimde

O gözler o kaşlar içimde

Ben ondan sonrayım o benden önce

Yoluma çıkar bir gece yarısı

Güneşler koşulu arabası

Karanlık sokaklar eski şar

...

Bir düştür başlar içimde

O gözler o kaşlar içimde.” (Batu, 2015: 77)

Bazı şiirlerinde eskiye dönme, çocukluğa ve anne karnına dönme arzusu göze çarpar.

“Yeniden doğmak isterdim

Eski yaşadığım denizlere

Hasretim o günkü yazlar güzlere.

Çok uzaklardan çok uzaklardan

Taşdım kalbimin sesini.” (Batu, 2015: 91)

Batu, “Eski Denizler” adlı şiirinde çocukluğundaki denizlere duyduğu özlemi dile getirir:

“Ne coşkundan bir zaman deniz

Yıkardın ak köpüğünle kıyıları

Bağrından doğardı dağlar

İnsan ve tanrı.

Beyaz kentler kurdundu sahillerde

Limanlarında yelkenliler

Karnı oyuk kara gemilerin vardı.” (Batu, 2015: 25)

Batu'nun burada bahsettiği çocukluğunun geçtiği Çanakkale kıyıları ve denizleridir. Beyaz kentler ve tanrı deyişleriyle mitolojik birikimini kastettiği bu kıyılarda çocukluk anılarına da değinmiştir: “Karnı oyuk kara gemiler” deyişiyle çocukken elleriyle yonttuğu gemilerden söz etmektedir. Şiirin devamında ise eski denizleri aramaktadır:

“Nerde o mutlu çağ şimdi

O sular o yelkenler o rüzgâr.” (Batu, 2015: 25)

Batu, geçmişi ve çocukluğunu her zaman özlemiştir. Tanrılar şehrinde doğup büyüdüğü için şiirlerinde oraya dönme arzusu sıkça göze çarpar. “Geçmişi Özleyiş” adlı şiirinde tanrı, gök, yıldız ve gece imgeleriyle eski yaşadığı yoğun duyguları aramaktadır:

“Tanrılarla konuşurduk bir zaman

Seher çağlarında çıkardık yola

Ağaran gökleri geceden görmeğe.

İri iri yıldızları gecenin

Ayağına takılırdı her yolcunun

Gök daha kocamandı

Duygular daha yoğun.” (Batu, 2015: 28)

Batu, çocukluğunda yaşadığı evi dahi unutmamıştır. Çocukluğunun geçtiği o eve ve düşler kurduğu günlere özlem duymaktadır. “Eski Ev” şiirinde çocukluğundaki sofraları, çiçekleri, merdivenleri hatırlayarak eski evlerindeki serüvenini tasvirlerle anlatır:

“Bir tüten lambanın ışığında

Yanardı gözleri her gece

Koşardım düşlerin peşinden

Karanlık boş sofralarda...

Bir tahta boştu önü odamın

Gülü yediveren çiçeği fesleğen...

Asma dalları değerdi yüzüme

Bitişikteki bahçeden...

O ev o bahçe merdiven

Artık eski zaman.” (Batu, 2015: 28)

Daima bir özlem içinde yaşayan Batu için “anne, çocukluk ve uzak özlemi” şiirlerinde görülmektedir. Fakat anne ve çocukluk özlemini sık sık dile getirmemiştir. O, özlemi daha çok “ışık özlemi”, “uzak özlemi” gibi daha kapalı imgelerle vermiştir. “Uzak özlemi” iki şekilde yorumlanabilir: Uzağın çağrıştırdığı ilk anlam olarak “yolculuk arzusu ve çocukluktan beri tanımadığı yerlere, uzak iklimlere gitme” isteğini ifade ettiği düşünülmektedir. İkinci olarak da “öze, anne karnına ya da çocukluğa dönme” arzusu ve özlemi olduğu düşünülmektedir.

2.3.4.9. Yolculukta Kaleme Aldığı Şiirler

Batu, günlüklerinde yolculukların kendisini dinlendirdiğini ve en sevdiği şiirlerini yolculuklarda kaleme aldığını belirtir. Yazdığı gezi notları dışında yurtiçi ve yurtdışı yolculukları esnasında kaleme almış olduğu şiirler hakkında günlüklerinde şöyle bahsetmektedir:

“Beni birazcık yolculuklar dinlendirebiliyor. Yaşadığım çevrenin dışına çıkınca neşem yerine geliyor. Yaratıcılığım da artıyor o zaman, en sevdiğim şiirleri yollardan getirdiğimi hatırlıyorum. ‘Rüzgârlı Su’ adlı şiirimi İstanbul’dan Ankara’ya gelirken yazmıştım. Tren İzmit koyunu dolanırken karşı dağlara daldı gözüm. Doruklarda karla ışık karışmıştı birbirine, gün yamaçlara doğru inerken renklerin gibiydi sularda... Birdenbire “Denizde nar rengi bir şafak” mısraı geldi dilimin ucuna. Ve uzaklar birden silindi gözümden, çok daha yakından bir sesi, bir ritmi dinlemeğe başladım... Yavaş yavaş oluştu şiir, onu hiç yorulmadan tamamladığımı hatırlıyorum.

‘Ayışığında Selviler’i de bir İstanbul dönüşü gene trende yazmıştım. Erenköy yakınlarından geçerken bir selvi dalının bahçenin birinde yelpaze yelpaze sallandığını fark etmişim. Ağır ağır sallanıyordu dal... Ve ‘ağır ağır’ sözleri bir mısraa oluverdi.

‘Ağır ağır

Ayışığında sallanır

Kara yelpazeleri selvilerin; Karanlık kıyımlar, dalgaları,

Yüzleri güler ölülerin...’

Ama bu şiiri de kolay geliveren başkaları gibi pek önemli saymamıştım. Hatta Varlık’a göndermek için tereddüt bile ettim. Oysaki iyice şiirlerimdendi, bir akşam radyoda okununca mektuplar bile almıştım.”

‘Ege’de Saraylar’ Fethiye’ye yaptığım uzun bir yolculuğun yemişidir. Güney denizlerinin günlerce süren güzellikleri, eşsiz tabiat ve tarih anıtları, bu uzun şiiri mısra mısra bana dikte ettirmiştir. Avrupa yolculuklarında, vapurlarda, uçaklarda çoğu tek başıma yol alırken birçok nota’ların kendiliklerinden kulağıma geldiklerini hatırlıyorum. Bir arabada giderken bile cebimden not defterimi çıkararak bir şeyler

yazdığım çok olmuştur. ‘Munzur’ şiirini böyle bir yolculukta arabada yazmışım. ‘Erzurum’da Kar Bahçeleri’, ‘Güney Baharları’ hep böyle, hatta yanımdakilerle konuşurken, yazılmışlardır. (Bu son iki şiiri sonradan bir daha işledim, kısalttım.)”³⁶

2.3.5. Şiirlerindeki Bazı Unsurlar

2.3.5.1. Tabiat Unsurları

Batu, tabiat unsurlarını şiirinde işleyeceği konu ne olursa olsun sıkça kullanmıştır. Doğanın kirlenmemiş unsurları onun şiirlerinin iskeletini oluşturur. Anlatmak istediği duyguyu tabiatın su, rüzgâr, kuş gibi unsurlarıyla bezeyerek aktarmaktadır.

Selahattin Batu tabiat konulu ilk şiirlerini âdeta dört temel unsur, yani anâsır-ı erbaa olan hava, su, toprak, ateş üzerine kurmuştur. Fakat ateş yerine daha çok tasavvufî olarak “nur”u temsil eden “ışığı” kullanmıştır. Bu şiirlerinde tabiatın güzelliklerini anlatmaktan çok bir tefekkür halini anlatır.

Daha sonraki şiirlerinde özellikle son dönem şiirlerinde ise kullandığı tabiat unsurları tasavvufî mana dışında Batı ilmine hakim bir şair bakışıyla işlenmiştir.

Şiirinde sık sık tekrarlanan tabiat unsurları: Deniz, dağ, gece, su, toprak, kuş, çiçek, güneş, ışık, ağaç ve rüzgârdır.

2.3.5.1.1. Rüzgâr

Batu’nun şiirlerinde “rüzgâr” dört temel unsurdan havayı sembolize eder. Rüzgâr daima suyla toprakla haşır neşirdir. İkinci kitabına adını verdiği şiiri “Rüzgârlı Su”nun ifade ettiği anlam da buna hizmet etmektedir. Rüzgâr taşıyıcı, devredicidir. “Rüzgârlı Su” şiirinde sanatıyla rüzgârı âdeta yağmura dönüştürür:

“İşte bir rüzgâr sağanak sağanak,

Sular atılğan, ürpertili.” (Batu, 1962: 5)

Tasavvufî anlamda Allah’ı arayan şair onun güzelliğinden gelen bir rüzgârı anlatır:

“Bir rüzgâr eser güzelliğinden,

³⁶ Belge 9: Günler ve Düşünceler, s. 4- 5.

Bir ömür çıkıp gider aradan.” (Batu, 1962: 14)

Rüzgâr, bir devinimi daima bir döngüyü ifade eder. Bu döngü diğer anasır-ı erbaa unsurlarıyla iç içedir. Öyle ki onun şiirlerinde yağmur rüzgârlaşarak yağar, toprak rüzgârla taşınır, ateşi ve ışığı da rüzgâr çoğaltır. Rüzgâr unsuru Batu'nun şiirlerinin durağan olmadığını göstermektedir. Doğa bir nevi rüzgârın sesi ve hızıyla canlı kalır. Rüzgâr, onun için ilhamdır, kaleme alacağı şiiri dahi bir nevi rüzgâr taşımaktadır. Bunu Hisar'da yayınlanan “Güller ve Düşünceler” adlı denemesinde şöyle açıklamaktadır: “Bir rüzgâr eser bir yerden, bana acı tatlı bir haber getirir... Az önce esmiyordu hiç; aylardır, haftalardır bekliyorum onu. Şimdi birdenbire başladı işte. Ne güzel bu esen rüzgâr, ne güzel... İşte yazıyorum. Seviniyorum, içim içime sığmıyor.” (Batu, 1965: 11)

Onun şiirlerinde rüzgâr çoğu zaman dalgalarla birlikte de kullanılmıştır. Tabiattaki ağaca, toprağa ve havaya canlılık katan rüzgâr, denizde de dalgalara canlılık katmaktadır. “Unutuş” şiiri buna örnektir:

“Sessizlik öyle rüzgârlı

Dalgalar bir iniş bir yokuş” (Batu, 2015: 19)

Onun için bir ilham kaynağı olan rüzgâr, kimi zaman yaşama sevincini de ifade etmektedir:

“Bak esen rüzgâra esip geçmeden

Söylenme canım

İçlenme yine kendine karşı” (Batu, 2015: 21)

Batu için tabiattaki hareketliliğe sebebiyet veren rüzgâr, insanoglunun izlediği manzaraya canlılık katmaktadır ve bu yüzden şiirlerindeki unsurlar içinde en dikkat çekenlerdendir.

2.3.5.1.2. Su

Batu'nun şiirlerinde suyun ayrı bir yeri vardır, su daima bir döngüyü ve yaşamın hızını ifade eder. Su temizleyici, arındırıcı ve diğer anasır-ı erbaa unsurlarına göre daha kutsîdir. Onun şiirlerinde su hem ışığa, hem de toprağa yakındır.

“Su mavi buzdan daha parlak.” (Batu, 1962: 5)

Batu, suyun sesiyle var olduğunu söyleyerek, onun sessizlikte bile bir şarkıya dönüştüğünü belirtir. Tasavvufi anlamdaysa suyun evrenin yaratılışındaki rolünü vurgulamıştır.

"Suyun da kanatları var sevinçten,

Bir büyük şarkı yaratır bir hiçten.”(Batu, 1962: 8)

Bursa’daki bir şadırvanın su seslerini de aynı şekilde güzellikle bağlar:

“Akan su sesiyle dokumuş güzelliği” (Batu, 1949: 4)

Tabiatın sahip olduğu müziğin onun bir parçası olduğunu söyleyen Batu, güzelliğin yalnız başına bir görselden ibaret olduğu düşüncesinde değildir. Onun için deniz de gökyüzü de sesiyle vardır ve bu ses şiirlerinde bir musiki olarak tecessüm eder.

“Deniz Sessizlik” adlı şiirinde denizdeki suyun hareketliliğini ve sudaki ışığı aramaktadır:

“O inen sular çıkan sular

Işığa acıkan sular her gece

Gözlerimde ışıır” (Batu, 2015: 82)

“Çağıl Çağıl Su” şiirinde ise su unsurunu kuşlar, rüzgâr ve dalga unsurlarını kullanarak şiirselleştirir. Batu’nun şiirlerinde su hiçbir zaman sessiz değildir; suyun çağıl çağıl sesi sudaki var olan döngü ve hareketi ifade etmektedir:

“İşte kayalara çarpıyor sular

Kuşlar savruluyor kıyıdan

Kırılıyor billurdan göğsünü rüzgârın

Dalgalar sabaha dek uyumadan.

Çağıl çağıl su bir köpük bir duman

Belli hoşnut dalgalar dalgalardan.” (Batu, 2015: 45)

Özellikle sembolistlerin sıkça kullandığı “su” imgesi Batu’nun da sembolist tarafını ön plana çıkarmaktadır. “Baudelaire’in “Okyanus’a İlahi”si, Yahya Kemal’in “Açık Deniz”i, Necip Fazıl’ın “Takvimdeki Deniz”i gibi şiirlerdeki “deniz, okyanus” gibi sonsuzluğun ifadesi olan unsurlar da Batu’nun şiirlerindeki temel imgelerdendir. “Bizim Deniz”, “Denizle Güzel”, “Akşam Sularında”, “Bir Deniz”, “Akar Su”, “Deniz Sessizlik” onun su imgesi çerçevesinde kaleme aldığı şiirlerdir.

2.3.5.1.3. Toprak

Batu şiirlerinde sık sık tekrarladığı toprağı genellikle insan ve ölümle bağdaştırmıştır. Şu dizesinde insanın toprakla aynileştiğini belirtirken aynı zamanda insanın topraktaki varlık yolculuğunu ifade eder:

“İki omuz toprağı taşır bende...” (Batu, 1962: 36)

Dizenin devamındaysa şair yaptığı tefekkürle gökyüzü ve toprağı birleştirir:

“Güneş gözbebeklerime doğar,
Gökyüzü toprağına ulaşır bende.” (Batu, 1962: 36)

Toprakla ölümü ifade ettiği şiirlerindeyse daha çok bir tasavvufi vuslatı anlatır:

“Acır,
Acır,
Toprağın yarası,
—Vakit iki cihan arası—
Canın yüceleri göresi gelir,
Toprağın ışığı yunası.” (Batu, 1962: 29)

Bu dizelerde ölüm sonrası bekleyişte olan insanların Allah’a kavuşma isteğini anlatarak, toprağın yani insanın, Allah nuruna kavuşmasındaki acı bekleyişini ifade eder. Aynı şekilde şair aşağıdaki dizelerde de topraklaşmayla kavuşmayı anlatır:

“Sağrağı at elinden, toprağı içelim

Sırtımızda ağırlaşan can yüküdür.” (Batu, 1962: 28)

Kur'an-ı Kerim'de “Her canlı ölümü tadacaktır.” (Ankebût/57) ayetiyle belirtilen ölümün kaçınılmazlığını ve insanın toprakla buluşacak olan sonluluğunu şu dizelerle imgelemiştir:

“Kim var toprağa düşüp de ölmiyen?” (Batu, 1962: 42)

Türk Edebiyatında pek çok şairin ölüm ile bağdaştırdığı toprak imgesini, örneğin Âşık Veysel “benim sadık yârim” diyerek toprağa yani ölüme aidiyeti dostça bir kabullenişle dile getirir.

2.3.5.1.4. Işık/ Ateş ve Güneş

Batu'nun şiirlerinde dört temel unsurdan ateşi daha çok “ışık” kelimesinin karşıladığı görülür. Şiirlerinde önemli bir öge olan ışık kelimesi ilk şiirlerinde daha çok “İlahi Nur” u temsil etmektedir. Sonraki şiirlerinde de sıklıkla kullandığı ışık unsuru, aradığı ve ulaşmaya çalıştığı belirsiz bir figürü temsil eder. Onun şiirlerinde pek çok kez kullandığı “ışık özlemi” ve “susadım ışığa” deyişleri “gerçek ışık” arayışını dile getirmektedir.

“Bir ömür izinde yollara düşeli,

Susadım ışığa, gönlüm deli.

Beyaz mermerlere uzandım ölü,

Kaldır yüreğime bastığın eli.

Kor ateşi yuttum avuçlarımla,

Bağrıma yasladım güzeli

Aşk ürperişi, can ürperişi,

Allah güzelin görünüşü.” (Batu, 1962: 13)

Batu, ışık ve ateş kelimesiyle birlikte aydınlık, parlaklık kelimelerini de sık sık kullanır. Hisar'da yayınlanan “Güller ve Düşünceler” adlı denemesinde bir sabah bahçesinde açan güller hakkında şu düşünceleri söyledikten sonra yine Allah'ın ışığını yücelterek fikrini taçlandırır: “Bizim hangi eserimiz, üstünden bin yıllar

geçince milyon milyon tekrarlanınca böyle güzel kalabilir? Bu ölümsüzlüğün, solmaz güzelliğin, tazeliğin kaynağı nerde? Yalnız onun parıldadığı şeyler güzel. Ne kadar gelip geçici olursa olsun, eskimeyen, yıpranmayan, ölmeyen tek ışık onunki.” (Batu, Şubat 1965: 10)

Ateşi unsur olarak kullandığı “Yeşil Yangını” şiirinde onu, toprakla ve suyla birleştirir ve bitkinin yeşilinde bu unsurları sanatsallaştırır:

“Ateş başlamaya görsün yeşilde

Köz köz eder göğeren dalları

Al kızıla yanar göğün içleri.

Kül akar sel sel oluklardan

Alevler savrulur doruklardan

Kor yüklü kara kağnılar geçer

Sokaklardan.” (Batu, 2015: 93)

Batu’nun şiirlerinde en çok kullandığı unsurlardan biri de güneştir. Batu’nun şiirlerinde güneş doğadaki her şeyin özüne ulaşan ve ulaştıkları içinde büyüyen bir unsur vazifesi görmektedir; öyle ki çocukların gülüşlerine bile sebep olan odur:

“Güneş bir tomurcukta gizlenir

Yapraklarda parıldar

Ayçiçeğinde ay

Gün çiçeğinde gün.

Gülüşünde çocukların odur petek petek.” (Batu, 2015: 114)

Batu’nun şiirlerinde sıkça başvurduğu ışık, parlıltı, güneş ve ay gibi “aydınlığa” ait olan imgeler çoğu zaman şiirin derinliğine ulvi bir hava katmaktadır. Onun ifadelerinde göze çarpan “ışık özlemi” genellikle tabiatın görünüründe ulaşmak istediği “asıl ruh”un şiirindeki bir tecellisidir. Bu ışık, Batu’nun “Güller ve

Düşünceler” adlı denemesinde “eskimeyen, yıpranmayan, ölmeyen tek ışık onunki” diyerek de ifade ettiği “ilahi nur”dur.

2.3.5.1.5. Kuş

Selahattin Batu’nun şiirlerinde kuş genellikle mistik yaratılışlı varlıkları sembolize eder. Onların varlıkları bir tül kadardır, maddeden uzak gezerler, fakat onlar tabiattan kopmuş gibidirler:

“O büyük kuşlar ki susarlar

Dalıp sükût denen derine.

Seyrederler ovayı kayadan,

Çekilip içlerine.” (Batu, 1962: 43)

“O Büyük Kuşlar” adlı bu şiirde kuşlar, insanın da üzerinde olan metafizik yaratıkları sembolize etmektedir. O kuşlar ki sükût ederek Allah’a tefekkür ederler. Ve maddeden arınık, tanımsız varlıklardır. Mehmet Kaplan, Batu’nun bu şiiri için şunları söylemektedir:

“Şiirin konusunu yüksek kayalıklarda yaşayan, ağaçlara konmayan, bulutlarda gezen, ışıklarda yüzen, sakin, sessiz ve ebedi, yukardan dünyayı seyreden adeta “yarı mistik” diyebileceğimiz varlıklar teşkil ediyor. Onların madde alemiyle temasları o kadar az ve hafiftir ki “sırmadan kanatlarıyla” tan yerine bile sadece “değerler”. Fakat onlar kuvvetli ve mesutturlar.” (Kaplan, 1990: 313)

Türk sembolistlerinden Ahmet Haşim’in de sıkça kullandığı kuş imgesi bazı noktalardan Batu’nun kuşlarından ayrılır. “Siyah Kuşlar” adlı şiirinde kuşlar mistik olmakla birlikte Batu’nun kuşları kadar mutlu değillerdir. Bu da Ahmet Haşim’in karamsar havasının şiire tezahürüdür:

“Gurûb u hûn perverde rûh olan kuşlar

Kızıl kamışlara, yâkût âba konmuşlar;

Ufukta bir ser-i maktû’u andıran güneşi

Sükût u gamla yemişler ve şimdi doymuşlar.” (Ahmet Haşim, 2009: 67)

Batu, kuş imgelemiyle oluşturduğu “Bir Kuş” şiirinde ise kuş üzerinden varlık- yokluk karmaşasını sunar:

“Bir kuş uçar vaktin üstünden

Uçma ay kuş uçup gitme.

Bir uçurum gibi sular derin

Ağudur suyu derinlerin

İçme ey kuş o sudan içme.

Yüceden gelir yokluğun sesi

Gökyüzü yokluk ülkesi

Uçma ey kuş yüceden uçma.” (Batu, 2015: 84)

Onun için tabiatın üstünde daima bir giz mevcuttur. Kuşlar bu gizli âlemin mistik yaratıklarını sembolize eder ve şiirlerinde böyle varlıklar sıkça görülür. Batu'nun, “Güney Yazları” şiirinde yine “uzağa uçan kuş” imgesi görülmektedir:

“Nerde sabahın ışıktaki öten kuş

Hangi uzak göğe uçmuş.

Yaprağın yeşili niye tutuşmuş.” (Batu, 2015: 109)

Burada “uzağa uçan kuş” imgesi ile bir arayışı nitelendiren tasavvufi mana da göze çarpmaktadır. Örneğin Feridüddîn Attar'ın “Mantıku't- Tayr”da kuşlarla simgeleştirdiği “hakikat yolunun yolcuları” burada akla gelmektedir. Bu kuşlar tabiatın mistik ruhuna gark olmuş yaratıklardır ve bir hakikat arayışçılarıdır.

2.3.5.1.6. Gece

Batu'nun şiirlerinde gece imgesi de dikkati çeken unsurlardandır. Tabiatın gizini keşfetmeye çalışan Batu'nun şiirlerinde gece, bu gizi bir kat daha artıran unsur görevindedir:

“Niçin gecelerin bu kadar güzel, Rabbim?

Aşk gibi, günah gibi?

Ve yıldızlar altın damlaları nedametin?" (Batu, 1962: 32)

Geceyi aşka ve günaha benzetmesiyle Batu geceye bakış açısını açıklamış olur: Gece öyle güzeldir ki, aşk gibi gizlidir ve gece öyle siyah bir örtüdür ki günah gibidir, güzelliklerin üzerini örter. Bu dizelerle Batu, tabiata yaklaşımındaki manevî bağlamı da sezdirmektedir: O tabiatta yani temiz olanda, Rabbi'ni arar.

“Güzel Gece” şiirinde de gecenin güzelliğini gündüzden üstün görmektedir:

“Gece, ne güzel gece

Bir yüzden güzel.

Sular ılık, aydınlık

Gündüzden güzel.

Gök, göğe ağmış gibi,

Maviliklerce hürlük.

Dağlar dağlardan yüce

Deniz denizden güzel” (Batu, 1962: 34)

Geceyi gündüzden suların ılık ve aydınlık olması nedeniyle üstün tutmuştur. Gündüzün tamamen aydınlık olması bazı şeylerin sırrını açığa çıkarır fakat gece ne tamamen aydınlıktır, ne de apaçıktır. Batu'nun şiirlerinde geceler daima ayışıyla, yıldızlarla doludur. “Biri Koşar Geceye” adlı şiirinde de “Tanrım, geceler gündüzlerden pak.” (Batu, 1962: 28) diyerek gecenin aydınlığını gündüzden üstün tutar.

Batu'nun muhayyilesindeki karanlık ve aydınlık birbirlerinden ayrı düşünülemeyecek kadar yakın ve birbirine bağlıdır. Şiirlerinin kült figürü olan ışık “karanlıkta” değer bulur, onun için karanlıktaki ışık bütün aydınlıklara yeğdir. Çünkü bu ışık alışılmışın dışındaki derinlikten doğan ve parıldayan bir ışıktır. Bu nokta da “gece” sembolü ışığın varlığıyla yücelir ve gecenin şiirde değeri artar.

“Selahattin Batu Varlık'ın 1 Eylül sayısındaki Alt- Şuur Karanlığı isimli başyazısında ışığı yermiyor fakat onu doğuran karanlığı övüyor. O, gerçekte ışığa tutkundur fakat satıhtaki ham ışığa değil, alışılmış nizamın aydınlığına değil,

derinlerden doğan parlıyan, kamaştıran, yeni nizamlar getiren ışığa. Bu yaratışın kökleri derindedir: Sorular, kuşkular, acılar, insanî hisler kaosundadır. Bundan böyle aklın ötesinde, ondan öncedir. İnsan duyduğu sesi bilinmezden kurtarınca bu kaos kımıldanışlarını gün ışığında şekiller, diyor. Selahattin Batu kalbimizde taşıdığımız gecedir diyor. Tanrı kişiysi yalnız akla bırakmasın, bütün yaratılışların kaynağı, aydınlığın ötesidir diyor. Rahatlığı arıyanlar ihtiya ruhlardır. Varsın hazır ışıkta yaşıyan kurnazlar “büyük” olsunlar, ışığa ışık katanlar ‘derin’ ve ‘iyi’ insanlardır.” (Evliyaoğlu, 1956: 41)

Batu, “Ben Geceyi Severim” adlı şiriyle karanlığı ve uzağı sevdiğini söylemektedir:

“Ben geceyi severim

Sonu gelmeyen düşünceyi

Hep uzağı hep uzağı zlerim.

Bir karanlığa inanırım

ışıkta yaşanan günler yarım.” (Batu, 2015: 51)

Batu, karanlığı neden sevdiğini de ikinci dizede ifşa etmektedir: “Sonu gelmeyen düşünce” ile karanlık ve geceyi özdeşleştirir. Çünkü onun derin düşüncelere dalmasını sağlayan yegâne unsurlardan biri de gecedir. Gecenin sonsuzluğu ve sessizliği Batu’nun karanlığa inancını pekiştirmektedir.

2.3.5.2. Ayna

Batu’nun şiirlerinde göze çarpan bir diğer unsur da aynadır. Düşlerde şiirinde ayna metaforu üzerinden halen yaşayan benliği ile ölecek olan benliğini ayrıştırır. Derin aynada kalan yüzü dünya hayatına asılı kalan tarafıdır, fakat biri sürükleyerek onu bu hayattan koparır, o da yalnızca eski anılarıyla kalmaktadır.

“Susarım kimseye geçmez sözüm

Koğarım eski anıları

Bir derin aynada kalır yüzüm

Biri sürükler götürür beni.

Yaşarım eski ömürleri” (Batu, 2015: 113)

“Bir Uzak Kıyı”da şiirlerinden olan “Kırılır” adlı şiirindeyse aynanın kırılışıyla ölümü bağdaştırmıştır:

“Kırılır ne varsa işte

Dal kırılır her gelişte gidişte.

Elimde tuttuğum ayna kırılır

Bir düşüşte

Kırılır benim güneşim de.” (Batu, 2015: 8)

Bir önceki şiirinde baktığı derin aynada yüzü kalırken, bu şiirinde elinde tuttuğu ayna kırılır; her iki durumda da ayna inandığı ve sevdiği dünyayı ifade eder. Batu’nun tabiatta gördüğü de aynada gördüğünden farksızdır. Ayna onun içinde nefes aldığı dünyayı ifade etmektedir. Fakat bu dünya aynanın kırılmasıyla veya bir elin onu aynadan koparmasıyla son bulmaktadır. “Aynadan Gelen Ses” adlı şiirinde ise aynanın ifade ettiği yalan ve yansımaya anlatmaktadır:

“Gel ellerim gel yüzüm hep gelin

Kimim söyleyin bana.

Niçin bu aynaya çizilmişim.

Alnıma ateşle kazılan yazı

Silemem aynalardan bu yüzü

Kırılır elimde kılıcım.” (Batu, 2015: 18)

Batu, bu şiirinde aynı zamanda benliğini ve yaratılışını sorgulamaktadır. Benliğini sorguladığı şiirlerden bir diğeri olan “Ben” şiirinde yine ayna unsurunu kullanmıştır:

“İki göz bir aynaya bakarım

Aynada hem yoğum hem varım

İlk gülen benim ben ağlarım

Hep daha uzağa daha uzağa” (Batu, 2015: 104)

Batu, “Aynada hem yoğum hem varım” diyerek dünyadaki varı ve yoğunun gelgit halini yani varlığın sonluluğunu anlatmaktadır.

2.3.5.3. Renkler

Selahattin Batu, daima renklerle yaşayan bir şairdir. Tabiatın ona ilham oluşu renklerin değerini bir kat daha artırır şiirlerinde. Resme de ilgisi olan şairin şiirlerinde renkler bir ressamınki kadar dikkat çekicidir.

Hisar’da kaleme aldığı şu yazıda renklerin ondaki değeri görülmektedir:

“Renklerle sarılı yaşar, hepsi geçici... Hafiften, uçasıya, ya da yalım yalım, ışık ışık renklerle; morlar, karalar, yeşiller içinde... Kendini nasıl bulsun bu çoklukta... İşte her şey... Sesler, biçimler, uyumlar... İşte boyutlar ve süreler, yine süreler... Ve gerçek hepsi bütünüyle... Doğru sözlü, doğrudan doğruya... Işıyan, göz alan, görünen... Ama hangi maviyi tutabilir? Hangi yeşili öpebilir, hangi parıltılı gölgeyi elleyebilir? Hangisi kanatlı değil ki onların? Esen yeller mi, ay aydınlığı mı, su sesleri mi?” (Batu, Kasım 1969: 5)

Batu’nun en sık kullandığı renk öncelikle yeşildir. Bunun yanında mavi, beyaz ve siyahı da kullanması dikkat çekicidir.

Yeşil tabiat tasvirinde ve taşımış olduğu dinî hüviyetteki anlam itibarıyla Batu’nun şiirlerinde önemli bir işlev görür. Diğer renklere nazaran da en fazla kullandığı renk yeşildir. Yeşil renk “Rüzgârlı Su” kitabındaki şiirlerinde daha çok “tabiat” olgusu olarak kullanılmışken, “Bursa’da Yeşiller” kitabında “cami ve türbe” betimlerinde de kullanılmıştır.

“Bir şarkı aksediyor ağaçta öten kuştan.

Şu sessiz gülümseyen, Muradiye türbesi.

Yeşillere bürünmüş bir devrin debdebesi,

Minareler göklere değiyor bahçesinden.” (Batu, 1949: 5)

Tanrı’yı aradığı renkler de öncelikle yeşil ve mavidir. Bunun sebebi daha çok tabiat karşısında yapmış olduğu tefekkürdür demek mümkündür. Buradaki yeşil ve mavide Tanrı’yı arayış Batu’nun bu şiiri tasavvufi bir derinlikte kaleme aldığını hissettirmektedir.

“İşte deniz bir dağdan bir dağa,

Seni arıyorum yeşilde, mavide.

Gökyüzü senin adınla ulu,

Dağlar aşkın güzelliğiyle dağ,

Yok oldum izinde gide gide.

Seni arıyorum yeşilde mavide.” (Batu, 1962: 18)

Tabiata hakim iki renk olan yeşil ve mavi onun Tanrı’ya ulaşmasındaki en önemli iki aracısıdır. Çünkü bu iki rengin bolluğunda Tanrı gizini perdelemiştir.

Yeşil rengin cami ve türbelerdeki mistik havasını anlattığı “Bursa’da Yeşiller” şiirinde yeşil rengin her taraftaki hâkim renk olduğunu belirterek âdeta camiyi yeşil renkle kutsar.

“Narçiçeği camlardan taşıyor, yeşil, sarı

Kubbelere fişkırان ışık şadırvanları.

Fıskiyede su yeşil, hava yeşil, yer yeşil

Revaklardan dökülen serin gölgeler yeşil” (Batu, 1949: 6)

Maviyi daha çok denizle ve gökyüzüyle birlikte kullanmıştır. Mavi Batu için daima bir umuttur. Şiirlerinde rüyaları da hayalleri de mavi sembolize eder. Bununla birlikte onun şiirlerinde sonsuzu da deniz ve mavi taşır:

“Seni bir deli rüzgâr bekler ufukta,

Karşıla esen yeli o mavi sonsuzlukta.

Nerde olsan doğan gün seninledir,

Işıklar seher vakti içinden gelir.

Tutma soluğunu deniz yaklaşırken,

Büyük senin, sonsuzluk senin lken.” (Batu, 1962: 8)

Denizin taşımış olduğu sonsuzluk ve derinlik şairi içine çeker ve çağırır. anakkale’de denizin içinde doğan Batu’ya deniz ömrü boyunca ilham olmuştur. Aslında mavi renk onun gece yolculuğunda karşılaştığı ilk renktir. Geceyi sık sık konu edinen şairin şiirlerinde mavinin lacivert ve siyahtaki yolculuğu kullandığı imgelerdendir.

“Kim gözetler beni mas mavi

Perdelerin aralığından?

Söyleyin nasıl buldular bu evi?

Kimdir saçlarımla oynayan” (Batu, 1962: 44)

“Işıkta Hayaletler” adlı şiirinde mavi renge bir gizem yükleyerek hayaletlerin gözlerini mavi olarak tasvir eder.

“Geceler” adlı şiirindeyse maviye dönük lacivert gecelerin aydınlığından bahseder:

“şu laciverde gömülü huzur,

Bir siyah salkımın içindeki nur.

Bu karanlıklar bilnur bilnur

Rabbim ne güzel gecelerin.” (Batu, 1962: 32)

Gökyüzü şairi diyebileceğimiz Batu, mavi semaya her zaman bağlıdır. Mavinin gökyüzündeki soyutluğuna “Gök” adlı şiirinde şöyle değinir:

“Bulutlar geçip gidince kalan gök

Ey içimizi ısıtan has renk

Yağmurdan sonraki aydınlık

O yalın o soyut o büyük

Tek ölümsüzlüğü varlığın mavilik.” (Batu, 2015: 60)

Batu'nun renkleri sık kullanması Sembolist tarafını ön plana çıkaran noktalardan biridir. Sembolistlerin bütün duyularla duyma ve duyurma amaçları şiiri resimle birleştirir. Bu da renklerin Sembolist şairlerin şiirlerinde temel unsurlardan olmasını sağlar. Batu'nun şiirlerinde renklerin ana öğelerden olmasını hazırlayan sebeplerin başında şüphesiz resme olan ilgisi gelmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ESERLERİ

3.1. ŞİİR KİTAPLARI

3.1.1. Bursa'da Yeşiller

Selahattin Batu'nun ilk şiir kitabı olan "Bursa'da Yeşiller", 1949 yılında Ankara'da dört şiir olarak yayınlanmıştır. Güney Matbaacılık ve Gazetecilik T.A.O.'da basılan eserin fiyatı 60 kuruştur. Kitapta bulunan şiirler alttaki tarihlerle sırasıyla Bursa'da Yeşiller(1948), Ulu Cami'de Öğle(1944), Süleymaniye(1945), Uzaktaki İstanbul(1946)'dur.

Batu, 14'lü hece vezniyle kaleme aldığı "Bursa'da Yeşiller" şiirlerini tarih, İstanbul, Bursa ve mimarî unsurlarıyla işlemiştir. "Bursa'da Yeşiller" isimli şiirinde Yeşil Cami'nin, Muradiye Türbesi'nin mimarîsini överek tasvir noktasında Sultan Orhan zamanlarına kadar gider.

Selahattin Batu'nun bu kitaptaki şiirlerinde daha çok Yahya Kemal'in tarih ve İstanbul hassasiyeti, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Bursa ve dini mimarîyi taçlandırışındaki imgeleri göze çarpmaktadır. Şiirlerin isimlerinden de anlaşıldığı gibi Selahattin Batu'da tarih ve dini mimarî bağılılığı Bursa ve İstanbul şehirleriyle yansımıştır.

3.1.2. Rüzgârlı Su

Selahattin Batu'nun ikinci şiir kitabı olan "Rüzgârlı Su", Nisan 1962'de Ankara'da Dost yayınları tarafından Resimli Posta Matbaası'nda basılmıştır. Kapak tasarımının İzzet Çetin'e ait olduğu eserin girişinde içerikteki şiirler hakkında şöyle bir açıklama vardır: "Çeşitli dergilerde çıkmış olan bu şiirler bir daha gözden geçirilmiş ve düzeltilmişlerdir." (Batu, 1962: 4) 54 sayfalık "Rüzgârlı Su"da toplam 50 şiir bulunmaktadır.

"Rüzgârlı Su", ilk şiir kitabı "Bursa'da Yeşiller"e göre daha kapsamlı bir çalışmanın ürünü olmuş, daha fazla emek ve hevesle bu kitabımı yayınladığımı Hisar dergisinde şu şekilde açıklar:

“Rüzgârlı Su benim şiir kitabımın adı. Ama hiç istediğim gibi olmadı bu kitap, ne kâğıdını beğendim, ne kapağını, ne baskısını... Gene de seviyorum onu çok; çünkü uzun yılların, bekleyişlerin yemişi. En sevdiğilerimi aylarca titizlenerek seçtim bu kitaba, “artık oldu” dediklerim, üstlerinde bir daha çalışmayı (güya) gerekli görmediklerim, şimdilik en çok güvendiklerim bu şiirler. Ama beklediğim ilgiyi görüyor mu? Bunca emek, alınteri, düş payı karşılığını alıyor mu? Pek umutlu değilim bu konuda.” (Batu, Nisan 1966: 23)

Bu kitabında bulunan şiirler sırasıyla: Rüzgârlı Su, Işığa Övgü, Güneyde Bahar, Deniz Yaklaşırken, Bu Rüzgârsı Gök, Aşk Hali, O Şehir, O Şarkı, Sorusuz Sualsiz, Aşk Allah’la Bir, Rüya Gibi, Aradım Seni, Bir Beyaz Çiçek, Ellerim Ufacık, Benim Değil Bu Ağaç, Aşkla Uyanık, Yeşilde Mavide, Unuttum Seni, Endülüs Gecesi, Çıplak, İnsan Kardeşlerim, Akan Topraklar, O Kuşlar ki Garip, Yalnız Gemi, Tanrıya Giden Ses, Eski Yazılar Bahçesinde, Biri Koşar Geceye, Ayışığında Serviler, Varışlar, O Sabah Aydınlığı, Geceler, Gece Şarkısı, Güzel Gece, Rüyada Bahçeler, Ulu Ağaçlar Altında, İnsandaki Ağaç, Karvân, Sessizlik Öyle Rüzgârlı, Yaprak, Rüyaların Yaşı, Karanlığa Giden Gemi, Sirenlerin Şarkısı, Müzlere Yakarış, O Büyük Kuşlar, Işıktaki Hayaletler, Bursa’da Yeşiller, Sultanahmet’te Öğle, Süleymaniye, İstanbul, Yalnız Dağ adlarıyla toplam elli şiir bulunmaktadır. İlk kitabındaki “Bursa’da Yeşiller” şiirinin bir kısmı, “Süleymaniye” şiirinin tamamı bu kitabında da yayınlanmış. “Uzaktaki İstanbul şiiri”, “İstanbul” adıyla, “Ulu Camide Öğle” şiiri de “Sultanahmet’te Öğle” adıyla yeniden yayınlanmıştır. Ayrıca “Bursa’da Yeşiller” şiirindeki sekiz dizelik bir kısmı “Rüzgârlı Su” kitabında “Çekirge” adıyla yeniden yayınlamıştır.

Batu’nun bu şiir kitabındaki şiirleri daha çok tabiat hassasiyetiyle kaleme aldığı şiirlerdir. Yavuz Bülent Bakîler, “Rüzgârlı Su”yu Su dergisinde şu sözlerle yüceltmektedir:

“Rüzgârlı Su’da 875 mısra halinde uzayan 50 şiir yer almış. Tabiat sevgisini, yaşamak arzusunu, ölüm korkusunu, aşk iksirini ve İman kuvvetini bir sanat haysiyeti içinde inceleyen ve daima şiirin güzelini, hasını kovalayan S. Batu, bizim havamızı bize, bizim dilimizle, bizim şevkimizle vermek istemiş. Şiirlerinde zorlama yok, uydurma yok, sanatın ötesine bir kayma yok... Okuduğunuzu anlıyor, anladığınızı seviyorsunuz.” (Bakîler, 1963: 16)

Kitabındaki şiirlerine verdiği emeğin ve değerinin yanında ilgi görmemesi noktasında korkularla birlikte bu şiir kitabını yayınlamıştır. Umutsuzluğunu Hisar'daki bir yazısında şu sözlerle belirtir:

“Çünkü bizde sanatın piyasasını düzenleyen çok acayip bir şey var... Kimsenin gerçek değerlere, başarıya baktığı yok. Dünya görüşleri tek ölçü bugün... Daha konuları görünce dudak büküp geçiyorlar. Ölüm, sevgi, ölümsüzlük temleri gerilik; doğaya, göklere, dağlara hayran olmak eskilik, budalalık... Kişisel konular bunların hepsi... Şairden ya sınıf kavgası, ya da kahramanlık şarkıları istiyorlar. İnsanoğlunun hiç eskimeyen, ölümsüz kaygılarını gördüğü yok kimsenin.” (Batu, Nisan 1966: 23)

Batu, 1962 sonrası şiirlerini sağlığında kitaplaştıramamıştır. Dergilerde pek çok şiiri ve yazısı olan Batu, dergilerin gereken ilgiyi görmemesinden dolayı ve yazdıklarının dergilerde kaybolup gitmesi nedeniyle üzüntü duymuştur. Dergi ve kitaplar hakkında yazdığı bir yazıda dergiler için şunları söyler:

“Ve dergiler daha çok kalabalık yerlerde okunur, ayakaltında dolaşırlar. Günlük bir halleri vardır hepsinin, gazetelere benzerler. Trende, otobüste, evde çocuklar gürültü ederken iş görürler ve yarım yamalak, şöyle böyle anlaşılır söyledikleri... Sayıları da çoktur ayrıca, ardi arası kesilmeden her yerde çıkarlar. Yazar da en sevdiği yazılarını, bir denize atar gibi, atar bu çokluğun içine; bir daha kendi bile bulamaz arayınca...” (Batu, 1966: 6)

Dergilerdeki yazıların çokluğu ve unutulup, kayboluşundan hayıflanan Batu, dergi kültürüne değer verir fakat değer görmeyişinden dolayı üzülür. Fakat dergilerin de yazın hayatına çok şey kattığını, zor da olsa bir yol olduğunu düşünür: “Bir geçittir dergi sayfaları, dar açık da olsa bir kapıdır; zor da olsa bir yoldur, o darlığın da, zorluğun da bir tadı, onuru vardır ayrıca...” (Batu, 1966: 6)

Edebiyata şiir yazarak başlayan Batu için öncelikli olan tür şiir olmuştur. Yazmış olduğu diğer türleri de bir şiir havasıyla kaleme almış olup özellikle denemelerindeki anlatımıyla şiiri hissettirmiştir.

Batu'nun “Rüzgârlı Su”daki şiirleri “Bursa'da Yeşiller”e göre daha şairane olmakla birlikte derin bir tefekkürle yazılmış şiirlerdir. “Bursa'da Yeşiller”deki fikir bolluğu Rüzgârlı Su”da tefekkür bolluğuna dönüşmüştür.

3.1.3. Bir Uzak Kıyıda

Selahattin Batu, emekliliğinden sonra ölümüne dek şiire daha çok yaklaşmış, eski şiirlerini yeniden gözden geçirerek gerek gördükleri üzerinde bazı düzeltmelere gitmiştir. Yeni şiirlerini ve düzeltmeler yaptığı şiirlerini eşi Neşide Batu'ya bırakmış ve bunların yayınlanmasını vasiyet etmiştir. Eşi bu şiirlerin yayınlanması için otuz yıl büyük uğraşlar vermiş fakat yayınevlerinden umutsuz dönmüş, yayınlamadan vefat etmiştir. Batu'nun bu vasiyetini 2015 Şubat ayında torunu Pelin Batu yerine getirmiş ve şiirler “Bir Uzak Kıyıda” adı ile kitaplaştırılmıştır. 202 şiirin bulunduğu eser Artshop Yayıncılık'ın özel koleksiyon serisindedir.

Bu şiirleri Batu'nun “Bursa'da Yeşiller”, “Rüzgârlı Su” ve dergilerde yayınlanmış kimi şiirlerinin düzeltmelerle hazırlanan bir sentezi olmuştur.

3.2. DİĞER ESERLERİ

3.2.1. Manzum Dramları

3.2.1.1. İphigenia Tauris'te

Batu'nun 1942'de yayınladığı beş perdelik manzum dramı, “İphigenia Tauris'te”, “Ankara, Lübnan, Bağdat Seyahat Notları”ndan sonra yayınladığı eseridir. Ankara'da basılan 96 sayfalık “İpginenia Tauris'te”nin basıldığı matbaa belli olmamakla birlikte fiyatı bir liradır. Batu'nun bu eseri Türk Edebiyatı'nda yayımlandığı yıl çok ses getirmiş ve övgüler almıştır.

Vedat Nedim Tör'ün yazdığı yazıda da eserin yazılmasına vesile olan şeyin Batu'nun izlediği bir piyes olduğu öğrenilir:

“İşte Selahattin Batu, bu eseriyle ana dilini sanat payesine eriştirebilecek kadar güzel kullanmasını bilen bir ilim adamının parlak bir örneğini vermiştir. İkcincileyin, Selahattin Batu, bu esere “Antigone” piyesini seyrederken gebe kalmıştır. Bu sırrını fıştırdığı için dostum beni affetsin!.. “Antigone” temsili, başka hiçbir şeye yaramamış bile olsa, yalnız bu faydasıyla bütün emeklerini ve masraflarını ödemiştir. Bu da gösteriyor ki, güzel sanat eserleri, ancak muayyen bir güzel sanat iklimi içinde doğabilir. Onun için daha çok tiyatro piyesleri, daha çok opera temsilleri, daha çok konser, daha çok sergi... Kalite, kıtlıktan çıkmaz, bolluktan damlar.” (Tör, 1942: 2)

Batu, önce eserini, Ankara Üniversitesi DTC. Fak. doçentlerinden dostu Melahat Özgü'ye okutmuştur. Özgü, esere bir önsöz -Batu'nun ifadesiyle "bir tetkik yazısı"- yazmıştır. Aslında bir Yunan tragedyası olan ve antik klasik trajedi yazarı Euripides tarafından yazılan "İphigenia Tauris'te"yi Batu'dan evvel yazan Batılı şairler de olmuştur. Goethe bunlardan biridir ve Goethe'nin bu eserinin Türkçe çevirisi de Batu'ya aittir. Melahat Özgü'nün, dramın konusunu anlattıktan sonraki karşılaştırmalı tespiti şudur:

"Görülüyor ki aynı mevzuu üç devrin üç şairi de kendi devirlerinin ve şahsiyetlerinin içinden görmüşler ve ayrı ayrı işlemişlerdir. Euripides'in devri itikat ve geleneğe dayanan bir devirdi. Goethe'nin klasisizmi ideal insanlığı arıyordu. Selahattin Batu ise iki ayrı âlemi yüksek ve beşeri değerlerde birleştirdi. İkisini birbirine tamamlattı: şekle ruh, ruha şekil verdi. En yüksek zihniyeti, devrinin sanat akışına uygun olarak sanat eserinde, 'güzel' de buldu." (Batu, 1942: 10)

Suat Efe Varlık'taki bir yazısında "İpgigenia Tauris'te" için şunları söylemektedir:

"Evet, BATU tiyatro yapıtları vermiştir, Türkçemizde bir benzeri daha olmayan nitelikte İphigenia Tauris'te ilk tiyatro denemesiydi, manzum. Eski Yunanın bu trajedisini konu alan batı şairlerinden sonra niye bir Türk yazarı da onu işlemesini? Batu'nun edebiyatımıza doğuşu bence bu yapıtıyladır. Ondan önceki yazdıkları, çevirileri ve denemeleri bir kendi kendini yoklamasıydı edebiyat alanında onun için. 1942'de Batu, mitolojiyi çok iyi sindirmiş, bir bilim ve kültür adamı olarak işte bu yapıtıyla ve gayet sağlam bir adımla karşımıza çıktı. Onun hümanist dünya görüşü bu yapıtında pek belirgindir. Bir lise öğrencisiyken okuduğum bu kitabın tadı bugün dahi damağımdadır. S. K. Yetkin, İphigenia Tauris'te için o zamanlar Ülkü'de 'S. Batu'nun antik bir konuyu yeni bir görüş ve duyuşla ele alması, eski bir probleme yeni bir çözüm yolu getirmesi, üstünde ayrıca durulmağa değer bir noktadır. İnsanlığın en temiz, en ölmez duygularını yaşatan, güzelliği ve iyiliği öven, yükselten bu dram, başından sonuna kadar dinmeyen bir heyecanla okunuyor' diyordu. Yetkin'in gerçekten yalın bir dille belirttiği gibi Batu değil yalnız bu yapıtında, diğer bütün yapıtlarında da hep insanlığın bu en ölmez duygularını yaşatmayı, güzellikleri ve iyiliği övmeyi bilmiştir. İphigenia Tauris'te ile bu konuyu daha önceleri işlemiş bulunan Euripides, Racine ve Goethe gibi devlerin hizasında bugün bir de Batu vardır. Batu'nun kendine güveni boşuna değildi. İnsanlığın hiç ölmeyecek yanlarını biliyordu: Güzellik, iyilik, ruh temizliği, erdem." (Efe, 1973: 8)

Cevat Emre, “İphigenia Tauris’te”nin dil ve anlatımı hakkında Yeni Adam dergisinde şöyle bir değerlendirme yapmaktadır:

“Betiklerimiz tarihine yeni ve övgüye değer bir sayfa katan bu tragedyaı gerçekten güzel bir sanat eseri olarak selamlarız! Eski klasiklerden dilimize çevrilmiş tragedyalarda beğenmediğimiz birçok pürüzlerden arınmış bir dille, baştanbaşa bizim aradığımız ve öğütlediğimiz çok çağlı Türkçe ile manzum olarak yazılmış bir tragedya! Telif denemesinde Selahattin Batu’nun gösterdiği başarı büyüktür: Evripides’in Goethe’nin ve başkalarının söylemediği nice güzel şeyler bulup söylemiş; eski klasik düşünüşe yeni düşünceler ve duyular katmıştır.” (Emre, 1942: 6 (S.414))

Batu, Eski Yunan konu temeline bağlı dram türünü kaleme almasındaki nedenleri üçüncü dramı olan “Güzel Helena”nın önsözünde şöyle açıklar:

“Eski Yunan’ı ilk gençliğimden beri severim. Onların beyaz tanrılar dünyası, duygularımın ilk ışığı açıldığı günden beri beni bağlamıştır. Masallarına hayran olmuşum, filozoflarını sevmişim, Yunan düşüncesindeki açıklık, aydınlık beni içimden sarmış, kafamı şekillendirmiş, hayalimi beslemiştir. İlk eserim İphigenia Tauris’tedir. Onu 1942’de yazmamın sebebi de bu hayranlıktır. O sıralarda Ankara’da klasiklerin yayımı başlamıştı. Tatbikat sahnesinde bir kısım Yunan tragedyalı oynanıyordu. Bazı batılı şairlerin de aynı konuları ele aldıklarını, bunları yaşadıkları çağın seviyesinden, kendilerine göre yeniden şekillediklerini biliyordum. Goethe’yi, Racine’i okumuştum; bu tarzı Türkçede ilk defa denemek düşüncesi beni çekti doğrusu. Kendimi oldukça hazırlıklı buluyordum. Oturdum. İphigenia’ya cesaret ettim. Bu eser çıktığı zaman bir hayli ilgi topladı.” (Batu, 1959: 6)

Celalettin Ezine, bu eserin sahne edebiyatı hadisesi sayılması noktasında Vedat Nedim Tör ile aynı vurguyu yapmaktadır:

“İphigenia efsanesi aslında ne kadar eski bir mevzu ise Türkçesinin müellifinin ismi de bizce o kadar yenidir. Kitabından bana da bir tane göndermek nezaketinde bulunan Selahattin Batu’nun bundan evvel hiçbir yazısını okumamıştım. Yalnız bizde hala tek sahne eseri müellifi olarak hatırladığım dostum Vedat Nedim Tör; daha ancak iki üç seneden beri edebiyatla uğraşan veteriner Profesör Selahattin Batu’nun eserini sahne edebiyatımız çerçevesinde bir hadise olarak telakki ediyor. Vedat haklıdır. Hakikaten okuduğum bu ilk eseriyle Batu bende fevkalade bir istidat ve olgun bir kültür mümessilinin tesirini bıraktı.” (Ezine, 1943: 2)

Bu dramla ilgili yurt dışında da bir seminer çalışması olduğunu Batu röportajında şöyle anlatır:

“Birkaç gün önce de İphigenia üzerine bir seminer yapmış ve bir konferans vermiş olan Hamburg Üniversitesi Türkoloji profesörü V. Gabin'den aldığım bir mektubunda da aynı eser için hemen aynı şeyler açıklanıyor: “Siz de kişileri ve problemleri öteki şairler gibi alıyorsunuz. Ama onları o şekilde bir hayat ve hareketle canlandırılıyorsunuz ki, bu tarz tipik Türk karakterlerini taşıdığı kadar beşeridir de ve insanı bu sebepten ta içinden sürüklüyor.” İphigenia çıkınca bir hayli ilgi topladı. Başta Suut Kemal Yetkin, Celalettin Ezine olmak üzere birçok yazarlarımız eser üzerine makaleler yazdılar.” (İmzasız, Şubat 1954: 7)

“İphigenia Tauris'te” ve “Güzel Helena”nın Türk edebiyatında ilki teşkil ettiğini bütün eleştirmen ve edebiyatçılar vurgulamıştır. Behçet Necatigil, Batu'nun tragediyalarının Türk edebiyatında ilk olma özelliğini şu ifade ile belirtir: “Selahattin Batu, böylece eski Yunan tragedyası dünyası doğrultusunda eser veren ilk Türk şairi olmuştur.” (Necatigil, 1991: 63)

“Bizde Halit Fahri'den, Faruk Nafiz'den sonra, bambaşka bir duyuşla hareket ederek, manzum piyes yazmayı göze alan Selahattin Batu oldu. Öteki şairlerimiz ilhamlarını daha çok milli hayatımızdan aldıkları halde Selahattin Batu, bu alanda bizde ilk humanište hareket sayılabilecek güzel bir davranışla eski Yunan dünyasından aldığı bir konuyu, İphigenia Tauris'te adlı eserinde yeni bir görüş ve duyuşla işleyip ortaya koydu.” (Ay, 22.04.1945: 2)

Suut Kemal Yetkin, Ulus'un 28. sayısında; Celalettin Ezine 13 Şubat 1943 tarihli Tasviri Efkâr'da; Vedat Nedim Tör, 19. 11. 1942 tarihli Ulus'ta; Seyfettin Pınar, 18. 7. 1943 tarihli Güzel Sanatlar'da; Vâlâ Nurettin, 4.11.1942 tarihli Akşam'da; Fuat Edip, İzmir'de çıkan Yeni Asır'da ve İzzettin Sadan, övgülerle bu eserin orijinalliğinden bahsetmişlerdir. Batu'nun “İphigenia Tauris'te”si, kendinden önce Türk Edebiyatında yazılan Neo- klasik eserlerden başarısı ve özgünlüğü dolayısıyla ayrılmış, Türk Edebiyatı için bir ilk sayılmıştır. Yukarıda adı geçen tenkitlerden Vedat Nedim Tör'ün yaptığı eleştiri bunu kanıtlar niteliktedir: “Ancak konuşulan dilin kalıcı bir sanat dili olabileceğini bilmiyen Abdülhak Hamit ve nesli, yaratma hayatlarında Selahattin Batu kadar samimi olsalardı, eserleri klasik

edebiyatımızın ilk örnekleri olarak yaşayabilirlerdi. Selahattin Batu, Neo-klasik edebiyatımızın ilk kalıcı örneğini vermiş olmakla övünebilir.”³⁷

Batu'nun bu eserine bir kritik yazan Ziya İlhan'ın şu tesbitleri “İphigenia Tauris'te”nin manzum değerini ortaya koymaktadır:

“İphigenia Tauris'te; yer yer güzel mısralarla doludur. Bu mısralar içimizde yankılar uyandıracak ve bizi coşturacak kuvvettedir. Alaca karanlıklar içinde ruhumuzu meçhul ufuklara doğru uçuran ve insan şuurunun derinliklerinde gizlenen hisleri meydana çıkaracak bir volkan yaratabilen elbette ki şairdir. Yalnız bazı mısralar dil bakımından pürüzlüdür. Şair daha ziyade bir ilim adamı olduğu için mısralarını ayıklamağa lüzum görmemiş ve kendine mahsus bir eda ve üslup yaratmağa fazla özenmemiştir.” (İlhan, 1943: 3)

İlhan'ın özenmemiş dediği kısımlar bazı okuyucular tarafından ise Batu'nun özgünlüğü sayılmıştır. Ahmet Cevat Emre, “İphigenia Tauris'te”deki şiirleri şekil açısından incelerken manzum eserde kusur sayılabilecek noktaları dahi sevdiğini belirtir:

“Başkalarının kusurlu sayabileceği şu özelliği bile ben güzel buluyorum:

“Tanrıların sevgilisi burada adım.

En sonunda fakat neyim?

Bir yabancı, bir zavallı,

Hiçbir şeyim...”

Vezinleri. — S. Batu dördüz ölçüyü ustalıkla kullanıyor. Mısraları dört, iki dört, üç dört hatta dört dört hecelidir. Bu ölçünün sıkıntısını bir hece eksiltmesiyle attığı pek seyrek görülür. Korolarda ölçüleri pek güzel katıştırabiliyor. Başka savlarda da dördüz ölçüye beşizi, altızı birleştirmeyi denemesini öğütleriz, bununla bir nice mısra sonunda fazla gibi duran zamirciklerin haşvinden kurtulmak yolu kolay bulunur. Kafiye... Bu külfeti aramadığı parçaları ben kafiyeliler kadar, hatta onlardan çok beğeniyorum. Kafiye yüzünden kirli varken mülevves, kutsal varken mukaddes kullanmaktan kurtulunmamış, ve ölçü yüzünden birkaç yerde Akhilleus: Aşil, Orestes: Orest olmuştur.” (Emre, 1942, 7)

³⁷ Belge 12: İfigenya Tavrıste, s. 1.

Seyfettin Pınar, Güzel Sanatlar'da “İphigenia Tauris'te” için şöyle bir değerlendirme yapmaktadır:

“İphigenia Tauris'te temsil ettiği duygu ve düşünüş bakımından fikir ve şiir yapımız için bir kazançtır. Tenkit ve tahlil için zaruri olan bölmeler, ayırmalar, toplamalar bir tarafa bırakılacak olursa eseri neticede his, düşünce, vakalarıyla birlikte bir bütün olarak kabul etmek ve anlamak lazımdır. Ancak bu suretledir ki onun değerine ve kültür hayatımızdaki önemli yerini tayin etmek mümkün olabilir düşüncesindeyim. Bu noktayı böylece tespit ettikten sonra eserdeki fikir olgunluğunu aynı büyüklükle engin bir sanat yaratıcılığı ile birleşmediğini düşünmek kabil olabileceği gibi dramın şiir ve dil bakımından her tarafını aynı ahenk ve güzellikle bulamamak da mümkündür. Eser manzumdur ve hece vezniyle yazılmıştır. Fakat nazım tekniği bakımından hecenin muayyen kalıplarına bağlı kalmak için düşünce ve duygu fedakârlığına pek katlanılmamıştır. Tersine olarak yeni şekiller tecrübe edilmiş ve şiir dilinin yeni ifade kalıpları araştırılmıştır.” (Pınar, 1943: 6)

Batu, “İphigenia Tauris'te” ile Türk Edebiyatında Abdülhak Hamid, Faruk Nafiz gibi şairlerin verdiği manzum dram eserlerinden farklı olarak Eski Yunan tragedyalarından aldığı konuyu yine tragedyaya tarzında fakat hece vezniyle kaleme almıştır.

3.2.1.2. Güzel Helena

Batu, “Güzel Helena”yı yayınladığında zor bir ilke adım attığının farkındadır, fakat bu zorluktan iyi bir sonuç almıştır. Beş perdelik “Güzel Helena”, hem Türkiye Edebiyatında hem dünya edebiyatında büyük bir ses getirmiş, olumlu eleştiriler almıştır. Batu'nun 1944'te yazdığı “Güzel Helena” 12 Ocak 1954'te Ankara'da Büyük Tiyatro'da oynanmıştır kitap olarak basımı ise 1959'da bitmiştir. 92 sayfa olan eserin basımı hakkında girişte şu bilgiler verilmektedir:

“Maarif Vekâleti Devlet Tiyatrosu repertuarı serisinin dördüncü eseri olan Güzel Helena, Maarif Vekâleti Talim ve Terbiye Dairesinin 25 Nisan 1959 tarihli 103 sayılı kararı ve Yayın Müdürlüğü'nün 30 Haziran 1959 tarihli, 9740 sayılı emri ile Maarif Basımevi Ankara Şubesinde birinci defa 4000 nüsha olarak basılmıştır. Baskı işi 1959 Temmuz başında sona ermiştir.” (Batu, 1959: IV(4))

Oyunun konusunu Sevda Şener Varlık'ta şöyle özetler:

“Oyun, on yıl önce Yunan adalarından İlyon’a karşı açılan savaşın son aşamasını anlatır. Troya prensi Paris tarafından kaçırılan Helena’yı yeniden yurda götürmektir amaç. Fakat uzayan savaş insanlardaki ilkel güdülerini ateşlemiştir. Zaferin sarhoş ettiği askerler Helena’yı unutup kenti yağma ederler. Tapınaklar kirletilir, çocuklar, yaşlılar, kadınlar kılıçtan geçirilir. Yiğit Akhilleus, ‘Kahraman doğmuştuk birer katil olduk’ diye yakınır bu duruma. Oyun Helena’nın, yurttaşlarının kıyıcılığından utanıp, ülkesine dönmekten vazgeçmesi ve yerle bir edilmiş ve yakılmış Troya’da kalması ile sonuçlanır.” (Şener, Temmuz 1973: 12)

Batu, “Güzel Helena” hakkındaki kendi görüşünü Varlık’taki bir röportajında şöyle açıklar: “1944 yılında “Güzel Helena”yı yazdım. Bu eserimi çok severim, hatta beğenirim, edebiyatımıza yeni bir ses getirdiğine de inanırım, hiç olmazsa bana öyle gelir.” (İmzasız, Şubat 1954: 7) Batu, “Güzel Helena”yı ikinci dünya savaşı yıllarında kaleme almıştır. Bu savaşın eserin yazılmasında nasıl bir etken olduğunu önsözünde şöyle belirtir:

“Güzel Helena’yı 1944’te yazdım. İkinci bir genel savaş en azılı günlerini yaşıyordu. Kavntri bir gecede yer geçiyor, bir solukta milyonlar ölüyor, Almanya’da, İtalya’da sokaklara kan yağıyordu. Ama Hitler, bir zaman ne büyük ülkülerle işe başlamıştı! Milletinin bin yıllık tarihini kuracak, sosyal bir devlet yaratacak, dünyaya yeni bir nizam, yeni bir düşünce, yeni bir yaşama getirecekti. Güzel Helena bu ülkü olabilir, diye düşündüm. Bu ülküyü onun güzelliğinde biçimleyebilir, canlandırabilirdim. O günlerde akıtılan kanlarla yangınlar da bir Troya savaşıydı, orada da aynı şeyler olmuştu. Zati insanlık bin yıldır değişti mi ki? [...] İşte Güzel Helena bu böyle bir düşünceden doğdu. Neden bir yabancı? Diye soracaksınız. Niçin bir Türk kızı değil de Helen kızı? Akhilleus niçin bir Türk yiğidi değil? Bu soruları cevaplamak çok kolaydır. Ankara’da yazılan bir Güzel Helena, bir Türk eseridir de onun için. Eski Yunanda da, başka edebiyatlarda da bu düşünce ile ele alınmış bir Güzel Helena dramı yoktur. Eserdeki olaylar, çatışma sebepleri, ana düşünce gibi, Ankara’da kurulmuştur, bütün karakterler de bizim malımızdır. Helena, yüce ruhu, sevgisi, asilliğiyle tam bir Türk kadınıdır. Adı Türkçe olmasa bile ruhu bizimdir. Deyişi, düşünüşü, duyusu bizimdir. Kişiliği anamızın, kızımızın, bizim insanımızın, kadınlığımızın çizgileriyle dokunmuştur, Türkçedir. İçimizde sezdiğimiz, yaşattığımız kadındır.” (Batu, 1959: 8)

“Güzel Helena”, hem Türkiye’de hem de yurt dışında oynanmış ve iki mecrada da övgülere mazhar olmuştur.

“Oyun ilk kez 12 Ocak 1954’de Ankara Devlet Tiyatrosu sanatçıları tarafından Büyük Tiyatro’da oynandı. Takis Müzenidis’in usta sahneye koyuculuğu, Nüvit Kodallı’nın esere uygun müziği ve Tarık Levendoğlu’nun başarılı dekor ve kostümleri ile desteklenmiş olan Güzel Helena temsilleri Devlet Tiyatrosu tarihinde önemli bir yer tutar. Daha sonra, Güzel Helena’nın Helena Bleibt in Troja adı ile Almancaya çevrildiğini, Bregenz Tiyatro Eserleri Yarışması’nda ikinci ödülü kazandığını, 1959 yılında aynı kentin tiyatro şenliğinde Viyana Burg Theater sanatçıları tarafından sahnelendiğini öğreniyoruz.” (Şener, Temmuz 1973: 12)

Takis Musenidis, Devlet Tiyatrosu Dergisi’nde “Güzel Helena”nın Türk Edebiyatı’ndaki önemi ve eser hakkındaki değerlendirmesini şöyle yapar:

“Bugün tiyatro şiirin kendisine çizdiği yoldan çıkmış, fikir ve ruh zenginliğini kaybetmiş, her türlü manevi endişeden uzak bir eğlence vasıtası halini almıştır. Onun içindir ki fikir ve edebiyat adamları tiyatroya itibarını iade etmek, onu eski büyüklüğüne kavuşturmak gayesini güden sanat eserlerini ümit ve heyecanla selamlıyorlar. Hele bu sanat eseri, şair için bu alanda ilk adımı, ilk denemeyi teşkil ediyorsa... Biz de Selahattin Batu’nun eserini, aynı düşünce ve duygularla, aynı şekilde selamlamalıyız. Çünkü ‘Güzel Helena’, kolay muvaffakiyetler peşinde koşmayan bir şair tarafından atılmış, cesaretli ve şerefli bir adımdır. Bu bakımdan bu eserin yeni Türk Edebiyatında layık olduğu yeri alacağından hiç şüphe etmiyorum.” (Musenidis, 1953: 8)

Batu’nun dostlarından Suat Efe, “Güzel Helena”yı Varlık’ta şu sözlerle değerlendirir ve özetler:

“...Güzel Helena’sını çok severek okumuştum. Bana Almanca çevirisini de vermişti. ‘Helena bleibt in Troja’ yani ‘Helena Truva’da kalıyor’ diye Almancaya çevrilen ve 74 tiyatro yapıtı arasında ikinciliği kazanan bu yapıtı Bregenz’te Viyana operası sanatçıları tarafından oynanmıştı. Dünya basınında Batu’nun bu yapıtını öven 200 den fazla yazı çıkmıştı ve Batu, bunları bir dosyada toplamıştı. Güzel Helena’nın özelliği, yine manzum olması ve sonlanışındaki değişikliktir. Batu’nun Helena’sı, kendisini kurtarmağa gelen kendi askerlerinin Truvalılara yaptıkları zulümler karşısında yurduna dönmeyi reddederek Truva’da kalır. Almancaya çevirilişinde, bu öz, kitaba başlık olarak alınmıştır. Bilmem ki doğru mu olmuştur? (Efe, Ağustos 1973: 8)

Batu, “Güzel Helena” ile ulaşmak istediği amaçları şöyle sıralar:

“Ben Güzel Helena’da Türk ruhunu yeni bir şekil içinde yaşatmayı denedim; onu başka bir seviyede ifade etmeyi, Türk duygusunu, Türk devriminin arzuladığı batılı ölçüler içinde dile getirmeyi istedim. Bugünkü dünya görüşümüze, bugünkü insan anlayışımıza bir tiyatro eserinde örnek, tanık vermeye çalıştım. İstedığimi gerçekleştirebildim mi? Başarabildim mi? Bilmiyorum. Bunu ancak zaman söyleyebilir, hükmü ona bırakacağım.” (Batu, 1959: 9)

Batu, Güzel Helena ile kazandığı uluslararası başarıyla adını Türkiye dışındaki edebiyat mecrasına duyurmuş ve Türk Edebiyatına da bu başarısıyla damga vurmuştur.

3.2.1.3. Kerem ile Aslı

“Kerem ile Aslı”, Batu’nun “halkevleri ve halkodalarına armağan” ettiği ve yayınlattığı üçüncü dramıdır. 119 sayfa olan “Kerem ile Aslı”, Nebioğlu Yayınevi’nden çıkmış, Becid Basımevi’nde basılmıştır. Eserin kapağını ve içeriğindeki resimleri Rıfat Cevdet Akçiz yapmıştır. Varlık’taki röportajında eseri hakkında şunları söyler: “Sonra Kerem ile Aslı’yı yazdım. Bu da beş perdelik manzum bir dramdır. Burada Türk folklorunu mahalli renklerde kalmakla beraber eski Yunan trajedilerinin havası, anlayışı içinden aksettirmeyi denedim, başarıp başaramadığımı bilmiyorum. Eser henüz ciddi bir tenkitten geçirilmedi.” (İmzasız, Şubat 1954: 7)

Batu, “Kerem ile Aslı”yı kaleme alarak Türk folkloruna olan bağını canlı tutmuş, yalnızca eski Yunan konularına bağlı kalmadığını göstermiştir.

“... İphigenia Tauris’te birkaç yıl önce yayınlandığı zaman layık olduğu ilgiyi görmüş, ama o zaman şairin eski Yunan dünyasına ait bir konuyu ele almasını övenler olduğu gibi, yerenler, kendi dünyamızda, milli hayatımızda işlenecek konu kalmadı mı? Diyenler de olmuştu. Selahattin Batu bu sefer böyle diyenlere de, cevap veriyormuş gibi, halk masallarımızdan en tanınmışını ele alarak yeni bir eser, manzum bir piyes daha yazdı. Son günlerde güzel bir baskıyla yayımlanan bu piyesin adı Kerem ile Aslı’dır.” (Ay, 22.04.1945: 2)

Batu, “Kerem ile Aslı” dramını hikâyenin benliğine dokunmadan, eski Yunan tragediyaları tarzında kaleme almıştır.

“Yeni kitabıyla Selahattin Batu ilhamını hepimizin bildiği Kerem ile Aslı efsanesinden alarak modern sanat anlayışına uyan beş perdelik masal şeklinde edebî bir eser meydana getirmiştir. Müellif bu suretle eski Yunan kaynaklarına inen sanatçılar gibi Türk masal ve efsane âlemine dağılmış ve motiflerini bu kaynaklardan faydalanarak seçmiştir. Böyle bir tecrübe hiç şüphesiz umutla doludur. Ve bir bakıma göre belki de özlülük, derinlik yaşanmışlık, tek kelime ile sanatın büyük tılsımı olan samimiliğe sahip olabilmek için çok elverişli ve imkânlıdır. Kerem ile Aslı’nın kaynağı tanınmış ve ünlü halk masalı olduğu gibidir ve şiir yapısı da halk şairlerinin şiir ve sanat havasına uymaktadır.” (Pınar, 1945: 114)

İstanbul dergisinde İmzasız olarak “Kerem ile Aslı” şu sözlerle değerlendirilir:

“Ahmet Kutsi Tecer’in o güzel ‘Köroğlu’ piyesinden sonra kıymetli şair ve edip Selahattin Batu, Türk Halk edebiyatının başka bir masalını ‘Kerem ile Aslı’yı beş perdelik manzum piyes şeklinde yazarak bastırdı. Türk halk edebiyatı işlenmiş veya ham halde çok değerli, manalı ve güzel unsurlarla dolu zengin bir kültür hazinesidir, onu yeni ve garplı bir usul ile işleyerek yüksek kültür seviyesine çıkarmak milli ruhun tebellürü bakımından çok önemlidir. Kutsi Tecer, ‘Köroğlu’nda epik ruhu ele almıştı. Selahattin Batu ‘Kerem ile Aslı’ da lirik ruhu ortaya koymaktadır. Hikâyenin esas konusunda hemen hiçbir değişiklik yapmayan şair, üslubunda da tamamiyle halk şiiri içinde kalıyor. Onu okurken hiç yadırgamadan halk ruhu ve sanatı ile temasa geliyoruz. Fakat bu eser, tıpa tıp halk edebiyatının bir kopyası da değildir. Aynı duyuş, aynı görüş, aynı yazış içinde yeni bir tepkidir. Halk edebiyatı malzemesini işlemek isteyen genç şairler, Kutsi Tecer’de ve Selahattin Batu’da iyi bir örnek bulacaklardır. Nebioğlu yayınevi eliyle nefis bir şekilde basılan ‘Kerem ile Aslı’yı okuyucularımıza tavsiye ederiz.” (İmzasız, 1945: 10)

Behçet Kemal Çağlar, Batu’nun “Kerem ile Aslı” eserini bir halk edebiyatı ürünü olarak şöyle değerlendirir:

“İşte; Selahattin Batu, bu derin sezışli, coşkun gönüllü, öz bilgili Türk sanatkarı, bu masalın üstüne eğilmeyi, Türk cemiyetinin yeni görüş ve duyuşlarını —halk sanatının ezeli motifleri içinde— kurumuş dudaklara sunmayı düşünmüş ve beş perdelik manzum halk masalı ‘Kerem ile Aslı’yı meydana getirmiştir. ‘Koşma’ tarzına tam manasıyla sadık kalabilip de yeni tiyatronun gerektirdiği ‘konuşma’yı onun içine koyabilen şairimiz, bir yandan kabiliyetli bir halk şairinin şuracıkta irticalle söyleyivermesini mümkün göreceğimiz kadar sade edalı, bir yandan da bir

entelektüel şairin haftalarca işlediğine hükmedeceğimiz kadar derin anlamlı mısralar yaratabilmiştir. Dağ şiirleriyle şehir şiirini bir noktada birleştiren, yıllardır şu ve bu alanda gerçekleştiremediğimiz kaynaşmayı sanat konusunda, yaratma işinde başarabilen, şiirimizin tek çıkar yolunda pek sürçmeden ilerleyen Selahattin Batu'yu kutlamak bu güzel yolun yılmaz yolcuları için hem borç hem zevktir.” (Çağlar, 1945: 2)

Batu, “Kerem ile Aslı” için “Güzel Helena”nın önsözünde benzer şeylerden bahsederek, iki eserinde de aynı alt yapının olduğunu vurgular: “Bu eser dikkatle incelense, aynı mimarlığın, bir Yunan tragedyasındaki çerçevenin, onda da uygulandığı meydana çıkar, sanıyorum. Halk deyişi, halk şiirinin sade, parlak renkleri, folklorumuzdaki yerli hayallerle yerli düşünüşün arkasında eseri taşıyan yapının yunanca olduğu görülürdü. Hiç olmazsa ben böyle sanıyorum.” (Batu, 1959: 6) Batu, “Kerem ile Aslı”da halk söyleyişlerini sıkça kullanmış ve manilerle ördüğü diyaloglarla olayları aktarmıştır:

Kızlar — [...]

“Varır yakına, ırağa,

Dokunur dala budağa,

Zülfü değer al yanağa,

Gül derer yâre Han Aslı.” (Batu, 1944: 16)

“Şairimiz, halk hikâyelerinin en çok tutunmuşlarından biri olan ‘Aslı ile Kerem’i ele almış ufak tefek değişikliklerden sonra vak’ayı yeni baştan işlemiş, her kısmını manzum hale sokmuş, aşk ve dünya hakkındaki en girift görünen ve kültüre dayanan görüşleri bile halk tarafından hiç yadırganmıyacak, Kereme hiç de çok görülemeyecek bir sadelik ve güzellikle ifade etmesini bilmiştir.” (Çağlar, 1944: 9)

Batu'nun “Kerem ile Aslı” manzum dramı Anadolu’da da ses getirmiş, birçok Anadolu dergisinin sayfalarına konu olmuştur. Aksu dergisinde Arif Hikmet Par eseri şu sözlerle duyurmuştur: “Halk şiir geleneğinin devamını bugünkü şiir dili sadeliğiyle benimsemiş ve bize ‘Kerem ile Aslı’yı vermiştir.” (Par, 1950: 7)

Halk bilimci Pertev Naili Boratav “Kerem ile Aslı”nın bazı yanlarını olumsuz yönde eleştirmiştir:

“Bu kitabın dış kapağını görünce insan ‘Kerem ile Aslı’ hikâyesinin yeni bir neşrini bulacağını sanıyor. Ama iç kapağını açınca eserin beş perdelik manzum bir masal olduğunu görüyor. Tiyatro şeklinde masal da insana bir garip geliyor. Bir masal tiyatro eserine konu olabilir. Ama tiyatro şekline gelince masal olmaktan çıkar. Selahattin Batu, bu iki edebiyat çeşidini bir arada kaynaştırmak istemiş ama başaramamıştır. Çünkü bu olacak iş değildir. Selahattin Batu bu eserinde masal-hikâye izini bırakmak için sahne tariflerini ‘geldi, gitti’ gibi şahudi mazi, ve ‘yapıyordu, ediyordu...’ gibi hikaye sigalarını kullanmak istemiş ama bu da hiç fayda vermemiş. Hikâye şeklindeki bu tarifler çok defa muharririn kendine de bir tuhaf gelmiş olacak ki yer yer bu usulden vazgeçip sahne tariflerine ait ibareleri muzari sigalarıyla --yani tabi mutad şekliyle- söyletmekten kendini alamamıştır. S. 17, 55, 58, 60, 61, 73, 79, vs.” (Boratav, 1945: 4)

Batu, “Kerem ile Aslı”da eski Yunan ile yoğurduğu manzum dram kalemını, bir Türk halk hikâyesi ismi ve içeriğiyle kullanmıştır. Batu, bu iki dünyayı kendi sanatkârlığında harmanlayarak ortaya bir Türk manzum dramı koymuştur.

3.2.1.4. Oğuzata

Batu, “Oğuzata”yı 1955 yılında yayınlamıştır. Batu, bu eserde Türk halk hikâyelerinden konu olarak daha eskilere Oğuzlar dönemine kadar gider. Türk mitolojik unsurlarıyla örülü bu hikâyeyi kendi şiirsel süzgecinden geçirerek okuyucuya sunar. Batu, bu eseriyle artık Türk mitini manzum dram haline getirir ve milli unsurlarla eserini donatır. Fakat eserin arkasında yine eski Yunan tragedya geleneğinden izler bulunmaktadır.

“OĞUZ (Silahlarını yere bırakarak göğe el açar)

[...]Gök tanrı! Işığ! ak tanrı!

Baş eğdim önünde, mutlu kıl duamı!

Göklerce artsın kutumuz.

Yücelsin ünümüz, adımız.

Ün getirsin bu yeniş ilimize

Mut getirsin!” (Batu, 1992: 18)

Batu'nun bu eseri, 1 Ekim 1955'te Ankara Devlet Tiyatrosu tarafından Ankara Büyük Tiyatro'da oynanmıştır. “Büyük Tiyatro yine 1 Ekim'de Selahattin Batu'nun Oğuzata isimli bir piyesiyle yeni sanat yılına giriyor. Bu eserin hususiyeti baştan aşağı manzum oluşu. Piyesi Devlet Tiyatrosu'nun emekli rejisörlerinden Mahir Canova sahneye koyacak.” (Milliyet, 26.09.1955: 4)

Suad Taşer “Oğuzata”yı Galeri dergisinde şu sözlerle değerlendirir:

“ ‘Oğuz Ata’, insanoğlunun yüzyıllar boyu hasreti ile yanıp kavrulduğu ‘sonsuz barışı’ kurmak, gerçekleştirmek üzere sahneye atılmıştır. Kötülüğün, haksızlığın, zulmün can düşmanıdır. Yeryüzünde kardeşçe yaşamının peşindedir ‘Oğuz Ata’. Piyesin, şu iki satırda belirtmeğe çalıştığımız ana fikri geçmiş çağlarda olduğu gibi, çağımızda da ufuklarımızdan yükselmekte inat eden sürekli barış güneşine karşı duyulan yürek paralayıcı hasretin ta kendisidir diyebiliriz. Selahattin Batu, şimdiye kadar verdiği sahne eserleri ile; günlük kişisel, ömürsüz konular ve dertler peşinde koşmak niyetinde olmadığını ortaya koymuş bulunuyor. İsteddiği, insanoğlunun medeniyetler, çağlar boyunca eskimeyen, eskimediği için de bir bakıma devası bulunamayan ana davalarına, bir yazar olarak, parmak basmaktır. ‘Kerem ile Aslı’da zamanlar aşan gerçek aşkı, ‘Güzel Helena’da önce kurtarmak için kan dökerken, sonradan, kan dökmeğe alıştığı için kan dökmekten vazgeçemeyen zalimleri, nihayet, ‘Oğuz Ata’da ‘Barış! Barış!’ diye inleşenlerin hasretini seçişi de işte bundandır.” (Taşer, 1955: 7)

Ayrıca “Oğuzata”nın dil, anlatım ve şekil özelliklerini şu sözlerle değerlendirir: “Selahattin Batu, ‘Oğuz Ata’daki serbest nazmı ile, destan havasına tastamam uygun yeni bir sahne dilinin kapılarını açmıştır denilebilir. Şair piyes yazarımızın bu yolda denemelere girişmeleri milli Türk tiyatrosu ve sahnesi yönünden olduğu kadar kendi yönlerinden de hayırlı sonuçlar verecektir kanaatindeyiz. (Taşer, 1955: 8)

Batu'nun bu türdeki başarısını getiren şey, sanatın yalnızca tek koluyla ilgilenmiş olmamasıdır. Batu resmi ve müziği sevmiş, bu sanatlar hakkında belli bir kültür seviyesine gelmiş bir şairdir. Hiç şüphesiz onun manzum dramdaki başarısının temelini eski Yunan kültürüyle harmanladığı görsel ve işitsel zekâsı oluşturmaktadır. Batu'nun, kalemiyle resmi ve müziği harmanlama noktasında drama sarıldığı şu cümlelerinden anlaşılmaktadır:

“Bir besteci olsaydım, diye düşündüm, bu yaşantıyı nasıl yazardım? Belki bir dram yaratırdım onunla; yer ve gök gürültülerinden, yağmur ve şimşek parıltılarından bir

dünya kurardım armonilerle... Geniş masmavi bir sessizliğe, ses paletimin bütün renklerini işlerdim: En tatlı kırmızıları, turuncuları, sarıları en acı yeşillerle, lacivertlerle karıştırırdım. Ve inandığım en mutlu ışıklardan bir saray kurardım göklere; onu da yakutlarla, zümrütlerle, zebercetlerle donatırdım.” (Batu, 1966: 53)

Selahattin Batu, “İphigenia Tauris’te” ile Eski Yunan konulu tragedya tarzını Türk Edebiyatıyla buluşturmuştur. “Güzel Helena” ile ise bu türün en başarılı örneğini verdiği çağdaşı olan herkes tarafından kabul görmüştür. Konusunu Türk halk kültüründen aldığı “Kerem ile Aslı” ve “Oğuzata” adlı manzum dramlarıyla ise Türk folklorüne Batılı şekli giydirek bu türdeki yenilik arayışlarına devam etmiştir.

3.2.2. Gezi Kitapları

3.2.2.1. Ankara, Lübnan, Bağdat- Seyahat Notları

Selahattin Batu’nun biyografilerinde eserleri arasında adı geçmeyen fakat kendi çekmecesindeki notları arasında bulunan kitabıdır. 1934’te İstanbul Matbaai Ebüzziya’da basılan bu gezi notları soyadı kanununun tatbikinden önce yayınlanmış olduğundan “Salâhattin Emin” imzasıyla çıkmıştır.

Batu’nun Suriye, Bağdat gezilerinin bulunduğu bu kitabının ismi diğer eserleriyle anılmıyor olsa da “Selahattin Emin” imzalı bu eserin Batu’ya ait olduğunu gösteren bazı deliller vardır. Yıllar sonra 1972’de yayınlanan “İspanya Büyüsü”nde bu gezisi hakkında şunları söyler:

“Suriye’ye de gitmişim bir ara, kırk uzun yıl geçti üstünden: kıyı kentlerini içerileri dolaşmışım. Ulu ulu çamlar yükseliyordu yamaçlardan, incecik yollar tırmanıyordu dağlara. Bir rüzgâr esiyordu kanatlı, deniz taşıyordu tepelere. Bir sedir kaplamıştı koca bir ufku bir yerde, şarkılar şarkısı gelmişti kulağıma: ‘İşte güzelsin diyordu, gözlerin güvercinler gibidir. Ey Orşilim kızı, mahubem, boynun fildişi kule gibidir. Lezaiz kızı, lezaiz kızı, dudağın, âlâ şaraptan tatlıdır.’ Ve Hama’yı, Humus’u, Şam’ı dolaşmışım, harmanilerle doluydu sokaklar, ne duruk, ne ölümsü bir havaydı o zaman. Yitik, yıkık, eski bir gün, Emeviye Camii avlusunda, çağ değişmişti daha. (Batu, 1972: 12-13)

Bu kitabın Batu’ya aidiyetini destekleyen kanıtlardan biri de Behçet Kemal Çağlar’ın Batu’nun “Kerem ile Aslı” manzum dramına yazdığı bir tanıtım ve tenkit yazısından

anlaşılmaktadır: “Selahattin Batu ilk defa bir seyahat kitabı sonra da İfigenya Tavis’te manzum trajedisi ile Türk edebiyatında mevki yapmış bir Türk aydınıdır.” (Çağlar, 1944: 9) Fakat büyük bir yanlış ile Batu’nun bütün biyografilerinde 1942’de yayınlanan “İfigenia Tavis’te” adlı dramı ilk eseri sayılmaktadır.

Batu, bu gezi notlarında geçtiği ve gezdiği şehirleri çağdaş bir Türk aydını gözlemleriyle değerlendirir. Bu Müslüman ülkelerdeki eksiklikleri ve Avrupa’dan geri kalmanın getirdiklerini, bir sanatçıdan çok, düşünür gözüyle kaleme almıştır. Bu gezi notlarının iklimi hemen kendini hissettirmektedir. Batu’nun daha sonra kaleme aldığı Avrupa seyahatlerindeki gibi şairane tasvirler yoktur. Gördüğü manzaralar da zaten buna müsaade de etmemiştir. Cümleleri sade ve sonra kaleme alacaklarından daha çıplaktır:

“Birinci Teşrin sonlarının güzel bir gecesinde Türk hududunu geçtik. Halep’e yaklaşırken, yaprakları kavuran rüzgâr gibi, içimde sıcak bir sabırsızlık dolaştı. Halep’e vardığımız zaman gece idi. Elektrikler içinde parlayan istasyonda ilk gözüme çarpan hususiyet, fesler oldu. Bu garip şeyin her baştaki hareketini dikkatle takip ediyordum. Suriye’de iki ay gezdik, fakat gözlerimiz bu manzaraya bir dakika alışamadı. Yalnız günler geçtikçe fesin manasını daha iyi kavırıyordum: Bugün Suriye’de fes, yalnız Osmanlı geriliğinin bir artığı değil, müstemlekenin de bayrağı olmuştur. Geri fikir, geri ve esir insan bu başlıkta en güzel ifadesini buluyor.” (Selahattin Emin, 1934: 3)

Batu’nun bu realist yaklaşımı Doğu izlenimlerinden sonra her şeye rağmen yine de memlekete umutlarıyla döndüğü görülmektedir:

“İnsan olarak şarklı, bir garplıdan çok yüksektir. Fakat bizi sefaletin her türlüüne sürükleyen görünmez kollar var. Şark paslı zincirlerini kıracak ve ışığa çıkacaktır. Garp’ın makinesini alacağız. Garp bize insanlıkta değil, fabrikada üstün geliyor. Biz, demir tankı, demir tankları yapabildiğimiz gün yeneceğiz. Fakat onu “emekliyen beşeriyet” müzesine götüreceğiz ve insanlığı ayağa kaldıracağız.” (Selahattin Emin, 1934: 60)

3.2.2.2. Romencero (Yolculuklarım)

Batu'nun bir şair hassasiyetiyle kaleme aldığı "Romencero", İspanya Yolculuğu, Almanya- İtalya Yolculuğu, Kıbrıs ve Ege Kıyıları ve Yolculuk Üzerine adlı bölümlerden oluşur. Eserin ilk bölümü, Batu'nun İspanya'daki sokak, müze, tarihi mekân gezilerini tarih notu düşmeden kaleme aldığı yazılarından oluşmaktadır. Varlık Yayınlarının cep kitapları serisinden olan "Romencero", İstanbul'da Yeni Matbaa'da Kasım 1953'te basılmıştır. 127 sayfa olan "Romencero", Batu'nun yayınladığı ikinci gezi kitabıdır.

Batu, yazdıklarıyla düşündürerek kalmaz, gezdiği ülkelerin plastik sanatlarını, edebiyatını, mimarisini yaşatarak hissettirir, okuyucuyu yazdığı atmosferin içine taşır. "Madrid'e bir gece yarısı varmışım. İspanya'yı görmek için hemen sokağa fırladım. Otuz yıl hasretini çektiğim ülke idi. Caddeler ıslık ıslık... Avrupa'nın en fakir memleketi bu muydu? İnsanlar nasıl neşeli, kadınlar ne kadar güzel. " (Batu, 1953: 7) Batu İspanya'ya görmeye otuz yıl önce karar vermiş, daha idadide okurken bu ülkeyi merak etmiştir. Batu, bu seyahat kitabına İspanyol edebiyatının destanlarından olan aynı isimle yazılmış "Romencero" adını vermiştir.

"Romencero, eski İspanyol destanlarından biri imiş. Kitaba bu adın verilmesinin gerçek sebebini tam bilmesek bile, bunu İspanyol insanına ve sanatına karşı yazarın öteden beri duyduğu merak ve ilginin bir sembolü olarak görebiliriz. Nitekim eserin ilk ve en geniş bölümü yazarın İspanya yolculuğuna ayrılmış. Onu takip eden Almanya- İtalya yolculuğu intibaları nedense İspanya bölümü yanında biraz sönük kalıyor. "Kıbrıs ve Ege kıyıları" ile "Yolculuk üzerine" adını taşıyan son kısımlar da baştaki İspanya bölümü kadar nefis ve derin." (Efe, 1957: 7)

Batu, İspanyol Edebiyatı'nın sevdiği şair ve yazarları Ruben Dario, Ortega Y Gasset ile özellikle Unamuno'dan bahsederek, İspanya'nın İslam ile buluştuğu şehir Kurtuba'dan, buranın özellikle mimarisinin kendisinde uyandırdığı etki ve düşüncelerden söz eder. Özellikle Kurtuba Camii Batu üzerinde derin izler bırakmıştır. Batu'nun "Kurtuba" ve "Kurtuba Camii"nde adlı iki şiiri vardır.

İspanya Yolculuğu adlı bölümde Kurtuba Cami ve sokaklarının yanında Sevilla'da Raks, Musiki, Şiir gibi başlıklarıyla İspanyol raksı ve müziği intibalarını anlatır. Daha sonra İspanyol Goya ve El Greco gibi ressamların resimlerini Prado'da

seyreder ve bıraktığı izlenimleri anlatır. Son olarak da Don Quijote ve İspanyol ruhundan bahsederek İspanya Yolculuğu bölümünü tamamlar.

“Romencero, güzel bir kitap. Güzelden güzel. İçli, hayalli, hem gerçekli. Hem hem de bugünkü Türkçenin güzeli. İnsanlar ve tabiat üzerine eğilen baş. Onlar üzerine çevrilen gözler, uzun bir zamanın uygarlık tadını çıkarabiliyor. Çeşitli sınırların ötelerinde yaşayan insanların yüzlerinde ve gözlerindeki hayat anlayışında eski çağlardan beri şiire giren insanlık duygularını bulmak ve bu açıda insanoğlunun tabiatla baş başa yaşadığı macerayı düşünmek ne iyi bir davranış. Ne iyi bir gönül pınarın var Selahattin Batu.” (Burdurlu, 1954: 13)

İkinci bölümü ayırdığı Almanya- İtalya Yolculuğu’nda denizdeki yolculuğunda Akdeniz izlenimlerini aktarır ve bu yolculuk boyunca Akdeniz’in Yunan Edebiyatı ve Klasik Türk Edebiyatı’ndaki kutsiyetinden bahseder.

Batu’nun her mensur eserinde dikkati çeken şiirsel dili “Romencero”da yine göze çarpar. İbrahim Zeki Burdurlu Batu’nun bu eserindeki dil ve anlatımını şöyle değerlendirir:

“Selahattin Batu’nun şiirli bir dili var. Gördüklerini, bilhassa görürken duyduklarını yazıyor. Bu yazış, öyle yumuşak, öyle can okşayıcı ki... Kısa, uzun cümlelerin rahat anlatışında Akdeniz maviliğinin gönül okşayan yumuşaklığı gülümsüyor. Anlamın, yer yer Türkiye’ye yer yer eski uygarlıklara; yer yer zaman düşüne çevrilen yüzü, hafif bir düş uçarılığı veriyor. Cümlelerde kültürden gelen köklü anlam, yazış özelliğinde eritilmiş, ağırlığından uzaklaştırılmış. Dört başı mamur bir şiir. Her paragrafta, gezi vurgunu bir gönlün coşkunca deyişleri var. (Burdurlu, 1954: 13)

“Romencero”, üslup ve anlatım yönüyle benzerlerinden ayrılmış, Türk Edebiyatı’nın gezi türüne yeni bir soluk getirmiştir. Hikmet Dizdaroğlu Romencero’yu Türk Dili’nde şu cümlelerle övmektedir:

“Romancero, büyüleyici tasvirlerle dolu, tıka basa. Çok renkli, özelliği yakalıyan hatta şairaneye kaçan tasvirler. İster istemez R. E. Ünaydın’ı, A. Ş. Hisar’ı, hatta Piyer Loti’yi hatırlıyorsunuz. Belki biraz romantik, ama dışla öz birbirine öylesine uyuyor ki... Sonra yalnız tasvir değil; tahlil de var. İkisi bir arada yürütülüyor. Yazar, genişliğine yayılmıyor, derinliğine iniyor. Buluşların ve imajların özelliği derhal kendini belli ediyor: Beylik sözlerden ve benzetmelerden daima kaçınıyor. Cümleler kısa; duygu ve düşünceler en kısa yoldan veriliyor. Bir üslup ki, duyguya da, fikre de aynı ölçüde yatkın. Romancero, içindekileri bir yana bıraksanız bile, yalnız üslubu

için zevkle okunabilecek. Menevişli,.. Hafif dalgalı, kıvıllı kıvıllı bir üslup. O, kitabının bir yerinde, "İnsanın kendini, yeni, yaşıyan bir üslupla ifade edebilmesi, yaşamasının ilk şartı değil midir?" diyordu. Romancero'nun bu şartı gerçekleştirmek için yazıldığını sanırsınız. Artık Hac Yolunda'nın; Frankfurt Seyahatnamesi'nin; Denizaşırı'nın, Hind'in; Tuna'dan Batıya'nın; Anadolu Notları'nın yanında gezi edebiyatımıza değer katan bir Romancero'muz da vardır, diyebiliriz." (Dizdaroğlu, 1954: 299)

3.2.2.3. İsviçre Günleri

Batu'nun Hisar Yayınlarından çıkan tek kitabıdır. 1966'da Ankara Üniversitesi Basımevi'nde basılan eser 112 sayfadır. Batu, bu kitabına İsviçre yolculuğuna başlarken geçtiği Çanakkale koylarındaki çocukluk anılarından söz ederek başlar. Yolculuğunda yanına aldığı, okuduğu kitaplardan ve yazarlardan söz eder. İsviçre'nin daha çok tabiat güzelliği üstünde durur, fakat anlattıkları gördükleriyle sınırlı değildir: Batu bu kitabıyla dünü, âni ve yarını İsviçre'de harmanlamıştır.

Milliyet'te kitaba bir tanıtım yazısı yazan Tarık Dursun "İsviçre Günleri"ni şöyle özetler:

" 'İsviçre Günleri' başlangıçta okura o küçük ülkede kişiyi ilgilendirecek nesi varmış ki... kanısını uyandırabilir. Gerçekte İsviçre'nin ilgiyi bütünüyle üzerine çekecek hiçbir önemli yanı yokmuş gibi görünür. Bu her şeyden önce o ülkeye gidip de orayı anlatanın gücüne, bilincine, yazar yanının güçlülüğüne bakar. Batu, şaşırtıcı bir ustalıkla –bu ustalık, sanırım, Batu'nun şairliğinden geliyor- avuç içi kadar bir ülkeyi İsviçre'yi öylesine güzel bir biçimde anlatıyor ki, ilkten yadırgıyorsunuz. Gerçekte 'İsviçre Günleri' bir gezi kitabı değildir. Çokluk, Batu'nun bunu vesile ittihaz ederek, duygularını, düşüncelerini, bildiklerini, bilmediklerini söz konusu ettiği bir denemeler kitabıdır. Arada küçük İsviçre ülkesi de vardır; anlatılmaktadır ama o, bu denemelerin bir çeşit tuzu biberidir. Hepsi hepsi o." (Dursun, 1966: 6)

Suat Efe, Varlık'ta "Selahattin Batu'ya Mektup" başlığıyla "İsviçre Günleri" izlenimlerini değerlendirir:

"İsviçre Günleri" ne getiriyor okuyucuya? Diye kendi kendime sordum. İsviçre'de ben de şaşkına dönmüştüm. Tabiatın bu kadar yakışıklısına, bakımlısına ve

değerlisine hiçbir yerde rastlamadığımı itiraf etmeliyim. Gördüklerimi kendime saklamayı yeğ bulmuştum. Sizse oturup ne güzel günlük tutmuş ve izlenimlerinizi ne de taptaze not etmişsiniz... Düzyazı halinde tabiatın o dupduru şiirini, sakın sakın dile getiriyorsunuz. Hele tasvirleriniz o kadar değişik ve güzel ki... İnsan pembenin en hafifini nasıl tahayyül eder? Bakımlı parkların düzenli güzelliğini nasıl içine sindirir? Bunu hissetmiştim, ama sizin kaleminizden daha değişik bir zevkle bir kere daha tattım. Ama siz yalnız tabiatı anlatmakla kalmıyorsunuz, asıl tabiatın içinde insanoğlunun düşüncesini, dengesini, felsefesini ve zevkini ele alıyor, onu olumlu yanıyla, bazan da olumsuz yönüyle inceliyorsunuz.” (Efe, 1968: 8)

Muhtar Körükçü “İsviçre Günleri”ni fikir yüklü bularak, Hisar’da şu cümlelerle değerlendirir:

“Bu çeşit yazılar için başarıyı sağlayan iki yol var: Ya gezilen ve görülen yerlerdeki ilgi çekici manzaraların, olayların tedai silsilesi ve düşünce komşulukları içinde bir takım fikirler, görüş ve duyular sunmak, ya da çok nükteli ve renkli bir kalem sahibiyse bu manzara ve olayların en göz alıcı, en ilgi çekici yerlerini bir ressam gibi gözler önüne serip belirtmek. Selahattin Batu her iki yolda da başarılı ama daha çok ilk yolda durmuş. Onun gibi, sanatın her kolunda başarılı eserler vermiş; şiirleri, piyesleri ve düz yazılarıyla her alanda kendini kabul ettirmiş bir olgun yazar ve düşünür aydın kalem sahibinden de beklenecek, elbet bu yoldu. Gerçekten de, üstadın kitabında İsviçre, oranın dillere destan güzellikleri, manzaraları belki de yeni yeni bakışlar altında gözümüzün önünde canlanmıyor değil; o gezinin değişiklik ve çeşitli yönleri sürüklüyor kişiyi; ama asıl sürükleyen, gözden çok kafayla ilgili olan fikir akımı, düşüncelerin akışı için birer tedai vesilesi, zincirin bağlama halkası vazifesi görüyor. (Körükçü, 1966: 20)

Batu’nun bütün düzyazılarında dikkati çeken şiirselliği “İsviçre Günleri”nin dil ve anlatımında da barizdir.

“Bu tada varışın elbette vasıtası olan dil, pürüzsüz, akıcı ve temiz. Üstad, dil yeniciliğinden hiç şaşmamış ama ne kulağa ne göze batan hiçbir aşırılık yok. Daha doğrusu cümle yapmanın sihirli değneği içinde bu yenilikler erimiş, potaya dökülmüş. Tada varmanın ikinci vasıtası olan deyim güzelliği de şiire yaklaşan bir akıcılıkta. Belli ki rastgele söylenmiş gibi gelen her cümle üstünde bir kuyumcu eli işlemiş.” (Körükçü, 1966: 21)

Batu, bu gezisinde yalnızca yaşadığı anı söz konusu yapmaz: İnsanî konular, gelecek, kadın, memleketinin dertleri, ölüm, Doğu-Batı meselesi gibi her an

güncelliğini koruyan konular hakkında da görüş bildirmiş ve bir fikir adamının giydiği şair kisvesiyle bunu okuyucuya sunmuştur.

3.2.2.4. Avusturya ve Venedik Günleri

Selahattin Batu'nun bu gezi kitabı da Varlık Yayınları'nın cep kitapları serisindedir ve 152 sayfadır. İstanbul'da Eko Matbaasında dizilen eser, Ekin Basımevi'nde Mart 1970'te basılmıştır. Batu'nun 1 Mayıs 1962 tarihinde Viyana'da başladığı Avusturya günlükleri 18 Kasım 1962 Bregenz'de, 1 Nisan 1963'te Venedik'te kaleme aldığı Venedik günceleriye 11 Nisan 1963'te Academia'daki notlarıyla son bulur. Milliyet'te "Avusturya ve Venedik Günleri" tanıtılırken Batu'nun bir seyyahattan ziyade şair olarak görüldüğüne değinilmiştir: "Birinci ülkeyi daha çok Burhan Arpad'tan okuyup dinledik, şair Selahattin Batu, Avusturya ile Venedik'i hikâyeci ya da gezginci gözünden çok şair duyarlılığı içinde gözlüyor." (İmzasız, 28. 04. 1970: 8)

Batu, bu eserinde gezdiği yerlerde gördüklerinden ziyade, bunları yazdığına sevinir. "Avusturya'daki birinci yolculuğum bugün sona eriyor, öğleden sonra Ankara'ya dönmüş olacağım. Düşüncem soluk aldı biraz, kendime geldim bu yolculukta. Ama çok şey gördüğüme değil, bir şeyler yazabildiğime seviniyorum daha çok. Gördüklerimi bir de düşünerek yaşamaya, bu yoldan kendimi de değiştirmeye çalıştım. Gerçekten yoğun ve anlamlı olmak, sıkı düşünmek ve çalışmak demek, bu gerçeği bir daha bu yolculukta anladım." (Batu, 1970: 40)

Batu, bu kitabının sonunda bir ek bölüm açarak Sacro Monte, Milano Katedrali'nde, Villa Borghese, San Pietro, Londra Geceleri ve İngiliz İnsanı başlıklarıyla tarihsiz gezi notlarını eklemiştir.

Batu'nun gezi kitapları hakkında Yaşar Nabi Nayır Varlık'ta şunları söyler:

"... Asıl değeri yayınlarımız arasında çıkan ve birbirini tamamlayan Romencero (1953), Avusturya Venedik Günleri (1970), İspanya Büyüsü (1972) adlı eserlerinde göze çarpar. Bir çeşit yol notları olan bu eserlerinde, gezdiği ülkelerin iç ve dış görüntüsünü ince bir sezikle yorumlarken orada yaşayan insanların ruh yapısına ışık tutarken, bir yandan da gezdiği müzelerde yer alan, dünya sanatının övüldüğü büyük eserler üzerinde, gerçek bir estetik anlayışı ile düşünce ve eleştirilerini bir

sanatçı üslûbuyla dile getirdi. Bu yanı ile Batu, denilebilir ki geçmiş yüzyılların plastik sanatlar alanındaki büyük eserlerini halkımıza tanıtip sevdirmekte emeği geçmiş en başarılı yazarımız oldu. Bu eserleri anlatırken, batı eleştirmenlerince uzun uzadıya işlenmiş olan klasik değerlendirmeler dışında, bir şair olarak, kendine özgü güzellmeler yazmış ve bu yanı ile bütün yazdıklarının üstüne çıkararak Türk nesrine unutulmaz sayfalar armağan etmiştir. (Nayır, 1973: 5)

3.2.2.5. İspanya Büyüsü

Selahattin Batu'nun Aralık 1972'de yayınladığı 144 sayfalık "İspanya Büyüsü" ölümünden önce yayınladığı son eseridir. İstanbul'da Gülek Matbaasında dizilmiş olan eser, Osmanbey Site Matbaası'nda Aralık 1972'de basılmıştır. Bu kitabı, "İspanya Büyüsü" ve "Londra Günleri" adlı bölümlerden oluşmaktadır.

"Sayın Yaşar Nabi, hasta Batu'nun son bir isteğini büyük bir anlayışla ve elini tez tutarak yerine getirdi: 'İspanya Büyüsü'nü bastı. Çok önem verdiği bu gezi notlarının kitaplaşması Batu'yu çok sevindirdi, biliyorum. Sayın Nayır kitabı sunuş yazısında 'S. Batu tüm yeryüzü güzelliklerine açık ve âşık bir edebiyatçımızdır, Güzel sanatların bütün kollarına, özellikle plastik sanatlara olan hayranlığı onu estetik açısından insanlık sorunlarına eğilen bir düşünür yapmıştır' demekle de doğru bir teşhiste bulunmuştur. Batu, bu kitabından söz ederken özellikle Atlantik'i geçiş izlenimlerini şiirli bulduğunu söylerdi." (Efe, 1973: 9)

Sabahattin Teoman Batu'dan aldığı bir mektubu onun ölümünden sonra Varlık'ta yayınladı. Batu, bu mektupta "İspanya Büyüsü" hakkında şunları söylemektedir:

"Ben bu küçük kitabıma tam iki yıl emek harcadım, hem de ara vermeden her gün çalışarak. Yedi kez yeniden yazdım kitabı ve yedi kez elimle tape ettim. Tekrarlara düşmemek için yeni bir koyuluğa ulaşabilmek için çektğim çileyi bir ben bilirim. Ama göreceksiniz, Türkçe için harcadığım bu çaba da çiğnenip geçilecek, ne yapmaya çalıştığımı, nerelere ulaştığımı kimse araştırmayacak." (Teoman, Temmuz 1973: 4)

Batu'nun bu eseri üzerindeki emeği her cümlesinde dikkati çekmektedir. Batu, ömrünün son demlerindeki fikir ve düşünce yoğunluğunda "İspanya Büyüsü'nü adeta her cümlesi şiir olarakilmekilmek işlemiştir.

Batu, “İspanya Büyüsü”ne 27 Ağustos 1968’de, Karadeniz Vapuru’nda kaleme aldığı notlarla başlar. İspanya’nın Batu için yeri başkadır. Onun İspanya gözleminde Yahya Kemal’in “zil, şal ve gül” imgelemi göze çarpar.

“Daha ilk gidişimde sevmiştim İspanya’yı... İnsanlar tanıdım orada, sıcaklıklarıyla şaşırttılar beni. Kırk yıllık dostlar gibi kucaklaşmayı, açık yürekle uzun uzun dertleşmeyi, bir güzel anıya içten bağlanmayı Batı’da yalnız İspanya’da gördüm. İlk gezdiğim yerler hala gözümün önündedir: Kurtuba, Sevilla; Gırnata, Arslanlı Avlular... O saraylar, tapınaklar, gölge-ışıklı derin sokaklar... Baygın çiçek kokuları, güller, yaseminler, şebboylar. Ve o bal rengi ışık her yerde... Zil, Şal ve Gül... Zil, Şal ve Gül... Zil, Şal ve Gül... Ne güzeldi İspanya...” (Batu, 1972: 5)

Muhtar Körükçü, Batu’nun sağlığında kitabı “İspanya Büyüsü” hakkında bir tanıtım ve eleştiri yazısı yazar, fakat başka bir yazar tarafından Varlık’ta böyle bir eleştiri çıkınca Körükçü bu yazıyı yayınlamak istemez. Ancak Batu’nun ölümünden sonra Körükçü’nün bu yazısı Varlık’ta yayınlanır. Körükçü bu yazıda “İspanya Büyüsü” izlenimlerini şöyle açıklar:

“Elimizdeki son kitabı ‘İspanya Büyüsü’, bu bakımdan bir ‘gezi notları’ ya da ‘gezi edebiyatı’ ürününden çok, gezi vesilesiyle, görülenlerin ve duyulanların düşündürdüğü sorunlar, anımsattığı bilgiler üstüne duyulanlar ve bunların bileşimi denebilecek bir estetik ve sanat yapıtıdır denebilir. Gerçekten de bu kitabı okuyup sevebilmesi için okuyucunun geniş ve sağlam bir sanat ve kültür birikimi, hatta tarih ve arkeoloji temeline sahip olması gerekiyor. Bunlar olmadan da belki zevkle okunacaktır ve sürükleyecektir, ama işin tam tadına varabilme, ele aldığı noktaları iyi anlayıp çağrışımlar üstüne söz açtığı konuların derinliğine inebilme, gerçek bir hazır düzey olumuna bağlıdır. Daha yola çıkarken, gezi izlenimleri, alışılmış anlatımlar çevredeki görüntü ve çekici ayrıntıların betimlenmesini bekliyorsunuz, ama yazar doğruca bu görüntülerin esinlediği antik uygarlıklara, oradan hümanizma konularına giriyor, geçmiş geziler izlenimlerinden söz açarak hemen temele dokunuveriyor.” (Körükçü, 1973: 12)

Varlık’ta “İspanya Büyüsü” hakkındaki ilk eleştirilerden biri Sabahattin Teoman’a aittir. Bu metinde Teoman, kitap hakkında şunları belirtir:

“ ‘Düşünce şiirle karışmıştır onda.’ diyormuş, Batu’nun sevgilerle andığı Ortega Y Gasset biri için. Bu söz belki herkesten çok Selahattin Batu için geçerlidir. Son günlerde okuduğum kitapların şiir ve düşün yanı en ağır olanı ‘İspanya Büyüsü’. Bu

ad ilk bakışta içi derinden ürperten bir roman izlenimi bırakıyor kişide. Okumaya girişince birkaç yaprak süresince bir ‘Gezi Anıları’ kitabı önünde sanıyorsunuz kendinizi. Oysa az sonra Akdeniz’i çeşitli İspanyol ve İngiliz kentlerini, bunların eski, yeni varlıklarını konu almış büyük bir ya da birkaç düzyazı-şiir içine dalıverdiğinizi sezinliyorsunuz.” (Teoman, Mart 1973: 9)

Kitabın sonunda bulunan “Londra Günleri” başlığında verilen Londra gezi notları da Batu’nun son başarılı gezi yazılarından.

“Kitabın sonuna eklenen ‘Londra Günleri’ ise daha baskın çıkıyor: Sanatçının tutum ve görüşünün tipik örneği: İngiltere’nin İspanya ile çelişen ve çatışan noktaları üstünde ufacık bir gezinti, Londra’nın temizlik ve mimari asaleti üstüne kısaca bir kuşbakışı, eskiyi bozmamanın akıl alır yollarını inceledikten sonra Londra’nın büyümesine geçiyor, yeşil ve park kavramının derinine iniyor... Ve hemen National Galeri kesimine atlayıp kimi ressamların stilleri ve kimi tabloların anlamı üstüne sözü sürdürüp kitabı da bitiriyor. Yani bu bölüme de ‘Londra Günlüğü’ demekten çok ‘Bir Londra gezisinde tablolar ve ressamlar üstüne düşünceler, aydınlatmalar’ demeli.” (Körükçü, 1973: 12)

3.2.3. Denemeleri

3.2.3.1. İnsan ve Sanat

Batu’nun dergilerde ve gazetelerde yayınlanmış onlarca denemesi vardır. Batu, bunlardan yalnızca Ulus gazetesinde “İnsan ve Sanat” genel başlığıyla yayınladığı denemelerinin bir kısmını kitaplaştırabilmiştir. Remzi Kitabevi’nden çıkan “İnsan ve Sanat” 128 sayfa olup Ahmet Sait Matbaası’nda 1945’te basılmıştır.

Bu eserin önsözünde Melahat Özgü şunları belirtir:

“Bazan bir bilgin, bazan bir bilge olarak konuşan müellifin, eserini başından sonuna kadar sanat cehti içinde yaşadığını ve dokuduğunu görüyoruz, bu tarz, hiç şüphesiz ilim zihniyetinden gelmektedir. Ve konuların hepsi büyük ölçüde herkesi ilgilendiren ve her sanatçıyı düşündüren fikirlerdir. Selahattin Batu, bu yazılarıyla edebiyatımıza yeni bir nev’i ‘Fikir Lirizmi’ni’ getirmiş oluyor.” (Batu, 1945: 6)

Melahat Özgü’nün “fikir lirizmi” diyerek kastettiği Batu’nun denemelerinde düşüncüyü şiirsel üslubuyla kaleme almış olmasıdır.

“Nesrimizin bu son zamanlarda ne büyük adımlar attığını Abdülhak Şinasi Hisar’ın ‘Fehim Bey ve Biz’, ‘Boğaziçi Mehtapları’, ‘Deli Eniştemiz’, eserleriyle Selahattin Batu’nun ‘İnsan ve Tabiat’³⁸ inde görmemek kabil değildir. Küçük, küçük olduğu kadar içli olan bu eserde fikri şiirde ve şiiri fikirde eriterek konuşan Selahattin Batu’yu modern kültürü hazmetmiş ve kanaatlerini bu kültürle yuğurduktan sonra iç hayatını da bu kültürün menşurundan geçirerek yaşamış, estetik ve üslubunu ona göre yuğurarak bütün bilgi ve düşüncelerini bilgelikle kaynaştırmağa muvaffak olmuş, fikir lirizmine ve dünya görüşü içinde yaşanmış bir iç hayatına hakim yeni bir nasir olarak görüyoruz. Yirmi bir parçadan ibaret olan bu mensur şiirler insan ve sanatın en harim taraflarını duyurarak düşündürür ve düşündürerek duyururken kendimizi bulmuş gibi oluyoruz.” (Tunç, 1945: 2)

Arif Hikmet Par, Batu’nun denemelerindeki şiir ahengini mensur şiire yaklaştırarak Aksu dergisinde şöyle değerlendirir: Batu, “Halit Ziya’da zamanına göre oldukça iyi başlayan daha sonra Yakup Kadri’nin “Okun Ucundan” ve “Erenlerin Bağından” adlı eserleriyle fikir unsurunu kazanmış olan mensur şiire yepyeni bir görüş süzgecinden geçirdiği duygu ve düşüncelerini katarak nesir ve şiir sanatını bir arada yaratmak kudretini göstermiştir.” (Par, 1950: 7)

Batu’nun yazdığı denemelerden çok azı kitaplaşmış, onlarca denemesi dergilerde kalmıştır. Batu’nun şiir-fikir sentezi şeklinde yoğun bir anlatımla kaleme aldığı denemelerinin kitaplaşmamış olması onun yazdığı dönemden sonra bir denemeci olarak tanınmasını engellemiştir. Fakat yazdığı dönemde Türk edebiyatının büyük denemecileriyle birlikte hep anılmıştır.

“Bizde deneme yenidir daha. Geçmiş yıllardaki kaybolmuş bir iki söz olsun diye karalanmışları saymazsanız; denemenin asıl gücünün aranması Cumhuriyet döneminden sonrasına aittir. En başarılı kişisi de Ataç’tı. Bugün aynı işi Suut Kemal Yetkin, Nermi Uygur, Sabahattin Eyüboğlu, Selahattin Batu, -arada bir- Vedat Günyol, Oktay Akbal ve Salah Birsell sürdürüyorlar. Bunların birçoğu eleştirmeden, şiirden ve hikâye ile romandan gelmedir.” (Dursun, 10.02.1970: 8)

Batu’nun bir öğretmen okuyucusu yazdığı bir mektupta kaleme aldığı denemelerden ötürü Batu’ya şükranlarını iletir:

³⁸ Şekip Tunç’un burada bahsettiği eser Selahattin Batu’nun “İnsan ve Sanat” adlı eseridir. Burada eserin adı yanlış yazılmıştır.

“Yazılarınızda fikir, duygu, kelime çok güzel kaynaşıyor. Geçenlerde derslerimde Montaigne’inin Denemeleri’nden yazdırıyordum; öğrencilerim çok beğendiler ve ‘bunu kim yazmış?’ dediler. ‘Bir gavur’ dedim. Bunun üzerine ‘Türklerde yazan yok mu?’ dediler, ‘var’ dedim ve sizin ‘İnsan Gerçeği’ adlı denemenizi yazdırdım. Tabii hepimiz size dua ettik.”³⁹

Batu, “İnsan ve Sanat” adıyla bu iki geniş yelpazeyi kendi fikriyatında birleştirerek oluşturduğu denemeleriyle, insansız sanatın, sanatsız da insanın gerçek olgunluğa erişemeyeceğini fikir temelinde şiirsel ifadesiyle anlatmaya çalışmıştır.

3.2.4. Libretto⁴⁰lar

Kerem Librettosu:

Batu, bu librettoyu yer yer “Kerem ile Aslı” oyunundan alıntılarla uyarlayarak ve tasavvuf felsefesine dayandırarak hazırlamıştır. Üç perde ve sekiz sahne olarak hazırladığı bu operayı yakın arkadaşı Adnan Saygun besteleyerek sahneye koymuştur. 1953 yılında Milli Eğitim Basımevinde basılan Kerem, aynı yıl 22 Aralık’ta sahneye koyulmuştur. “Bestecimiz Adnan Saygun’un üç perdelik operası. Metni Selahattin Batu yazmış, eserin ilk sahnelenışı 1953’te Ankara’da gerçekleşmiştir. Operanın konusu efsane çağında Anadolu’da geçer. Başlıca karakterler şunlardır: Aslı(soprano), Kerem(tenor), Hanım Sultan(kontralto), I. Hakan(bas), Subaşı(bariton), İhtiyar(bas), Yolcu(tenor), II. Hakan(bariton), Vezir(bas).” (Say, 2005: 262)

Batu’nun dostu Suat Efe ise Varlık’ta yayınlanan bir yazısında “Kerem” librettosundan şöyle bahseder: “Müzikseverlerin opera, edebiyatseverlerin manzum tiyatro diye tanıdıkları Kerem ile Aslı librettosu kitap halinde çıktığı yıllarda ele geçirememiştim. Batu, ölümünden birkaç ay önce hediye etmişti.” (Efe, 1973: 8)

³⁹ Belge 10: Okuyucusu Faik Gözübüyük’ün mektubu, s. 1

⁴⁰ **Libretto:** Bir opera ya da oratoryo eserinin sözleri. Eserin olaylar örgüsünü şiirsel, kimi yerde yarı şiirsel ve düz sözlerle bütünleştirerek bestelenmek üzere yazılmış sahne eseri metni. Bu metin, seyircilere verilmek üzere bir “Kitapçık” biçiminde basıldığı için, İtalyanca libretto= “Küçük kitap” adını almıştır. (Say, 2012: 322)

Köroğlu Librettosu:

1971’de Selahattin Batu ve Adnan Saygun’un hazırlıklarına başladıkları Köroğlu Operası 1973’te Batu’nun vefatından sonra sergilenmeye başladığı için Batu, librettosunu yazdığı bu operayı dinleyememiştir. “Kerem operasını birlikte yaptığım Selahattin Batu ile yepyeni bir konu bularak Köroğlu Operasının ilk hazırlıklarını bitirdik. Librettosunu da Selahattin Batu’nun yazdığı Köroğlu’nun bestesi üstünde çalışmaya başlamış bulunuyorum.” (Oraloğlu: 11. 12. 1971: 6)

Adnan Saygun’un bestelediği “Köroğlu” operasının yazımına Batu büyük emek vermiştir. “Kerem ile Aslı” manzum dramından hazırlanan “Kerem” librettosu ön bir çalışmanın ürünüken Köroğlu sıfırdan başlanan bir eserdir. Fakat bu kadar emeğe rağmen “Köroğlu” seslendirildiğinde dünyada olmayan Batu’nun bu emeği çok da dile getirilmemiştir.

“...asıl üstünde durduğu ve çok emek verdiğini söylediği ‘Köroğlu’su, Kerem ile Aslı’da olduğu gibi yine Adnan Saygun tarafından bestelendi ve 1972 yaz aylarında son rötuşları yapıldı. Köroğlu operası 1973 İstanbul Sanat Festivalinde ilk olarak 21 Haziran akşamı seslendirilecektir. Bu yazı çıktığında bizler belki de Köroğlu’nun ilk sahnelenişinde hazır bulunmuş olacağız. Rahmetli Batu bu son derece kısır konuyu hümanist bir gözle ele alıp onu kütelere mal etmek için büyük çaba harcadığını söylerdi. Ve eklerdi: ‘Ne yazık ki, opera yapıtları besteleyeninin adıyla tanınıyor. Librettosunu yazanın emeği ise hep unutuluyor.’ Bu yakınmasına bütün gönlümle katılıyorum. En iyi yapıtlarından saydığı Köroğlu’nun seslendirilişine dört hafta kala Batu da kendi kırk mevlûdünü yazıp bırakmış ve dostlarını Köroğlu temsilinde, kendi mevlûdüne bekler gibidir.” (Efe, Ağustos 1973: 8)

Köroğlu operası başarılı bir şekilde sergilenmiş fakat, Batu’nun da belirttiği gibi librettosunu yazdığı bu eser yalnızca bestekârın adıyla anılmıştır. Bu durum hem Batu’nun ailesini hem de yakın dostlarını üzmüştür. Varlık konu hakkında şöyle bir yakınmada bulunmuştur:

“Bilindiği gibi, ilk temsili İstanbul festivali için İstanbul’da verilecek olan Adnan Saygun’un Köroğlu Operasının librettosunu rahmetli Selahattin Batu arkadaşımız yazmıştı. Bununla beraber Operanın duvarlara yapıştırılan reklamlarıyla gazetelerimizde çıkan ilanlarında yazarın adı anılmamıştır. Ailesini ve yakınlarını üzen bu davranış bizde öteden beri yerleşmiş, yazarı önemsememe geleneğinin yeni bir belirtisidir. Radyolarımızda ünlü romanlardan uygulamalar yayınlanır, kimin

çevirisinden alındığı söz konusu edilmez, Televizyonda oynanan bazı filmlerin hangi yerli romandan alındığı, senaryosunu yazanın kim olduğu hiç anılmaz. Örneğin ‘Gurbet Kuşları’ filmini gösteren Ankara Televizyonu, bu romanı ve senaryoyu Orhan Kemal’in yazdığını belirtmeyi gerekli görmedi. Ne denir? Devletçe küçümsenen tek sanat alanımız edebiyat olmakta devam ediyor. (İmzasız, Temmuz 1973: 2)

3.2.5. Çeviriler

Batu, Batı klasiklerinden özellikle Almancadan Türkçeye birçok şiir, deneme ve masallar çevirmiş. Maarif Vekâletinin çeviri çalışmalarına katkıda bulunmuştur.

“Evet, Batu Almancadan çeviriler yapmış ve bunları Tercüme dergisinde 1946’larda yayınlamıştır. Bu yazılarında da Batu’nun düşünce yanı hep ağır basmıştır. Kendi deyimiyle, ‘kendisini doğrulayan’ başka yazarları dilimize kazandırırken, kendi iç dünyasındaki düşünceler canlılık kazanmaktaydı. Batu basit bir çevirmen olamazdı, yani kendisine verilen tekstleri alıp, sade bir görev duygusuyla çeviren kişi değildi. Kendi düşüncelerine uyan yazıları seçip Türkçeleştirirken daha bir başka biçimde düşünmeğe devam ediyordu, o kadar. Batu çok iyi bir çevirmendi, doğrudur. Çünkü çevirdiklerine ve diline bakılırsa, başkalarına ait olan o yazıları 1946’larda sanki kendisi yazmış gibidir.” (Efe, 1973: 8)

Batu’nun yapmış olduğu çeviriler şunlardır:

Goethe, **İpigenia Tauris’te**: Maarif Vekâleti Alman klasikleri No: 7 manzum tercüme),

Goethe, **Seçme Şiirler**: Maarif Vekâleti Alman klasikleri,

Hebbel, **Maria Magdalena**: Maarif Vekâleti Alman klasikleri No. 59 (Ankara’da Küçük Tiyatroda oynanmıştır.),

Jacobsen, **Maria Grubbe**: Maarif Vekâleti Danimarka klasikleri No. 1,

Anderson, **Seçme Masallar**: İki cilt, Maarif Vekâleti İskandinav klasikleri No. 15,

Bernt von Helsen, **Philoktet**: Maarif Vekâleti Modern Alman Edebiyatı No. 1 manzum tercüme,

Adolf von Grolman, **Musiki ve İnsan Ruh**, Remzi Kitabevi, İstanbul.

3.2.6. Basılmamış Eserleri

Selahattin Batu'nun üzerinde çalıştığı fakat beğenmediği için isteyerek yayınlamadığı ya da fırsat bulamadığı için yayınlamadığı eserleri mevcuttur. Bunlardan ikisi manzum dram diğer ikisi Batu'nun “fikir lirizmi” diye adlandırdığı nesir türünde eserlerdir. Batu'nun Varlık'ta ve diğer dergilerde yayınladığı günlük-deneme tarzındaki yazıları da basılmamıştır.

Batu'nun “İphigenia Tauris'te”den sonra kaleme aldığı fakat yayınlamadığı iki manzum dramı hakkında bahsi geçen röportajda şöyle söz eder: “Bunun arkasından gene Eski Yunan konulu iki manzum dram daha yazdım, ama bunları beğenmedim, iyi olmadı, çekmecemde yıllardır dururlar.” (İmzasız, Şubat 1954: 7) Batu'nun burada sözünü ettiği iki manzum dramı ölümünden sonra söylediği gibi çekmecesinden çıkmıştır. Bu dramların adlarının “Bir Dağ Manzarası” ve “Hero ve Leander” olduğu düşünülmektedir. Batu, 1943 tarihli beş perdelik “Hero ve Leander”i Latin harfleriyle kaleme almış, tarih belirtmediği üç perdelik “Bir Dağ Manzarası”nın ise bir kısmını Latin harfleriyle bir kısmını ise Osmanlı Türkçesiyle kaleme almıştır.

“Fikir lirizmi” diye adlandırdığı türde de “Ekvator” ve “Yokuş” adlı iki eser kaleme almıştır. Bunları neden yayınlamadığı hakkında herhangi bir bilgi bulunamamıştır. O. Fehmi Özçelik'in hazırladığı bir röportajda yönelttiği “Son sualim yeni çalışmalarınız hakkında bilgi verir misiniz?” sorusu üzerine Batu, Ekvator'a şu şekilde değinir: “Birkaç senedir bir eser üzerinde çalışıyorum. Adı galiba Ekvator olacak. Bunda bir fikir lirizmini deniyorum. Ara sıra da Ulus'ta yazılarım çıkıyor biliyorsunuz. Bunlar dışında tek tük şiirler de yazdım. Vaktim çok az hayat realitesi karşısında güzele yer ayırmak kolay değil.” (Özçelik, 1952: 11) 1954 tarihli “Yokuş” hakkında herhangi bir bilgi bulunmamıştır.

Bunların yanında Batu, yıllarca günlük tutmuştur. Fakat bu günlükleri daha çok deneme tarzında kaleme almış olduğu ve günbegün yazmadığı için günlük olarak atfetmenin doğru olmadığı görüşündeyiz. Batu, tarih notu ve bazen başlıklı olarak yazdığı denemelerin çoğunu Varlık dergisinde yayınlamıştır. 430 sayfalık bu yazılarını tarih sırasıyla toplamış ve “Günler ve Düşünceler” adıyla bastırmak

istemiştir fakat bunu gerçekleştiremeye ömrü vefa etmemiştir. Bu notların üzerine “Günler ve Düşünceler basılacak” notunu yazarak bırakmıştır. “Selahattin’in basılmış eserleri kadar, basılmamış eserleri de vardır. Defterler Dolusu Günce’si bunlardan bir tanesidir.” (Yetkin, 1973: 5) Suut Kemal Yetkin’in burada bahsettiği Defterler Dolusu Günce, Batu’nun “Günler ve Düşünceleri”dir. Batu, bu yazıların günlük olaylardan ziyade düşünce barındırmasını göz önünde tutarak eserine günce demekten çekinmiştir görüşünderiz. Yurt dışında kaleme aldığı günceler de günbegün değildir ve bu notları gezi kitaplarını oluşturmaktadır.

EK BÖLÜM

SÜRELİ YAYINLARDAKİ ŞİİR VE YAZILARI

1. ŞİİRLER

1.1. Varlık

- Batu, Selahattin, “Rüyaların Yaşı”, **Varlık**, S. 397, (Temmuz 1953), s. 7.
- Batu, Selahattin, “Öğleyin Sokak”, **Varlık**, S. 398, (Ağustos 1953), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Güzel Helena”⁴¹, **Varlık**, S. 401, (Aralık 1953), s. 11.
- Batu, Selahattin, “Tek Konuda Üç Şiir: I. Deniz, II. Can Kayığı, III. Son Gece” , **Varlık**, S. 418, (Mayıs 1955), s. 6.
- Batu, Selahattin, “İç Aydınlığı”, **Varlık**, S. 421, (Temmuz 1955), s. 5.
- Batu, Selahattin, “Aşk Hali”, **Varlık**, S. 427, (Şubat 1956), s. 11.
- Batu, Selahattin, “Güneş Bahçeleri”, **Varlık**, S. 435, (Temmuz 1956), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Taymis’ten Bir Yudum”, **Varlık**, S. 446, (Ocak 1957), s. 5.
- Batu, Selahattin, “Gurbet”, **Varlık**, S. 550, (Mart 1957), s. 7.
- Batu, Selahattin, “Londra Destanı”, **Varlık**, S. 454, (Mayıs 1957), s. 6.
- Batu, Selahattin, “Benim Ağaçlarım”, **Varlık**, S. 458, (Temmuz 1957), s. 8.
- Batu, Selahattin, “Önceler Dünyası”, **Varlık**, S. 463, (Ekim 1957), s. 8.
- Batu, Selahattin, “Aşamam”, **Varlık**, S. 475, (Nisan 1958), s. 5.
- Batu, Selahattin, “Sularda Eriyen Dağlar”, **Varlık**, S. 485, (Ağustos 1958), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Ellerimde Sabah”, **Varlık**, S. 488, (Ekim 1958), s. 5.
- Batu, Selahattin, “Çıplak”, **Varlık**, S. 500, (Nisan 1959), s. 5.
- Batu, Selahattin, “Zaman Suç”⁴², **Varlık**, S. 503, (Haziran 1959), s. 4.

⁴¹ Selahattin Batu’nun Güzel Helena adlı tragedyasından alınan bu manzum parça Varlık’ta şu açıklama ile yayınlanmıştır: Arkadaşımız Selahattin Batu’nun ‘Güzel Helena’ isimli, antik konulu, manzum tragedyası, önümüzdeki ay Ankara Devlet Tiyatrosunda sahneye konulacaktır. Eserden ‘Helena Monoloğu’nun bazı parçalarını sunuyoruz:

- Batu, Selahattin, “Biri” , **Varlık**, S. 505, (Temmuz 1959), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Rüzgârlı Su” , **Varlık**, S. 508, (Temmuz 1959), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Deniz Yaklaşırken” , **Varlık**, S. 509, (Ağustos 1959), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Rüya Gibi” , **Varlık**, S. 512, (Ekim 1959), s. 5.
- Batu, Selahattin, “Şu Rüzgârsı Gök” , **Varlık**, S. 516, (Aralık 1959), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Ellerim Ufacık” , **Varlık**, S. 518, (Ocak 1960), s. 3.
- Batu, Selahattin, “O Kuşlar ki Garib” , **Varlık**, S. 519, (Şubat 1960), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Aşk Çiçekte” , **Varlık**, S. 520, (Şubat 1960), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Yaz Güneşi” , **Varlık**, S. 521, (Mart 1960), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Rüyada Bahçeler” , **Varlık**, S. 523, (Nisan 1960), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Adınla Andığım” , **Varlık**, S. 524, (Nisan 1960), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Güney’de Baharlar” , **Varlık**, S. 525, (Mayıs 1960), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Yeşil Küller” , **Varlık**, S. 526, (Mayıs 1960), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Üç Gelincik” , **Varlık**, S. 527, (Haziran 1960), s. 5.
- Batu, Selahattin, “Aydınlanan Gece” , **Varlık**, S. 528, (Haziran 1960), s. 6.
- Batu, Selahattin, “Seni Unutmak Acı” , **Varlık**, S. 534, (Ağustos 1960), s. 3.
- Batu, Selahattin, “ Bir Dağ Yollar Güneşi” , **Varlık**, S. 535, (Ekim 1960), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Güneyde Bahar⁴³” , **Varlık**, S. 540, (Aralık 1960), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Narçiçeği” , **Varlık**, S. 542, (Ocak 1960), s. 3.
- Batu, Selahattin, “İnsan Kardeşlerim⁴⁴” , **Varlık**, S. 543, (Şubat 1961), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Unuttum Yıldızları” , **Varlık**, S. 547, (Nisan 1961), s. 4.

⁴² Behçet Kemal Çağlar’a ithaftır.

⁴³ Bu şiir Varlık Dergisinin 525. Sayısındaki “Güney’de Baharlar” adlı şiir ile aynı şiirdir, yalnızca ismi “Güneyde Bahar” olarak değiştirilerek yayınlanmıştır.

⁴⁴ Selahattin Batu’nun Cezayir Kahramanlarına ithaf ettiği bu şiiri ilk kez 1961’de Hisar’da yayınlanmıştır. Batu, bu şiiri 1962’de çıkan Rüzgârlı Su adlı kitabına kısaltarak ve bazı değişiklikler yaparak eklemiştir.

- Batu, Selahattin, “Gece Şarkısı”, **Varlık**, S. 548, (Nisan 1961), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Işığa Övgü”, **Varlık**, S. 551, (Haziran 1961), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Acı Gün”, **Varlık**, S. 553, (Temmuz 1961), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Beyaz Çiçek”, **Varlık**, S. 554, (Temmuz 1961), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Şafakta Deniz”, **Varlık**, S. 556, (Temmuz 1961), s. 5.
- Batu, Selahattin, “Sen Söyle”, **Varlık**, S. 559, (Ekim 1961), s. 6.
- Batu, Selahattin, “Denizde Oyun”, **Varlık**, S. 564, (Aralık 1961), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Adsız Kıyı”, **Varlık**, S. 570, (Mart 1962), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Arabesk”, **Varlık**, S. 573, (Mayıs 1962), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Seçemedim Yüzlerini”, **Varlık**, S. 575, (Haziran 1962), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Bahtsız Doğmuşuz”, **Varlık**, S. 578, (Temmuz 1962), s. 5.
- Batu, Selahattin, “İşte Bir Oğul Bir Ana”, **Varlık**, S. 582, (Ağustos 1962), s. 6.
- Batu, Selahattin, “Argonot Masalı”, **Varlık**, S. 583, (Ekim 1962), s. 9.
- Batu, Selahattin, “Yakarış”, **Varlık**, S. 587, (Aralık 1962), s. 7.
- Batu, Selahattin, “Gece Yarısı”, **Varlık**, S. 604, (Temmuz 1963), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Eski Zaman Konakları”, **Varlık**, S. 610, (Kasım 1963), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Işık Özlemi”, **Varlık**, S. 614 (Ocak 1964), s. 7.
- Batu, Selahattin, “Kassandra”, **Varlık**, S. 619 (Nisan 1964), s. 3.
- Batu, Selahattin, “İnsan Ağacı”, **Varlık**, S. 621 (Mayıs 1964), s. 5.
- Batu, Selahattin, “Fenomenologia”, **Varlık**, S. 622 (Mayıs 1964), s. 7.
- Batu, Selahattin, “Daha”, **Varlık**, S. 627 (Temmuz 1964), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Bursa’dan Selam”, **Varlık**, S. 628, (Temmuz 1964), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Ötekiler”, **Varlık**, S. 634, (Kasım 1964), s. 3.

- Batu, Selahattin, “Evren Korkusu”, **Varlık**, S. 641, (Mart 1965), s. 3.
- Batu, Selahattin, “İnsanoğlu”, **Varlık**, S. 645, (Mayıs 1965), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Parthenon” , **Varlık**, S. 653, (Ağustos 1965), s. 5.
- Batu, Selahattin, “Ölüler” , **Varlık**, S. 655, (Ekim 1965), s. 7.
- Batu, Selahattin, “O Karşıda” , **Varlık**, S. 658, (Kasım 1965), s. 6.
- Batu, Selahattin, “Dağınık” , **Varlık**, S. 671, (Haziran 1966), s. 5.
- Batu, Selahattin, “Niçin Mavi” , **Varlık**, S. 674, (Temmuz 1966), s. 7.
- Batu, Selahattin, “Denize Övgü” , **Varlık**, S. 675, (Temmuz 1966), s. 6.
- Batu, Selahattin, “Altamira Şarkısı” , **Varlık**, S. 683, (Aralık 1966), s. 7.
- Batu, Selahattin, “Ayrılıklar” , **Varlık**, S. 686, (Ocak 1967), s. 8.
- Batu, Selahattin, “Ve Kanlı Akardı” , **Varlık**, S. 690, (Mart 1967), s. 12.
- Batu, Selahattin, “İşsiz” , **Varlık**, S. 692, (Nisan 1967), s. 10.
- Batu, Selahattin, “Bu Dünya Öyle Geniş” , **Varlık**, S. 697, (Temmuz 1967), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Atom” , **Varlık**, S. 699, (Temmuz 1967), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Bizim Deniz” , **Varlık**, S. 702, (Ağustos 1967), s. 10.
- Batu, Selahattin, “Fildişi Kule” , **Varlık**, S. 716, (Nisan 1968), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Süre” , **Varlık**, S. 723, (Temmuz 1968), s. 5.
- Batu, Selahattin, “Kimler O Gelen” , **Varlık**, S. 724, (Temmuz 1968), s. 8.
- Batu, Selahattin, “Gök Serüven” , **Varlık**, S. 763, (Nisan 1971), s. 8.
- Batu, Selahattin, “Adanan Topraklar İçin” , **Varlık**, S. 766, (Temmuz 1971), s. 17.
- Batu, Selahattin, “Çizgiler”⁴⁵ , **Varlık**, S. 780, (Ağustos 1972), s. 3.

---

⁴⁵ Nurullah Berk’e ithaf tır.

- Batu, Selahattin, “Evren Sessizliği” , **Varlık**, S. 783, (Aralık 1972), s. 6.
- Batu, Selahattin, “Benimseme” , **Varlık**, S. 785, (Şubat 1973), s. 6.
- Batu, Selahattin, “Unutuş” , **Varlık**, S. 789, (Haziran 1973), s. 5.
- Batu, Selahattin, “Hasta Yatağı” , **Varlık**, S. 790, (Temmuz 1973), s. 5.
- Batu, Selahattin, “Tik- Tak” , **Varlık**, S. 790, (Temmuz 1973), s. 5.

1.2. Hisar

- Batu, Selahattin, “Söyledik” , **Hisar**, C. 1, S. 7, (Kasım 1950), s. 6.
- Batu, Selahattin, “Tanrım” , **Hisar**, C. 2, S. 46, (Şubat 1954), s. 5.
- Batu, Selahattin, “Anima” , **Hisar**, C. 3, S. 48, (Nisan 1954), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Narsist” , **Hisar**, C. 3, S. 51, (Temmuz 1954), s. 5.
- Batu, Selahattin, “Hamdet” , **Hisar**, C. 3, S. 55, (Kasım 1954), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Dert” , **Hisar**, C. 3, S. 57, (Ocak 1955), s. 13.
- Batu, Selahattin, “Sirenlerin Şarkısı” , **Hisar**, C. 3, S. 59, (Mart 1955), s. 9.
- Batu, Selahattin, “Yıldızlara Karşı” , **Hisar**, C. 3, S. 60, (Nisan 1955), s. 7.
- Batu, Selahattin, “Pantheist” , **Hisar**, C. 3, S. 63, (Ekim 1955), s. 7.
- Batu, Selahattin, “Işık Korkusu” , **Hisar**, C. 3, S. 64, (Ocak 1956), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Gel Ölüm” , **Hisar**, C. 3, S. 65, (Şubat 1956), s. 8.
- Batu, Selahattin, “Acıkan Ağaç” , **Hisar**, C. 4, S. 68, (Mayıs 1956), s. 5.
- Batu, Selahattin, “Aşkla Esrik” , **Hisar**, C. 4, S. 69, (Haziran 1956), s. 7.
- Batu, Selahattin, “Ufuk Çizgisi” , **Hisar**, C. 4, S. 70, (Temmuz 1956), s. 5.
- Batu, Selahattin, “Yakını” , **Hisar**, C. 5, S. 76 (1), (Ocak 1964), s. 7.
- Batu, Selahattin, “Benlik” , **Hisar**, C. 5, S. 78 (3), (Mart 1964), s. 10.
- Batu, Selahattin, “Anılar” , **Hisar**, C. 5, S. 79(4), (Nisan 1964), s. 14.

- Batu, Selahattin, “Çileci”, **Hisar**, C. 5, S. 81 (6), (Haziran 1964), s. 12.
- Batu, Selahattin, “Rüyada Koşu”, **Hisar**, C. 5, S. 88 (13), (Ocak 1965), s. 12.
- Batu, Selahattin, “Benim Adımlarım”, **Hisar**, C. 5, S. 89(14), (Şubat 1965), s. 6.
- Batu, Selahattin, “Benim Bu Dünya”, **Hisar**, C. 5, S. 91 (16), (Nisan 1965), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Beyaz Gemi”, **Hisar**, C. 5, S. 92(17), (Mayıs 1965), s. 14.
- Batu, Selahattin, “Renklerle Gün”, **Hisar**, C. 5, S. 94(19), (Temmuz 1965), s. 17.
- Batu, Selahattin, “Ama Siz”, **Hisar**, C. 6, S. 100 (25), (Ocak 1966), s. 9.
- Batu, Selahattin, “Öte Dünyadan”, **Hisar**, C. 6, S. 101 (26), (Şubat 1966), s. 6.
- Batu, Selahattin, “Solo Keman İçin”, **Hisar**, C. 6, S. 102 (27), (Mart 1966), s. 11.
- Batu, Selahattin, “Orda”, **Hisar**, C. 6, S. 103 (28), (Nisan 1966), s. 14.
- Batu, Selahattin, “Damla”, **Hisar**, C. 6, S. 104 (29), (Mayıs 1966), s. 10.
- Batu, Selahattin, “Metafizik”, **Hisar**, C. 6, S. 105 (30), (Haziran 1966), s. 22.
- Batu, Selahattin, “Altın Işık”, **Hisar**, C. 6, S. 106 (31), (Temmuz 1966), s. 15.
- Batu, Selahattin, “Petek”, **Hisar**, C. 6, S. 107 (32), (Ağustos 1966), s. 10.
- Batu, Selahattin, “Güneş”, **Hisar**, C. 6, S. 108 (33), (Eylül 1966), s. 13.
- Batu, Selahattin, “Altın Kıyı”, **Hisar**, C. 6, S. 109 (34), (Ekim 1966), s. 14.
- Batu, Selahattin, “Atatürk Oratoryosu”, **Hisar**, C. 6, S. 110 (35), (Kasım 1966), s. 11.
- Batu, Selahattin, “Erdek Anıları”, **Hisar**, C. 6, S. 111 (36), (Aralık 1966), s. 11.
- Batu, Selahattin, “Korku”, **Hisar**, C. 7, S. 113 (38), (Şubat 1967), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Arılar”, **Hisar**, C. 7, S. 117 (42), (Haziran 1967), s. 14.
- Batu, Selahattin, “Güzelde Yolculuk”, **Hisar**, C. 9, S. 136 (61), (Ocak 1969), s. 9.

- Batu, Selahattin, “Sevgili”, **Hisar**, C. 9, S. 132 (62), (Şubat 1969), s. 11.
- Batu, Selahattin, “Sevgi”, **Hisar**, C. 9, S. 144 (69), (Eylül 1969), s. 19.
- Batu, Selahattin, “Aşk Şiiri”, **Hisar**, C. 10, S. 150 (75), (Mart 1970), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Kurtuba Camii’nde”, **Hisar**, C. 10, S. 151 (76), (Nisan 1970), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Döngü”, **Hisar**, C. 10, S. 154 (79), (Temmuz 1970), s. 12.
- Batu, Selahattin, “Tirol Anıları”, **Hisar**, C. 10, S. 156 (81), (Eylül 1970), s. 6.
- Batu, Selahattin, “Dal Kırılır”, **Hisar**, C. 10, S. 157 (82), (Ekim 1970), s. 5.
- Batu, Selahattin, “Erguvanlar Açar”, **Hisar**, C. 10, S. 158 (83), (Kasım 1970), s. 13.
- Batu, Selahattin, “Anılar”, **Hisar**, C. 11, S. 162 (87), (Mart 1971), s. 9.
- Batu, Selahattin, “İyi Niyet”, **Hisar**, C. 11, S. 164 (89), (Mayıs 1971), s. 16.
- Batu, Selahattin, “Şiir” **Hisar**, C. 11, S. 168 (93), (Eylül 1971), s. 12.
- Batu, Selahattin, “Ayışığında Serviler” (çev. T. Sait Halman), **Hisar**, C. 11, S. 95, (Kasım 1971), s. 23.
- Batu, Selahattin, “Suçlu”, **Hisar**, C. 12, S. 173 (98), (Şubat 1972), s. 15.
- Batu, Selahattin, “Yapayalnız”, **Hisar**, C. 12, S. 177(102), (Haziran 1972), s. 10.
- Batu, Selahattin, “Kırın Dalları”, **Hisar**, C. 12, S. 180(105), (Eylül 1972), s. 15.
- Batu, Selahattin, “Yaralı Deniz”, **Hisar**, C. 12, S. 182 (107), (Kasım 1972), s. 11.
- Batu, Selahattin, “Renkli An”, **Hisar**, C. 13, S. 187 (112), (Nisan 1973), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Kucak Kucak”, **Hisar**, C. 13, S. 191 (115), (Temmuz 1973), s. 4.

Batu, Selahattin, “Tik Tak⁴⁶”, **Hisar**, C. 13, S. 192 (116), (Ağustos 1973), s. 18.

1.3. Türk Dili

Batu, Selahattin, “Aç Çocuk”, **Türk Dili**, C. 13, S. 147, (Aralık 1963), s. 159.

Batu, Selahattin, “Anama Ağıt”, **Türk Dili**, C. 6, S. 68, (Mayıs 1957), s. 430-431.

Batu, Selahattin, “Anima”, **Türk Dili**, C. 9, S. 106, (Temmuz 1960), s. 500.

Batu, Selahattin, “Anlatamadığım”, **Türk Dili**, C. 6, S. 65, (Şubat 1957), s. 259.

Batu, Selahattin, “Antalya'da Bey Dağları”, **Türk Dili**, C. 11, S. 130, (Temmuz 1962), s. 776.

Batu, Selahattin, “Aşk ve Allah”, **Türk Dili**, C. 8, S. 85, (Ekim 1958), s. 15- 16.

Batu, Selahattin, “Aynada Oyun”, **Türk Dili**, C. 10, S. 114, (Mart 1961), s. 369.

Batu, Selahattin, “Bezgin”, **Türk Dili**, C. 6, S. 70, (Temmuz 1957), s. 546.

Batu, Selahattin, “Bırak Kalmasın”, **Türk Dili**, C. 8, S. 88, (Ocak 1959), s. 205.

Batu, Selahattin, “Bir Adsız Çiçek”, **Türk Dili**, C. 9, S. 99, (Aralık 1959), s. 136.

Batu, Selahattin, “Bir Savaş Tablosu”, **Türk Dili**, C. 22, S. 227, (Ağustos 1970), s. 367.

Batu, Selahattin, “Biri Koşar Geceye”, **Türk Dili**, C. 9, S. 103, (Nisan 1960), s. 340.

Batu, Selahattin, “Bitmeyen Boğuşma”, **Türk Dili**, C. 13, S. 149, (Şubat 1964), s. 285.

Batu, Selahattin, “Bozkırda Bir Gemi”, **Türk Dili**, C. 7, S. 84, (Eylül 1958), s. 610.

---

⁴⁶ Selahattin Batu'nun ölümünden önce kaleme aldığı son şiirlerinden olan bu şiir Varlık dergisinin Temmuz- 790. sayısından alıntı yapılarak “Selahattin Batu'nun en güzel şiirini, feleğin garip bir cilvesi olarak ölümünden sonra okuduk, Allah rahmet eylesin” notuyla birlikte Hisar'ın Ağustos- 116. sayısında yayınlanmıştır.

- Batu, Selahattin, “Çağıl Çağıl Deniz”, **Türk Dili**, C. 8, S. 86, (Kasım 1958), s. 101.
- Batu, Selahattin, “Çalmayan Saat”, **Türk Dili**, C. 3, S. 28, (Ocak 1954), s. 193.
- Batu, Selahattin, “Dağlar Derim”, **Türk Dili**, C. 11, S. 125, (Şubat 1962), s. 285.
- Batu, Selahattin, “Deniz Masalı”, **Türk Dili**, C. 11, S. 122, (Kasım 1961), s. 92.
- Batu, Selahattin, “Erzurum'da Kar Bahçeleri”, **Türk Dili**, C. 11, S. 128, (Mayıs 1962), s. 666.
- Batu, Selahattin, “Ekvator”, **Türk Dili**, C. 1, S. 4, (Ocak 1952), s. 202.
- Batu, Selahattin, “Ellerim”, **Türk Dili**, C. 10, S. 110, (Kasım 1960), s. 57.
- Batu, Selahattin, “Endülüs Güzeli”, **Türk Dili**, C. 3, S. 29, (Şubat 1954), s. 272.
- Batu, Selahattin, “Gümüş Sessizlikler Tanrısı”, **Türk Dili**, C. 7, S. 83, (Ağustos 1958), s. 544.
- Batu, Selahattin, “Güneşsiz”, **Türk Dili**, C. 8, S. 89, (Şubat 1959), s. 254.
- Batu, Selahattin, “Güneşli”, **Türk Dili**, C. 21, S. 221, (Şubat 1970), s. 384.
- Batu, Selahattin, “Güzel Gece”, **Türk Dili**, C. 9, S. 101, (Şubat 1960), s. 239.
- Batu, Selahattin, “Güney Baharları”, **Türk Dili**, C. 11, S. 129, (Haziran 1962), s. 732- 733.
- Batu, Selahattin, “Hatırlayış”, **Türk Dili**, C. 2, S. 17, (Şubat 1953), s. 287.
- Batu, Selahattin, “Hayd Park”, **Türk Dili**, C. 9, S. 105, (Haziran 1960), s. 454.
- Batu, Selahattin, “Işığa Övgü”, **Türk Dili**, C. 3, S. 33, (Haziran 1954), s. 519.
- Batu, Selahattin, “Işıқта Hayaletler”, **Türk Dili**, C. 8, S. 90, (Mart 1959), s. 315.
- Batu, Selahattin, “İçimden”, **Türk Dili**, C. 7, S. 82, (Temmuz 1958), s. 498.
- Batu, Selahattin, “İşte Aydınlığın”, **Türk Dili**, C. 10, S. 109, (Ekim 1960), s. 15.

- Batu, Selahattin, “Karıncalar”, **Türk Dili**, C. 14, S. 160, (Ocak 1965), s. 326.
- Batu, Selahattin, “Mevlânâ Türbesinde”, **Türk Dili**, C. 7, S. 75, (Aralık 1957), s. 124.
- Batu, Selahattin, “Mevlâna'yı Ziyaret”, **Türk Dili**, C. 8, S. 87 (Aralık 1958), s. 152.
- Batu, Selahattin, “Mum”, **Türk Dili**, C. 6, S. 66, (Mart 1957), s. 318
- Batu, Selahattin, “Munzur”, **Türk Dili**, C. 3, S. 30, (Mart 1954), s. 326
- Batu, Selahattin, “Nostalji”, **Türk Dili**, C. 3, S. 26, (Kasım 1953), s. 79
- Batu, Selahattin, “O Şarkı”, **Türk Dili**, C. 1, S. 9, (Haziran 1952), s. 545.
- Batu, Selahattin, “Ölmek”, **Türk Dili**, C. 12, S. 136, (Ocak 1963), s. 188.
- Batu, Selahattin, “Ortaçağa”, **Türk Dili**, C. 15, S. 171, (Aralık 1965), s. 170.
- Batu, Selahattin, “Rüyalarım”, **Türk Dili**, C. 2, S. 24, (Eylül 1953), s. 784.
- Batu, Selahattin, “Rembrant için” **Türk Dili**, C. 11, S. 126, (Mart 1962), s. 348.
- Batu, Selahattin, “Seni Aradım”, **Türk Dili**, C. 10, S. 115, (Nisan 1961), s. 446.
- Batu, Selahattin, “Senin İçin Benim İçin”, **Türk Dili**, C. 8, S. 92, (Mayıs 1959), s. 437.
- Batu, Selahattin, “Sen Varsın Ancak”, **Türk Dili**, C. 8, S. 91, (Nisan 1959), s. 371.
- Batu, Selahattin, “Sessiz Acı”, **Türk Dili**, C. 10, S. 111, (Aralık 1960), s. 117.
- Batu, Selahattin, “Tek Doğan Yelken”, **Türk Dili**, C. 9, S. 102, (Mart 1960), s. 293.
- Batu, Selahattin, “Uykudaki Ağaç”, **Türk Dili**, C. 2, S. 19, (Nisan 1953), s. 421.
- Batu, Selahattin, “Varışlar”, **Türk Dili**, C. 2, S. 22, (Temmuz 1953), s. 666.
- Batu, Selahattin, “Vatan”, **Türk Dili**, C. 10, S. 11, (Ağustos 1961), s. 830

- Batu, Selahattin, "Yanan Ormanlara Ağıt", **Türk Dili**, C. 9, S. 98, (Kasım 1959), s. 75
- Batu, Selahattin, "Yaprak", **Türk Dili**, C. 9, S. 107, (Ağustos 1960), s. 573
- Batu, Selahattin, "Yine Bahar", **Türk Dili**, C. 9, S. 104, (Mayıs 1960), s. 400.
- Batu, Selahattin, "İstanbul Yolu", **Türk Dili**, C. 11, S. 131, (Ağustos 1962), s. 852.
- Batu, Selahattin, "Mavili Deniz", **Türk Dili**, C. 11, S. 121 (Ekim 1961), s. 9.
- Batu, Selahattin, "Yeşilde Mavide", **Türk Dili**, C. 8, S. 95, (Ağustos 1959), s. 614.
- Batu, Selahattin, "Yakut", **Türk Dili**, C. 17, S. 197, (Şubat 1968), s. 578.
- 1.4. Çağrı**
- Batu, Selahattin, "Nirvana", **Çağrı**, Y. 2, S. 19, (Temmuz 1959), s. 2.
- Batu, Selahattin, "Sevgiden Neşeden", **Çağrı**, Y. 2, S. 20, (Ağustos 1959), s. 4.
- Batu, Selahattin, "Gelen Canla", **Çağrı**, Y. 2, S. 22, (Ekim 1959), s. 2.
- Batu, Selahattin, "Karvan", **Çağrı**, Y. 2, S. 23, (Kasım 1959), s. 2.
- Batu, Selahattin, "Ev", **Çağrı**, Y. 3, S. 27, (Nisan 1960), s. 2.
- Batu, Selahattin, "Dağ Gibi", **Çağrı**, Y. 3, S. 31, (Ağustos 1960), s. 6.
- Batu, Selahattin, "Sonsuzluk Senin Evin", **Çağrı**, Y. 3, S. 34, (Kasım 1960), s. 2.
- Batu, Selahattin, "İnan", **Çağrı**, Y. 8, S. 73, (Şubat 1964), s. 2.
- Batu, Selahattin, "Koro", **Çağrı**, Y. 8, S. 74, (Mart 1964), s. 2.
- Batu, Selahattin, "Karvanlar", **Çağrı**, Y. 8, S. 75, (Nisan 1964), s. 2.
- Batu, Selahattin, "Mürver Çiçeği", **Çağrı**, Y. 8, S. 76, (Mayıs 1964), s. 8.
- Batu, Selahattin, "Ölümsüz Kuş", **Çağrı**, Y. 8, S. 77, (Haziran 1964), s. 3.

- Batu, Selahattin, “Ağaç Altında”, **Çağrı**, Y. 8, S. 78, (Temmuz 1964), s. 5.
- Batu, Selahattin, “Acı Yemiş”, **Çağrı**, Y. 8, S. 79, (Ağustos 1964), s. 2.
- Batu, Selahattin, “Tok”, **Çağrı**, Y. 9, S. 83, (Aralık 1964), s. 7.
- Batu, Selahattin, “Yakarı”, **Çağrı**, Y. 9, S. 84, (Ocak 1965), s. 2.
- Batu, Selahattin, “Şiir”, **Çağrı**, Y. 9, S. 85, (Şubat 1965), s. 10.
- Batu, Selahattin, “Aynalar”, **Çağrı**, Y. 9, S. 86, (Mart 1965), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Bir Sabah”, **Çağrı**, Y. 9, S. 87, (Nisan 1965), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Tek Güneş”, **Çağrı**, Y. 9, S. 88, (Mayıs 1965), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Kozmostan Gelen”, **Çağrı**, Y. 9, S. 89, (Haziran 1965), s. 2.
- Batu, Selahattin, “Özlemler”, **Çağrı**, Y. 10, S. 93, (Ekim 1965), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Ruh”, **Çağrı**, Y. 10, S. 95, (Aralık 1965), s. 5.
- Batu, Selahattin, “Mutsuz”, **Çağrı**, Y. 10, S. 97, (Şubat 1966), s. 2.
- Batu, Selahattin, “Mutluluk”, **Çağrı**, Y. 10, S. 99, (Nisan 1966), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Değil”, **Çağrı**, Y. 10, S. 101, (Haziran 1966), s. 6.
- Batu, Selahattin, “İnsan Oğlu”, **Çağrı**, Y. 10, S. 102, (Temmuz 1966), s. 2.
- Batu, Selahattin, “Güneşsiz”, **Çağrı**, Y. 10, S. 104, (Eylül 1966), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Deniz”, **Çağrı**, Y. 10, S. 107, (Aralık 1966), s. 2.
- Batu, Selahattin, “Deniz Masalı”, **Çağrı**, S. 108 (Ocak 1967), s. 2.
- Batu, Selahattin, “Aşk Şiiri”, **Çağrı**, S. 109, (Şubat 1967), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Kim”, **Çağrı**, Y. 16, S. 172, (Mayıs 1972), s. 16.
- 1.5. Yücel**
- Batu, Selahattin, “O Büyük Kuşlar”, **Yücel**, S. 101, (Eylül 1944), s. 7.
- Batu, Selahattin, “Yaprak”, **Yücel**, S. 111, (Ocak 1946), s. 150.

- Batu, Selahattin “Sabah”, **Yücel**, S. 112, (Şubat 1946), s. 185.
- Batu, Selahattin, “Geceler”, **Yücel**, S. 113, (Mart 1946), s. 6.
- Batu, Selahattin, “Bütün Özlemi”, **Yücel**, S. 2 (155), (Aralık 1955), s. 90.

1.6. İstanbul- Sanat ve Edebiyat Dergisi

- Batu, Selahattin, “Sencileyin”, **İstanbul**, C. 1, S. 6, (Nisan 1954), s. 16.
- Batu, Selahattin, “Yitikler”, **İstanbul**, C. 2, S. 1, (Ocak 1955), s. 7.
- Batu, Selahattin, “Sessiz Türkü”, **İstanbul**, C. 2, S. 3, (Mart 1955), s. 12.
- Batu, Selahattin, “Türkü”, **İstanbul**, C. 2, S. 4, (Nisan 1955), s. 15.
- Batu, Selahattin, “Ölüm Şiirleri (Kıyı, Öteki Dünya, Sessiz Şehir)”, **İstanbul**, C. 2, S. 5, (Mayıs 1955), s. 19.
- Batu, Selahattin, “Can Yüğü”, **İstanbul**, C. 2, S. 8, (Ağustos 1955), s. 7.
- Batu, Selahattin, “Çıplak”, **İstanbul**, C. 2, S. 9, (Eylül 1955), s. 6.
- Batu, Selahattin, “Konuk”, **İstanbul**, C. 2, S. 10, (Ekim 1955), s. 6.
- Batu, Selahattin, “Ellerimde Sabah”, **İstanbul**, C. 2, S. 11, (Kasım 1955), s. 10.
- Batu, Selahattin, “Gece Şarkısı”, **İstanbul**, C. 2, S. 12, (Aralık 1955), s. 10
- Batu, Selahattin, “Ayrılık”, **İstanbul**, C. 3, S. 1, (Ocak 1956), s. 12.
- Batu, Selahattin, “Müzlere Yakarış”, **İstanbul**, C. 3, S. 2, (Şubat 1956), s. 7.
- Batu, Selahattin, “Parnassos'ta Dua”, **İstanbul**, C. 3, S. 3, (Mart 1956), s. 10.
- Batu, Selahattin, “Tanrıya Giden Ses”, **İstanbul**, C. 3, S. 5, (Mayıs 1956), s. 10.
- Batu, Selahattin, “Aşkla Allah Bir”, **İstanbul**, C. 3, S. 6, (Haziran 1956), s. 11.
- Batu, Selahattin, “Aynadan Gelen Ses”, **İstanbul**, C. 3, S. 8, (Ağustos 1956), s. 7.

1.7. Şadırvan

- Batu, Selahattin, “Eski Bahçelerde”, **Şadırvan**, C. 1, S. 3, (15 Nisan 1949), s. 5.

- Batu, Selahattin, “Engin Deniz”, **Şadırvan**, C. 1, S. 8, (20 Mayıs 1949), s. 7.
- Batu, Selahattin, “Gök Yolculuğu”, **Şadırvan**, C. 1, S. 15, (8 Temmuz 1949), s. 5.
- Batu, Selahattin, “İlk Renk İlk Güzellik”, **Şadırvan**, C. 1, S. 21, (19 Ağustos 1949), s. 5.
- Batu, Selahattin, “Gök Tanrıya”, **Şadırvan**, C. 1, S. 25, (16 Eylül 1949), s. 5.
- Batu, Selahattin, “Yeşil’den Emirsultan’a”, **Şadırvan**, C. 2, S. 27, (30 Eylül 1949), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Dağ”, **Şadırvan**, C. 2, S. 30, (21 Ekim 1949), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Şafak Tegannisi”, **Şadırvan**, C. 2, S. 35, (25 Kasım 1949), s. 11

1.8. Çaba

- Batu, Selahattin, “Şiir”, **Çaba**, C. 1, S. 1, (Kasım 1966), s. 5.
- Batu, Selahattin, “Avunma”, **Çaba**, C. 1, S. 3, (Ocak 1967), s. 5.
- Batu, Selahattin, “Yakarı”, **Çaba**, C. 1, S. 4, (Şubat, 1967), s. 5.
- Batu, Selahattin, “Baykuş”, **Çaba**, C. 1, S. 6, (Nisan 1967), s. 5.
- Batu, Selahattin, “Düşündükçe”, **Çaba**, C. 1, S. 7, (Mayıs 1967), s. 12.
- Batu, Selahattin, “Aynalar Işıklı”, **Çaba**, C. 1, S. 8, (Haziran 1967), s. 7.

1.9. Su

- Batu, Selahattin, “Yaban”, **Su**, Y. 2, S. 17, (Temmuz 1962), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Sihirli Işık”, **Su**, Y. 2, S. 18, (Ağustos 1962), s. 7.
- Batu, Selahattin, “Denizler Tatlı”, **Su**, Y. 2, S. 23, (Ocak 1963), s. 9.
- Batu, Selahattin, “Gece Türküsü”, **Su**, Y. 2, S. 25, (Mart 1963), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Kırık Dökük”, **Su**, Y. 3, S. 27, (Mayıs 1963), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Bir Dost Bir Çiçek”, **Su**, Y. 3, S. 32, (Ekim 1963), s. 4.

- Batu, Selahattin, “Yitik”, **Su**, Y. 3, S. 36, (Şubat 1964), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Yollar”, **Su**, Y. 3, S. 39, (Mayıs 1964), s. 5.
- Batu, Selahattin, “Yalnızlık”, **Su**, Y. 3, S. 46, (Aralık 1964), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Memleket Şiiri”, **Su**, Y. 4, S. 47, (Ocak 1964), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Sivas’ta Bir Ağaç”, **Su**, Y. 6, S. 66, (Ağustos 1966), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Yolcu”, **Su**, Y. 6, S. 70, (Aralık 1966), s. 5.
- Batu, Selahattin, “Seni Çağırıyorum”, **Su**, Y. 6, S. 71, (Ocak 1967), s. 4.

1.10. **İlgaz**

- Batu, Selahattin, “Yarınlar”, **İlgaz**, Y. 4, S. 39, (Aralık 1964), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Övünüş”, **İlgaz**, Y. 4, S. 40, (Ocak 1965), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Sıcak”, **İlgaz**, Y. 4, S. 41, (Şubat 1965), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Ben Sevince”, **İlgaz**, Y. 4, S. 42, (Mart 1965), s. 5.
- Batu, Selahattin, “Kurtuba”, **İlgaz**, Y. 4, S. 43, (Nisan 1965), s. 5.
- Batu, Selahattin, “Bilirim”, **İlgaz**, Y. 4, S. 44, (Mayıs 1965), s. 11.
- Batu, Selahattin, “Amansız”, **İlgaz**, Y. 4, S. 45, (Haziran 1965), s. 8.
- Batu, Selahattin, “Burası”, **İlgaz**, Y. 4, S. 48, (Eylül 1965), s. 5.
- Batu, Selahattin, “Su”, **İlgaz**, Y. 5, S. 49, (Ekim 1965), s. 8.
- Batu, Selahattin, “Benim Yurdumun İnsanı”, **İlgaz**, Y. 5, S. 53, (Şubat 1966), s. 5.
- Batu, Selahattin, “Eski Roma Anıları”, **İlgaz**, Y. 5, S. 52, (Ocak 1966), s. 6.

1.11. **Ülkü**

- Batu, Selahattin, “Akan Sular”, **Ülkü**, C. 9, S. 103, (1 Ocak 1946), s. 7.

Batu, Selahattin, “Elma”⁴⁷, **Ülkü**, C. 10, S. 112, (16 Mayıs 1946), s. 10.

Batu, Selahattin, “İstanbul”, **Ülkü**, C. 11, S. 124, (Kasım 1946), s. 7.

Batu, Selahattin, “Portakal”, **Ülkü**, C. 1, S. 1, (Ocak 1947), s. 6.

Batu, Selahattin, “Tasavvurlar”, **Ülkü**, C. 1, S. 6, (Haziran 1947), s. 5.

1.12. Türk Düşüncesi

Batu, Selahattin, “Bozkırda Allah”, **Türk Düşüncesi**, C. 2, S. 8, (1 Temmuz 1954), s. 120-121.

1.13. Kültür Dünyası

Batu, Selahattin, “O Şehir”, **Kültür Dünyası**, S. 3, (Mart 1954), s. 7.

Batu, Selahattin, “Canlı Gemi”, **Kültür Dünyası**, S. 6, (15 Haziran 1954), s. 18.

1.14. Başkent Ankara

Batu, Selahattin, “Bir Deniz Olmak”, **Başkent Ankara**, S. 3-4, (Haziran 1956), s. 6.

1.15. Mülkiye

Batu, Selahattin, “İşte Sabah”, **Mülkiye**, S. 30- 31, (Ocak-Şubat 1955), s. 11.

Batu, Selahattin, “Bu Toprak”, **Mülkiye**, S. 32, (Mart 1955), s. 13.

1.16. Sanat ve Edebiyat

Batu, Selahattin, “Ege’de Saraylar”, **Sanat ve Edebiyat**, C. 1, S. 49-50, (16 Aralık 1947), s. 2.

1.17. Tercüme

Goethe, “Gezgin Gece Şarkısı”, **Tercüme**, C. 6, S. 34- 36, (19 Mart 1946), s. 416- 417.

Goethe, “Sevgili Yakınlığı”, **Tercüme**, C. 6, S. 34- 36, (19 Mart 1946), s. 28- 29.

Goethe, “Sevince”, **Tercüme**, C. 6, S. 34- 36, (19 Mart 1946), s. 417- 427.

---

⁴⁷: Cézanne’a ithaftır.

Hanrch Heine, “Limanda”, **Tercüme**, C. 6, S. 34- 36, (19 Mart 1946), s. 427-431.

Friedrich Schiller, “Yunan Tanrıları”, **Tercüme**, C. 6, S. 31- 32, (19 Temmuz 1946), s. 53-63.

Goethe, “Mephistopheleks”, **Tercüme- Goethe Özel Sayısı**, C. 9, S. 49- 51, (Ocak- Haziran 1949), s. 12- 13.

Goethe, “Mutluluk Veren Hasret”, **Tercüme- Goethe Özel Sayısı**, C. 9, S. 49- 51, (Ocak- Haziran 1949), s. 18- 19.

Goethe, “İnsanlığın Sınırları”, **Tercüme- Goethe Özel Sayısı**, C. 9, S. 49- 51, (Ocak- Haziran 1949), s. 20- 21.

Goethe, “İnsanda Tanrısal Olan”, **Tercüme- Goethe Özel Sayısı**, C. 9, S. 49- 51, (Ocak-Haziran 1949), s. 22- 23.

Goethe, “Musa’ların Oğlu”, **Tercüme- Goethe Özel Sayısı**, C. 9, S. 49- 51, (Ocak-Haziran 1949), s. 24.

Goethe, “Bulduğum Çiçek”, **Tercüme- Goethe Özel Sayısı**, C. 9, S. 49- 51, (Ocak-Haziran 1949), s. 25.

Goethe, “Kavuşma ve Ayrılış”, **Tercüme- Goethe Özel Sayısı**, C. 9, S. 49- 51, (Ocak-Haziran 1949), s. 2.

Goethe, “Mayıs Şarkısı”, **Tercüme- Goethe Özel Sayısı**, C. 9, S. 49- 51, (Ocak-Haziran 1949), s. 27.

Goethe, “Haldeki Geçmiş”, **Tercüme- Goethe Özel Sayısı**, C. 9, S. 49- 51, (Ocak-Haziran 1949), s. 25.

Rilke, “Vahiy Meleğin Sözleri”, **Tercüme**, C. 9, S. 52, (Mayıs 1951), s. 248- 251.

F. Nietzsche, “Ecce Homo”, **Tercüme**, C. 11, S. 59, (Ocak- Şubat- Mart 1955), s. 40- 41.

F. Nietzsche, “Yeni Denizler Doğru”, **Tercüme**, C. 11, S. 59, (Ocak- Şubat- Mart 1955), s. 40- 41.

F. Nietzsche, “Fıstık Çamiyle Yıldırım”, **Tercüme**, C. 11, S. 59, (Ocak- Şubat-Mart 1955), s. 40- 41.

N. Lenau, “Uzaktaki Sevgiliye”, **Tercüme**, C. 11, S. 59, (Ocak-Şubat-Mart 1955), s. 42- 43.

N. Lenau, “Büyüleyici Yer”, **Tercüme**, C. 11, S. 59, (Ocak-Şubat-Mart 1955), s. 42- 43.

H. Heine, “İntermezzo”, **Tercüme**, C. 11, S. 59, (Ocak- Şubat-Mart 1955), s. 44- 45.

E. Mörike, “Eylül Sabahı”, **Tercüme**, C. 11, S. 59, (Ocak-Şubat-Mart 1955), s. 44- 45.

H. V. Hoffmann, “Yol Şarkısı”, **Tercüme**, C. 11, S. 59, (Ocak-Şubat-Mart 1955), s. 44- 45.

V. Platen, “Tristan”, **Tercüme**, C. 11, S. 59, (Ocak-Şubat-Mart 1955), s. 46- 47.

S. George, “Sessiz Şehir”, **Tercüme**, C. 11, S. 59, (Ocak-Şubat-Mart 1955), s. 46- 47.

Friedrich Schiller, “Sevinç’e Övgü”, **Tercüme**, C. 11, S. 60, (Nisan- Haziran 1955), s. 46- 53.

Eichendorf, Joseph von. , “Akşam Vakitleri”, **Türk Dili- Şiir Özel Sayısı**, (Şubat 1961), C. 10, S. 113, s. 263.

Goethe, Johann Wolfgang von. , “Christel”, **Türk Dili- Şiir Özel Sayısı**, (Şubat 1961), C. 10, S. 113, s. 259.

Goethe, Johann Wolfgang von. , “Gece Şarkısı”, **Türk Dili- Şiir Özel Sayısı**, (Şubat 1961), C. 10, S. 113, s. 258

Goethe, Johann Wolfgang von. , “Trova Kadınlarının Korosu”, **Türk Dili- Şiir Özel Sayısı**, (Şubat 1961), C. 10, S. 113, s. 260.

Goethe, Johann Wolfgang von. , “Yortudan Bir Akşam Önce”, **Türk Dili- Şiir Özel Sayısı**, (Şubat 1961), C. 10, S. 113, s. 260.

2. YAZILAR

2.1. Varlık

Batu, Selahattin, “Sümerlerde Ziraat ve Hayvancılık”, **Varlık**, S. 135, (15 Şubat 1939), s. 15- 17.

Batu, Selahattin, “Sümerlerde Ziraat ve Hayvancılık II”, **Varlık**, S. 136, (1 Mart 1939), s. 16- 19.

Batu, Selahattin, “Sümerlerde Ziraat ve Hayvancılık III”, **Varlık**, S. 137, (15 Mart 1939), s. 18- 21.

Batu, Selahattin, “ Etilerde Ziraat ve Hayvancılık”, **Varlık**, S. 139, (15 Nisan 1939),s. 18- 20.

Batu, Selahattin, “Etilerde At”, **Varlık**, S. 140, (1 Mayıs 1939), s. 15- 16.

Batu, Selahattin, “İstidat ve Dehanın Veraseti”, **Varlık**, S. 141, (15 Mayıs 1939), s. 15- 17.

Batu, Selahattin, “Kıskançlar”, **Varlık**, S. 404, (1 Mart 1954),s. 6.

Batu, Selahattin, “Doğu- Batı”, **Varlık**, S. 405, (Nisan 1954), s. 6.

Batu, Selahattin, “Suyun Başında Oturanlar”, **Varlık**, S. 406, (Mayıs 1954), s. 4.

Batu, Selahattin, “Üç Dost”, **Varlık**, S. 407, (Haziran 1954), s. 13.

Batu, Selahattin, “Şaşmak”, **Varlık**, S. 408, (1 Temmuz 1954)s. 6.

Batu, Selahattin, “Doğuda İnsan Hassasiyeti”, **Varlık**, S. 409, (15 Temmuz 1954)s. 5.

Batu, Selahattin, “Karamsarlık”, **Varlık**, S. 410, (Eylül 1954), s. 4.

Batu, Selahattin, “Batıyı Anlamak”, **Varlık**, S. 411, (Ekim 1954), s. 3.

Batu, Selahattin, “Zaman İçinde Atatürk”, **Varlık**, S. 412, (Kasım 1954), s. 4.

Batu, Selahattin, “Taklit Uygarlık”, **Varlık**, S. 413, (Aralık 1954), s. 3.

Batu, Selahattin, “Villa Borghese”, **Varlık**, S. 414, (Ocak 1955), s. 7.

- Batu, Selahattin, "Crananch'ın Venüsü", **Varlık**, S. 415, (Şubat 1955), s. 9.
- Batu, Selahattin, "San Petro", **Varlık**, S. 416, (Mart 1955), s. 6.
- Batu, Selahattin, "Plazza Essedra", **Varlık**, S. 417, (Nisan 1955), s. 5.
- Batu, Selahattin, "Hürriyetin Şartları", **Varlık**, S. 419, (Haziran 1955), s. 3.
- Batu, Selahattin, "Aylaklar", **Varlık**, S. 420, (Temmuz 1955), s. 4.
- Batu, Selahattin, "Bir Yolculukta Notlar: Londra", **Varlık**, S. 422, (Ağustos 1955), s. 6.
- Batu, Selahattin, "Avareler", **Varlık**, S. 425, (Aralık 1955), s. 3.
- Batu, Selahattin, "Şair Sarhoşluğu", **Varlık**, S. 426, (Ocak 1956), s. 3.
- Batu, Selahattin, "Daha Dikkatli Olamaz mıyız?", **Varlık**, S. 427, (Şubat 1956), s. 3.
- Batu, Selahattin, "İsraf Yangını", **Varlık**, S. 428, (Mart 1956), s. 5.
- Batu, Selahattin, "Sanatta Fikirsizlik", **Varlık**, S. 429, (Nisan 1956), s. 5.
- Batu, Selahattin, "Büyüklik Delileri", **Varlık**, S. 430, (Mayıs 1956), s. 5.
- Batu, Selahattin, "Aptallardan Çekimiz", **Varlık**, S. 431, (Haziran 1956), s. 5.
- Batu, Selahattin, "Konuştuklarımız Yaptıklarımız", **Varlık**, S. 432, (Haziran 1956), s. 4.
- Batu, Selahattin, "Hümanizma ve Demokrasi", **Varlık**, S. 434, (Temmuz 1956), s. 3.
- Batu, Selahattin, "Sevinç Düşüncesi", **Varlık**, S. 436, (Ağustos 1956), s. 4.
- Batu, Selahattin, "Alt Şuur Karanlığı", **Varlık**, S. 437, (Ağustos 1956), s. 3.
- Batu, Selahattin, "Bir Ressamla Konuştum", **Varlık**, S. 439, (Eylül 1956), s. 4.
- Batu, Selahattin, "İki Ölçü", **Varlık**, S. 445, (Ocak 1957), s. 6.
- Batu, Selahattin, "Yurt Hasreti", **Varlık**, S. 459, (Temmuz 1957), s. 4.
- Batu, Selahattin, "Utanç Duygusu", **Varlık**, S. 461, (Ağustos 1957), s. 3.
- Batu, Selahattin, "İstanbul'un Renkleri", **Varlık**, S. 462, (Ağustos 1957), s. 5.

- Batu, Selahattin, “Dönek”, **Varlık**, S. 464, (Ekim 1957), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Sabır”, **Varlık**, S. 466, (Kasım 1957), s. 3.
- Batu, Selahattin, “İnsanlar Kimi Sever”, **Varlık**, S. 467, (Aralık 1957), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Kimi Konular”, **Varlık**, S. 468, (Aralık 1957), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Geçen Yıllar”, **Varlık**, S. 469, (Ocak 1958), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Londra Geceleri”, **Varlık**, S. 470, (Ocak 1958), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Boyundan Büyük Adam”, **Varlık**, S. 471, (Şubat 1958), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Londra Geceleri II”, **Varlık**, S. 472, (Şubat 1958), s. 5.
- Batu, Selahattin, “Ak Kâğıdın Büyüsü”, **Varlık**, S. 473, (Mart 1958), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Yazarın Okudukları”, **Varlık**, S. 474, (Mart 1958), s. 3.
- Batu, Selahattin, “İki Hukuk İnsanı”, **Varlık**, S. 475, (Nisan 1958), s. 3.
- Batu, Selahattin, “İki Düşünce”, **Varlık**, S. 476, (Nisan 1958), s. 3.
- Batu, Selahattin, “İki Güzel Ölçüsü”, **Varlık**, S. 477, (Mayıs 1958), s. 3.
- Batu, Selahattin, “İki Ruh”, **Varlık**, S. 478, (Mayıs 1958), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Batılı Dediğimiz”, **Varlık**, S. 479, (Haziran 1958), s. 5.
- Batu, Selahattin, “Bizim Ruhumuz”, **Varlık**, S. 480, (Haziran 1958), s. 5.
- Batu, Selahattin, “Bir Sonuca Doğru”, **Varlık**, S. 481, (Temmuz 1958), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Dinamizm Üzerine”, **Varlık**, S. 482, (Temmuz 1958), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Öznel Nesnel Ayrılığı”, **Varlık**, S. 483, (Ağustos 1958), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Işık Saatleri”, **Varlık**, S. 484, (Ağustos 1958), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Benim Sevdiğim Denemeler”, **Varlık**, S. 486, (Eylül 1958), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Denemelerin Dünyası”, **Varlık**, S. 487, (Ekim 1958), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Yahya Kemal İçin”, **Varlık**, S. 490, (Kasım 1958), s. 5.

- Batu, Selahattin, “Övünme”, **Varlık**, S. 491, (Aralık 1958), s. 5.
- Batu, Selahattin, “Özlü Güteryüzlü Bir Kitap”, **Varlık**, S. 492, (Aralık 1958), s. 18.
- Batu, Selahattin, “Othello’yu Dinlerken”, **Varlık**, S. 493, (Ocak 1959), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Güzel Huy”, **Varlık**, S. 494, (Ocak 1959), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Bir Yalnızlık Saati”, **Varlık**, S. 496, (Şubat 1959), s. 7.
- Batu, Selahattin, “Konuşmak”, **Varlık**, S. 497, (Mart 1959), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Fikirler, Duygular”, **Varlık**, S. 499, (Nisan 1959), s. 5.
- Batu, Selahattin, “İnsanlar Bayağı”, **Varlık**, S. 502, (Mayıs 1959), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Dağlarca’daki Alacakaranlık”, **Varlık**, S. 504, (Haziran 1959), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Zevk Yoksulluğu”, **Varlık**, S. 506, (Temmuz 1959), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Kültür Üzerine”, **Varlık**, S. 510, (Eylül 1959), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Oidipus’u Seyrederken”, **Varlık**, S. 514, (Kasım 1959), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Ayşegül Sarıca’nın Elleri”, **Varlık**, S. 515, (Aralık 1959), s. 5.
- Batu, Selahattin, “Geçen Yılım Ardından,” **Varlık**, S. 517, (Ocak 1960), s. 3.
- Batu, Selahattin, “İnsanlığımız”, **Varlık**, S. 522, (Mart 1960), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Aydınlığa Selam”, **Varlık**, S. 530, (Temmuz 1960), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Devletliler”, **Varlık**, S. 531, (Ağustos 1960), s. 4.
- Batu, Selahattin, “27 Mayıs Sabahı”, **Varlık**, S. 532, (Ağustos 1960), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Vicdan Uyuşukluğu”, **Varlık**, S. 533, (Eylül 1960), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Üstünlük Duygusu”, **Varlık**, S. 539, (Aralık 1960), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Yeni Yıla Girerken”, **Varlık**, S. 541, (Ocak 1961), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Yorulmak”, **Varlık**, S. 545, (Mart 1961), s. 3.

- Batu, Selahattin, “Çaresiz Kişi”, **Varlık**, S. 550, (Mayıs 1961), s. 5.
- Batu, Selahattin, “Öldürdüğümüz Saatler”, **Varlık**, S. 552, (Haziran 1961), s. 3.
- Batu, Selahattin, “İnsanın Çekisi”, **Varlık**, S. 555, (Ağustos 1961), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Bir Kitap Vesilesiyle”, **Varlık**, S. 557, (Eylül 1961), s. 9.
- Batu, Selahattin, “Dalkavuk- Demagog”, **Varlık**, S. 562, (Kasım 1961), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Şu Bizim Acınacak Halimiz”, **Varlık**, S. 563, (Aralık 1961), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Suyu Arayan Adam”, **Varlık**, S. 564, (Aralık 1961), s. 5.
- Batu, Selahattin, “Yeni Yıla Girerken”, **Varlık**, S. 565, (Ocak 1962), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Bir Kültür Davası”, **Varlık**, S. 567, (Şubat 1962), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Rabindranath Tagore”, **Varlık**, S. 569, (Mart 1962), s. 8.
- Batu, Selahattin, “Dertlerimiz: Kıskançlık”, **Varlık**, S. 571, (Nisan 1962), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Bir Gece Şarkısı”, **Varlık**, S. 574, (Mayıs 1962), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Sürüp Giden Sorun: Batılaşmak”, **Varlık**, S. 577, (Temmuz 1962), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Aktif Ahlak”, **Varlık**, S. 580, (Ağustos 1962), s. 3.
- Batu, Selahattin, “İnsanın Zehiri”, **Varlık**, S. 586, (Kasım 1962), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Yıl Değişirken: Değişmek Üzerine”, **Varlık**, S. 589, (Ocak 1963), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Avusturya Günlüğü I”, **Varlık**, S. 590, (Ocak 1963), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Avusturya Günlüğü II”, **Varlık**, S. 593, (Mart 1963), s. 9.
- Batu, Selahattin, “Avusturya Günlüğü III”, **Varlık**, S. 596, (Nisan 1963), s. 7.
- Batu, Selahattin, “Avusturya Günlüğü IV”, **Varlık**, S. 599, (Haziran 1963), s. 6.
- Batu, Selahattin, “Kurtulmak İçin”, **Varlık**, S. 600, (Haziran 1963), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Avusturya Günlüğü”, **Varlık**, S. 601, (Temmuz 1963), s. 8.

- Batu, Selahattin, “Şu Harap İstanbul”, **Varlık**, S. 603, (Ağustos 1963), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Bize Bir Düşünce Eğitimi Gerek”, **Varlık**, S. 606, (Eylül 1963), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Erdek’ten Yaz Anıları”, **Varlık**, S. 607, (Ekim 1963), s. 5.
- Batu, Selahattin, “Atatürk’ün Beklediği Rönesans”, **Varlık**, S. 609, (Kasım 1963), s. 5.
- Batu, Selahattin, “Sen İyi Olamazsın”, **Varlık**, S. 612, (Aralık 1963), s. 5.
- Batu, Selahattin, “Yıl Değişirken Düşünceler”, **Varlık**, S. 613, (Ocak 1964), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Mutluluk Üstüne”, **Varlık**, S. 616, (Şubat 1964), s. 5.
- Batu, Selahattin, “Kin Dalgası”, **Varlık**, S. 618, (Mart 1964), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Din ve Dünya”, **Varlık**, S. 620, (Nisan 1964), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Özlediğimiz Ortam”, **Varlık**, S. 624, (Haziran 1964), s. 5.
- Batu, Selahattin, “Bu Memleketin Çekisi”, **Varlık**, S. 625, (Temmuz 1964), s. 3.
- Batu, Selahattin, “İyi Niyet Üstüne”, **Varlık**, S. 627, (Ağustos 1964), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Düşündükçe”, **Varlık**, S. 631, (Ekim 1964), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Mızızlar Üzerine”, **Varlık**, S. 632, (Ekim 1964), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Toprakana”, **Varlık**, S. 635, (Aralık 1964), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Yıl 1965”, **Varlık**, S. 637, (Ocak 1965), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Yazınımızda Geçer Akçeler”, **Varlık**, S. 638, (Ocak 1965), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Ataç’ın Kişiliği Üzerine”, **Varlık**, S. 640, (Şubat 1965), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Haksız Dünya”, **Varlık**, S. 643, (Nisan 1965), s. 6.
- Batu, Selahattin, “Dil Ağaç”, **Varlık**, S. 647, (Haziran 1965), s. 5.
- Batu, Selahattin, “Yahya Kemal Üstüne”, **Varlık**, S. 663, (Şubat 1966), s. .
- Batu, Selahattin, “Şiir Konusunda”, **Varlık**, S. 666, (Mart 1966), s. 4.

- Batu, Selahattin, “Utanma Duygusu ve Sanat”, **Varlık**, S. 669, (Mayıs 1966), s. 6.
- Batu, Selahattin, “Atatürk’e Selam”, **Varlık**, S. 681, (Kasım 1966), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Kara Tehlike”, **Varlık**, S. 682, (Kasım1966), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Yeni Yılın Eşiğinde Düşünceler”, **Varlık**, S. 685, (Ocak 1967), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Ziya Osman Saba İçin”, **Varlık**, S. 687, (Şubat 1967), s. 8.
- Batu, Selahattin, “Cahit Sıtkı’dan Yahya Kemal’e”, **Varlık**, S. 688, (Şubat 1967), s. 5.
- Batu, Selahattin, “Cahit Sıtkı’dan Yahya Kemal’e II”, **Varlık**, S. 689, (Mart 1967), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Arif Kaptan’ın Atölyesi”, **Varlık**, S. 693, (Mayıs 1967), s. 9.
- Batu, Selahattin, “Yaşamın Tadı”, **Varlık**, S. 695, (Haziran 1967), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Radhakrishnan Üstüne”, **Varlık**, S. 696, (Haziran 1967), s. 9.
- Batu, Selahattin, “Kutsi Tecer’in Ardından”, **Varlık**, S. 700, (Ağustos 1967), s. 7.
- Batu, Selahattin, “Karşıtlıklar”, **Varlık**, S. 704, (Ekim 1967), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Şiirsiz Dünya”, **Varlık**, S. 706, (Kasım 1967), s. 5.
- Batu, Selahattin, “Düşünceler ve Çağrışımlar”, **Varlık**, S. 707, (Aralık 1967), s. 4-5.
- Batu, Selahattin, “Eski Yunan Dünyası”, **Varlık**, S. 709, (Ocak 1968), s. 6.
- Batu, Selahattin, “İnkalardan Pompei’ye”, **Varlık**, S. 710, (Ocak 1968), s. 6.
- Batu, Selahattin, “Bir Cıvıl Cıvıl Çağ: Rönesans”, **Varlık**, S. 711, (Şubat 1968), s. 6.
- Batu, Selahattin, “Sözden Söze”, **Varlık**, S. 717, (Mayıs 1968), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Yağmurlu Deniz”, **Varlık**, S. 718, (Mayıs 1968), s. 12.
- Batu, Selahattin, “Şiir Konusu”, **Varlık**, S. 720, (Haziran 1968), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Şölen”, **Varlık**, S. 722, (Temmuz 1968), s. 4.

- Batu, Selahattin, “Şiir Denince”, **Varlık**, S. 725, (Eylül 1968), s. 5.
- Batu, Selahattin, “Tuhaf İnsanlar”, **Varlık**, S. 726, (Eylül 1968), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Aydan Denizden”, **Varlık**, S. 727, (Ekim 1968), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Düşündükçe”, **Varlık**, S. 728, (Ekim 1968), s. 6.
- Batu, Selahattin, “Bilgelik Üstüne”, **Varlık**, S. 730, (Kasım 1968), s. 8.
- Batu, Selahattin, “Resimden Şiire”, **Varlık**, S. 731, (Aralık 1968), s. 7.
- Batu, Selahattin, “Sözden Söze”, **Varlık**, S. 732, (Aralık 1968), s. 4.
- Batu, Selahattin, “Diyalog”, **Varlık**, S. 733, (Ocak 1969), s. 6.
- Batu, Selahattin, “Denizle Gelen”, **Varlık**, S. 734, (Ocak 1969), s. 7.
- Batu, Selahattin, “Kendimizden Öğrendiklerimiz”, **Varlık**, S. 735, (Şubat 1969), s. 7.
- Batu, Selahattin, “Ölümden Dirimden”, **Varlık**, S. 736, (Şubat 1969), s. 5- 6.
- Batu, Selahattin, “Sessizlik ve Rüzgâr”, **Varlık**, S. 737, (Mart 1969), s. 5- 6.
- Batu, Selahattin, “Mutsuz Günler”, **Varlık**, S. 738, (Mart 1969), s. 5.
- Batu, Selahattin, “Londra Günleri”, **Varlık**, S. 741, (Haziran 1969), s. 21.
- Batu, Selahattin, “Londra Günleri 2: Londra Galerileri”, **Varlık**, S. 742, (Temmuz 1969), s. 20.
- Batu, Selahattin, “Londra Günleri: İngiliz Resmi”, **Varlık**, S. 743, (Ağustos 1969), s. 22.
- Batu, Selahattin, “Aya İniş”, **Varlık**, S. 744, (Eylül 1969), s. 9.
- Batu, Selahattin, “Van Gogh Sergisi ve Londra Manzaraları”, **Varlık**, S. 746, (Kasım 1969), s. 27.
- Batu, Selahattin, “Russel’i Okurken”, **Varlık**, S. 747, (Aralık 1969), s. 6- 7.
- Batu, Selahattin, “Bckett Üstüne”, **Varlık**, S. 749, (Şubat 1970), s. 21.
- Batu, Selahattin, “Kanserliler Pavyonu”, **Varlık**, S. 750, (Mart 1970), s. 24- 25.

- Batu, Selahattin, “Şiir Üstüne”, **Varlık**, S. 754, (Temmuz 1970), s. 7- 8.
- Batu, Selahattin, “Estetikten Metafiziğe”, **Varlık**, S. 755, (Ağustos 1970), s. 7- 8, 34.
- Batu, Selahattin, “Toplumculuk Bireycilik”, **Varlık**, S. 757, (Ekim 1970), s. 5.
- Batu, Selahattin, “Standart İnsan”, **Varlık**, S. 759, (Aralık 1970), s. 5.
- Batu, Selahattin, “Alın Yazımız”, **Varlık**, S. 760, (Ocak 1971), s. 7.
- Batu, Selahattin, “Badem Dalına Asılı Bebekler”, **Varlık**, S. 762, (Mart 1971), s. 14.
- Batu, Selahattin, “Gericiye Övgü”, **Varlık**, S. 764, (Mayıs 1971), s. 7.
- Batu, Selahattin, “Esriklik ve Ötesi”, **Varlık**, S. 767, (Ağustos 1971), s. 5.
- Batu, Selahattin, “Birey ve Toplum”, **Varlık**, S. 771, (Aralık 1971), s. 7.
- Batu, Selahattin, “Jaspers’le Başbaşa”, **Varlık**, S. 774, (Mart 1972), s. 8.
- Batu, Selahattin, “Okudukça”, **Varlık**, S. 775, (Nisan 1972), s. 8.
- Batu, Selahattin, “Mekân, Zaman, Madde, Sonsuzluk II”, **Varlık**, S. 776, (Mayıs 1972), s. 8.
- Batu, Selahattin, “Mekân, Zaman, Madde, Sonsuzluk”, **Varlık**, S. 777, (Haziran 1972), s. 5.
- Batu, Selahattin, “Mekân, Zaman, Madde, Sonsuzluk IV”, **Varlık**, S. 778, (Temmuz 1972), s. 6.
- 2.2. Hisar**
- Batu, Selahattin, “İnsanlık ve Yoksulluk”, **Hisar**, C. 1, S. 2, (Nisan 1950), s. 3- 5.
- Batu, Selahattin, “Tenkit: Şiir Üzerine”, **Hisar**, C. 1, S. 3, (Mayıs 1950), s. 6, 14.
- Batu, Selahattin, “Yaşama Sevinci”, **Hisar**, C. 1, S. 5, (Temmuz 1950), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Karamsar Sanat”, **Hisar**, C. 1, S. 18, (Ekim 1951), s. 3.
- Batu, Selahattin, “Kıbrıs’ı Düşünürken”, **Hisar**, C. 5, S. 77 (2), (Şubat 1964), s. 4.

Batu, Selahattin, “Güller ve Düşünceler”, **Hisar**, C. 5, S. 89 (14), (Şubat 1965), s. 10- 11.

Batu, Selahattin, “Çirkin Türkçe”, **Hisar**, C. 5, S. 90 (15), (Mart 1965), s. 3- 5.

Batu, Selahattin, “Dilde Kördöğüşü”, **Hisar**, C. 5, S. 92 (17), (Mayıs 1965), s. 7- 9.

Batu, Selahattin, “Dili Öldürmeyelim”, **Hisar**, C. 5, S. 93 (18), (Haziran 1965), s.3- 4.

Batu, Selahattin, “Kelimelerin Dünyası”, **Hisar**, C. 5, S. 94 (19), (Temmuz 1965), s. 8- 9.

Batu, Selahattin, “Uydurmacılığı Bırakalım”, **Hisar**, C. 5, S. 95 (20), (Ağustos 1965), s. 8- 10.

Batu, Selahattin, “Yalnız Kalabilmek”, **Hisar**, C. 5, S. 96 (21), (Eylül 1965), s. 5- 7.

Batu, Selahattin, “Dil Pelesengi”, **Hisar**, C. 5, S. 99 (24), (Aralık 1965), s. 5- 7.

Batu, Selahattin, “Halk Ağzı mı Kültür Dili mi?”, **Hisar**, C. 6, S. 100 (25), (Ocak 1966), s. 14-15, 31.

Batu, Selahattin, “Eski Defter”, **Hisar**, C. 6, S. 101 (26), (Şubat 1966), s. 20- 21, 32- 33.

Batu, Selahattin, “Eski Defter”, **Hisar**, C. 6, S. 103 (28), (Nisan 1966), s. 22- 24.

Batu, Selahattin, “Eski Defter: Dergiler ve Kitaplar”, **Hisar**, C. 6, S. 104 (29), (Mayıs 1966), s. 6- 8.

Batu, Selahattin, “Eski Defter: Düşündükçe”, **Hisar**, C. 6, S. 105 (30), (Haziran 1966), s. 7- 9.

Batu, Selahattin, “Mehmet Kaplan’ı Okurken”, **Hisar**, C. 6, S. 106 (31), (Temmuz 1966), s. 6- 7.

Batu, Selahattin, “Şiir ve Mistisizm”, **Hisar**, C. 6, S. 107 (32), (Ağustos 1966), s. 7- 8.

Batu, Selahattin, “Şiir ve Mistisizm II”, **Hisar**, C. 6, S. 108 (33), (Eylül 1966), s. 5-6.

Batu, Selahattin, “Karanlık Şiirler”, **Hisar**, C. 6, S. 109 (34), (Ekim 1966), s. 6- 8.

Batu, Selahattin, “Sezgiler”, **Hisar**, C. 7, S. 112 (37), (Ocak 1967), s. 6- 7.

Batu, Selahattin, “Romantik Özlem”, **Hisar**, C. 7, S. 114 (39), (Mart 1967), s. 7.

Batu, Selahattin, “Agustin’in Duası”, **Hisar**, C. 7, S. 115 (40), (Nisan 1967), s. 7.

Batu, Selahattin, “Yine Yahya Kemal Üstüne”, **Hisar**, C. 7, S. 116 (41), (Mayıs 1967), s. 6- 7.

Batu, Selahattin, “Camus’un Hayat Felsefesi”, **Hisar**, C. 9, S. 141 (66), (Haziran 1969), s. 8-10.

Batu, Selahattin, “Sözden Söze”, **Hisar**, C. 9, S. 145 (70), (Ekim 1969), s. 8- 10.

Batu, Selahattin, “Altın Sesleri”, **Hisar**, C. 9, S. 146 (71), (Kasım 1969), s. 5- 8.

Batu, Selahattin, “Tek Bir Işın”, **Hisar**, C. 10, S. 148 (73), (Ocak 1970), s. 12- 14.

Batu, Selahattin, “Ölümünün 300. Yıldönümünde: Rembrandt İçin”, **Hisar**, C. 10, S. 149 (74), (Şubat 1970), s. 5- 6.

Batu, Selahattin, “Yaratış” **Hisar**, C. 10, S. 153 (78), (Haziran 1970), s. 6- 7.

Batu, Selahattin, “İnsan Üstüne”, **Hisar**, C. 11, S. 169 (94), (Ekim 1971), s. 10-11.

Batu, Selahattin, “Dünden Bugünden Düşünceler”, **Hisar**, C. 12, S. 175 (100), (Nisan 1972), s. 11- 12.

2.3. Türk Dili

Batu, Selahattin, “Acı Duygular”, **Türk Dili**, C. 8, S. 96, (Eylül 1959), s. 657-660.

Batu, Selahattin, “Amasra Koyları I”, **Türk Dili**, C. 4, S. 40, (Ocak 1955), s. 202-205.

Batu, Selahattin, “Amasra Koyları II”, **Türk Dili**, C. 4, S. 41, (Şubat 1955), s. 280-282.

Batu, Selahattin, "Ataç ve Türk Dili", **Türk Dili**, C. 14, S. 161, (Şubat 1965), s. 368-371.

Batu, Selahattin, "Ataç ve Türk Dili", **Türk Dili**, C. 55, S. 438, (Haziran 1988), s. 312-315.

Batu, Selahattin, "Atatürk İçin", **Türk Dili**, C. 7, S. 74, (Kasım 1957), s. 57-58.

Batu, Selahattin, "Atatürk'e Layık Olmak", **Türk Dili**, C. 4, S. 38, (Kasım 1954), s. 58-60.

Batu, Selahattin, "İnsan ve Sanat: Bahçe", **Türk Dili**, C. 3, S. 36, (Eylül 1954), s. 706-709.

Batu, Selahattin, "Bezginlik", **Türk Dili**, C. 5, S. 58, (Temmuz 1956), s. 611-613.

Batu, Selahattin, "Bir Gök Şarkısı", **Türk Dili**, C. 8, S. 94, (Temmuz 1959), s. 548-551.

Batu, Selahattin, "Bir Renk Cenneti I", **Türk Dili**, C. 5, S. 50, (Kasım 1955), s. 98-101.

Batu, Selahattin, "Bir Renk Cenneti II", **Türk Dili**, C. 5, S. 51, (Aralık 1955), s. 141-144.

Batu, Selahattin, "Bir Şiir Kitabı Üzerine: Gülten Akın: Rüzgâr Saati", **Türk Dili**, C. 5, S. 57, (Haziran 1956), s. 554-556.

Batu, Selahattin, "Birikmeler", **Türk Dili**, C. 10, S. 118, (Temmuz 1961), s. 767-768.

Batu, Selahattin, "Çevrenin Dışı", **Türk Dili**, C. 6, S. 61, (Ekim 1956), s. 24-26.

Batu, Selahattin, "Deniz Kıyısından", **Türk Dili**, C. 4, S. 39, (Aralık 1954), s. 131-134.

Batu, Selahattin, "Dil'in Büyüsü", **Türk Dili**, C. 14, S. 162, (Mart 1965), s. 433-435.

Batu, Selahattin, "Dört Kanton Gölü", **Türk Dili**, C. 4, S. 43, (Nisan 1955), s. 401-404.

Batu, Selahattin, “Düşler, Düşünceler”, **Türk Dili**, C. 13, S. 151, (Nisan 1964), s. 397-399.

Batu, Selahattin, “Düşler, Düşünceler”, **Türk Dili**, C. 13, S. 153, (Haziran 1964), s. 513-516.

Batu, Selahattin, “Düşler, Düşünceler”, **Türk Dili**, C. 13, S. 155, (Ağustos 1964), s. 831-833.

Batu, Selahattin, “Düşünceler Arasında”, **Türk Dili**, C. 14, S. 163, (Nisan 1965), s. 490-492.

Batu, Selahattin, “Düşünmiyen Aydın”, **Türk Dili**, C. 3, S. 32, (Mayıs 1954), s. 450-452.

Batu, Selahattin, “Ekvator”, **Türk Dili**, C. 1, S. 7, (Nisan 1952), s. 421-422.

Batu, Selahattin, “Eskittiğimiz Konular”, **Türk Dili**, C. 7, S. 77, (Şubat 1958), s. 219-221.

Batu, Selahattin, “Freud’un Ötesi”, **Türk Dili**, C. 20, S. 215, (Ağustos 1969), s. 651-655.

Batu, Selahattin, “Geçit Resmî”, **Türk Dili**, C. 4, S. 44, (Mayıs 1955), s. 475-478.

Gasset, Ortege y. “Gongora” (çev. Selahattin Batu), **Türk Dili**, Eleştiri Özel Sayısı I, C. 12, S. 142, (Temmuz 1963), s. 706-708.

Batu, Selahattin, “Türk Edebiyatı: Günlük” (çev. Nijat Özön), **Türk Dili**, Günlük Özel Sayısı, C. 11, S. 127, (Nisan 1962), s. 607-609.

Batu, Selahattin, “Güven Duygusu”, **Türk Dili**, C. 5, S. 60, (Eylül 1956), s. 735-736.

Batu, Selahattin, “Güzel’in İklimi”, **Türk Dili**, C. 9, S. 105, (Haziran 1960), s. 445-447.

Batu, Selahattin, “Güzellik Karşısında” **Türk Dili**, C. 6, S. 62, (Kasım 1956), s. 107-108.

Batu, Selahattin, “Ölümünün Yüzüncü Yıldönümünde: Heinrich Heine’ye Selam”, **Türk Dili**, C. 5, S. 55, (Nisan 1956), s. 422-424.

- Batu, Selahattin, “Hürlüğümüz”, **Türk Dili**, C. 10, S. 112, (Ocak 1961), s. 177-179.
- Batu, Selahattin, “İç mi? Dış mı?”, **Türk Dili**, C. 4, S. 46, (Temmuz 1955), s. 603-605.
- Batu, Selahattin, “İhmal Ettiğimiz”, **Türk Dili**, C. 7, S. 76, (Ocak 1958), s. 158-159.
- Batu, Selahattin, “İngiliz İnsanı”, **Türk Dili**, C. 5, S. 54, (Mart 1956), s. 341-344.
- Batu, Selahattin, “İnsanı Tanımak”, **Türk Dili**, C. 5, S. 49, (Ekim 1955), s. 9-11.
- Batu, Selahattin, “İnsanın Gerçeği”, **Türk Dili**, C. 11, S. 123, (Aralık 1961), s. 135-136.
- Batu, Selahattin, “İnsanlara Alışmak”, **Türk Dili**, C. 9, S. 100, (Ocak 1960), s. 173-176.
- Batu, Selahattin, “İsviçre Yolculuğu”, **Türk Dili**, C. 4, S. 42, (Mart 1955), s. 335-339.
- Batu, Selahattin “Kendini Aramak”, **Türk Dili**, C. 10, S. 120, (Eylül 1961), s. 881-882.
- Batu, Selahattin, “Kleopatra’nın Bahçesi”, **Türk Dili**, C. 7, S. 79, (Nisan 1958), s. 317-320.
- Batu, Selahattin, “Konu Üzerine”, **Türk Dili**, C. 7, S. 80, (Mayıs 1958), s.371-373.
- Batu, Selahattin, “Mahzunluk Hali”, **Türk Dili**, C. 9, S. 97, (Ekim 1959), s. 1-4.
- Batu, Selahattin, “Mavi Duygusu”, **Türk Dili**, C. 9, S. 108, (Eylül 1960), s. 617-619.
- Batu, Selahattin, “Milano’da Bir Öğle Sonu”, **Türk Dili**, C. 4, S. 48, (Eylül 1955), s. 720-722.
- Batu, Selahattin, “Niçin 27 Mayıs?”, **Türk Dili**, C. 10, S. 117, (Haziran 1961), s. 577-579.
- Batu, Selahattin, “Oxford’dan Londra Parklarına”, **Türk Dili**, C. 5, S. 53, (Şubat 1956), s. 269-272.
- Batu, Selahattin, “Özlemek”, **Türk Dili**, C. 10, S. 116, (Mayıs 1961), s. 509-511.

Batu, Selahattin, "Sacro Monte", **Türk Dili**, C. 4, S. 47, (Ağustos 1955), s. 660-663.

Batu, Selahattin, "Sanatçı İnadı", **Türk Dili**, C. 5, S. 59, (Ağustos 1956), s. 679-681.

Batu, Selahattin, "Sanatçımın Dili", **Türk Dili**, C. 3, S. 34, (Temmuz 1954), s. 567-569.

Batu, Selahattin, "Venedik[Avusturya ve Venedik Günleri'nden Alıntı]", **Türk Dili**, Gezi Özel Sayısı, C. 27, S. 258, (Mart 1973), s. 671-673.

Batu, Selahattin, "Sığ Edebiyat", **Türk Dili**, C. 7, S. 73, (Ekim 1957), s. 15-16.

Batu, Selahattin, "Şairliğin Zanaat Yanı", **Türk Dili**, C. 9, S. 104, (Mayıs 1960), s. 389-391.

Batu, Selahattin, "Şiirli Toprak", **Türk Dili**, C. 8, S. 93, (Haziran 1959), s. 485-488.

Batu, Selahattin, "İnsan ve Sanat: Unutmak", **Türk Dili**, C. 3, S. 35, (Ağustos 1954), s. 642-644.

Batu, Selahattin, "Varlığa Övgü", **Türk Dili**, C. 9, S. 99, (Aralık 1959), s. 122-125.

Batu, Selahattin, "Victoria ve Albert Müzesi", **Türk Dili**, C. 5, S. 52, (Ocak 1956), s. 207-210.

Batu, Selahattin, "Yaratış", **Türk Dili**, C. 8, S. 95, (Ağustos 1959), s. 609-613.

Batu, Selahattin, "Yaratış Üzerine", **Türk Dili**, C. 4, S. 45, (Haziran 1955), s. 539-540.

Batu, Selahattin, "Yarına İnanmak", **Türk Dili**, C. 9, S. 102, (Mart 1960), s. 281-283.

Batu, Selahattin, "Yazmak", **Türk Dili**, C. 7, S. 81, (Haziran 1958), s. 435-437.

Batu, Selahattin, "Yeni Yılın Eşiğinde", **Türk Dili**, C. 8, S. 88, (Ocak 1959), s. 189-191.

Batu, Selahattin "Yeni Yılın Eşiğinde", **Türk Dili**, C. 11, S. 124, (Ocak 1962), s. 210-212.

Batu, Selahattin, “Yıkılar Cenneti Side”, **Türk Dili**, C. 7, S. 78, (Mart 1958), s. 269-271.

Batu, Selahattin, “Yürüyemiyenler”, **Türk Dili**, C. 5, S. 56, (Mayıs 1956), s. 481-483.

Gasset, Ortega y. “Aşk Üzerine”, (çev. Selahattin Batu), **Türk Dili**, C. 10, S. 118, (Temmuz 1961), s. 725-727.

Andersen, ”Çoban Kızı ile Ocakçı”, **Türk Dili**, [(Hikâye) çev. Selahattin Batu], C. 4, S. 39, (Aralık 1954), s. 177-180.

2.4. Yücel

Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat: Benlik Acısı”, **Yücel**, C. 2, S. 8, (Ağustos 1950), s. 24- 25.

Batu, Selahattin, “British Museum”, **Yücel**, S. 1, (Kasım 1955), s. 22.

Batu, Selahattin, “Güney Yolculuğu 1: Antalya’da Doğa Güzelliği”, **Yücel**, S. 6, (Nisan 1956), s. 345- 346.

Batu, Selahattin, “Güney Yolculuğu 2: Antalya’da Tarih Anıları”, **Yücel**, S. 7, (Mayıs 1956), s. 27- 28.

Batu, Selahattin, “Güney Yolculuğu 3: Aspendos’tan Alanya’ya”, **Yücel**, S. 8, (Haziran 1956), s. 75- 76.

Batu, Selahattin, “Güney Yolculuğu 4: Manavgat’tan Side’ye”, **Yücel**, S. 10, (Ağustos 1956), s. 172- 178.

2.5. Şadırvan

Batu, Selahattin, “Sanatta Dünya Ölçüsü”, **Şadırvan**, C. 1, S. 7, (12 Mayıs 1949), s. 2.

Batu, Selahattin, “Gerçek Tenkid Hasreti”, **Şadırvan**, C. 1, S. 11, (10 Haziran 1949), s. 3.

Batu, Selahattin, “Peyami Safa’nın Romanı”, **Şadırvan**, C. 1, S. 17, (22 Temmuz 1949), s. 10- 12.

Batu, Selahattin, “Tabiata ve Sanata Dair”, **Şadırvan**, C. 1, S. 22 , (26 Ağustos 1949), s. 6- 7.

Batu, Selahattin, “Hakikate ve Aşka Dair”, **Şadırvan**, C. 1, S. 24, (9 Eylül 1949), s. 10.

Batu, Selahattin, “Bir Aşk Şarkısı”, **Şadırvan**, C. 2, S. 31 , (28 Ekim 1949), s. 2- 3.

2.6. Su

Batu, Selahattin, “Aydınların Sorumluluğu”, **Su**, Y. 2, S. 20, (Ekim 1962), s. 5.

Batu, Selahattin, “Yeni Yılın Eşiğinde”, **Su**, Y. 3, S. 34, (Aralık 1963), s. 5- 6.

Batu, Selahattin, “Ateş Çemberi”, **Su**, Y. 3, S. 38, (Nisan 1964), s. 3, 22.

2.7. Ülkü

Batu, Selahattin, “Edebiyatımızda At”, **Ülkü**, C. 4, S. 43 , (16 Mayıs 1943), s. 13- 4.

Batu, Selahattin, “Gençlik ve Ülkü Birliği”, **Ülkü**, C. 6, S. 65 , (1 Haziran 1944), s. 10.

Batu, Selahattin, “İnsan ve Tabiat: Bahçe”, **Ülkü**, C. 6, S. 66 , (15 Haziran 1944), s. 6.

Batu, Selahattin, “Güvenli Gençlik”, **Ülkü**, C. 9, S. 101 , (1 Aralık 1945), s. 8.

Batu, Selahattin, “Aydın Öğütçü Demektir”, **Ülkü**, C. 9, S. 104 , (16 Ocak 1946), s. 9.

Batu, Selahattin, “Hürlük ve Hoşgörülük”, **Ülkü**, C. 11, S. 125 , (1 Aralık 1946), s. 2.

2.8. Kültür Dünyası

Batu, Selahattin, “Milletlerarası Yakınlaşmalar”, **Kültür Dünyası**, S. 1, (Ocak 1954), s. 5- 6.

Batu, Selahattin, “Efkârı Umumiye”sizlik”, **Kültür Dünyası**, S. 4, (Nisan 1954), s. 13- 15.

Batu, Selahattin, “Her Şeyin Üstünde Ahlak”, **Kültür Dünyası**, S. 5, (Mayıs 1954), s. 7- 8.

Batu, Selahattin, “Bir Öğle Vakti”, **Kültür Dünyası**, S. 7, (Temmuz 1954), s. 11- 12.

Batu, Selahattin, “Ankara Geceleri”, **Kültür Dünyası**, S. 8, (Ağustos 1954), s. 9- 10.

Batu, Selahattin, “Seher Çağları”, **Kültür Dünyası**, S. 9, (Eylül 1954), s. 11- 12.

Batu, Selahattin, “Atatürk Sevgisi”, **Kültür Dünyası**, S. 10, (Ekim 1954), s. 1- 2.

Batu, Selahattin, “Rüzgâr Gibi”, **Kültür Dünyası**, S. 11, (Kasım 1954), s. 3- 4.

Batu, Selahattin, “Gökler Ülkesi”, **Kültür Dünyası**, S. 12, (Aralık 1954), s. 8- 9.

2.9. Uyanış

Batu, Selahattin, “Atatürk’e Selam”, **Uyanış**, Y. 4, S. 37, (Kasım 1966), s. 12- 13.

2.10. Ataç

Batu, Selahattin, “Atatürk’le Başlayan Yürüyüş”, **Ataç**, C. 1, S. 7, (1 Kasım 1962), s. 8- 9.

2.11. Biz ve Dünya

Batu, Selahattin, “Köy Tetkikleri: Köy Kalkınma Davamız”, **Biz ve Dünya**, S. 9, (10 Temmuz 1944), s. 8, 14.

Batu, Selahattin, “Köyde Zihniyet İnkılâbı”, **Biz ve Dünya**, S. 10, (17 Temmuz 1944), s. 6, 14.

2.12. Edebiyat Dünyası

Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat: Misafirlik Duygusu”, **Edebiyat Dünyası**, S. 1, (15 Ocak 1948), s. 4.

2.13. Devrim Gençliği

Batu, Selahattin, “Gençlerle Bir Hasbihal”, **Devrim Gençliği**, Y. 2, C. 4, S. 19, (Ocak 1954), s. 4, 29.

2.14. Sanat ve Edebiyat

Batu, Selahattin, “Sanatkârın Dünya Görüşü”, **Sanat ve Edebiyat**, C. 1, S. 1, (4 Ocak 1947), s. 1, 3.

Batu, Selahattin, “Birkaç Çizgi ile: Sanatkârın Sınıfı”, **Sanat ve Edebiyat**, C. 1, S. 2, (11 Ocak 1947), s. 1.

Batu, Selahattin, “Somerset Maugham’ın Halısı”, **Sanat ve Edebiyat**, C. 1, S. 3, (18 Ocak 1947), s. 1, 3.

Batu, Selahattin, “Sanatkârda Kişilik, Olgunluk”, **Sanat ve Edebiyat**, C. 1, S. 5, (1 Şubat 1947), s. 1, 2.

Batu, Selahattin, “Toptan Bir Cevap”, **Sanat ve Edebiyat**, C. 1, S. 6, (8 Şubat 1947), s. 1, 4.

Batu, Selahattin, “Can Sohbetleri”, **Sanat ve Edebiyat**, C. 1, S. 8, (22 Şubat 1947), s. 2.

Batu, Selahattin, “Bütün Duygusu”, **Sanat ve Edebiyat**, C. 1, S. 9, (1 Mart 1947), s. 1.

Batu, Selahattin, “Sanat Afyon mudur?”, **Sanat ve Edebiyat**, C. 1, S. 11, (15 Mart 1947), s. 1.

Batu, Selahattin, “Kalan Güzellik”, **Sanat ve Edebiyat**, C. 1, S. 22, (31 Mayıs 1947), s. 1.

Batu, Selahattin, “Yuvaya Dönüş”, **Sanat ve Edebiyat**, C. 1, S. 45- 46, (15 Kasım 1947), s. 1- 6.

2.15. Ulus (Yeni Ulus, Halkçı) Gazetesi

Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat: Rüyaya ve Ötesine Dair”, **Ulus**, (13.10.1944), s. 2.

Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat: Dostluğa ve Vefaya Dair”, **Ulus**, (21.12.1944), s. 2.

Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat: Sükûna Dair”, **Ulus**, (10.8.1944), s. 2.

Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat: Zekâ ve Ötesi”, **Ulus**, (25.11.1944), s. 2.

Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat: Taassuba Dair”, **Ulus**, (19.4.1945), s. 2.

Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat: Hayranlığa ve Temaşaya Dair”, **Ulus**, (23.2.1945), s. 2.

Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat: Mağrurluğa Dair”, **Ulus**, (24.1.1945), s. 2.

- Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat: Deniz Üzerine”, **Ulus**, (12.9.1945), s. 2.
- Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat: Tanrısal Şarkı”, **Ulus**, (30.5.1946), s. 2.
- Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat: Dünyadan Kaçanlara ve Yeni Bir Kültüre Dair”, **Ulus**, (4.12.1946), s. 2.
- Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat: İhtiraslarımızın Çemberi”, **Ulus**, (10.10.1946), s. 2.
- Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat: Bir Karakter İncelemesi”, **Ulus**, (9.11.1946), s. 2.
- Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat: Vücudumuza ve Yıldızlara Dair”, **Ulus**, (5.1.1947), s. 2.
- Batu, Selahattin, “Görüşler: Şark-Garp Davası”, **Ulus**, (8.11.1949), s. 2.
- Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat: Düşmanlık Duygusu”, **Ulus**, (12.1.1950), s. 2.
- Batu, Selahattin, “Ortaçağı Yenmek İçin”, **Ulus**, (19.4.1950), s. 2.
- Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat: Kadına Dair”, **Ulus**, (4.12.1950), s. 2.
- Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat: Karakış”, **Ulus**, (14.2.1950), s. 2.
- Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat: Sohbet”, **Ulus**, (9.8.1950), s. 2.
- Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat: Boş Vakitlerimiz”, **Ulus**, (18.7.1950), s. 2.
- Batu, Selahattin, “Günün Konuları: Başlamak”, **Ulus**, (10.9.1950), s. 2.
- Batu, Selahattin, “İki Dünya Görüşü: Şark-Garp Davası”, **Ulus**, (6.2.1950), s. 2.
- Batu, Selahattin, “Görüşler: Politikaya Dair”, **Ulus**, (23.1.1950), s. 2.
- Batu, Selahattin, “Şu İnsanlar”, **Ulus**, (10.4.1951), s. 2.
- Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat: Ölüme Dair”, **Ulus**, (12.6.1951), s. 2.
- Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat: Sokak”, **Ulus**, (20.3.1951), s. 2.
- Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat: Maskeli Kadın”, **Ulus**, (7.2.1951), s. 2.
- Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat: Susmak”, **Ulus**, (10.3.1951), s. 2.
- Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat: Konuk”, **Ulus**, (23.5.1951), s. 2.

- Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat: İhtiras Ateşi”, **Ulus**, (20.6.1951), s. 2.
- Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat: Sabah Saatleri”, **Ulus**, (6.10.1951), s. 2.
- Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat: Yaz Hayalleri”, **Ulus**, (25.7.1951), s. 2.
- Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat: Geceler”, **Ulus**, (12.9.1951), s. 2.
- Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat: Bahara Dair”, **Ulus**, (25.4.1951), s. 2.
- Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat: Düşündükçe”, **Ulus**, (3.11.1952), s. 2.
- Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat: Düşünmek”, **Ulus**, (8.12.1952), s. 2.
- Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat: Bir Okuyucu Mektubu”, **Ulus**, (21.5.1952), s. 2.
- Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat: Çekiler”, **Ulus**, (11.4.1953), s. 2.
- Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat: Cömertlik”, **Ulus**, (10.5.1953), s. 2.
- Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat: Ölümlü Saatler”, **Ulus**, (13.1.1953), s. 2.
- Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat: Yalan”, **Ulus**, (13.2.1953), s. 2.
- Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat: Utanmak”, **Ulus**, (24.5.1953), s. 2.
- Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat: Uşak”, **Yeni Ulus**, (15.6.1953), s. 2.
- Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat: İnsan Kırıkları”, **Yeni Ulus**, (4.7.1953), s. 2.
- Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat: Boşluk Duygusu”, **Yeni Ulus**, (14.7.1953), s. 2.
- Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat: Kara Gün Düşmanları”, **Yeni Ulus**, (27.12.1953), s. 2.
- Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat: Kar Senfonisi”, **Yeni Ulus**, (2.2.1954), s. 2.
- Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat: Melek Gün”, **Yeni Ulus**, (24.2.1954), s. 2.
- Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat: Büyük Politika”, **Yeni Ulus**, (12.3.1954), s. 2.
- Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat: Acı Politika”, **Yeni Ulus**, (5.3.1954), s. 2.
- Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat: Masallı Politika”, **Yeni Ulus**, (24.3.1954), s. 2.

Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat: Doğulu Politika”, **Yeni Ulus**, (18.3.1954), s. 2.

Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat: Uşaklı Politika”, **Yeni Ulus**, (3.4.1954), s. 2.

Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat: Kaçışlar”, **Yeni Ulus**, (9.5.1954), s. 2.

Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat: Hürlük Üzerine”, **Halkçı**, (13.6.1954), s. 2.

2.16. Güzel Sanatlar

Batu, Selahattin, “Ahmet’e Mektuplar I: Beyaz Güvercinler”, **Güzel Sanatlar**, S. 48, (8.4.1944), s. 5- 6.

Batu, Selahattin, “Ahmet’e Mektup: Açan Baharlar”, **Güzel Sanatlar**, (6.5.1944), s. 5- 6.

Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat Hakkında II: İçimizdeki Gurbet”, **Güzel Sanatlar**, (18.4.1943), s. 2, 5.

Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat Hakkında III: Ay Işıkları”, **Güzel Sanatlar**, (16 İlkteşrin 1943), s. 5- 6.

Batu, Selahattin, “Sanat Bahisleri: İptidada Gönül Vardı ”, **Güzel Sanatlar**, (3.2.1943), s. 2.

Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat Hakkında V: Deniz”, **Güzel Sanatlar**, S. 13, (25.7.1943), s. 5- 6.

Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat Hakkında: Akşam Saatleri”, **Güzel Sanatlar**, S. 22, (25.9.1943), s. 5.

Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat Hakkında VIII: Güz Ayları”, **Güzel Sanatlar**, S. 27, (6.11.1943), s. 5.

Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat: Sularda Tanrı”, **Güzel Sanatlar**, (28.7.1944), s. 5.

Batu, Selahattin, “İnsan ve Sanat Hakkında X: Bu Dünyanın Cenneti ve Cehennemi”, **Güzel Sanatlar**, S. 37, (22.1.1944), s. 5.

2.17. Yeni Ufuklar

Batu, Selahattin, “Masaldan Öte”, **Yeni ufuklar**, S. 7 (23), (Nisan 1954), s. 371.

Batu, Selahattin, “Süzme Sözler”, **Yeni ufuklar**, S. 31 (47), (Nisan 1956), s. 425.

2.18. Tercüme

Batu, Selahattin, “Âlim Olarak Goethe”, **Tercüme**, C. 9, S. 49- 51, (Ocak- Haziran 1949), s. 199- 201.

SONUÇ

Cumhuriyet Devri Türk Edebiyatı'nın geleneğe bağlı aynı zamanda çağdaş şair, yazar ve düşünürlerinden Selahattin Batu, altmış sekiz yıllık ömründe Türk Edebiyatı'na şiir, deneme, manzum dram ve gezi notlarıyla toplam on üç eser bırakmıştır. Ayrıca 1939 sonrası süreli yayın hayatı başlayan Batu'nun birçok deneme ve şiiri de dergilerde kalmıştır. Bunun yanında Batu'nun ailesine bıraktığı kişisel dosyalarında yayımlanmamış tragedya ve fikir lirizmi diye adlandırdığı eserleri bulunmaktadır.

Selahattin Batu'nun ilk şiirlerinde Yahya Kemal, Ahmet Hamdi Tanpınar ve Faruk Nafiz Çamlıbel'in tesirlerini görmek mümkündür ve üslup, şekil ve anlatım tarzı olarak geleneksel şiirin etkisi hissedilmektedir. Batu'nun 1927'de zootekni doktorasını yapmak için gittiği Almanya'daki edebiyat okumaları, psikoloji ve felsefe eğilimleri Türkiye'ye döndüğünde kendine özgü eserler vermesini hazırlamıştır. Okumuş olduğu Goethe, Schiller, Rilke, Baudelaire gibi şairler; Lamarck, Darwin gibi biyologlar; Jung, Freud gibi psikologlar Batu'nun hem fikirselleşmesini hem de sanatsal gelişimini sağlamıştır. Batı'daki şairlerden özellikle Goethe'den etkilenmiş, onun şiirlerini Türkçeye çevirerek kitaplaştırmıştır.

Batu'nun çocukluktan gelen edebiyat sevgisi ve ilgisiyle kaleme aldığı birçok eser Türk edebiyatının sayılı örneklerinden olmuştur. Manzum dramlarından biri olan Güzel Helena ile uluslararası bir başarı elde etmiş ve Bregenz Tiyatro Eserleri Yarışmasında ikincilik kazanmıştır.

Batu, bir müspet ilimler bilim adamı olmasına karşın ömrü boyunca yazma çabasında olmuştur. Edebi türlerden en çok şiire tutkundur. Yazdığı dramların manzum olması ve şekliyle birlikte konularını da eski Yunan'dan alması Batu'nun şiir sevgisinin bir tezahürüdür. Şiirlerinde doğa, aşk, ölüm ve mitoloji kült konularıdır. Bu konuların dışında Batu'nun şiirlerinde uzak özlemi, öze ve anne karnına ve çocukluğa dönüş isteği göze çarpmaktadır. Bu istekler Batu'yu doğaya, temiz olana yaklaştırmıştır. Fakat Batu'da doğa mistik bir yapıdadır. Kurduğu doğa tasvirlerinde somutta metafiziği aradığı göze çarpar. Batu şiirlerinde insanı çok işlememekle birlikte insanî ve toplumsal sorunlara sağır bir şair değildir. Batu, yalnızca şiiri ideolojiye alet etme taraftarı değildir. Çünkü Batu için şiir, yalnızca "güzel" in ifadesidir. Aynı zamanda bir deneme ve fikir yazısı yazarı olan Batu

toplumsal problemleri yazılarında işlemiş, hümanist bir yaklaşımla çözüm yolları üretmeye çalışmıştır.

Batu, kaleme aldığı gezi yazıları, deneme, manzum dram ve şiir eserleriyle Türk edebiyatının önemli sanatçılarından biridir. Uzun yıllar veterinerlik fakültesindeki görevi ve kendi mizacı sebebiyle edebiyat çevresi dar ve sınırlı kalmıştır. Gruplaşmalara katılmamış ve edebiyat tartışmalarından uzak durmaya çalışmıştır. Geniş birikim ve sanatçılığına karşın bu sebeplerden dolayı insanlar tarafından anlaşılardan vefat etmiştir. En yakın dostu Suut Kemal Yetkin'in de yakındığı bu durum Batu'nun unutulmasına sebep olmuştur.

Selahattin Batu'yu kendi zamanında tanıyan, okuyan ve hakkında tenkitler yazan düşünce adamlarının ve çevresinin onun sanatı hakkındaki en genel çıkarımı onu anlamak için belli bir kültür düzeyine ulaşmış olmak gerektiğidir. Onun gezileri yalnızca bir müşahede aktarımı değil, resim, heykel, mimari, edebiyat sanatlarının şiirsel ifadeyle bir sentezidir. Keza tragedyalarının anlaşılması için de mitoloji ve halk bilimi kültür birikimine ihtiyaç duyulmaktadır. Yalnızca şiirleri için yalındır diyebiliriz. Çünkü şiirlerinde sadece “güzel”i ifade etme ihtiyacı duymuştur. Bunun yanında Batu'yu anlatan ve eleştirenler onun hümanistliği üzerinde çokça durur. Çünkü Batu, kaleme aldığı bütün eserlerini kendi kültür birikiminde ve hümanist anlayışı çerçevesinde ortaya koymuştur.

Batu'nun eserlerinde Batı edebiyatının pek çok akımının tesirleri hissedilir. Batı hümanizması anlayışı doğrultusunda kaleme aldığı tragedyaları hümanist tarafına örnektir. Alman romantikleri Goethe ve Schiller, Batu'nun yine tragedyalarında ve şiirlerindeki romantik etkilerdir. Resme, musikiye, ahenge ve lirizme verdiği önem Batu'nun sembolizme yakınlığını ve bağlılığını göstermektedir. Şiirlerinde kullandığı imge ve sembol yoğunluğu Batu'nun sembolist tarafının ağır bastığını kanıtlamaktadır.

KAYNAKÇA

- Ahmet Haşim, (2009), **Bütün Şiirleri** (Haz. Ali İhsan Kolcu), Salkımsöğüt Yay. ,
Erzurum
- Atok, Oğuz Kâzım “Sen- Ben Durdukça” **İlgaz**, Y. 12, S. 144, (Eylül 1973), s. 6- 7.
- Ay, Lütfi, “Manzum Piyes” **Ulus**, (22. 4. 1945), s. 2.
- Bakiler, Yavuz Bülent, “Rüzgârlı Su”, **Su**, Y. 3, S. 26, (Nisan 1963), s. 16- 17.
- Batu Selahattin, “Hayd Park”, **Türk Dili**, C. 9, S. 105, (Haziran 1960), s. 454
- Batu Selahattin, “Tabiata ve Sanata Dair”, **Şadırvan**, C. 1, S. 22, (Ağustos 1949), s.
6- 7.
- Batu, Pelin, (2015), **Kayıp Şeyler Divanı**, Everest Yay. , İstanbul
- Batu, Selahattin, “Şiir ve Mistisizm II” **Hisar**, S. 108 (33), (Eylül 1966), s. 5- 6.
- Batu, Selahattin, (1942), **İphigenia Tauris’te**, (yayınevi yok), Ankara
- Batu, Selahattin, (1944), **Kerem ile Ashı**, Nebioğlu Yay. , İstanbul
- Batu, Selahattin, (1945), **İnsan ve Sanat**, Remzi Kitabevi, İstanbul
- Batu, Selahattin, (1949), **Bursa’da Yeşiller**, Güney Matbaacılık ve Gazetecilik
T.A.O. , Ankara
- Batu, Selahattin, (1953), **Romencero**, Varlık Yay. , İstanbul
- Batu, Selahattin, (1959), **Güzel Helena**, Maarif Basımevi, Ankara
- Batu, Selahattin, (1962), **Rüzgârlı Su**, Dost Yay. , Ankara
- Batu, Selahattin, (1966), **İsviçre Günleri**, Hisar Yay. , Ankara
- Batu, Selahattin, (1970), **Avusturya ve Venedik Günleri**, Varlık Yay. , İstanbul
- Batu, Selahattin, (1972), **İspanya Büyüsü**, Varlık Yay. , İstanbul
- Batu, Selahattin, (1992), **Oğuzata**, MEB. Yay. , İstanbul
- Batu, Selahattin, (2015), **Bir Uzak Kıyıda**, Artshop Yay. İstanbul

- Batu, Selahattin, "Ak Kâğıdın Büyüsü", **Varlık**, S. 473, (Mart 1958), s. 3.
- Batu, Selahattin, "Altın Sesleri", **Hisar**, C. 9, S. 146 (71), (Kasım 1969), s. 5- 10.
- Batu, Selahattin, "Ataç'ın Kişiliği Üzerine", **Varlık**, S. 640, (Şubat 1965), s. 4.
- Batu, Selahattin, "Atatürk Sevgisi", **Kültür Dünyası**, S. 10, (Ekim 1954), s. 1- 2.
- Batu, Selahattin, "Atatürk'e Layık Olmak", **Türk Dili**, C. 4, S. 38, (Kasım 1954), s. 58-60.
- Batu, Selahattin, "Bir Okuyucu Mektubu", **Ulus**, (21.05.1952), s. 2.
- Batu, Selahattin, "Cahit Sıtkı'dan Yahya Kemal'e" , **Varlık**, S. 688, (Şubat 1967), s. 5.
- Batu, Selahattin, "Dili Öldürmeyelim", **Hisar**, C. 5, S. 93 (18), (Haziran 1965), s.3-4.
- Batu, Selahattin, "Düşünceler ve Çağrışımlar", **Varlık**, S. 707, (Aralık 1967), s. 4.
- Batu, Selahattin, "Erdek'ten Yaz Anıları" ,**Varlık**, S. 607, (Ekim 1963), s. 5.
- Batu, Selahattin, "Eski Defter: Dergiler ve Kitaplar", **Hisar**, C. 6, S. 104 (29), (Mayıs 1966), s. 6- 9.
- Batu, Selahattin, "Eski Defter", **Hisar**, C. 6, S. 103 (28), (Nisan 1966), s. 22- 24.
- Batu, Selahattin, "Güller ve Düşünceler", **Hisar**, C. 5, S. 89 (14), (Şubat 1965), s. 10- 11.
- Batu, Selahattin, "İnsan Üstüne", **Hisar**, C. 11, S. 169 (94), (Ekim 1971), s. 10-11.
- Batu, Selahattin, "İstanbul'un Renkleri", **Varlık**, S. 462, (Ağustos 1957), s. 5.
- Batu, Selahattin, "Karşıtlıklar", **Varlık**, S. 704, (Ekim 1967), s. 4.
- Batu, Selahattin, "Kutsi Tecer'in Ardından", **Varlık**, S. 700, (Ağustos 1967), s. 7.
- Batu, Selahattin, "Mehmet Kaplan'ı Okurken", **Hisar**, C. 6, S. 106 (31), (Temmuz 1966), s. 6- 7.
- Batu, Selahattin, "Ölümden Dirimden", **Varlık**, S. 736, (Şubat 1969), s. 5- 6.

Batu, Selahattin, “Ölümünün 300. Yıl Dönümünde: Rembrandt İçin”, **Hisar**, Y. 14, S. 74, (Şubat 1970), s. 5-6.

Batu, Selahattin, “Özlediğimiz Ortam”, **Varlık**, S. 624, (Haziran 1964), s. 5.

Batu, Selahattin, “Resimden Şiire”, **Varlık**, S. 731, (Aralık 1968), s. 7- 8.

Batu, Selahattin, “Rüzgâr Gibi”, **Kültür Dünyası**, S. 11, (Kasım 1954), s. 3- 4.

Batu, Selahattin, “Sessizlik ve Rüzgâr”, **Varlık**, S. 737, (Mart 1969), s. 5- 6.

Batu, Selahattin, “Şiir Denince”, **Varlık**, S. 725, (Eylül 1968), s. 5.

Batu, Selahattin, “Şiir Konusu”, **Varlık**, S. 720, (Haziran 1968), s. 4- 5.

Batu, Selahattin, “Şiir Üstüne”, **Varlık**, S. 754, (Temmuz 1970), s. 7- 8.

Batu, Selahattin, “Şiirsiz Dünya”, **Varlık**, S. 706, (Kasım 1967), s. 5.

Batu, Selahattin, “Tek Bir Işın”, **Hisar**, Y. 14, C. 10, S. 73, (Ocak 1970,) s. 14.

Batu, Selahattin, “Tenkit: Şiir Üzerine”, **Hisar**, C. 1, S. 3, (Mayıs 1950), s. 6, 14.

Batu, Selahattin, “Yahya Kemal İçin”, **Varlık**, S. 490, (Kasım 1958), s. 5.

Batu, Selahattin, “Yurt Hasreti”, **Varlık**, S. 459, (Temmuz 1957), s. 4.

Batu, Selahattin, “Ziya Osman Saba İçin”, **Varlık**, S. 687, (Şubat 1967), s. 8.

Beyatlı, Yahya Kemal, (2002), **Kendi Gök Kubbemiz**, YKY, İstanbul

Boratav, Pertev Naili, “Kerem ile Aslı: Değişiklikler Yapılarak Manzum Bir Masal Haline Getirilirken Orijinalitesi Kaybedilmiş ve Bilinen Kerem ile Aslı Hikâyesi Olmaktan Çıkmıştır”, **Tan**, (8. 4. 1945), s. 4.

Burdurlu, İbrahim Zeki, “Romencero”, **Hisar**, S. 49, (Mayıs 1954), s. 12- 13.

Çağlar, Behçet Kemal, “Bir Güzel Sanat Eseri İçin...”, **Ulus**, (15. 4. 1945), s. 2.

Çağlar, Behçet Kemal, “Yeni Değerler: Kerem ile Aslı”, **Biz ve Dünya**, S. 4,5 Haziran 1944), s. 9.

Çetişli, İsmail, (2013), **Batı Edebiyatında Edebi Akımlar**, Akçağ Yay. , Ankara

Çınarlı, Mehmet, “Kayıplar Mevsimi”, **Hisar**, C. 13, S. 191 (115), (Temmuz 1973), s. 3- 6.

Dizdaroğlu, Hikmet, “Kitaplar: Romencero”, **Türk Dili**, C. 3, S. 29, (Şubat 1954), s. 297- 299.

Dursun, Tarık, “Gezmek Tozmak Üstüne”, **Milliyet**, (20. 09. 1966), s. 6.

Dursun, Tarık, “Kendimle Konuşmalar”, **Milliyet**, (10.02.1970), s. 8.

Efe, Suat, “Romencero ve Selahattin Batu”, **Varlık**, S. 460, (Ağustos 1957), s. 7.

Efe, Suat, “Selahattin Batu Bir Hümanistti”, **Varlık**, S. 791, (Ağustos 1973), s. 8-9, 22.

Efe, Suat, “Selahattin Batu’ya Mektup”, **Varlık**, S. 710, (Ocak 1968), s. 8.

Emiroğlu, Öztürk, (2000), **Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatında Hisar Topluluğu ve Edebi Faaliyetleri**, Kültür Bakanlığı Yay. , Ankara

Emre, Ahmet Cevat “Edebi Oluşlar”, **Yeni Adam**, S. 414, (2 İlkânun 1942), s. 6-7.

Emre, Ahmet Cevat “Edebi Oluşlar”, **Yeni Adam**, S. 415, (10 İlkânun 1942), s. 6-7.

Erhat, Azra, (1996), “Kassandra” **Mitoloji Sözlüğü**, Remzi Kitabevi, İstanbul, s. 163-164.

Erk, Prof. Dr. Nihal “Ölümünün Dördüncü Yıldönümünde Hocam Selahattin Batu”, **Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi**, C. 24, S. 2, (1977), s. 319- 323.

Evliyaoğlu, Gökhan “Dergiler- Yayınlar- Olaylar: Karanlık-Aydınlık”, **İstanbul**, C. 3, S. 10- 11, (Ekim-Kasım 1956), s. 39- 42.

Ezine, Celaleddin “ İfigenia Tauris’de”, **Tasviri Efkâr**, (13 Şubat 1943), s. 2.

Goethe, Johann Wolfgang von, (2015), **Şiirler**, (Çev. Selahattin Batu), Artshop Yay. , İstanbul

Gözaydın, Prof. Dr. Nevzat, “Selahattin Batu”, **Türk Dili**, C. 98, S. 700, (Nisan 2010), s. 787- 792.

İlhan, Ziya “Bir Manzum Piyese Dair” **Dikmen**, (1 Mart 1943), s. 3- 4.

İmzasız, “Aydın Olayları: Sanat ve Kültür: Köroğlu ve Batu”, **Varlık**, S. 790, (Temmuz 1973), s. 2.

İmzasız, “Kitaplar: Kerem ile Aslı”, **İstanbul**, S. 36, (15. 5. 1945), s. 10.

İmzasız, “Selahattin Batu Anlatıyor”, **Varlık**, S. 403, (Şubat 1954), s. 7- 8.

İmzasız, “Şehirden, Yurttan, Dünyadan Sanat Haberleri- Tiyatro: Devlet Tiyatrosundan”, **Milliyet**, (26.09.1955), s. 4.

İmzasız, “Yeni Yayınlar: Çeşitleme: Avusturya ve Venedik Günleri”, **Milliyet**, (28. 04. 1970), s. 8.

Kaplan Mehmet, (1990),**Cumhuriyet Devri Türk Şiiri**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara

Karaalioğlu, Seyit Kemal, (1973), **Edebiyatımızda Şair ve Yazarlar**, İnkılâp ve Aka Basımevi, İstanbul

Kılıçlıoğlu, Safa, (1988), “Unat, Faik Reşit” **Meydan Larousse/ Büyük Lûgat ve Ansiklopedi/Ek Cilt**, Meydan Yayınevi, İstanbul, s. 864- 865.

Kiel, Machiel, (1994), “Deliorman”, **İslam Ansiklopedisi/ C. 9**, İstanbul, s. 141- 144.

Köklügiller Ahmet (düz.)“Nasıl Yazıyorlar”, **Varlık**, S. 716, (Nisan 1968), s. 5.

Körükçü, Muhtar “Batu ve İspanya”, **Varlık**, S. 791, (Ağustos 1973), s. 12- 13.

Körükçü, Muhtar “İsviçre Günleri”, **Hisar**, S. 32, (Ağustos 1966), s. 20- 21.

Memişoğlu, Hüseyin, (2007),“Pomaklar” **İslam Ansiklopedisi/C. 34**, İstanbul, s. 320- 322.

Menemencioğlu, Muazzez “Selahattin Batu Anlatıyor”, **Varlık**, S. 507, (Ağustos 1959), s. 7- 8.

Musenidis, Takis “Güzel Helena Münasebetiyle”, (Çev. Lütfi Ay), **Devlet Tiyatrosu**, S. 13, (5 Aralık 1953), s. 8- 9.

Nayır, Yaşar Nabi “Selahattin Batu İçin”, **Varlık**, S. 790, (Temmuz 1973), s. 5.

Necatigil, Behçet, (1991), **Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü**, Varlık yay. İstanbul

Onger, Fahir “Prof. S. K. Yetkin ile Bir Konuşma”, **Edebiyat Dünyası**, S. 15,(15 Şubat 1949), s. 1-2.

Oraloğlu, Ali Z. “Adnan Saygun Yeni Bir Opera Hazırlıyor”, **Milliyet**, (11. 12. 1971), s. 6.

Özçelik, O. Fehmi “Selahattin Batu Diyor ki”, **Hisar**, Y. 2, S. 22, (1 Şubat 1952), s. 11.

Özden, Şinasi, “Selahattin Batu’nun Cevabı”, (Edebi Anket), **Varlık**, S. 244, (15 Eylül 1943), s. 82- 84.

Par, Arif Hikmet “(İnsan ve Sanat) da Selahattin Batu: Gönül”, **Aksu/ Yeni Seri**, S. 1, (Mayıs 1950), s. 7, 30- 32.

Pınar, Saffetin “Eski Bir Masaldan Yeni Bir Sanat Eserine: Kerem ile Aslı”, **Yücel**, C. 18, Y. 11, S. 104, (Haziran 1945), s. 114- 117.

Pınar, Saffetin “Tenkid- Tahlil: Türk Edebiyatında Yeni Bir Eser: İphygenia Tauris’te” **Güzel Sanatlar**, S. 12, (18 Temmuz 1943), s. 5- 6.

Say, Ahmet (2005), “Kerem” **Müzik Ansiklopedisi/ C. 2**, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara, s. 262.

Say, Ahmet (2005), “Saygun, Ahmet Adnan” **Müzik Ansiklopedisi/ C. 3**, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara, s. 239- 243.

Say, Ahmet (2012), “Libretto” **Müzik Sözlüğü**, Müzik Ansiklopedisi Yay. , Ank. , s. 322.

Selahattin Emin (Batu), (1934), Ankara, **Lübnan, Bağdat- Seyahat Notları**, Matbaai Ebüzziya, İstanbul

- Şendil, Sabih “Aydabir: Çirkin Türkçe”, **Varlık** 1965 Yıllığı, Behçet Necatigil’in Şiirleri”, Su, Y. 5, S. 51, (Mayıs 1965), s. 14-15, 23.
- Şener, Sevdâ “Selahattin Batu ve Güzeli Helena”, **Varlık**, S. 790, (Temmuz 1973), s. 12- 13.
- Tanpınar, Ahmet Hamdi, (1994), **Bütün Şiirleri**, Dergâh Yay. İstanbul
- Taşer, Suad “Perdeler Açılırken”, **Galeri**, S. 2, (Ekim 1955), s. 7- 8.
- Teoman, Sabahattin “İki Mektup”, **Varlık**, S. 790, (Temmuz 1973), s. 4.
- Teoman, Sabahattin “Üzüntüler Avuntular” , **Varlık**, S. 786, (Mart 1973), s. 9.
- Tör, Vedat Nedim “İlk Neoklasik Eser”, **Ulus**, (19.11. 1942), s. 2.
- Tuncel, Metin (1991), Ord. Prof. Dr. Besim Darkot: Hayatı ve Türkiye Coğrafyasına Katkıları/ **Coğrafya Araştırmaları**, Sayı 3’den ayırbaşım, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, s. 1- 13.
- Tuncel, Metin, (1993), “Darkot, Mehmet Besim”, **İslam Ansiklopedisi/ C. 8**, İstanbul, s. 500-501.
- Tunç, Prof. M. Şekip “Türkçemizde Yeni Bir Nesir Havası”, **Cumhuriyet**, Y. 22, S. 7489, (24 Haziran 1945), s. 2.
- Türk, Hatem, (2014), **Bir Hisar Şairi Nevzat Yalçın (Hayatı, Sanatı, Eserleri)**, Paradigma Akademi yay. , İstanbul
- Yetkin, Suut Kemal “Suut Kemal Yetkin Selahattin Batu’yu Anlatıyor: Selahattin Batu hak ettiği ilgiyi göremeden aramızdan ayrıldı.”, **Milliyet Sanat**, S. 36, (8 Haziran 1973), s. 4-5.
- Yücel, Süleyman (Tarık Buğra), “Doğu’ya, Batı’ya, Batu’ya Dair”, **Hisar**, C. 7, S. 115 (40), (Nisan 1967), s. 4.

EKLER

Ek 1

Sicil No. 446
~~1350~~ 467
~~276~~

Adı ve Sırası : Felahattin Bey

Babasının adı : Mehmet Emin Ef

Anasının adı : _____

Doğduğu yer : Gelibolu

Doğduğu tarih : 1321 bin üç yüz yirmi bir

Memleketi : _____

Vatandaşlığı : Türkçe Cumhuriyeti

Devlet hizmetine girdiği tarih : _____

Namzetlikle : _____

Kat'i olarak : _____

DERECE TAHSİLİ

Yüksek tahsilini Leipzig mektebinde yapmış ve Gelibolu ilâhîyat son sınıfından Tashihname olarak ayılmış ve Baytar Ali mektebine girerek 341 senesinde sınavname almıştır

Sicil Kaydına Mutabiktir

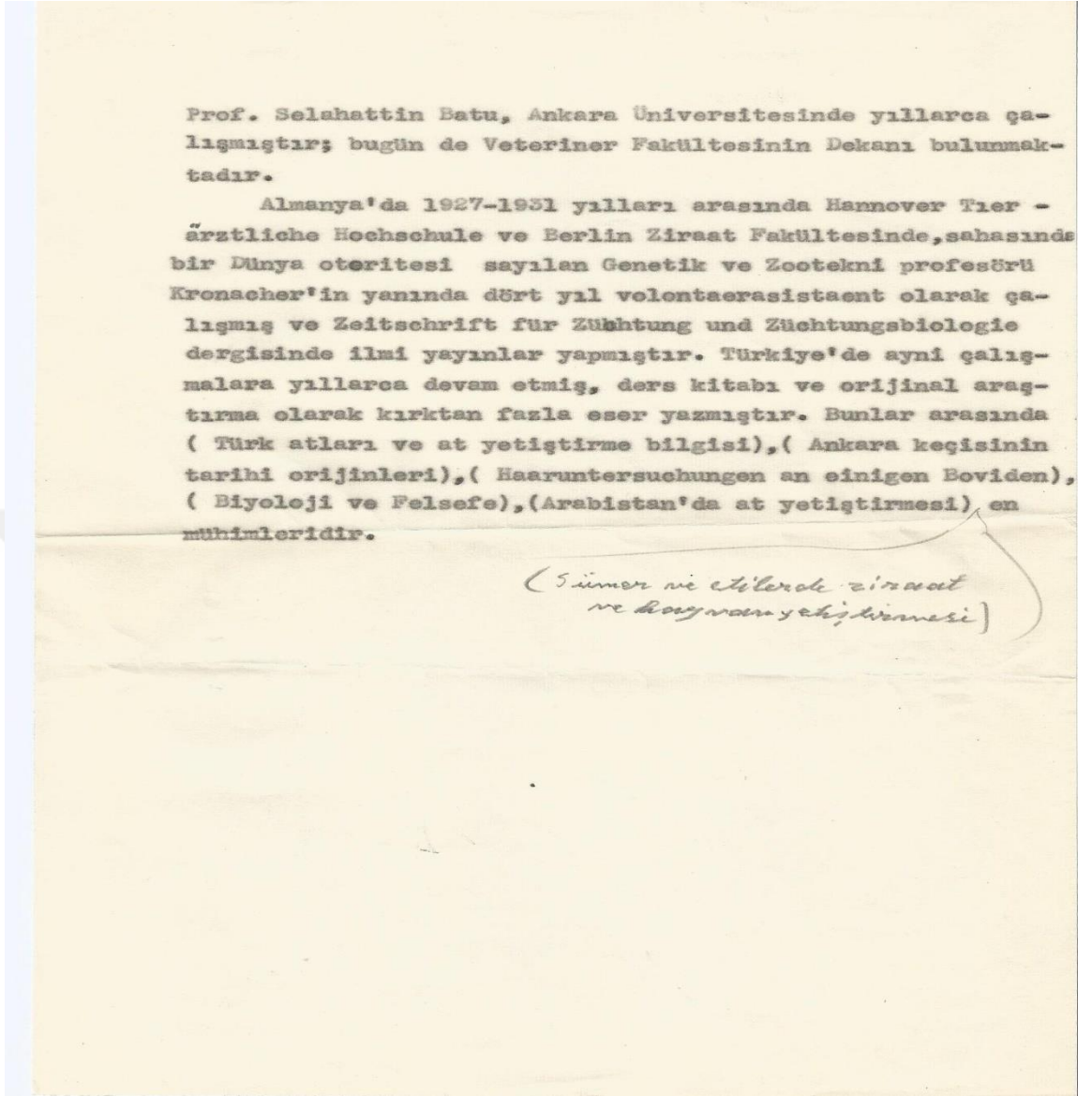
Almanya'da Hannover yüksek Baytar mektebindeki Zootehnik veraset enstitüsünde 1-11-1927 den 30-11-1929 gününe kadar ve Berlin yüksek ziraat mektebi Zootehnik ve ekli Hayvan veraseti enstitüsünde 1-5-1929 dan 4-5-1931 gününe kadar fakri asistan olarak çalışmış ve aynı enstitüde Doktorasını yapmış olduğu vesifadan dolayı amlâzılarak şerh verilmiştir.

Sicil Kaydına Mutabiktir

Belge 1: Memura Mahsus Sicil Cüzdanı, s. 3.

Ek 2

Belge 2: Kısa Mesleki Biyografisi, s. 1.

Ek 3

Bulunduğu			Memriyetler		
Memriyetleri	Aylığı Lira K.	Tayın tarihi	Başladığı tarih	Ayrıldığı tarih	Sebepleri
☆☆☆					5434 Sayılı Kanun gereğince ücrette geçen 1 sene, 10 ay, 6 gün hizmetinden dolayı 333 Lira borçlanmıştır.
E.K. VETERİNER FAKÜLTESİ DEKANLIĞI	ÜCRET 2.10	1.7.1950	1.7.1950		
☆☆☆				30.6.1952	Dekanlık süresinin sona ermesinden.
☆☆☆					5434 S.K. gereğince ücrette geçen 1 sene 10 ay 6 gün hizmetinden dolayı borçlanılan 333 Lira ya devam eden ödemıştır.
☆☆☆					
☆☆☆				29.2.1951	Kadro sunumun değiştirilmesinden.
Veteriner Fakültesi Zootekni kürsüsü profesörlüğü	100 Kd. 100 Al.			29.2.1951	
☆☆☆					Senatonun 15.1.1952 tarih ve 667 sayılı kararı gereğince Zootekni Kürsüsünün yönetimi ile görevlendirilmiştir.

Belge 3: Memura Mahsus Sicil Cüzdanı, s. 14- 15.

Ek 4

Memuriyetleri	Bulduğu		Tayin tarihi
	Aylığı	Lira K.	
☆☆☆			
☆☆☆			
☆☆☆			
Veteriner Fakültesi; Zootekni Kürsüsü Profesörlüğü	100	Kd.	
	125	Al.	
☆☆☆			
" " "	100	Kd.	
	150	Al.	
☆☆☆☆			

Memriyetler		
Başladığı tarih	Ayrıldığı tarih	Sebepleri
		Senatonun 15.1.1952 tarih ve 667 sayılı kararı gereğince yeni müddetleri ve Hıngvan Basleme Kürsüsünün görevi ile görevlendirilmiştir.
	31.8.952	Terfiinden
	31.8.952	
	31.8.955	Terfiinden
		4936 S.K. 62. mad. gereğince bilimsel incelemelerde bulunmak üzere 9 ay müddetle Avrupa memleketlerine gönderilmiş ve 17.9.1956 tarihinde hareket etmiştir. Memleket dönemi 3.7.1957 tarihinde görevine başlamıştır.
31.8.955		

Belge 4: Memura Mahsus Sicil Cüzdanı, s. 16- 19.

Ek 5

Bulunduğu			Memriyetler		
Memuriyetleri	Aylığı Lira K.	Tayin tarihi	Başladığı tarih	Aynıldığı tarih	Sebepleri
Veteriner Fakültesi Zootekni Kürsüsü Profesörlüğü	2000 Kd. 2000+200 Al.		31.8.56		4936 Sayılı Kanunun 62. mad. gereğince 6 ay müd- detle işvire ve Almanya'ya
★ ★ ★					gönderilmiş olup 18.6.86 tarihinde hareket edilmiştir Bu müddet 30.6.1963
★ ★ ★					derisine kadar uzatılmış- tır. Yurda avdelle 20.4.86
★ ★ ★					tarihinde görevine baş- lamıştır.
★ ★ ★				31.8.964	Terfiinden ★ ★ ★
" " "	2000 Kd. 2000+300 Al.		31.8.866		ANKARA ÜNİVERSİTESİ Sicil kaydına uygundur.
★ ★ ★	★ ★ ★				

Belge 5: Memura Mahsus Sicil Cüzdanı, s. 22- 23.

Ek 6

Sevgili Çiğdem'ciğim.

Tatlı mektubunu aldım,verdiğin güzel haberlere sevindim.
 Kışın Londra'da iyi geçmesi de hoş bir haber.Hyde
 Park kimbilir ne güzeldir,orada yaptığım uzun,bitmez
 gezintiler aklıma geldikçe hep yüreğim çarpıyor...
 Burada kış pek öyle hoş geçmiyor bu sene.Arada kalori-
 ferimiz de bozuyor,epeyce üşüme egzersizi yapıyoruz.
 Ama serin ev sağlığa iyiymiş..Arada sıcak bir nane-li-
 mon içip krizi/atlatıyorum.

Benim kolit ~~de~~ galiba yoluna girmek üzere.Doktora git-
 tim,bu hastalık geçmez,arada sizi böyle yoklar,dedi,
 ve biri sekiz,öteki dört ay alınacak iki ilaç verdi.
 Şimdi hevesle onları alıyorum,beni teselli ediyor *Sarı*..
 Şibicik nasıl,ondan pek bahsetmiyorsun.Okulda iyi ça-
 lışıyor mu,ilerliyor mu ingilizcesi?İloş'un sağ uzat-
 ması da hoş,moda onu bile etkiliyor demek..¹¹e yapalım,
 modaya yalnız bayanlar mı uysacak,o da uysun bakalım.,

Belge 6: Selahattin Batu'nun 24.01.1972'de kızı Çiğdem Tuğ'a yazdığı mektup, s. 1.

Ek 7

Kızıltoprak 12.I.1970

Kardeşim Suut,
 Son mektubum isinle alakalıdır. Çok sarımsılamışam, sarımsılamışam
 Son mektubum isinle alakalıdır. Çok sarımsılamışam, sarımsılamışam

Sevilen bir kardeşin kaybı büyük kayıp. Gene dae sarımsılamamaya çalışman lazım. Razi olman, kadere teslim olman lazım. Başka ne gelebilir elimizden?

Öyle bir çağa geldik ki meclis sanki dağılıyor, dostlar birbirlerine veda ediyorlar. Acı bir duygu bu bizim için ve yeni bir duygu... Eski günlerimizi hatırlıyorum şimdi, o güneşli günleri Ankara'da... Bir telaş bir telaş o durmadan didindiğimiz günleri... Şimdi bakıyorum, boş muydu hepsi, diye soruyorum. Ne yaptık? Ne gelebildi elimizden? Ve bir Stoa anlayışı çörekleniyor yüreğime, dayanacaksın, diyorum, hayal kınıklıkları, hastalıklar, ölümler birbirini koğaliyacak, ama sen dayanacaksın. Hatta çalışacaksın elinden geldiğince, başka ne yapabilirsin?

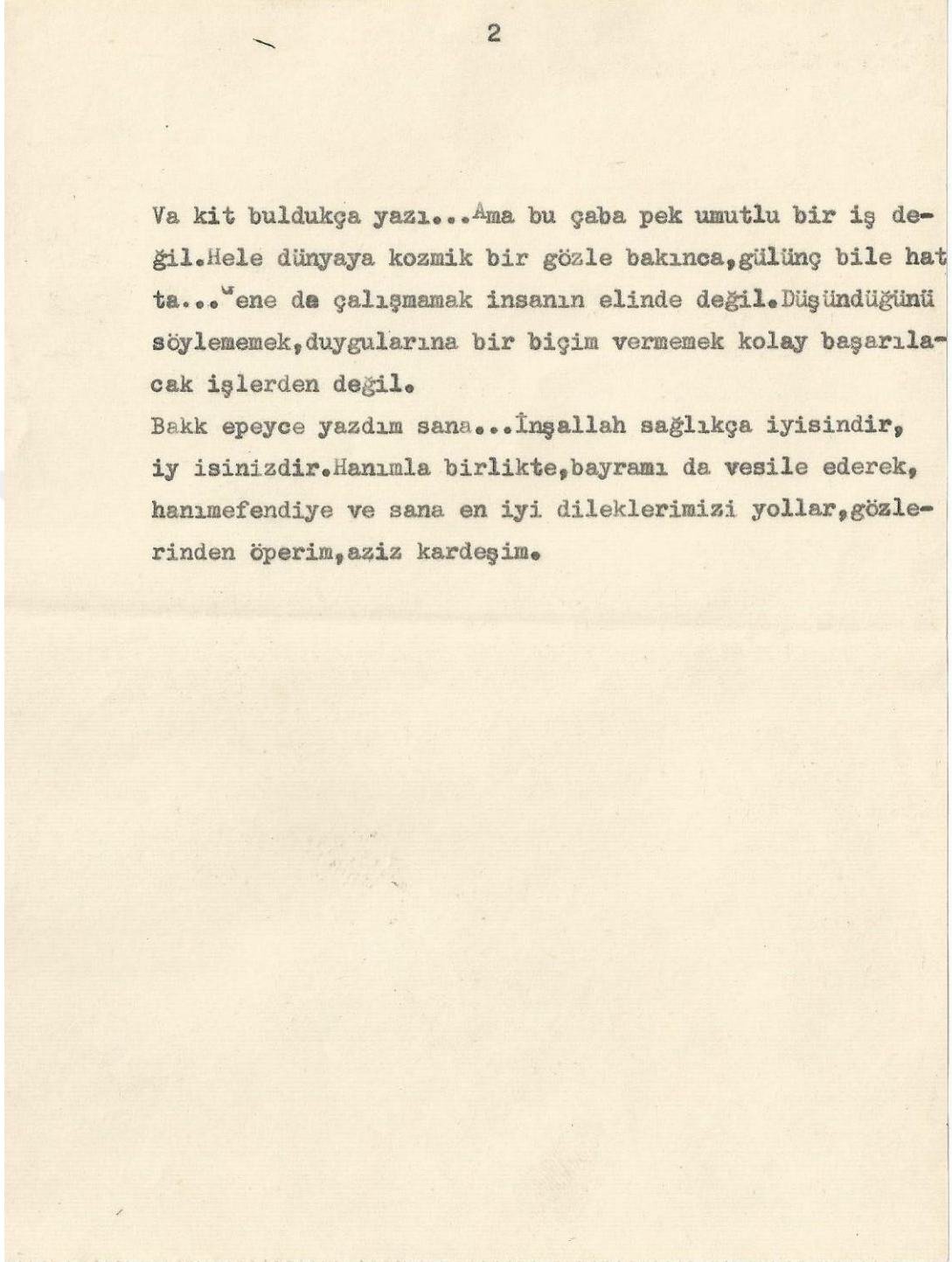
Burada pek yalnız yaşıyorum, ama isteyerek yapıyorum bunu. Kimseye gitmiyorum, kimseyi aramıyorum. Zaten İstanbul'da herkes birbirine uzak, dünya gibi bir yer burası, dünyada yaşıyorum.

Kitaplarım gerçek yakınlarım. On günlerde nerdeyse fizikçi kesildim: Maddenin dokusu, oluşumu, gerçeği, kozmoloji, kozmogoni, Rassel, Hiller, Teilhard de Chardin ve daha başkaları... Biosphaere, Noosphaere, arada roman, şiir, felsefe

Belge 7: Selahattin Batu'nun 12.01.1970'te Suut Kemal Yetkin'e yazdığı mektup, s.

1.

Ek 8

Belge 7: Selahattin Batu'nun 12.01.1970'te Suut Kemal Yetkin'e yazdığı mektup, s.
2.

Ek 10

10 Eylül 1966

İnsanların çoğu minnet duygusunu bilmiyorlar, gördükleri iyiliğe bir sözle, bir bakışla olsun teşekkür etmeyi ^{de} unutmuyorlar.

Acaba neden? Okadar dalgın mı bu insanlar? Çok önemli bir görevi bile düşünemeyecek ka-
lar ^{durgun} ~~görmüyor~~ mı zihinleri?

^{Fıkret} kendilerini unutmuyorlar ^{görmek bil} Sevilince hoşlanıyorlar, bir yarar sağlanınca gülüyor gözleri... İyilik onların ben duygularını ^{mutlak} büyütüyor. Kabarmaları ondan mı? Yardım da, sevgiye de faylak olduklarını sanmaktan mı?

İyiliğin, yakınlığın, dostluğun ^{insanlarda} bir şükür duygusu uyandırmaması acı. ^{sey...} Ben bunu bir yaradılış ^{de} ~~insan~~ /eksikliğine yoruyorum. Böylelerine söyleyecek söz bulamıyorum, pek.

27 Eylül 1966

Dün öğle üzeri ikinci torunum dünyaya geldi. Sarışın, ciddi yüzlü bir oğlan. Seçtiği bir kaderi tasarlıyormuş gibi, içinden, bilmediğimiz bir şeyler düşünüyormuş gibi bir hali var.

Kim bu gelen? Diyé soruyorum ~~kendime~~. Dünyamıza ayak basan hangi konuk bu? Nasıl geli-
ecek? Ne çeşit bir kişilik kazanacak? Bir filozof, bir şair, bir aksiyon adamı ^{mi çok?} olabilir. Evet u ~~bir~~ yumruk kadar küçük varlık bir büyük, bir dev olabilir. Biberonunu zevkle sömürüp duru-
da
yor, bir keyif düşkünü babacan/olabilir. Ya da sokaklarımızı dolduran milyonlardan biri, [?]
kim bilir?

Su ^{yeni} doğan bebekte bile bazı karakterler sezilemez mi ^{ne} ~~acaba~~? Gözlerinde bu dünyayı
^{"tavir"} tafife almayacak bir ~~başarı~~ gizli gibi geliyor bana. Hiç telaşsız, rahat bir ışığı var gözleri-
nin. Başını şimdiden dik tutabiliyor. Gereksiz bağırıp çağırıyor. Öyle süslü, göz alıcı
bir görünüş vaadeden bebeklerden değil. Onun için de oturaklı bir kişi olabilir, diyorum.
İddi, başarılı, güvenilir bir yigit ^{Kim} ~~de~~ olabilir. Bir gerçek kişilik çıkarabilir ortaya, ^{günü}
~~geline...~~

omun ^{ve}
Ben/herşeyden önce yürekli, ahlaklı, sıhhatli ~~ve~~ insan olmasını diyilorum, ~~çünkü~~.

Ek 11

1

Saygı değer hocam,

Size hocam diye hitap ediyorum; mazur görünüz. Gerçi sizin resmen ve şeklen talebeniz olmak şeref ve bahtiyarlığına eremedim; ama yazılarınızı devamlı okuduğum için manevi bir öğrenciniz sayılırım.

Hocam, son varılık ve Türk dilindeki "İnsan İçin ve Acınacak halimiz" yazılarınız şah eser. Ne kadar duyararak yazmışsınız. Siz de bizim gibi çok dertlisiniz. Acaba bizler mesele çıkaran, ürken, endişelenen çok hassas bir ruha mı sahibiz, yoksa cemiyet mi çok bozuldu. Yahut şöyle düşüneyim: Cemiyet zaten bozuktu da biz mi yeni bunu göreceğiz diyecek hale geldik. Zannedersen hepsi aynı kapıya çıkar.

Hocam, siz daha iyi bilirsiniz Goethe'nin bir sözü vardır: Artık heyecanlanmayı, şaşırılmayı, duymayı toprağa gömmeli "şimdi buradan bizim cemiyetimize geçelim: Malum duyan, heyecanlanan, şaşırılan, dehşete düşenlerimiz pek az. Eh bu kadar insanı nasıl toprağa gömeceğiz. Yoksa bunlar zaten kendi kendilerini çoktan gömmüşler mi diyeceğiz. Biraz da diyebiliriz şark öyle değildir de nedir? Siz de yazılarınızda zaman zaman bunu belirtirsiniz.

Sayın hocam bu mektubu yazarken yazılarınızın öyle tesiri altındayım ki ve size karşı öyle doluyum ki, tam boğannaya kalksam ~~xxxxx~~ mektuplarımı okuyacak zaman bulamıyacağsınız.

Ne kadar temiz bir ruha, şahsiyete şahipsiniz; sizi tebrik ederim. Şahsınızda insana hayran oluyorum. Yunus'un ruhunu taşımanız yetmiyormuş gibi üstelik bir de onun dilini kullanıyorsunuz. Yazılarınızda fikir, duygu, kelime çok güzel kaynaşıyor. Geçenlerde derslerimde Montaigne'ninin Denemeler'inden yazdırıyordum; öğrencilerim çok beğendiler ve bunu kim yazmış? dediler. "Bir gavur dedim Bunun üzerine Türklerde yazan yok mu dediler, 'var' dedim ve sizin 'İnsan Gerçeği' adlı denemenizi yazdırdım. Tabii hepimiz size dua ettik.

Hocam müsadenezle biraz konuyu değiştireceğim ve şu Varlıkcı'ları size şikayet edeceğim: Bu şikayetim daha ziyade onları tenkit demek olacaktır.

Şimdi bunlar bir yönleriyle halkın, köylünün davasını ele almışlar. Almışlar, almışlar; ama köylü, halk bunları hiç mi hiç tanımıyor. Mesela Bir Fakir Baykurt'u, Ceyhan Atıf Kansu'yu belki kendi köyünde bir kaç kişi tanır; işte o kadar. Köylü, halk Varlık okur mu bilmem?

Köylü ile bunlar arasında öylesine farklar, uçurumlar var ki... Bunlar ne köylü gibi giyinmiyorlar, ne köylü gibi yaşıyorlar; ne onun gibi düşünüyorlar ve ne de köylü gibi duyuyorlar. Köylüye el uzatsalar başlarında sarık, ayaklarında çarık var mı diye evvela buna bakacak. Bilmiyorum hocam siz bunları daha iyi tanırırsınız kılık kıyafetleri nasıldır; başlarında sarık, ayaklarında çarık var mıdır. Yaşar Nabi herhalde giyice bilmen günahını almayayım kürklü palto giyer ve eli de pipoludur.

Köylü gerici, bunlar ilerici, köylü dindar, bunlar sanatkar (malum ya sanatın dini imanı olmaz ve olmamalıdır)

Belge 10: Selahattin Batu'nun okuyucularından Faik Gözübüyük'ün mektubu, s. 1.

23

17 Aralık 1963SONRADAN DÜŞÜNMEK

Biz ~~yapamaz~~ düşündüğümüz şeyleri yaptığımızı, kurduğumuz düşleri gerçekleştirdiğimizi ~~sanıyorsak~~, oysa ~~hiç~~ çoğu aksi olur bunun: ~~Sonradan düşünün~~, ^{Önce yapın, sonra düşünün} ve yaptıklarımıza şaşarız... Bu önce-düşünmekten daha anlamlıdır bence, gerçekten faydalı olur ~~çünkü~~, bir ders, bir deney niteliğini kazanır da ondan...

GÜZELLİK18 Aralık 1963

Şöyle düşündüm kendi kendime ~~az önce~~:
 _ Güzellik sözle anlatılamayan şeydir.
 _ Öyleyse şairler neyi anlatırlar?
 _ Onlar hiçbir şey anlatmazlar... Gizlerler daha çok, yarattıkları biçimler de kimse tarafından açıklanamaz.

ŞİİR22 Aralık 1963

Dil ~~çok~~ güzel bir vücuda benzetilirse, onun içten sevinişine, canlanışına da Şiir demel. Gerçekte ~~sanılmaz~~ çudur çoğunlukla. Sevgilerimizin, Özlemlerimizin, düşlerimizin ürünüdür Şiir, onların bir oyunudur. Ama sürüp gidecek, kolay eskimeyecek bir oyun... ~~Biz bu düşün~~ ^{Ve} ~~celerle Dil'in şairliğini inkarederiz.~~
^{Ye} ~~Yasak~~ Kelimeler sanki Şiiri kendi/yazarları ^{bu oyunda:} ~~Dışta~~ gördüğümüz gerçeklere yaklaşıp yaklaşıp uzaklaşıp, ritüel danslarda olduğu gibi, ^{Ve} kendi kendilerine ~~oyunarak~~ yaratırlar Şiirlerini.

Eşyaya şöyle bir dokunup kaçarlar. Görünenin, bilinenin çevresinde dönerler. Fısıldaşlar onlarla, anlaşılmayan, gizli bir Dil konuşurlar.

Şiiri başka türlü nasıl açıklayabilirim?

TIYATRO KONUSUNDA23 Aralık 1963

Sahne, yazarın çok güç yerleşebileceği bir yer gibi geliyor bana. Çünkü orada biraz ortanın üstüne yükselse seyircilerde korku uyandırabilir; biraz derinleşmeyi denese gülmeğe kalkışırlar. İlk sözünden son sözüne kadar bir baskı altındadır yazar sahnede, bu baskıya dayanmak da değme babayiğitin kârı değildir.

yeligini, sayıca azlığını da başka türlü açıklayamıyorum.

ŞİİR KONUSUNDA

2 Mart 1962

Durmadan şiirle uğraşmak insanı ezen bir şey... Çoğu, mısraalar üstünde ^{bile,} aylarca, yıllarca dururum, kimi yerlerde takılır kalır dikkatim, bir türlü bitmez bu şiirler, tamamlanamaz, ol-
gunlaşamazlar. (Nekadar da kötü ^{levi} vardır aralarında...) ^{seslerin}
Yolculuklarda ^a bile içim aralıksız çalışır, ~~xxxxxxx~~ ^{bir sesim, bir ritmin} durmadan zihnimde ^{şairini} takıldığını
duyarım. Ne rahatım, ne sevincim, ne uyku kalır, ^{kimi günler} kendimden korkacak hallere geli-
rim; ^{Ne dersin} ¹ ² ³ ⁴ ⁵ ⁶ ⁷ ⁸ ⁹ ¹⁰ ¹¹ ¹² ¹³ ¹⁴ ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ ²⁰ ²¹ ²² ²³ ²⁴ ²⁵ ²⁶ ²⁷ ²⁸ ²⁹ ³⁰ ³¹ ³² ³³ ³⁴ ³⁵ ³⁶ ³⁷ ³⁸ ³⁹ ⁴⁰ ⁴¹ ⁴² ⁴³ ⁴⁴ ⁴⁵ ⁴⁶ ⁴⁷ ⁴⁸ ⁴⁹ ⁵⁰ ⁵¹ ⁵² ⁵³ ⁵⁴ ⁵⁵ ⁵⁶ ⁵⁷ ⁵⁸ ⁵⁹ ⁶⁰ ⁶¹ ⁶² ⁶³ ⁶⁴ ⁶⁵ ⁶⁶ ⁶⁷ ⁶⁸ ⁶⁹ ⁷⁰ ⁷¹ ⁷² ⁷³ ⁷⁴ ⁷⁵ ⁷⁶ ⁷⁷ ⁷⁸ ⁷⁹ ⁸⁰ ⁸¹ ⁸² ⁸³ ⁸⁴ ⁸⁵ ⁸⁶ ⁸⁷ ⁸⁸ ⁸⁹ ⁹⁰ ⁹¹ ⁹² ⁹³ ⁹⁴ ⁹⁵ ⁹⁶ ⁹⁷ ⁹⁸ ⁹⁹ ¹⁰⁰ ¹⁰¹ ¹⁰² ¹⁰³ ¹⁰⁴ ¹⁰⁵ ¹⁰⁶ ¹⁰⁷ ¹⁰⁸ ¹⁰⁹ ¹¹⁰ ¹¹¹ ¹¹² ¹¹³ ¹¹⁴ ¹¹⁵ ¹¹⁶ ¹¹⁷ ¹¹⁸ ¹¹⁹ ¹²⁰ ¹²¹ ¹²² ¹²³ ¹²⁴ ¹²⁵ ¹²⁶ ¹²⁷ ¹²⁸ ¹²⁹ ¹³⁰ ¹³¹ ¹³² ¹³³ ¹³⁴ ¹³⁵ ¹³⁶ ¹³⁷ ¹³⁸ ¹³⁹ ¹⁴⁰ ¹⁴¹ ¹⁴² ¹⁴³ ¹⁴⁴ ¹⁴⁵ ¹⁴⁶ ¹⁴⁷ ¹⁴⁸ ¹⁴⁹ ¹⁵⁰ ¹⁵¹ ¹⁵² ¹⁵³ ¹⁵⁴ ¹⁵⁵ ¹⁵⁶ ¹⁵⁷ ¹⁵⁸ ¹⁵⁹ ¹⁶⁰ ¹⁶¹ ¹⁶² ¹⁶³ ¹⁶⁴ ¹⁶⁵ ¹⁶⁶ ¹⁶⁷ ¹⁶⁸ ¹⁶⁹ ¹⁷⁰ ¹⁷¹ ¹⁷² ¹⁷³ ¹⁷⁴ ¹⁷⁵ ¹⁷⁶ ¹⁷⁷ ¹⁷⁸ ¹⁷⁹ ¹⁸⁰ ¹⁸¹ ¹⁸² ¹⁸³ ¹⁸⁴ ¹⁸⁵ ¹⁸⁶ ¹⁸⁷ ¹⁸⁸ ¹⁸⁹ ¹⁹⁰ ¹⁹¹ ¹⁹² ¹⁹³ ¹⁹⁴ ¹⁹⁵ ¹⁹⁶ ¹⁹⁷ ¹⁹⁸ ¹⁹⁹ ²⁰⁰ ²⁰¹ ²⁰² ²⁰³ ²⁰⁴ ²⁰⁵ ²⁰⁶ ²⁰⁷ ²⁰⁸ ²⁰⁹ ²¹⁰ ²¹¹ ²¹² ²¹³ ²¹⁴ ²¹⁵ ²¹⁶ ²¹⁷ ²¹⁸ ²¹⁹ ²²⁰ ²²¹ ²²² ²²³ ²²⁴ ²²⁵ ²²⁶ ²²⁷ ²²⁸ ²²⁹ ²³⁰ ²³¹ ²³² ²³³ ²³⁴ ²³⁵ ²³⁶ ²³⁷ ²³⁸ ²³⁹ ²⁴⁰ ²⁴¹ ²⁴² ²⁴³ ²⁴⁴ ²⁴⁵ ²⁴⁶ ²⁴⁷ ²⁴⁸ ²⁴⁹ ²⁵⁰ ²⁵¹ ²⁵² ²⁵³ ²⁵⁴ ²⁵⁵ ²⁵⁶ ²⁵⁷ ²⁵⁸ ²⁵⁹ ²⁶⁰ ²⁶¹ ²⁶² ²⁶³ ²⁶⁴ ²⁶⁵ ²⁶⁶ ²⁶⁷ ²⁶⁸ ²⁶⁹ ²⁷⁰ ²⁷¹ ²⁷² ²⁷³ ²⁷⁴ ²⁷⁵ ²⁷⁶ ²⁷⁷ ²⁷⁸ ²⁷⁹ ²⁸⁰ ²⁸¹ ²⁸² ²⁸³ ²⁸⁴ ²⁸⁵ ²⁸⁶ ²⁸⁷ ²⁸⁸ ²⁸⁹ ²⁹⁰ ²⁹¹ ²⁹² ²⁹³ ²⁹⁴ ²⁹⁵ ²⁹⁶ ²⁹⁷ ²⁹⁸ ²⁹⁹ ³⁰⁰ ³⁰¹ ³⁰² ³⁰³ ³⁰⁴ ³⁰⁵ ³⁰⁶ ³⁰⁷ ³⁰⁸ ³⁰⁹ ³¹⁰ ³¹¹ ³¹² ³¹³ ³¹⁴ ³¹⁵ ³¹⁶ ³¹⁷ ³¹⁸ ³¹⁹ ³²⁰ ³²¹ ³²² ³²³ ³²⁴ ³²⁵ ³²⁶ ³²⁷ ³²⁸ ³²⁹ ³³⁰ ³³¹ ³³² ³³³ ³³⁴ ³³⁵ ³³⁶ ³³⁷ ³³⁸ ³³⁹ ³⁴⁰ ³⁴¹ ³⁴² ³⁴³ ³⁴⁴ ³⁴⁵ ³⁴⁶ ³⁴⁷ ³⁴⁸ ³⁴⁹ ³⁵⁰ ³⁵¹ ³⁵² ³⁵³ ³⁵⁴ ³⁵⁵ ³⁵⁶ ³⁵⁷ ³⁵⁸ ³⁵⁹ ³⁶⁰ ³⁶¹ ³⁶² ³⁶³ ³⁶⁴ ³⁶⁵ ³⁶⁶ ³⁶⁷ ³⁶⁸ ³⁶⁹ ³⁷⁰ ³⁷¹ ³⁷² ³⁷³ ³⁷⁴ ³⁷⁵ ³⁷⁶ ³⁷⁷ ³⁷⁸ ³⁷⁹ ³⁸⁰ ³⁸¹ ³⁸² ³⁸³ ³⁸⁴ ³⁸⁵ ³⁸⁶ ³⁸⁷ ³⁸⁸ ³⁸⁹ ³⁹⁰ ³⁹¹ ³⁹² ³⁹³ ³⁹⁴ ³⁹⁵ ³⁹⁶ ³⁹⁷ ³⁹⁸ ³⁹⁹ ⁴⁰⁰ ⁴⁰¹ ⁴⁰² ⁴⁰³ ⁴⁰⁴ ⁴⁰⁵ ⁴⁰⁶ ⁴⁰⁷ ⁴⁰⁸ ⁴⁰⁹ ⁴¹⁰ ⁴¹¹ ⁴¹² ⁴¹³ ⁴¹⁴ ⁴¹⁵ ⁴¹⁶ ⁴¹⁷ ⁴¹⁸ ⁴¹⁹ ⁴²⁰ ⁴²¹ ⁴²² ⁴²³ ⁴²⁴ ⁴²⁵ ⁴²⁶ ⁴²⁷ ⁴²⁸ ⁴²⁹ ⁴³⁰ ⁴³¹ ⁴³² ⁴³³ ⁴³⁴ ⁴³⁵ ⁴³⁶ ⁴³⁷ ⁴³⁸ ⁴³⁹ ⁴⁴⁰ ⁴⁴¹ ⁴⁴² ⁴⁴³ ⁴⁴⁴ ⁴⁴⁵ ⁴⁴⁶ ⁴⁴⁷ ⁴⁴⁸ ⁴⁴⁹ ⁴⁵⁰ ⁴⁵¹ ⁴⁵² ⁴⁵³ ⁴⁵⁴ ⁴⁵⁵ ⁴⁵⁶ ⁴⁵⁷ ⁴⁵⁸ ⁴⁵⁹ ⁴⁶⁰ ⁴⁶¹ ⁴⁶² ⁴⁶³ ⁴⁶⁴ ⁴⁶⁵ ⁴⁶⁶ ⁴⁶⁷ ⁴⁶⁸ ⁴⁶⁹ ⁴⁷⁰ ⁴⁷¹ ⁴⁷² ⁴⁷³ ⁴⁷⁴ ⁴⁷⁵ ⁴⁷⁶ ⁴⁷⁷ ⁴⁷⁸ ⁴⁷⁹ ⁴⁸⁰ ⁴⁸¹ ⁴⁸² ⁴⁸³ ⁴⁸⁴ ⁴⁸⁵ ⁴⁸⁶ ⁴⁸⁷ ⁴⁸⁸ ⁴⁸⁹ ⁴⁹⁰ ⁴⁹¹ ⁴⁹² ⁴⁹³ ⁴⁹⁴ ⁴⁹⁵ ⁴⁹⁶ ⁴⁹⁷ ⁴⁹⁸ ⁴⁹⁹ ⁵⁰⁰ ⁵⁰¹ ⁵⁰² ⁵⁰³ ⁵⁰⁴ ⁵⁰⁵ ⁵⁰⁶ ⁵⁰⁷ ⁵⁰⁸ ⁵⁰⁹ ⁵¹⁰ ⁵¹¹ ⁵¹² ⁵¹³ ⁵¹⁴ ⁵¹⁵ ⁵¹⁶ ⁵¹⁷ ⁵¹⁸ ⁵¹⁹ ⁵²⁰ ⁵²¹ ⁵²² ⁵²³ ⁵²⁴ ⁵²⁵ ⁵²⁶ ⁵²⁷ ⁵²⁸ ⁵²⁹ ⁵³⁰ ⁵³¹ ⁵³² ⁵³³ ⁵³⁴ ⁵³⁵ ⁵³⁶ ⁵³⁷ ⁵³⁸ ⁵³⁹ ⁵⁴⁰ ⁵⁴¹ ⁵⁴² ⁵⁴³ ⁵⁴⁴ ⁵⁴⁵ ⁵⁴⁶ ⁵⁴⁷ ⁵⁴⁸ ⁵⁴⁹ ⁵⁵⁰ ⁵⁵¹ ⁵⁵² ⁵⁵³ ⁵⁵⁴ ⁵⁵⁵ ⁵⁵⁶ ⁵⁵⁷ ⁵⁵⁸ ⁵⁵⁹ ⁵⁶⁰ ⁵⁶¹ ⁵⁶² ⁵⁶³ ⁵⁶⁴ ⁵⁶⁵ ⁵⁶⁶ ⁵⁶⁷ ⁵⁶⁸ ⁵⁶⁹ ⁵⁷⁰ ⁵⁷¹ ⁵⁷² ⁵⁷³ ⁵⁷⁴ ⁵⁷⁵ ⁵⁷⁶ ⁵⁷⁷ ⁵⁷⁸ ⁵⁷⁹ ⁵⁸⁰ ⁵⁸¹ ⁵⁸² ⁵⁸³ ⁵⁸⁴ ⁵⁸⁵ ⁵⁸⁶ ⁵⁸⁷ ⁵⁸⁸ ⁵⁸⁹ ⁵⁹⁰ ⁵⁹¹ ⁵⁹² ⁵⁹³ ⁵⁹⁴ ⁵⁹⁵ ⁵⁹⁶ ⁵⁹⁷ ⁵⁹⁸ ⁵⁹⁹ ⁶⁰⁰ ⁶⁰¹ ⁶⁰² ⁶⁰³ ⁶⁰⁴ ⁶⁰⁵ ⁶⁰⁶ ⁶⁰⁷ ⁶⁰⁸ ⁶⁰⁹ ⁶¹⁰ ⁶¹¹ ⁶¹² ⁶¹³ ⁶¹⁴ ⁶¹⁵ ⁶¹⁶ ⁶¹⁷ ⁶¹⁸ ⁶¹⁹ ⁶²⁰ ⁶²¹ ⁶²² ⁶²³ ⁶²⁴ ⁶²⁵ ⁶²⁶ ⁶²⁷ ⁶²⁸ ⁶²⁹ ⁶³⁰ ⁶³¹ ⁶³² ⁶³³ ⁶³⁴ ⁶³⁵ ⁶³⁶ ⁶³⁷ ⁶³⁸ ⁶³⁹ ⁶⁴⁰ ⁶⁴¹ ⁶⁴² ⁶⁴³ ⁶⁴⁴ ⁶⁴⁵ ⁶⁴⁶ ⁶⁴⁷ ⁶⁴⁸ ⁶⁴⁹ ⁶⁵⁰ ⁶⁵¹ ⁶⁵² ⁶⁵³ ⁶⁵⁴ ⁶⁵⁵ ⁶⁵⁶ ⁶⁵⁷ ⁶⁵⁸ ⁶⁵⁹ ⁶⁶⁰ ⁶⁶¹ ⁶⁶² ⁶⁶³ ⁶⁶⁴ ⁶⁶⁵ ⁶⁶⁶ ⁶⁶⁷ ⁶⁶⁸ ⁶⁶⁹ ⁶⁷⁰ ⁶⁷¹ ⁶⁷² ⁶⁷³ ⁶⁷⁴ ⁶⁷⁵ ⁶⁷⁶ ⁶⁷⁷ ⁶⁷⁸ ⁶⁷⁹ ⁶⁸⁰ ⁶⁸¹ ⁶⁸² ⁶⁸³ ⁶⁸⁴ ⁶⁸⁵ ⁶⁸⁶ ⁶⁸⁷ ⁶⁸⁸ ⁶⁸⁹ ⁶⁹⁰ ⁶⁹¹ ⁶⁹² ⁶⁹³ ⁶⁹⁴ ⁶⁹⁵ ⁶⁹⁶ ⁶⁹⁷ ⁶⁹⁸ ⁶⁹⁹ ⁷⁰⁰ ⁷⁰¹ ⁷⁰² ⁷⁰³ ⁷⁰⁴ ⁷⁰⁵ ⁷⁰⁶ ⁷⁰⁷ ⁷⁰⁸ ⁷⁰⁹ ⁷¹⁰ ⁷¹¹ ⁷¹² ⁷¹³ ⁷¹⁴ ⁷¹⁵ ⁷¹⁶ ⁷¹⁷ ⁷¹⁸ ⁷¹⁹ ⁷²⁰ ⁷²¹ ⁷²² ⁷²³ ⁷²⁴ ⁷²⁵ ⁷²⁶ ⁷²⁷ ⁷²⁸ ⁷²⁹ ⁷³⁰ ⁷³¹ ⁷³² ⁷³³ ⁷³⁴ ⁷³⁵ ⁷³⁶ ⁷³⁷ ⁷³⁸ ⁷³⁹ ⁷⁴⁰ ⁷⁴¹ ⁷⁴² ⁷⁴³ ⁷⁴⁴ ⁷⁴⁵ ⁷⁴⁶ ⁷⁴⁷ ⁷⁴⁸ ⁷⁴⁹ ⁷⁵⁰ ⁷⁵¹ ⁷⁵² ⁷⁵³ ⁷⁵⁴ ⁷⁵⁵ ⁷⁵⁶ ⁷⁵⁷ ⁷⁵⁸ ⁷⁵⁹ ⁷⁶⁰ ⁷⁶¹ ⁷⁶² ⁷⁶³ ⁷⁶⁴ ⁷⁶⁵ ⁷⁶⁶ ⁷⁶⁷ ⁷⁶⁸ ⁷⁶⁹ ⁷⁷⁰ ⁷⁷¹ ⁷⁷² ⁷⁷³ ⁷⁷⁴ ⁷⁷⁵ ⁷⁷⁶ ⁷⁷⁷ ⁷⁷⁸ ⁷⁷⁹ ⁷⁸⁰ ⁷⁸¹ ⁷⁸² ⁷⁸³ ⁷⁸⁴ ⁷⁸⁵ ⁷⁸⁶ ⁷⁸⁷ ⁷⁸⁸ ⁷⁸⁹ ⁷⁹⁰ ⁷⁹¹ ⁷⁹² ⁷⁹³ ⁷⁹⁴ ⁷⁹⁵ ⁷⁹⁶ ⁷⁹⁷ ⁷⁹⁸ ⁷⁹⁹ ⁸⁰⁰ ⁸⁰¹ ⁸⁰² ⁸⁰³ ⁸⁰⁴ ⁸⁰⁵ ⁸⁰⁶ ⁸⁰⁷ ⁸⁰⁸ ⁸⁰⁹ ⁸¹⁰ ⁸¹¹ ⁸¹² ⁸¹³ ⁸¹⁴ ⁸¹⁵ ⁸¹⁶ ⁸¹⁷ ⁸¹⁸ ⁸¹⁹ ⁸²⁰ ⁸²¹ ⁸²² ⁸²³ ⁸²⁴ ⁸²⁵ ⁸²⁶ ⁸²⁷ ⁸²⁸ ⁸²⁹ ⁸³⁰ ⁸³¹ ⁸³² ⁸³³ ⁸³⁴ ⁸³⁵ ⁸³⁶ ⁸³⁷ ⁸³⁸ ⁸³⁹ ⁸⁴⁰ ⁸⁴¹ ⁸⁴² ⁸⁴³ ⁸⁴⁴ ⁸⁴⁵ ⁸⁴⁶ ⁸⁴⁷ ⁸⁴⁸ ⁸⁴⁹ ⁸⁵⁰ ⁸⁵¹ ⁸⁵² ⁸⁵³ ⁸⁵⁴ ⁸⁵⁵ ⁸⁵⁶ ⁸⁵⁷ ⁸⁵⁸ ⁸⁵⁹ ⁸⁶⁰ ⁸⁶¹ ⁸⁶² ⁸⁶³ ⁸⁶⁴ ⁸⁶⁵ ⁸⁶⁶ ⁸⁶⁷ ⁸⁶⁸ ⁸⁶⁹ ⁸⁷⁰ ⁸⁷¹ ⁸⁷² ⁸⁷³ ⁸⁷⁴ ⁸⁷⁵ ⁸⁷⁶ ⁸⁷⁷ ⁸⁷⁸ ⁸⁷⁹ ⁸⁸⁰ ⁸⁸¹ ⁸⁸² ⁸⁸³ ⁸⁸⁴ ⁸⁸⁵ ⁸⁸⁶ ⁸⁸⁷ ⁸⁸⁸ ⁸⁸⁹ ⁸⁹⁰ ⁸⁹¹ ⁸⁹² ⁸⁹³ ⁸⁹⁴ ⁸⁹⁵ ⁸⁹⁶ ⁸⁹⁷ ⁸⁹⁸ ⁸⁹⁹ ⁹⁰⁰ ⁹⁰¹ ⁹⁰² ⁹⁰³ ⁹⁰⁴ ⁹⁰⁵ ⁹⁰⁶ ⁹⁰⁷ ⁹⁰⁸ ⁹⁰⁹ ⁹¹⁰ ⁹¹¹ ⁹¹² ⁹¹³ ⁹¹⁴ ⁹¹⁵ ⁹¹⁶ ⁹¹⁷ ⁹¹⁸ ⁹¹⁹ ⁹²⁰ ⁹²¹ ⁹²² ⁹²³ ⁹²⁴ ⁹²⁵ ⁹²⁶ ⁹²⁷ ⁹²⁸ ⁹²⁹ ⁹³⁰ ⁹³¹ ⁹³² ⁹³³ ⁹³⁴ ⁹³⁵ ⁹³⁶ ⁹³⁷ ⁹³⁸ ⁹³⁹ ⁹⁴⁰ ⁹⁴¹ ⁹⁴² ⁹⁴³ ⁹⁴⁴ ⁹⁴⁵ ⁹⁴⁶ ⁹⁴⁷ ⁹⁴⁸ ⁹⁴⁹ ⁹⁵⁰ ⁹⁵¹ ⁹⁵² ⁹⁵³ ⁹⁵⁴ ⁹⁵⁵ ⁹⁵⁶ ⁹⁵⁷ ⁹⁵⁸ ⁹⁵⁹ ⁹⁶⁰ ⁹⁶¹ ⁹⁶² ⁹⁶³ ⁹⁶⁴ ⁹⁶⁵ ⁹⁶⁶ ⁹⁶⁷ ⁹⁶⁸ ⁹⁶⁹ ⁹⁷⁰ ⁹⁷¹ ⁹⁷² ⁹⁷³ ⁹⁷⁴ ⁹⁷⁵ ⁹⁷⁶ ⁹⁷⁷ ⁹⁷⁸ ⁹⁷⁹ ⁹⁸⁰ ⁹⁸¹ ⁹⁸² ⁹⁸³ ⁹⁸⁴ ⁹⁸⁵ ⁹⁸⁶ ⁹⁸⁷ ⁹⁸⁸ ⁹⁸⁹ ⁹⁹⁰ ⁹⁹¹ ⁹⁹² ⁹⁹³ ⁹⁹⁴ ⁹⁹⁵ ⁹⁹⁶ ⁹⁹⁷ ⁹⁹⁸ ⁹⁹⁹ ¹⁰⁰⁰ ¹⁰⁰¹ ¹⁰⁰² ¹⁰⁰³ ¹⁰⁰⁴ ¹⁰⁰⁵ ¹⁰⁰⁶ ¹⁰⁰⁷ ¹⁰⁰⁸ ¹⁰⁰⁹ ¹⁰¹⁰ ¹⁰¹¹ ¹⁰¹² ¹⁰¹³ ¹⁰¹⁴ ¹⁰¹⁵ ¹⁰¹⁶ ¹⁰¹⁷ ¹⁰¹⁸ ¹⁰¹⁹ ¹⁰²⁰ ¹⁰²¹ ¹⁰²² ¹⁰²³ ¹⁰²⁴ ¹⁰²⁵ ¹⁰²⁶ ¹⁰²⁷ ¹⁰²⁸ ¹⁰²⁹ ¹⁰³⁰ ¹⁰³¹ ¹⁰³² ¹⁰³³ ¹⁰³⁴ ¹⁰³⁵ ¹⁰³⁶ ¹⁰³⁷ ¹⁰³⁸ ¹⁰³⁹ ¹⁰⁴⁰ ¹⁰⁴¹ ¹⁰⁴² ¹⁰⁴³ ¹⁰⁴⁴ ¹⁰⁴⁵ ¹⁰⁴⁶ ¹⁰⁴⁷ ¹⁰⁴⁸ ¹⁰⁴⁹ ¹⁰⁵⁰ ¹⁰⁵¹ ¹⁰⁵² ¹⁰⁵³ ¹⁰⁵⁴ ¹⁰⁵⁵ ¹⁰⁵⁶ ¹⁰⁵⁷ ¹⁰⁵⁸ ¹⁰⁵⁹ ¹⁰⁶⁰ ¹⁰⁶¹ ¹⁰⁶² ¹⁰⁶³ ¹⁰⁶⁴ ¹⁰⁶⁵ ¹⁰⁶⁶ ¹⁰⁶⁷ ¹⁰⁶⁸ ¹⁰⁶⁹ ¹⁰⁷⁰ ¹⁰⁷¹ ¹⁰⁷² ¹⁰⁷³ ¹⁰⁷⁴ ¹⁰⁷⁵ ¹⁰⁷⁶ ¹⁰⁷⁷ ¹⁰⁷⁸ ¹⁰⁷⁹ ¹⁰⁸⁰ ¹⁰⁸¹ ¹⁰⁸² ¹⁰⁸³ ¹⁰⁸⁴ ¹⁰⁸⁵ ¹⁰⁸⁶ ¹⁰⁸⁷ ¹⁰⁸⁸ ¹⁰⁸⁹ ¹⁰⁹⁰ ¹⁰⁹¹ ¹⁰⁹² ¹⁰⁹³ ¹⁰⁹⁴ ¹⁰⁹⁵ ¹⁰⁹⁶ ¹⁰⁹⁷ ¹⁰⁹⁸ ¹⁰⁹⁹ ¹¹⁰⁰ ¹¹⁰¹ ¹¹⁰² ¹¹⁰³ ¹¹⁰⁴ ¹¹⁰⁵ ¹¹⁰⁶ ¹¹⁰⁷ ¹¹⁰⁸ ¹¹⁰⁹ ¹¹¹⁰ ¹¹¹¹ ¹¹¹² ¹¹¹³ ¹¹¹⁴ ¹¹¹⁵ ¹¹¹⁶ ¹¹¹⁷ ¹¹¹⁸ ¹¹¹⁹ ¹¹²⁰ ¹¹²¹ ¹¹²² ¹¹²³ ¹¹²⁴ ¹¹²⁵ ¹¹²⁶ ¹¹²⁷ ¹¹²⁸ ¹¹²⁹ ¹¹³⁰ ¹¹³¹ ¹¹³² ¹¹³³ ¹¹³⁴ ¹¹³⁵ ¹¹³⁶ ¹¹³⁷ ¹¹³⁸ ¹¹³⁹ ¹¹⁴⁰ ¹¹⁴¹ ¹¹⁴² ¹¹⁴³ ¹¹⁴⁴ ¹¹⁴⁵ ¹¹⁴⁶ ¹¹⁴⁷ ¹¹⁴⁸ ¹¹⁴⁹ ¹¹⁵⁰ ¹¹⁵¹ ¹¹⁵² ¹¹⁵³ ¹¹⁵⁴ ¹¹⁵⁵ ¹¹⁵⁶ ¹¹⁵⁷ ¹¹⁵⁸ ¹¹⁵⁹ ¹¹⁶⁰ ¹¹⁶¹ ¹¹⁶² ¹¹⁶³ ¹¹⁶⁴ ¹¹⁶⁵ ¹¹⁶⁶ ¹¹⁶⁷ ¹¹⁶⁸ ¹¹⁶⁹ ¹¹⁷⁰ ¹¹⁷¹ ¹¹⁷² ¹¹⁷³ ¹¹⁷⁴ ¹¹⁷⁵ ¹¹⁷⁶ ¹¹⁷⁷ ¹¹⁷⁸ ¹¹⁷⁹ ¹¹⁸⁰ ¹¹⁸¹ ¹¹⁸² ¹¹⁸³ ¹¹⁸⁴ ¹¹⁸⁵ ¹¹⁸⁶ ¹¹⁸⁷ ¹¹⁸⁸ ¹¹⁸⁹ ¹¹⁹⁰ ¹¹⁹¹ ¹¹⁹² ¹¹⁹³ ¹¹⁹⁴ ¹¹⁹⁵ ¹¹⁹⁶ ¹¹⁹⁷ ¹¹⁹⁸ ¹¹⁹⁹ ¹²⁰⁰ ¹²⁰¹ ¹²⁰² ¹²⁰³ ¹²⁰⁴ ¹²⁰⁵ ¹²⁰⁶ ¹²⁰⁷ ¹²⁰⁸ ¹²⁰⁹ ¹²¹⁰ ¹²¹¹ ¹²¹² ¹²¹³ ¹²¹⁴ ¹²¹⁵ ¹²¹⁶ ¹²¹⁷ ¹²¹⁸ ¹²¹⁹ ¹²²⁰ ¹²²¹ ¹²²² ¹²²³ ¹²²⁴ ¹²²⁵ ¹²²⁶ ¹²²⁷ ¹²²⁸ ¹²²⁹ ¹²³⁰ ¹²³¹ ¹²³² ¹²³³ ¹²³⁴ ¹²³⁵ ¹²³⁶ ¹²³⁷ ¹²³⁸ ¹²³⁹ ¹²⁴⁰ ¹²⁴¹ ¹²⁴² ¹²⁴³ ¹²⁴⁴ ¹²⁴⁵ ¹²⁴⁶ ¹²⁴⁷ ¹²⁴⁸ ¹²⁴⁹ ¹²⁵⁰ ¹²⁵¹ ¹²⁵² ¹²⁵³ ¹²⁵⁴ ¹²⁵⁵ ¹²⁵⁶ ¹²⁵⁷ ¹²⁵⁸ ¹²⁵⁹ ¹²⁶⁰ ¹²⁶¹ ¹²⁶² ¹²⁶³ ¹²⁶⁴ ¹²⁶⁵ ¹²⁶⁶ ¹²⁶⁷ ¹²⁶⁸ ¹²⁶⁹ ¹²⁷⁰ ¹²⁷¹ ¹²⁷² ¹²⁷³ ¹²⁷⁴ ¹²⁷⁵ ¹²⁷⁶ ¹²⁷⁷ ¹²⁷⁸ ¹²⁷⁹ ¹²⁸⁰ ¹²⁸¹ ¹²⁸² ¹²⁸³ ¹²⁸⁴ ¹²⁸⁵ ¹²⁸⁶ ¹²⁸⁷ ¹²⁸⁸ ¹²⁸⁹ ¹²⁹⁰ ¹²⁹¹ ¹²⁹² ¹²⁹³ ¹²⁹⁴ ¹²⁹⁵ ¹²⁹⁶ ¹²⁹⁷ ¹²⁹⁸ ¹²⁹⁹

Ek 14

5

yerine geliyor, ~~sanki içim arınıyor~~. Yaratıcılığım da artıyor ozaman, en sevdiğim şiirleri yollardan getirdiğimi hatırlıyorum.

"Rüzgarlı Su" adlı şiirmi İstanbul'dan Ankara'ya gelirken yazmıştım. Tren İzmit ~~koş~~ ~~toyunu~~ dolanırken Karşı dağlara daldı gözüm. Dövrüklerde karla ışık karışmıştı birbirine, ~~gün~~ yamaçlara doğru inerken renkleri ~~e-r-r~~ gibiydi sularda... Birdenbire, ~~Birden~~ "Denizde nar rengi bir şafak" mısraa ~~ge~~ ldi dilimih ucuna. Ve uzaklar birden silindi gözümde, çok daha ~~y~~ yakından bir sesi, bir ritmi dinlemeğe başladım... Yavaş yavaş oluştu şiir, onu hiç yorulmadan tamamladığımı hatırlıyorum.

"Ayışığında Selviler" ~~ide~~ bir İstanbul dönüşü gene trende yazmıştım. Erenköy yakınından geçerken bir selvi dalının bahçenin birinde yelpaze yelpaze sallandığını farket ~~ti~~. ^m Ağır ağır sallanıyordu dal... ^{eri} Ve "ağır ağır" sözü bir mısraa oluverdi:

" Ağır ağır
Ayışığında sallanır
Kara yelpazeleri sevilerin;
Karanlık kıvıldar, dalgalanır,
Yüzleri güler ölülerin..."

Ama bu şiiri de kolay geliveren başkaları gibi pek önemli saymamıştım. Hatta Varlık'a göndermek için tereddüt bile ettim. ^Öysaki iyice şiirlerimden, bir akşam radyoda okununca mektuplar bile almıştım.

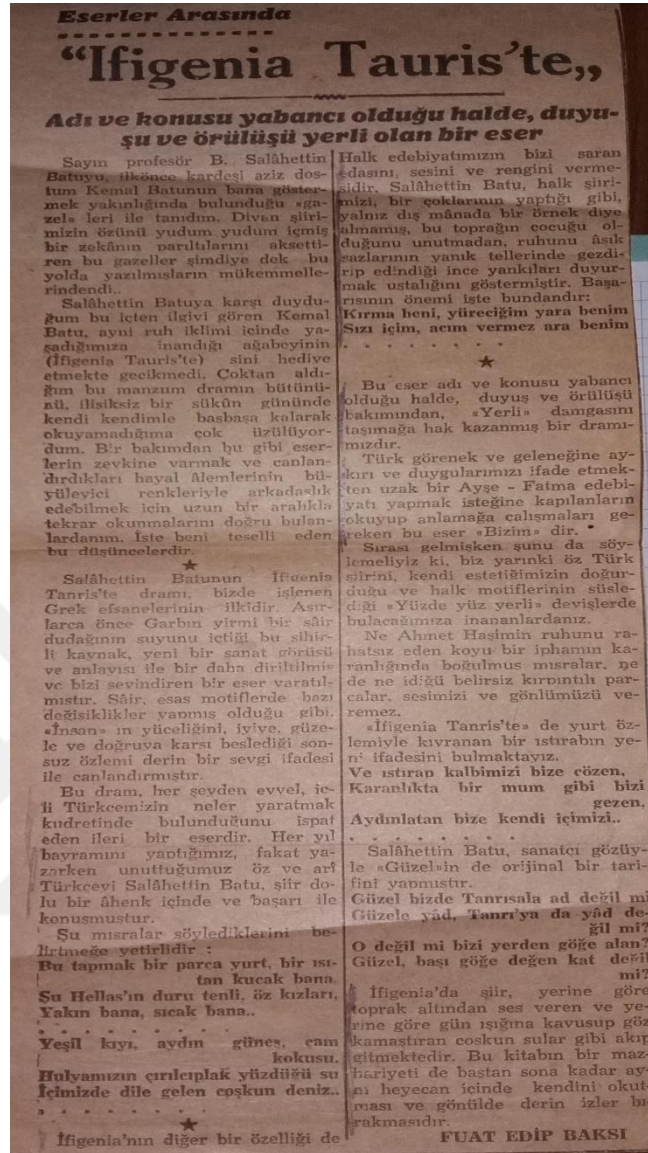
"Egede Saraylar" da Fethiye'ye yaptığım uzun bir yolculuğun yemişidir. Güney denizlerinin günlerce süren güzellikler, eşsiz tabiat ve tarih anıtları, bu uzun şiiri mısraa ^{lana} mısraa/dikte etti ^{rmıştır.} ~~etti~~ ~~çsna~~.

A ^{çoğu}vrupa yolculuklarında, vapurlarda, uçaklarda/tekbaşına yol ^{alırken} birçok nota'ların kendiliklerinde ^m kulağıma geldiklerini hatırlıyorum. Bir arabada giderken bile cebimden not defterimi çıkararak birşeyler yazdığım çok olmuştur. "Munzur" şiirini böyle bir yolculukta arabada yazmıştım. "Erzurum'da Kar Bahçeleri", "Güney Baharları" ^{böyle,} hep ~~yazılmıştır~~, hatta ~~ya-nım~~ dakilerle konuşurken, yazılmışlardır. (Bu son iki şiiri sonradan bir daha işledim, ~~ve~~ kısalttım)

4 Mart 1962

ANTALYA DÖNÜŞÜ

Belge 11: Fuat Edip Baksı: İfigenia Tauris’te, s. 1.

1

İfigenya Tavrıste

Yazan
Selahattin BATU

Beş perdelik manzum dram

Tevzi yeri: Nebi oğlu Yayın Evi

Fiyatı I Lira

Selahattin Batu'nun edebiyatımızda "bir hadise" olarak vasıflandırılan bu eseri, sanat alemimizde büyük bir akis bırakmıştır. Tamamen manzum olarak yazılan bu dram hakkında matbuatta bir çok tenkidler çıkmış, eser bir çok bakımlardan incelenmiştir.

Sunt Kemal Yetkin, 28 sayılı Ulus'ta eseri bilhassa şu cümlelerle tanıtmaktadır: "Selahattin Batu'nun bu eseri, banlı başına bir hadisedir. Müellifin antik bir mevzuu yeni bir görüş ve duyugla ele alması, eski bir probleme yeni bir hal sureti vermesi, üzerinde ayrıca durmaya değen çok mühim bir noktadır.. İnsanlığın en temiz, en ölmez duygularını yaşatan, güzelliği ve iyiliği öven, yükselten bu dram, başından sonuna kadar, dinmiyen bir heyecanla okunuyor."

Celalettin Ezine, 13 şubat 1943 tarihli Tasviri Efkar'da eserden şu şekilde bahsetmektedir: "İlk defa olarak bir Türk, Selahattin Batu, klasik çerçeve içinde manzum İfigenya trajedisini yazmış ve çekinmeden, ürkmenden, korkmadan Euripides, Racine ve Goethe çapında dev sanatkarların karşısına dikilmiştir. ~~Selahattin Batu~~, Baha ilk telifile, çıraklık devresini hiç geçirmeden edebiyatımızın üst basamaklarına tırmanan Batu'nun ilerdeki verimleri de İfigenya ölçüsünde olurlarsa, kendisi sahne edebiyat tarihimizde başlı başına bir fasıl, hatta milletler arası durumda seçkin bir şahsiyet olmaya namzeddir."

Vedad Nedim Tör, 19. II. 1942 tarihli Ulus'ta şunları yazdı: "Ancak konuşulan dilin kalıcı bir sanat dili olabileceğini bilmiyen Abdülhak Hamit ve nesli, yaratma hayatlarında Selahattin Batu kadar samimi olsalardı, eserleri klasik edebiyatımızın ilk örnekleri olarak yaşayabilirlerdi. Selahattin Batu, Neo-Klasik edebiyatımızın ilk kalıcı örneğini vermiş olmakla övünebilir."

Saffettin Pınar, 18 .7. 1943 tarihli güzel sanatlar'da şunları yazdı: "Türk edebiyatı, Selahattin Batu'nun İfigenyasile yeni bir sanat eseri kazan-

Ek 18

Çok acı bir kayıp

Merhum Advıye ve Emin Batu'nun oğlu, Neside Batu'nun eşi, İnal Batu ve Çiğdem Tuğ'un babası, Yalçın Tuğ ve Nevra Süngü'nün kayınpederi, Nezaht Gürgen ve Kemal Batu'nun ağabeyi, Gülseren Öge, Gültekin Gürgen'in dayısı, Deniz ve Güneş Batu'nun amcası, Şebnem ve İlhan'ın sevgili dedeleri, Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Profesörlerinden ve eski Milletvekili

Prof. Dr.

SELÂHATTIN BATU

24 Mayıs perşembe günü Hakkın rahmetine kavuşmuştur. Cenazesi 26 Mayıs cumartesi günü Şişli Camii'nde kılınacak öğle namazını müteakip Zincirlikuyu Mezarlığında toprağa verilecektir.

A İ L E S İ

Milliyet: 8040

“Çok acı bir kayıp”, Milliyet, 26 Mayıs 1973, s. 9

Piyanist Yalčkaya ile şair ve yazar Batu dün öldü

Tanınmış piyanist Ömer Refik Yalčkaya ile şair ve yazar Selâhattin Batu dün ölmüşlerdir. Tekel eski Genel Müdürü ve (Devamı Sa. 7 Sül. 3 de)

(Bastarafı Sa. 1 de) tanınmış piyanist Ömer Refik Yalčkaya Zürih'de ölmüştür. **SELÂHİTTİN BATU DA ÖLDÜ** Şair ve yazar Selâhattin Batu İstanbul'da ölmüştür. 1905 yılında Gelibolu'da doğan Batu 1925 de Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesinden mezun olmuştur. Yalčkaya ve Batu'nun cenazesi bugün İstanbul'da Zincirlikuyu Mezarlığında toprağa verilecektir.

“Piyanist Yalčkaya ile şair ve yazar Batu dün öldü” Yeni Halkçı, 26 Mayıs 1973, s. 1,

1850-1951
T. C.
Sabit belirlenir mahzur
dihesil ferb verilmelele
1949-1949
28 Mart 1949

NÜFUS HÜVIYET CÜZDANI

N0035583

Fotoğraf

İşlem edilmeden önce iki sayfa için.

Aile ismi, yani lakap ve şöreti	
Adı	Selahattin
Babasının adı	Emmet Ermin
Anasının adı	Adriye
Doğum yeri	Gelibolu
Doğum tarihi	1320 1949

Selahattin Batu'nun oğlu İnal Batu ve kızı Çiğdem Tuğ

Selahattin Batu, eşi Neşide Batu, kızları Çiğdem Tuğ ve damatları Yalçın Tuğ ile birlikte İsviçre'de

Selahattin Batu'nun annesi Adviye Batu(solda), Selahattin Batu'nun eşi Neşide Batu(sağda) ve Selahattin Batu'nun kızı iğdem Tuğ(ortada)

Selahattin Batu, Ankara'da Piyanist Stefanska'nın da bulunduğu bir toplantıda

ÖZGEÇMİŞ

1992’de Giresun’da doğdu. İlkokulu Dereli, Heydere İlköğretim Okulu’nda, ortaokulu Dereli Atatürk İlköğretim Okulu ve Şehit Yüzbaşı İlköğretim Okulu’nda okuduktan sonra lise öğrenimini Şebinkarahisar Öğretmen Hüseyin Hüsnü Tekışık Anadolu Lisesi’nde tamamladı. 2014’te Giresun Üniversitesi Fen- Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü’nden mezun oldu. Aynı üniversitenin Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı’na 2014’te kayıt oldu.

